

ALVEARE.

MÉHKAS.

Fundit cum nectare lucem.

Méhek' gondja viaszt fog majd ide hordani 's mézet:
Egve világít az; hasznosan édes emez.

Cursus secundus.

II.

Cum Ephemeridibus Posoniensibus
edit

Paulus Kováts.

POSONII,
TYPIS HAEREDUM BELNAY.
1838.

306.975

Hoc geritur, zephyris primum impellentibus undas,
Ante novis rubeant quam prata coloribus, ante
Garrula quam tignis nidum suspendat hirundo.
Atque equidem, extremo ni jam sub fine laborum
Vela traham, et terris festinem advertere proram:
Forsitan et pingves hortos quae cura colendi
Ornaret, canerem, biferique rosaria Paesti;
Quoque modo potis gauderent intuba rivis,
Et virides apio ripae; — — nec sera comantem
Narcissum, aut flexi tacuissem vimen acanthi,
Pallentes ederas, et amantes litora myrtos.
Verum haec ipse quidem spatiis exclusus iniquis
Praetereo, atque aliis post me memoranda relinquo.

Virg. Georg. VI.

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

INSTAR PRAEFATIONIS

ad bb. Lectores.

(Verba C. Cornelii Taciti.)

„Pleraque eorum, quae retuli, quaeque referam, parva forsitan et levia memoratu videri, non nescius sum: sed nemo Annales nostros ¹⁾ cum scriptura eorum contulerit, qui populi --- res composuere. Ingentia illi bella, expugnationes urbium, fusos captosque reges, aut si quando ad interna praeverterent, discordias Consulum adversus Tribunos ²⁾, agrarias frumentariasque leges ³⁾, plebis et optimatum certamina ⁴⁾, libero egressu memorabant. Nobis in arto et inglorius labor. Immota ⁵⁾ quippe, aut modice lassita pax, moestae urbis (orbis) res. Non tamen sine usu fuerit, introspicere ea, primo aspectu levia, ex quibus magnarum saepe rerum motus oriuntur. Nam cunctas nationes et ur-

¹⁾ Alveare nostrum.

²⁾ Factionum et oratorum radicalium adversus Ministros.

³⁾ Leges industriales, de decimis, de vendendis bonis publicis status, ecclesiarum, monasteriorum etc.

⁴⁾ Etiam eruditorum ac literatorum inter se.

⁵⁾ Tranquillitatis, ordinis, juris, avitarum legum fundamentalium, proborum item morum ac religionis conservatio.

les populus, aut primores, aut singuli regunt: delecta ex his et consociata reipublicae forma, laudari facilius ⁶⁾), quam evenire; vel si evenit, haud diuturna esse potest. Igitur, ut olim, plebe valida, vel cum Patres pollerent, noscenda vulgi natura, et quibus rebus temperanter haberentur; Senatusque et Optimatum ingenia, qui maxime perdidicerant, callidi temporum et sapientes credebantur: sic, converso statu, neque alia re Romana (Civitatum) quam si unus imperet, haec conquiri tradique in rem fuerit: quia pauci prudentia, honesta ab deterioribus, utilia ab noxiis discernunt ⁷⁾); plures aliorum eventis docentur. Ceterum ut profutura, ita minimum oblectationis afferunt. Nam situs gentium, varietates proeliorum, clari ducum exitus, retinent et redintegrant legentium animum: nos saeva (facilium) jussa, continuas (reformatorum et op-

⁶⁾ Itaque jam Taciti temporibus adfuerunt mixtarum regiminis formarum amatores, et potestatum theoretici diribitores seu distributores, et, si quando, tum profecto voto huic locus dari potuit: ejusmodi tamen consiliis bonum eventum aut durabilitatem vir hic magni judicii haud pollicetur. Multum vero — nostra sententia — in formis regiminum temperatis, inque condendis constitutionibus, rerum ac temporum adjuncta, plurimum sapientia Patrum possunt, sine quibus, i. e. si eas purum putumque arbitrium quorundam, seu vaga sophistarum somnia pepererint, nec gravissima temporum auctoritas roboraverit, vix vel laudem merentur. *

⁷⁾ Ita quippe olim, ut hodie majestas populi se habuit.

positionum) *accusationes, fallaces* (liberalium sophistarum) *amicitias, perniciem innocentium* (deceptorum), *et easdem exitu causas jungimus; obvia rerum similitudine et satietate. Reperies, qui ob similitudinem morum, aliena facta sibi obiectari putent; etiam gloria ac virtus infensos habet, ut nimis ex propingvo diversa arguens.*“⁸⁾

„*Veritas*“⁹⁾ *pluribus modis infracta, primum inscitia Reipublicae, ut alienae, mox libidine assentandi*¹⁰⁾, *aut rursus odio adversus dominantes: ita neutris cura posteritatis, inter infensos, vel obnoxios. Sed ambitionem scriptoris facile adverseris: obtrectatio et livor pronis auribus accipiuntur; quippe adulationi foedum crimen servitutis, malignitati falsa species libertatis inest. Sed incorruptam fidem professis nec amore quisquam et sine odio dicendus est.*“¹¹⁾ „*Consilium mihi pauca et extrema tradere sine ira et studio* (privato) *quorum causas procul habeo.*“¹²⁾

⁸⁾ Hucusque Tacit. Ann. L. IV. 32—34.

⁹⁾ Nostris ut Taciti temporibus.

¹⁰⁾ Factionibus ac placitis temporum.

¹¹⁾ Haec ex Tacit. Hist. L. I. 1.

¹²⁾ Tacit. Ann. I. 1.

Documenta salutaris inter civitatem et Christianismum nexus ex aëro medio.

Novis de fundamento et correlationibus juris ecclesiastici et civilis conceptibus veteres aevi medii majori quidem ex parte cedere debebant, et in catholica duntaxat ecclesia ii adhuc constanter retinentur; quidam nihilominus etiam in civitatibus inde retenti usus, et singularia phaenomena hodiedum salutarem illum nexum testantur, qui inter jus publicum civitatum et christianismum intercedit. Juvat inaestimabiles has reliquias grata memoria recolere. Huc spectant e. g., ut tantum aliqua commemoremus, multum significantia illa verba: „Dei gratia“, quibus Principes nostri decreta sua, aliasque solennes declarationes ordiri solent; tum preces ecclesiasticae pro terrae Principum et Superiorum incolumitate; supplicationes item (gratiarum actiones) pro reportatis victoriis; nec non fraterna illa in diplomaticis correlationibus mutua compellatio; tum politica agnitio necessitatis baptismi; et in plerisque regnis christianis adoptata christiana matrimonii benedictio; denique multiplex jurisjurandi in civitate usus, praecipue dum subditale iuramentum in genere vovetur, aut in specie dum fidelitas in munere obstringitur, dumque deprompti coram tribunalibus testimonii confirma-

tio jurejurando procuratur. *) etc. Imo illa quoque de juribus humanitatis (hodie „hominis“) doctrina, — quae novissimis temporibus, defectu omnis religionis verae, specie quadam idololatriae, creaturam apotheosi nova deificans, ad crassum usque materialismum detorta est, — christiana s suas radices aevo medio debet. Dum quippe Ecclesia catholica antiquas tribuum, altis quasi muris a se invicem disjunctarum, rudes ideas, quae Statuum correlationibus mutuis adversae fuere, universalem proximi amorem, aequalemque omnium tamquam fratrum redemptionem et ad Ecclesiam receptionem tradens, repudiavit, ac primum quidem eas pro Clero penitus sustulit, dein vero etiam pro laicis enatos inde juris conceptus, quoad matrimonia incongrua, libertatum defectus etc. constanter, etiamsi non aequo semper successu impugnavit. Et quod salutare hae contentiones, laeto eventu coronatae, et ultra fines orbis christianae prolatae non fuerint, et hodiedum in ambabus Indiis, Arabia, Persia, imp. Sinensi, Japonia etc. tribus ejusmodi ad superstitionem usque sejunctas videamus, iniquis politicis rationibus adscribendum est. Illa certe gloria Ecclesiae Romanae debetur, quod, detecto novo orbe, ethnicos ejates

*) E comitialibus disceptationibus scimus, haud parvam apud liberales et „Dei gratiae“ et „Juramenti“ invidiam manifestatam fuisse scilicet, qui cuncta suis tantum gratiis et favoribus deberi, suisque placitis, non religionis sanctitate ligari contendunt.

prima in sinum suum recipere contenderit, juraque humanitatis, qualia doctrina christiana tribuit, et dignitatem humanam, vi verbi divini omnibus hominibus competentem, adversus christianos „natos“ propugnare nunquam desiit, quod utique ipsi fidei vivae „de catholica seu universali Christi Ecclesia“, quae totum quondam orbem amplexura sit, adprime ac necessario convenit.

Quod simplex, clara, nullis argutiis egens, et in perpetuum constans Christi de amore proximi, reverentiae superioribus debitae, nexo, doctrina melius, efficacius et sanctius, jura humanitatis per injunctas omnibus obligationes evincat, quam speciosissima, et fucatissima hodiernorum sophistarum de dignitate hominis, de jurium aequalitate etc. materiales subtilitates id faciant, caecus sit, oportet, qui non viderit; et qui horum respectu nova adhuc doctrina opus habet, is vel doctrinam Christi nec degustavit quidem, vel obdurus recentiorum placitorum idolatra dici debet, quem nulla argumenta, nullae rationes correxerint, odium enim saniorum in visceribus haeret, quod nulla medicamina exigent. Miserrimum profecto mortalium genus, quod novis novisque fluctibus, misso lumine caelesti, semet concredere mavult. Pravum quippe semen nunquam plene deficit, et hoc naturae humanae imbecillitati debetur, quod multi imprudentes prava quorundam consilia sequantur; religionis tamen ardor, morum puritas,

publicae ac privatae vitae sanctitas, sapiens temporum expansio cunctorum bonorum proborumque animos arctius junget, unamque magnam, utut per totum orbem terraqueum dispersam unionem constituet, nec erit novis doctoribus novisque prophetis, aut novis felicitatis humanae statoribus opus, sed sola illa doctrina pura et sancta sufficiet, contra quam portae inferi non praevallebunt. *ex. **

*Fragmenta literarum pastoralium Episcopi
Montis Regalis ad Canadenses.*

Literarum Episcopi Montis Regalis (Montreal) in Canada, Dni Lartigue, sub exordium seditionis ejatis ad Clerum catholicum, ejusque curae creditas missarum, de quibus jam meminimus (I. Fasc. a.c. pag. 122.), fragmenta quaedam publ. paginae Londinenses communicant. Literae illae sic ordiuntur: „Jam a longiori tempore nihil nisi de motibus ipsaque adeo seditione in regno audimus, quod hucusque semper fidelitate, pacis ac tranquillitatis amore et in religionem patrum reverentia excelluit. Frater contra fratrem, amicus contra amicum, civis contra concivem ubique consurgere conspiciuntur, et ab uno dioecesis sine ad alium discordia nexum illum amoris proximi, qui membra ejusdem communitatis, filios ejusdem ecclesiae conjunxerat, disruptus esse videtur. Inter seria hujusce modi ad-

juncta id unicum nobis ad agendum restat, ut praescriptis a gentium apostolo praeceptis strictissime obsequamur, dum dicit: „Vae mihi si evangelium non praedicavero: necessitas enim mihi incumbit.““ Caeterum nulla ratione vobis suspecti esse possumus, canadensis enim sanguis in nostris quoque ut vestris meat venis. Saepe jam amoris in charam patriam luculenta dedimus documenta, et quemadmodum Apostolus ita nos quoque Deum in testem vocare possumus, quod vos omnes tenerrimo in Christo amore complectamur. Neque ignoratis nos nihil unquam a civili regimine adeptos esse, cum nihil nisi justitiam, quam cunctis britannicis subditis debet, ab eo expectaverimus; veritatemque solam enunciamus, dum vos solenniter de eo certos esse jubemus, nos, proprio prorsus motu, neque ullo extero incitamento, sed religionis conscientia impulsos, verba haec ad vos facere!“ Episcopus dein complura ex epistolis ss. Petri et Pauli loca, quae de subjectione, superioribus debita, agunt, adducit; exempla primaevae ecclesiae in memoriam revocat, verbaque Pontificis, nunc ecel. gubernantis, in encyclicis ejusdem de 15. Aug. 1823, et in Breve, ad polonicos Episcopos dao, contenta commemorat, denique pastorales suas sic concludit: „Non sinite vos seduci, siquis ad seditionem contra regimen actu existens illo sub praetextu exstimulaverit, vos quoque ad summae majestatis populum pertinere. Licet enim notus nationalis in Gal-

lia conventus majestatem populi agnoscere co-
 actus fuerit, quoniam huic existentiam suam de-
 buit, idem tamen seditiones populi damnave-
 rat, dum quippe in constitutione 1795 ante-
 cedenter jura declarans, enunciavit, majesta-
 tem non in una nec in majori populi parte sed
 in universa multitudine consistere, itaque, nec
 singulum quemque, nec partialem civium unio-
 nem majestatem sibi vindicare posse. Quis vero
 apud nos auderet adseverare, quod omnis civium
 numerus regiminis subversionem exoptet? ad in-
 genua denique vestra et magnanima sensa me
 converto. Expendistine unquam serio terribilia ci-
 vilis belli consecraria? An torrentem sanguinis,
 qui vias et agros vestros inundaturus est, hor-
 rendasque illas calamitates, in quas innocens
 cum nocente pari ratione conjicietur, vividis colo-
 ribus adumbratas mente animoque revolvistis?
 Perpendistine quamque populi revolutionem, uti
 tristis docet experientia, facinus esse cruen-
 tissimum? Ipse genevensis philosophus, famo-
 sus ille majestatis populi propugnator, fatetur,
 quamlibet revolutionem caro nimis venire, si
 vel gutta sanguinis redimatur. Omnia haec hu-
 manis vestris ac religiosis animis sensis expendenda
 relinquimus.“ — Monita ista apud clericum
 catholicum effectu nequaquam caruisse viden-
 tur, quoniam Gubernator Canadae D. J. Col-
 borne in suis ad regimen literis catholici Cleri
 agendi rationem laudat, adfirmans eundem
 a motibus seditiosis et ab omni repugnan-
 tia alienum omnino fuisse.

v. * e B.

Systema subdivisionis agrorum, seu oeconomia minuta.

In opere aestimatissimi cujusdam scriptoris oeconomici *) contra cujus auctoritatem vix vel liberalismus quidpiam obvertere et suspicionem quamdam movere potest, locus hic notatu dignus occurrit: „Annon octava etiam periodus, quam fors oeconomiam cyclaminum (solani tuberosi) appellare licebit, interventura sit, in ambiguo relinquo. — Videmur certe ad hanc epocham, quam non pauci philosophi politici tantis studiis appetunt, per subdivisiones in dies frequentiores terrarum et possessionum magnis gressibus accedere; si tandem, postquam corporationum omnium dissolutiones revera jam in effectum deductae sunt, cuncta etiam domania (dominia terrestria, ampliores terrarum possessiones) discerpta, et latifundia **) arenae instar dispersa fuerint; dum quidquid magnum, quidquid vetustate sacratum est, omni cum sapientia patrum funere elatum fuerit, tum demum extrema aderit linea rerum! Tum denique incolae, olim opaci, at

*) Schwerz „Anleitung zum practischen Ackerbau.“ edit. 2. t. III. p. 161.

**) „Improba arva“ diceremus, sed veremur, ne inimici ampliarum possessionum nos, et illud C. Valerii Flacci in Argon. L. I. v. 510: - - - *non improba legi divitis arva plagae: etc.* perperam intelligant; ubi improba idem e. ac latifundia; sicut: labor improbus i. e. magnus.

nunc jam per totum pellucidi et collustrati (illuminati) planetae nostri aratro belgico opus non habebunt; quivis aliquotsaccis cyclaminum contentus erit, felicemque se reputabit, si forte manipulum straminis alicubi invenerit, super quo post otiose transactum diem (laborem enim quis eidem suppeditando erit?) stertere, quieti nocturnae indulgere promissumque Eldorado in somniis degustare possit. Dummodo per somnum beatum esse liceat! Tum denique industrialis illa et alchimistica plurificatio (opum multiplicatio, „plusmacherey“), aevi nostri deliciae, summum attinget fastigium, et viri aerarii loculos suos pulveribus replere poterunt. Faxint Superi“—ait scriptor horum—„ne fatidicus sim, vel saltem ut falsus sim propheta! Credendumne e sola arena et calce aedificium exsurrecturum? subversio monarchiae gallicae nonne a subversione latifundiorum est inchoata? bonusne civis, qui nihil amittere possit? etc.“ — Similia etiam in his quoque paginis prolata jam sunt, testimonium tamen viri, omni exceptione majoris, merito hic locum habere potest.

v. * e B. B.

Dignitas hominis et iurium aequalitas cum feminis communis.

Quemadmodum, dignitas humana et iurium aequalitas, sensu sano et christiano sumta sexui altero denegari nequeunt, ita liberales,

postquam, verbis iis amplio rem et majestati populi affinem tribuerant significationem, pactumque sociale adminus pro hypothesis civitatis statuerunt, si feminae quoque jura inde sibi competentia praetendant, non est cur offendamur, neque justa stomachandi causa adest. — „Revolutio mulierum“: sub hac inscriptione communicant paginae „Standart“ relationem de conventu seminarum, in urbe Elland celebrato, in quo contra legem pauperum decreta lata sunt. Matrona Susanna Fearnley gessit praesidium. Consultationes dictione exorsa est, qua congregatas mulieres monuit, ut objectum consultationis in manus suas recipiant, neque se aliorum curis, minime vero Curiae ablegatorum consiliis concredant; ut dignitatis et aequalium sui sexus jurium usum procurent, et quoniam nunc primum ac summum in civitate munus (en ideas liberales!) femina teneat, eam plena cum devotione accedant, oportet, atque gravamina sua eidem proponant; quod si vero preces frustraneae fuerint, vi etiam adhibita, ad mortem usque legi crudeli resistent. Matronae, Grasby et Hanson, proposuerunt rogationes seu articulos decernendos, et legis pauperum turpitudinem adumbrarunt: matres ab infantibus divelli, capillos mulieribus rescindi, cibos viles, vestes in domibus pauperum miseras querulantes. Matrona Grasby inter magnum adplausum illud depromsit votum, ut auctores legis pauperum, ut olim Napoleon, ad insulam S. Helenae in exilium mittantur,

donec corpora eorum rore coelesti macerata, et capilli sicut pennae aquilarum promissi fuerint. Postquam hac ratione libellus Majestati Reginae porrigendus decretus fuisset, subscriptus per Susannam Fearnley velut praesidem (Chairwoman), proloquebatur adhuc, tamquam Saul inter Profetas, vir quidam Minister v. d. Wood, adfirmans, nunquam legem illam suffragia laturam fuisse, si ministri evangelii partibus suis probe defuncti fuissent. Postea gratiarum actiones decretae praecipuis legis illius adversariis, Comiti Stanhope, et ablegato Curiae J. Fielden; tum Praesidenti suae et matronis Grasby ac Hanson propter comprobata eximiam eloquentiam; denique triplex grunnitus, seu clamor ludibrii sublatus pro factione Wigh et omnibus legis pauperum amicis. — In favorem nigrorum tironum in India occidentali libellus per 449,000 anglicis mulieribus subscriptus Majestati Reginae porrectus est.

v. * e B.

Copia novorum Londini librorum.

Elenchus in „Literary Avertiser“ testatur anno 1837 ad nundinas librorum Londini, nova opera — exclusis inde recusis denuo libris antiquis, tum opellis minoribus et periodicis scriptis — 1380 adlata sunt, quae simul 1800 tomos constituunt. Aeri incisae imagines novas anno dicto Anglia 98, quas inter 38 effigies humanae erant, produxit.

*Novum nationalis educationis in Hibernia
consilium.*

Catholicus Archiepiscopus Tuamensis adversus novum a regimine adornatum „nationalis educationis“ in Hibernia projectum, tamquam puritati et libertati religionis catholicae in Hibernia periculosum, gravem enunciavit publice sententiam ideo, quia vi illius consilii a comitiis denominatum collegium, maxima ex parte protestanticis membris constans, libros scholast. defixos haberet, secundum quos doctrina religionis tradenda esset. Archi-Episcopus declarat, cuivis Episcopo curam et vigilantiam in gregem suam concreditam esse, neque se passurum, ut quisquam, praeter Romanum Pontificem, libros, e quibus pueri et puellae suae dioecesis doctrinam religionis hauriant, praescribat. *v. * ex B.*

*Ill. Com. Zichy et RR. Car. Vurda Canonici
Jaurinenses.*

Caeo-Regia Ap. Majestas Comitem Dominicum Zichy, Parochum Szönyensem — Canonicum Capituli Jaurinensis, et Archi-Diaconum Papensem; tum Carolum Vurda, in Lyceo eppali Jaur. Theol. Professorem — ejusdem Capituli Canonicum scholasticum ben. nominare dignata est. *Hirnök.*

Estne theoria de majestate populi in hodiernis civitatibus re vera in effectum deducibilis

In opere: „*Études sur les constitutions des peuples libres*“ per Sismondi, cujus Alveare jam alias meminit, quodve velut laetum temporum augurium considerare licet, quoniam in pluribus locis conatum prodit e palude liberalismi ad campum sanae rationis et historiae veris de rerum natura intuitionibus pontem struendi, in hoc inquam opere locus memoria dignus occurrit. — Postquam nempe auctor dolorem de eo exprimit, quod statisticae perscrutationes nondum evincere potuerint: quaeenam populi fractio in detrimentum intelligentiae suae manuum labore vitam sustentare cogatur? et postquam animadvertisset, corporis labores diuturnitate sua facultatibus animae noxias esse, et hoc quidem tanto certius, quo magis iidem constantes et aequabiles sint, membraque fatigent. — Illam veram deducit consequentiam, „quod quaestionem illam resolvere prius omnino necessarium foret, ut potestates politicae sapiente at aequa ratione populo tribui possint.“

Pro fundamento dein contemplationum suarum Sismondi Comitatum Sequanae (seu metropolis Parisiorum) assumit. Ex omni Gallia ibi maxima animae cultura adest; illuc enim omnes confluunt opulenti, eruditi, scriptores

et literati, ibi maximum sensus pulchri, et scientiarum emporium. Nulla alia Galliae pars similes rerum ac relationum, exhibet condiciones, neque ullibi e pari caeterum animarum numero tot homines, quin corporis labores perficiendos haberent, e suis paratis proventibus vivunt; nullibi numerus illorum major, qui in campo artium liberalium, pulchrarum non secus ac severiorum disciplinarum, tum in sphaera ecclesiae, jurisprudentiae, medicinae, aut administrationis, solis viribus et facultatibus animae adhibitis, vitam agunt. In ipsis adeo territoriis, extra pomeria metropolis sitis, locorum S. Dionysii et Sceaux proportio eorum, qui intellectuales vires excolunt, ad eos, qui musculorum corporis usum faciunt, longe major esse debet, quam usquam in alia Galliae parte.

Quae interim resultata Parisii hoc respectu nobis suppeditant? Calculo medio proportionali, per octo annos eruto, e 1000 juvenibus dicti Comitatus, qui pro exercitu conscripti erant, 25 e classe eorum fuere, qui e paratis proventibus vivunt. Numerus eorum (scilicet ditiorum), qui loco sui alios vires gerentes substituere poterant, aequalis ferme prodit; tales quippe eodem tempore in eadem praefectura medio calculo inter 1000 inventi sunt 24. Hinc patet, Parisiis inter 40 viros unum dari, quem fortunae paratae a physicis ad alendam vitam laboribus immunem praestant. — Quodsi vero tota Gallia simili

calculo subjiatur, vix unus inter 60 talis invenietur. *)

Illa hinc conclusio alioquin formari adhuc nequit, ac si omnes illi, qui ad alendam vitam laborare coguntur, in tali conditione constituentur, quae facultatum animae evolutioni noxia sit. **) At vero aliae tabellae, e fide dignis fontibus haustae, haec resultata exhibent: Parisiis inter 1000 incolas 78 dantur opifices, qui lignea opera faciunt (asciarii, artularii etc.), 88, qui merces metallicas fabricant, 63, qui e corio merces conficiunt (coTURNarii, ePHippiarii etc.), 24 murarii, lapicidae etc., 27 hortulani, vectores et alii, qui circa agriculturam occupantur, 120 mercato-

*) Itaque in ipsa Gallia — quae per omnes fere revolutionum phases transiit, ubi systema industriale summum apicem attigit, ubi nobilitas et haereditaria optimatum conditio sublata, ubi dominium classis mediae stabilitum, ubi omnia sola pecunia exaequata, et civilis aequalitatis non tantum somnia degustata, sed ipsa etiam pericula facta, verbo ubi privilegia omnia ac monopolia sublata, omnes religionis, morum, cogitationum et actionum compedes abjecti — saluberrima totidem ad felicitatem humani generis media! — in ipsa inquam beata hac Gallia plurimum sane adhuc ad hanc felicitatem communem reddendam, agendum restat.

**) Si vero liberales concesserint concives etiam, gravibus physicis laboribus occupatos, absque sublimi intellectus cultura, absque necessariis ad regendam civitatem cognitionibus, absque concedita hinc sibi parte, felices esse posse, nihil tum obvertendum habebimus.

rum sodales et scribae in publico aut privato servitio, 19 sartores, 3 nautae, 78 homines sine ullo opificio, vel juvenes, qui nullum adhuc vitae genus sibi elegerunt, et 27 e paratis fortunis, seu redditibus vivunt. Residuum 473 individuorum, ac proinde duae quintae populi, classem operarum in manufacturis, tum omnes illos, qui alimenta hominum producant (pistores, laniones, caupones etc.), omnes praeterea in famulatio constitutos, et qui minuto quaestu vivunt, denique eruditos ex professo: veluti ministros cunctarum confessionum, scriptores, redactores ephemeridum, justitiae administratione occupatos, et advocatos, medicos ac docentes in se comprehendit.

„Conspectus iste“ sic prosequitur Sismondi, „quamquam minus adaequatus, ingrante animum afficere debet, una tamen utile ad politicas contemplationes argumentum praebet. Manifestum quippe est, in opulentissima et quoad culturam intellectus prima Galliae urbe minimum 9 inter 10, et verisimiliter 19 inter 20 incolas, per id vitae media procurare coactos esse, ut intellectualem sui partem in lancem projiciant, et alendae vitae gratia immolent, i. e. hi vires musculorum cum detrimento virium animae exercent. — Summa itaque imprudentia foret, publicorum negotiorum habenas his manibus concedere, neque hoc idmodi est, de quo philosophi ac legislatores cogitare debent.“

Fors non erit inutile hic loci in memoriam

revocare, Athenis, in libera illa cultissima et opulentissima republica graeca tempore belli persici ad 21.000 civium liberorum, 400.000 mancipia obtigisse. *)

v. * e B. W.

Ferrens viae ductus Posonio Viennam.

Postquam Directio ductus viae ferrei borealis, nomen Ferdinandi gerens, formato ad altissimum locum recursu, in sensu novae legis 1832/6 art. 25 sibi pro struendo laterali per Dévénum Posonium usque ramo, dicto strato boreali conjungendo, in quantum ductus iste lateralis per agrum hungaricum

- *) Quanta copia fuerit mancipiorum Romae tempore libertatis, si aliunde non e historia belli servilis patet. Nec deest ratio, cur liberi Americani foederatorum Statuum nihil de emancipatione audire velint. Talem libertatem non christianam, qua perfrui, et immensis inde opibus affluere — oppressa duntaxat miserrime una incolarum parte — licet, nos abominamur; talis tamen e principiis liberalibus sequi necessario debet: si quippe luxus auctus et vulgo propagatus fuerit, pecuniae omnipotentia tributa, appetitiones et lubidines sub specie culturae populi sublimioris nimium perpolitae et incensae, frena vero legum et religionis apud potentes aequae ac inopes laxata, majestas denique, ne ullus ea potiatur, omnibus concedi fingatur. — Animi cultura prae omnibus, intellectus vero cultura cuique vitae rationi convenientissima optanda, sic nulla vitae conditio, nulla, etiamsi physicarum virium occupatio, nullum vitae genus honestum vilipendendum, infelixque habendum erit. *

struendus foret, privilegium conferendum exorasset, ea cum privilegii hujus authentico pari per Exc. Consilium R. L. A. ad I. Cottum Posoniensem pro danda desuper opinione inviata est. In sequelam horum et pro dicto scopo sub praesidio alterius Pro-Comitis Joan. Németh de Nyék deputatio nominata est, quae praevis Directionem viae ferreae borealis idcirco provocavit, ut alaris hujus ductus ferrei projectum exhibeat, quae etiam Dnos S. Biedermann membrum directionis, H. Sichrovsky, Gen.-Secretarium et Car. Ghega primum Geometram plena potestate instructos Posonium ablegavit, qui projectum plene elaboratum proposuerunt, ex quo patet, alarem ductum inde ab inf. Gänsdorf, loco Austriae inf., inchoari et sub Markegg per fluv. Moravam traduci, per Dévényujfalu et oppidum Dévény penes Danubium Posonium usque protendi debere. Deputati, postquam quaeestio expropriationis legibus caeteroquin superata haberetur, respectus vero semitarum promovendis navibus necessariarum, et torrentium e montibus liberi decursus, et alias similes rationes, communitatem concernentes, cum Directionis ductus ferrei vices gerentibus expendisset, neque ullum perficiendi operis impedimentum aut difficultatem invenisset, die 5. h. m. eam dedit SS. et OO. opinionem, quod cum ductus ferreus in quaestione positus communi desiderio expetatur, ut is ingruente vere ex templo inchoari possit, altiori loco preces interponere consultum sit, ut privilegium quo ocys extro-

detur. — Opinio haec per congregationem rata habita est; et sic consilium adeo beneficium, commercium, industriam et commoda patriae tantopere promovens, proxime effectum coronatum iri spes certa adest.

*Nec via, nec praemia meritis ullibi praeclosa. *)*

Die 14 Febr. russicae literaturae amici, scriptores et artium periti, celebri fabularum poëtae Kriloff, qui hac die aetatis 72. annum compleverat, et 50 annis ante, literarium curriculum suum exorsus est, splendidum dede-

*) Exempla in hanc rem non inconsulte ex ita dictis absolutis monarchiis desumere juvat, in quibus — sententia modernorum liberalium — cultura omnis et artes una cum libertate supprimuntur. Libenter sane, et sincero cum solatio intelligeremus, si quempiam in liberrimis Statibus foederat. Americae e sortem a n c i p i o r u m propter ingenii dotes exemptum, libertate a liberalibus dominis donatum, et publicis sumtibus ad majorem perfectionem in artibus et scientiis excultum, paginae docerent! Vel fors nigri atque colorati a natura jam destituuntur ingenio omni atque dexteritate? — Ideo itaque gravissimis sub poenis omnis infeliciū illorum in scientiis et artibus institutio interdicta est, et non solum ii, apud quos libri qualescunque inveniuntur, aut qui liberos suos in literis instituere volunt, crudelissime habentur, sed ipsi etiam cives americani, si e misericordia simile quid ad instituenda mancipia tentaverint, e lege severas poenas luunt. *

runt convivium. Ultra 200 convivae aderant. Ministri: Comes Tschernyschew, Comes Cancrin, Kiszelew, Bludoff et Uwaroff; Praefectus militiae securitatis, Generalis Prostates Comes Benkendorff, et Generales Davidoff, Danilewskij, Skotelew et alii complures magnae dignitatis viri interfuerunt festo huic nationali. Celebris senecio Schischkoff in hoc conventu pro uno temporis minuto pariter comparuit, et poëtae fabularum de gratia Monarchae gratulatus est, in cujus testimonium Minister publicae institutionis altis. rēscriptum praelegit et pectus senecionis jubilantis stella ordinis Stanislai 2-dae classis decoravit. Actualis int. Consiliarius Olemin, inde a 50 annis amicus et protector Poëtae Kryloff, in convivio praesidium tenuit, et pro incolumitate Maj. Imperatoris ac totius familiae imperatoriae, tum Ministri institutionum publ., ipsiusque Kryloff sanitatem libavit; Shukowskij autem pro gloria et prosperitate Russiae, flore item literaturae russicae; Princeps denique Odojewskij pro sanitatem convivarum.—Ex adlocutionibus, quae sub convivio ad jubilantem habebantur, Ministri publ. institutionis, intimi Consilarii Uwaroff, haec habuit: „Pro sanitate Iwan Andrejowitsch Kryloff! ut literaria ejus opera, quorum spiritus semper popularis, moralis autem scopus constanter purus fuerat, nascentibus ingeniis exemplar, coaevis incitamentum, futurae autem aetati laetam praebeat memoriam! Diem hunc inter jucundissimos vitae meae reputo, quo

honorem habeo, in medio vestri ben. Maj. Imperatoris in eximium nostrum amicum Kryloff adtentionis interpretem, totique literaturae russicae pro praestitis operibus suis optimo cum successu meritis caesareae benevolentiae vadem agendi.“— Act. Int. Status Consiliarius Olenin senecionem jubilantem hoc modo est affatus : „Iwan Andrejevitsch! Literati viri borealis nostrae metropolis, artiumque periti et amici literaturae patriae die tuo natali convenerant, laetos fructus semisaecularium in literatura russica conatum tuorum festo hoc celebrandi causa. Accipe sinceram nostram gratulationem et apprecationem, ut per multos adhuc annos utilia tua et eximia opera literaturae russicae ornamento cedant !“

„Artium“ paginae russicae Nro 1. anni 1838. nunciant obitum Professoris sculpturae in academia caesarea artium Petropoli, mortui 16. Dec. 1837, Boris Iwanovitsch Orlovsky. Sculptor hic eximius in servitute natus, dexterritate sua in arte sculpendi demortui Martos adtentionem provocavit, per quem dein Majestati commendatus fuit. Alexander I. media ad excolendum ulterius juvenile ingenium praebenda jussit, et quia Orlovsky per dominum suum libertate donatus fuerat, in imperatoriam academiam artium velut alumnus receptus et mense Dec 1822. Romam missus est, ubi studia sua sub directione celebris Thorwaldseni continuavit. Opera, per suam Romae moram perfecta, viva fuere documenta progres-

suum. Anno 1829 Petropolim reversus est, et illico nobiles eidem labores concrediti sunt. Inter opera, ejus quae fora Petropolis ornant, refertur statua angeli in columna Alexandri, et Statuae Principum Kutussow-Szmolensky et Barclay de Tolly. Tempus, quo hae postremae publico conspectui patefactae sunt, quod nuper admodum evenit, non supervixit, paucis enim ante diebus aetatis anno 44 mortuus est.

Monasterium Benedictinorum apud Fabarias in Helvetia suffertur.

Die 10. Febr. a. c. cath. collegium magni senatus Pagi (Canton) S. Galli sublationem monasterii Benedictinorum apud Fabarias (Pfäfers, Pfävers) decrevit: Decretum super eo haec habet: „Catholicum magni Senatus Collegium Pagi S. Galli perpenso eo, quod oeconomicus et internus monasterii apud Fabarias status sublationem ejusdem deposeat, fundationales pecunias conservandi et in justum usum convertendi, tum condignam conventualium membrorum intertentionem procurandi obligatione ductum decernit, quod sequitur: Art. 1. Corporatio (Conventus) monasterii apud Fabarias pro dissoluta declaratur. Art. 2. Bona ac fortunae monasterii apud Fabarias per administrationis catholicum Senatum mediate aut immediate ex templo liquidabuntur. Art. 3. Administrationis Senatui committitur, ut de

monasterii parochiarum incorporatarum dotatione et aliorum perpetuorum gravaminum sublatione accuratam illico instituat investigationem, et Magno Senatus Collegio catholico relationem desuper praestet. Art. 4. Fons mineralium aquarum vendi nequit. Art. 5. Jus collationale incorporatarum parochiarum velut inalienabile ad respectivas communitates parochiarum hucusque incorporatarum transit. Art. 6. Dominis capitularibus et fratribus laicis e proventibus monasterii vitalitia haec dabuntur: Dno Abbati 1800, D. Decano 1000, cuilibet Seniori 800, unicuique conventuali 600, et laico 400 f. Quivis praeterea hac ratione pensionatus pro dotatione seu instructione ad selectum vel in aere parato vel in supellectilibus tantum, quantum pensionis suae annuae pars tertia efficit, accipiet. Vitalitia inde a 1-a Apr. a. c. solventur, qua die convictus et communis rei domesticae administratio desinet, postquam commembra conventus scopo procurandi alibi domicilii causa dotem suam perceperint. Art. 7. Ingressu in aliud monasterium vitalitium amittitur, jus tamen ad convenientem dotem retinetur. Art. 8. Illi conventuales, qui in vel extra Pagum (Comitatum) publico munere fungentur, quod non plene 700 f. (praeter stolares) proventus habet, hi usque 700 f. parato aere exaequabuntur. Art. 9. Quod supererit ante omnia in erigendas scholas reales districtuum pro catholicis Pagi incolis convertetur, initiumque foundationis ejusmodi in distri-

ctu Sargans fiet. Art. 10. Decreti hujus sanctionis a Republica expetetur, et tum Senatui Administrationis, Abbati item et Capitulo Monasterii apud Fabarias notum reddetur. v.*B.

*A' dunagőzhajózási társaság évi közgyűlése,
f. e. jan. 29ikén Bécsben.*

A' dunagőzhajózási társaság évi közgyűlése, f. e. jan. 29ikén következő renddel ment véghez Bécsben: A' kormányzóság mindenek előtt hivatalos tudósítást tett a' jelenvolt és szavazattal bíró társasági tagoknak, mult 1837iki évi munkálatról, hajóirul, pénzügyéről, 's egyéb lényegesül érdeklő tárgyakról, mellyben többi közt ezekről értesíte a' tudósító: „A' legközelebb mult 1837ik év nem teljesíté ugyan mind azon reményt, melly talán méltán támodhata keblünkben; de meggondolnunk szükség, miszerint illy nagyszerű 's tenger és Duna veszélyivel küzdni kénytelen vállalat nem maradhat kártul szabadon, melly annyira tolúl minden felől ellene. A' kereskedés nyomasztó fordulata 's keleten uralkodott dögvész békóban tartá egy részét hajóinknak, 's nagy mértékben okozák némelly reményink hiusultát; a' most folyó évben mindazáltal, az említett bajok megszünése után, kedvezőbb sükert reménylhetünk. — „Maria-Anna“ új gőzösünk nyomasztó akadállyal fogott küzdeni Bécsben; de ő cs. 's ap. kir. fős. a' Tábor-és Steinhidnak kormány-költsé-

gen fölnyithatóvá változtatását megengedni kegyeskedvén, az akadály szerencsésen elhárult, 's a' számos költségtől terhelt társasági pénztár mentve maradt újabb erőtetéstül. Tudni fogják Önök, még mult évi munkálatinkból, miszerint figyelmünk vashajó-szerzésre volt irányozva. Egy társasági tagnak Schweizba utazta következtében, már meg is rendeltünk egy olly hajót, melly jövő nyárban jutand darabokban Zürichből Linzbe. Az erőmű rendkívüli gyorsaságot fog kifejthetni 's hatása 60 lóerejü leend. Vizben sokkal könnyebb a' vas 's tartósb a' fánál, azt nem is említvén, hogy olly lökés, melly fahajó fenekébe mulhatlanul lyukat fura, itt csupán könnyen kiigazítható horpadályt okozhat. Reménylhetni, miszerint utódink kizárólag vasgőzöseket használnának 's azokkal olly helyekre is fognak juthatni, hová nehéz 's mélyen vízbe sőppedő fahajóink épen nem mehetnek. Egy új fagőzösünk is készülöben van, még pedig minden tekintetben egészen egyenlő a' vashajóval, hogy így annál határozottabban lehessen összehasonlítani a' kettőnek hatását 's költségeit. „Maria-Aunna“ erőművei megújittatván, most két új 75 lóerejü henger hajtandja e' hajót 's gyorsaságát tetemesül növelendi. Közelgő tavaszkor „Erös“ nevü, vontatóhajónk is elkészülend, 's ez által nemcsak rég táplált reményinket véljük sükeríthetni, hanem egyszersmind kellembesbbé fogjuk tehetni a' Pest — Drenkova közt utazók sorsát, mivel az áruk nagy ré-

szét majd „Erős“ fogja szállítani 's rendes gőzöink inkább leendhetnek az utazóknak gyakran alkalmatlan pogyásztul megkimélve. Hogy ezen új hajó kielégítőleg jövedelmezend, mutatja e' f. évi áruszállítási siker; első évben mindazáltal még sem követelhetjük tőle azt, mit utóbb bizonyosan megadand; mert ismétlen pályára lépünk, mellyen még előbb tanulásra leend szükségünk. Hajógyárunk hiányossága okozá csak, hogy e' hajó elkészülése annyira késett, 's itt kénytelenek vagyunk nyíltan kimondani, miszerint hajógyárunk 's téli tanyánk (az ó budai szigetnél) koránsem felelnek méltányos kívánatinknak meg. Eddig is csak a' „Vidra“ segélye tudá elég mély medret készíteni gőzöinknek. Nádor ő cs. kir. fhgsége engedelmebül a' nevezett medervájó hajó a' legnagyobb szükségét kielégítő ugyan, 's helyet csinált hajóinknak; de ezek még is igen szorosan állnak egymás mellett 's veszélyes közelségben a' menedéket szinte itt kereső hajóalmokkal. Hajógyárunk 's biztos révünk tehát még eddig nincsen. — Az 1837. számadásra térvén, először is dicséretesen kell említnem a' társasági tisztviselők buzgalmát, melly annyival inkább érdemel méltányt, mivel számolásuk rendkívüli fáradtsággal páros, sok adatot Azsia távol partvidékiről kellvén összegyűjteniök. A' kapitányok is megtevék a' magokét, épségben tartván meg hajóikat a' tengeri vész 's Duna ármányi daczára, 's leginkább az illető kapitány-

nak köszönhetni azt is, hogy „Árpád“ már ezentul majd mindég szakadatlanul fogja folytathatni utazását Pest — Bécs között. A' bevégezett számadások szerint 1837-ben 8 gőzösünk munkált tettelegesen 's összesen 47,436 utazót szállíta, 's e' szerint 18,233 utazóval többet, mint 1836ban. E' 8, tetteleg munkált, hajó következőleg jövedelmezett, a' rendes költség levonása után:

Nádor 46 útban 58,191 for. 53 kr. Árpád 28 útban 28,601 f. 26 kr. I. Ferencz 21 útban 23,152 f. 50 kr. Zrínyi 21 útban 26,006 f. 8 kr. Argo 20 útban 8,202 f. 7 kr. V. Ferdinand 22 útban 14,776 f. 49 kr. Maria-Dorothea 36 útban 39,738 fr. 13 kr. Metternich Kelemen hg 17 útban 10,484 f. 5 kr. összesen: 209,153 fr. 31 kr. alább nyilvánítandó okokbul ellenben Pannonia 11,684 fr. 44 kr. 's Maria-Anna 1776 fr. 4 kr. összesen tehát 13,460 fr. 48kral szenvedőleg viselék magukat, 's így marad az összes jövedelemből 195,692 fr. 43 kr. Minden költség- 's kamat-levonás után 127,612 fr. 21 kr. marad fölöslegül 68,080 fr. 22 kr. mellyhez járul még a' tisztán fenmaradt levonatokbul 1482 fr. 58 kr. 's így összes nyereségül maradt 69,563 fr. 20 kr. melly mennyiségből 13,913 fr. 20 kr. az I. sz. tartalék pénztárba száll, 15,550 fr. a' biztosítóba 's a' még fenmaradt 40,100 fr. a' II. sz. tartalék-pénztárba; mert veszélyes következményt szülhetne, ha már most Intézetünk életbe alig lépte 's

folyamatba jötte után haszon kiosztáshoz akarnánk fogni. Mindaddig így szükség kezeznünk tiszta fölöslegünket, míg ollyhatalmas tartalék-tőke nem leend birtokunkban, hogy minden veszély nélkül lehessen rendelkeznünk a' fenmaradandó mennyiségrül. E' szerint a' tavalyi tartalék 's biztosító mennyiséggel összesen, a' folyó 1838ik évet már 103,888 fr. 18 krnyi segédtkével nyithatjuk meg. Egyébiránt gőzösiink ez okokból jövedelmezének egymástól különbözőleg: Pannónia csak kevés és drága utazásokat tön, míg a' Duna jobb partján uralkodott dögvész miatt vonalából kihuzatván a' Vaskapun fölvonatott és Zimonyba vesztegleni volt kénytelen, míg végre teher nélkül az óbudiai téli tanyára jutott, Maria-Anna, mivel csak septemberben kezdé meg Bécsen fölűli pályáját, utóbb csak Récs — Pozsony közt teherrel szolgálatot. Nádor szakadatlanul Pest — Bécs között járt, 's ez oka rendkívüli jövedelmezésinek. Ferencz és Zrínyi, nem jövedelmezének ugyan olly jól, mint mult évben; de ezt csak a' rendkívüli kereskedési pangásnak kell tulajdonítanunk, annyival inkább, minthogy az utolsó 3 hónap jövedelme, midőn t. i. ismét emelkedni kezdé a' kereskedőség ügye, jóval meghaladá a' mult évit. Árpád csak junius közepén kezdé pályázni, 's 5 1/2 hónapnyi jövedelmét valóban tetemesnek mondhatni.

(Folytatás következik.)

Quaestio psychologica de juvene homicida.

Paginae plures domesticae, enarrato atrocissimo per juvenem quemdam scelestum Papae commisso homicidio, psychologikum ejusdem explicatum quaerunt. — Eventus atrox sic refertur: Die 23. Jan. incolarum oppidi Papa animos horrendum homicidium perculit. Civis cujusdam ejatis filius, 19 annos natus, inter horam 5. et 6. vespertinam popinam caelibis cujusdam israelitae ingressus, a sorore illius in-nupta, 17 annos nata, quae sola domi fuerat, poculum cerevisiae petiit, et eam, dum postulata faceret, securi, quam sub pallio habuit, ex insidiis decussit. Puella paupercula, linquentem ex ictu animum parumper recipiens, fenestram petit, qua effracta, auxilium vocatura erat, sed pluribus homicidae ictibus trucidata prosternitur. Scelestus, relicto cadavere, (cranium et duo alia capitis ossa, tum resecti duo infelicis digiti in cubili sparsa inventa sunt) pecunias quaeritat, inventisque in scrinio 20 circiter florenis cupreae monetae, elabitur. Suspicioni semet fors subducturus erat, ni 6 annorum filiola proprietarii domus, quae eum, dum per culinam evaderet, conspexit et agnovit, auctorem sceleris indicasset. Dum vestigia ejus indagarentur, in alia popina, vel potius lupinari inter 6 impudicas mulieres scortans adhuc cruentis vestibus deprehensus, die altera coram tribunali absque ambagibus atrocissimum scelus confessus est. — Ad haec exclamant paginae: „Juve-

nis 19 annorum virginem 17 annorum in flore muliebris venustatis mactat, castumque pulchritudinis sanguinem profundit, ut cruentam homicidii mercedem cum flagitiosis meretricibus partiatur, interque foedas lupinarium feces se volutare possit; quis psychologorum immanitatis hujus inauditae explicabit causas? — Nostra opinione, si temporum expendatur ratio, profunda adeo animae humanae cognitione aut arte quadam psychologica opus haud est ad phaenomena haec horrenda, et in dies frequentiora, explicanda. Nunquam defuere fera ingenia, nec scelesti facinora: haec tamen — pro felicitate humani generis — rariora, et a caecis effrenatisque lubricinibus patrata; illa singularibus rerum sinistris adjunctis, neglectu omnis animi culturae, in terrorem quasi mortalium prognata sunt. Si historia frequentiora quandoque idmodi monstra exhibeat, signa quoque caetera temporum eadem omnino tum una recurrerant, quae nulla humana sapientia, nulla legum multiplicatio, nulla subtilis laudata adeo cultura externa, vel etiam pure intellectualis coërcere et magica sua virga circumscribere poterat. — Tum quippe Dei et religionis contemptum mox contemptus legum omnisque auctoritatis sequebatur, arrogantiam et impietatem patrum temeritas et caeca libido filiorum e vestigio excipiebat, licentia morum dissolutionem omnis familiarum nexus, ipsiusque civilis societatis necessario post se traxit. Rarissimi certe mortali-

um, nec si quidem sola rationali, adhuc minus sola intellectuali cultura, sed longo rerum usu atque experientia ad illum sapientiae gradum pertingunt, ut in affectus suos plene dominentur, ut sanae rationis monita semper sequantur, ut iura aequae et obligationes sancta habeant. Si itaque inde a prima aetate voluntas religione, morum praeceptis, disciplinae consuetudine et continuo obsequii usu, quae hodie prorsus exulant, non modo non ligetur, sed potius frena ejusdem sub specie libertatis laxentur, si omni cultura animi, imo rationis etiam neglecta, sola intellectualis quaeque culturae tinctura, quae ad incendendas mature cunctas lubidines sufficiat, procuretur, si depraedito velocissimi in quibusvis rebus progressu admaturatae praecociter vitae agenda desiderio animi juveniles inflammentur, si per luxus atque luxuriae illecebras insatiabilis pecuniae cupiditas exacuatur, quin amor et induratio laboris aequa ratione ingenerentur, si modestia, continentia, animi fortitudo, ac severitas, honestatis studium, verbo cunctae virtutes tamquam velocis culturae compedes et impedimenta, et non necessaria, omnique praemio carentia humanarum mentium flagella proscribantur, — depravatos tum in immensum seculi mores, horrenda scelera, et immanem ingeniorum ferocitatem mirabimur? — Donec mortales animalitatem non exuerint, quod utique fieri nequit, voluntas, voluntas inquam flectenda, mansuefacienda et liganda est, animusque cum ra-

tione simul excolendus, non ludicris hominum placitis ac blandimentis, sed inde a prima infantia educatione seria in pietate ac timore Dei, per aeterna morum ac religionis praecepta.

*

Rara conversio at necessaria.

In operis periodici „Revue Française“ fasciculo, qui mox prelum deseret, comparebit Dni Guizot — viri in re literaria et civili, gerendaque republica (nuperadhuc ut princeps Ministrorum) celebris, principiorum ac sensorum liberalium, qui mediae classis civium dominium cum rege civico se per totam vitam propugnasse non pridem gloriabatur — de Religione dissertatio, in qua de impietate orbis terraquei et religionis hodie defectu conqueritur, una tamen spem enunciat fore, ut hodierna vita socialis per religionem stabilitatem et effectum optatum adipiscatur. Mirum profecto, quod domini hi, qui populum, i. e. se, omnium iurum et potestatum plenitudine ornavunt, qui nihil Deo, omnia vero sibi tribuebant, qui civitatem atheum esse debere publice praedicabant, qui nec Regem quidquam e gratia Dei habere voluerunt, mirum inquam est, quod hi ipsi viri — quin itaque vel una transiverit generatio — inconstantia rerum humanarum adducti, fastum ponant, et ad Religionem confugiant!

*

Coloniae.

Coloniae vulgo dicuntur gentes ac regiones a matre civitate remotae pacifice aut armorum vi occupatae. Quod olim variae caussae adducere solebant: vel nempe in gratiam commercii, quod apud veteres defectu usus acus magneticae tantum litorale fuerat, instar stationum pro quiete ac horreis mercium coloniae hinc inde sparsae ad sinus ac portus securos locatae sunt, quae dein saepe in potentes urbes exsurrexere, et ad culturam barbarorum populorum plurimum profuere; vel factionum in rebus publicis dissidiis debilior violentiori succumbes, aliam patriam quaerere, laresque alibi constituere coacta est; vel denique bello subactis populis, ut jugum impositum durabile reddatur, coloniae apud eos constitutae sunt. Nexus naturalis linguae, religionis, legum, morum similium, consanguinitatis, historicaque matris memoria, vi haud exigua in animos pollens, diu retentus, donec vel ambitione quorundam, vel matris iniquitate, vel temporum rerumque adjunctis saepe, ut pomum maturum ex arbore, avellebantur. Tales colonias Aegyptiorum in Graeciam, (Inachos, Kadmos, Danaos, Kekrops), Pae-norum in Africam, (Dido), Hispaniam, et fors etiam in Americam, (sola Tyrus 300 ejusmodi colonias habuisse dicitur), Phrygiorum in Siciliam, Italiam etc., Graecorum, ad Pontum et

Scytas usque, ac in Italiam deductas fuisse, historia docet. Harum tamen Coloniarum status precarius fuerat. Tempore Romanorum coloniae maturiori consilio deduci caeperunt, et vigente republica in comitiis tributis populus idcirco interrogatus fuit, curatores deducendae coloniae (triumviri, quinque viri, 7, 10, 20 viri agris dandis, assignandis) creati, solenni actu et caerimoniis publicis tam Roma abitus, quam ad locum adventus celebratus, jura jam certiora coloniis ad retinendam cum matre unionem, formandamque unam eandemque civitatem tributa: unde coloniae civium romanorum, colon. juris latini, aut col. juris italicì exsurrexere. — Alia erat ratio coloniarum militarium, (jam temporibus Salmannassar, Nebukadnezar, Philippi maced.); apud Romanos, vel intra limites reipublicae ob certas causas e. g. motus populares veteranis militibus terrae seditiosorum aut dissidentium in praemium assignatae, e. g. ager mantuanus, de quo Virgilii Melibaeus dolet: „Impius haec tam culta novalia miles habebit?“ vel ad limites, tempore potissimum imperii romani contra incursiones barbarorum collocatae ac munitae fuere, e. g. Augusta Trevirorum, Colonia Agrippina, tum ad Danubium Trajani, et aliorum Imperatorum ad Tigrim et Euphratem fluvios. — Coloniae hae magnae omnino securitati fuere, donec severus ille ac sollemnis mos deducendi colonias viguit, et dissoluta tantum disciplina patulas barbarorum irruptionibus portas

fecere. Unde jam Tacitus juste querebatur (Ann. XIV. 27. „ Non infrequentiae locorum subvenere, dilapsis pluribus in provincias, in quibus stipendia expleverant; neque conjugis suscipiendis, neque alendis liberis sveti, orbas sine posteris domos relinquebant. Non enim, ut olim universae legiones deducebantur cum tribunis et centurionibus, et sui cujusque ordinis militibus, ut consensu et caritate Rempublicam efficerent: sed ignoti inter se, diversis manipulis, sine rectore, sine affectibus mutuis; quasi ex alio genere mortalium repente in unum collecti, numerus magis quam colonia.“ — Hodie multum de coloniis agitur vario quidem vocis usu: ratio tamen coloniarum et nexus eorum cum matribus iisdem ferme modis absolvitur. Post migrationes gentium coloniae veteres disparuere; de medii aevi coloniis, resumpto et extenso orbis commercio, Genuensium, Portugallorum in Malabar, Goa, vel Mozambique, Sofola; Ormuz, Mascate; Diu Ceylan, in Malacca Java etc. etc. Hollandorum, Hispanorum, Anglorum coloniis agere hic loci multum foret. In America coloniae hispanicae, praeter insulam Cubam, incuria et praepostera matris agendi ratione, novo politicarum rerum cursu novisque ideis supervenientibus, avulsae, — ut olim graecae coloniae aegyptiorum, — in singulas jam respublicas divisaes sunt, *) an post cruenta interse bella eam,

*) Mexico, Texas, America media, Araucania Chili, duplex Peruvia, Bolivia, Columbia, Ecuados,

quam olim Graecae respublicae habebant, obtenturae sint celebritatem, tempus docebit. Status f. Americae b. a matre Britannia se juncti, velut Poenorum Carthago, jam ad magnam evecti sunt potentiam. Eventus novissimi in Canada, ubi Nemesis liberalium de seditionibus et motibus popularibus idearum auctores venae incisione domi suae tentare videbatur, coloniarum quaestionem novis e principiis politicis resuscitavit; at sicut praevidere licuit, liberales politici exploratum reddiderunt, quod aliter de „meo“ quam de „tuo“ sentire soleant, et decreta ministrorum atque comitiorum liberalium respectu Canadae, secure ad eandem lineam cum declarationibus Imperatoris Russiae quoad Polonos, vel Regis Hollandiae relate ad Belgas, imo et Sultani quoad Graecos poni possunt, quin comparatio his in oprobrium cedat. Nec dubium: in causa Canadae aliarum etiam immensarum coloniarum anglicarum causam actam. — Canadae anglicae olim jura quaedam data et civilis ejus hucusque impopulatio procurata, sicut nunc regionum Australiae (van Diemes. Melville etc.). Stationes plurimae britannicae per omnia maria et oceanum defixae, tum India or. Promontorium bonae spei etc. armata manu tenentur.

De Canada alibi adhuc sermo recurret; illam hic tantum propositionem commemorare in rem valebit, quam Abligatus ad comitia e parte Sco-

nov. Granada, Venezuela, Paraquaria, del Uruguay, Argentina etc.

tiae, D. Mac Kinnon, relate ad summam, quae hoc tempore in alpestri Scotiae occ. regione incolas premit, inopiam, fecerat; quod scilicet e districtu, seu dominio (clan) sui nominis legionem, in Canadā mittendam, 1000 virorum sub his conditionibus conficere velit: ut sibi jus competat praefecturas seu officialium munera in legione conferendi, ita tamen, ut ea officialibus duntaxat, qui ad dimidium stipendium (pacis tempore) reducti sunt, conferri possint; regimen alende legionis curam recipiat, et polliceatur cuilibet militi, post facta duorum annorum stipendia, 50 jugera (acres) terrae in Canada, et subofficialibus pro ratione plus se collaturum; contra coloni hi milites se obstringent ad suscipienda quotannis octo dierum armorum exercitia per annos octo, et si bellum emergerit, etiam ad servitia castrensia praestanda. — Iis, quibus forte ignotum est, omnes britannici exercitus legiones alpestres inde ab anno 1745 hac potissimum ratione per privatos conflatas, et jam cum iis bono successu coloniarum deductionem fuisse tentatam, *) ipsoque hoc motuum tempore optimos inde fructus obtentos, fors quaedam in oblato superius indicato singularia videri possent. —

*) Sic officialibus et militibus legionum, 1757 per Vigiliarum Magistrum Montgomeri, et Procolonnellum Fraser conscriptarum, quae usque ad confectam pacem Versaillensem in America bor. dimicarunt, terrae distributae sunt. Ita etiam 1777 ex alpestribus Scotiae incolis, qui in Canadā

Similis instituti exempla in patria nostra, recentioribus etiam temporibus (usque 1809) vidimus; et olim, dum banderia in usu fuerunt, dum servientes, jobbagyones castrorum etc. militarunt, omnis belli ratio illi instituto innixa fuit. — Magna Britannia novissimis temporibus in talia rerum adjuncta devenit, ut bellum cum Statibus foederatis saltem possibile putandum fuerit, unde multa alia sequi poterant; et ideo oblatum illud rationabilis omnino videtur, imo quaeri merito potest, annon consilii ejusdem in effectum deductio ad Hyberniam quoque extendenda foret. Hoc pacto multis, inopia summa colluctantibus, incolis expedire semet liceret, praestantensque milites sine danda ingente arha obtinerentur, et pro futuris temporibus certa spes adfulgeret, possessiones illas britannicas in America boreali, quae e rationibus strategicis in casu belli maximi momenti sunt, aliquo adhuc tempore retinendi. Si nempe vicini speculatores et terrarum negotiatores (foed. Statuum incolae) viderent, solum, agriculturae aptum, maxima ex parte jam collatum, et quidem id modi hominibus collatum esse, qui possessiones suas defendere norint, ac va-

emigrarunt, ibique sedes fixerunt, legio adversus insurgentes depugnans conscripta, restituta autem pace cuivis militum in parte Canadae, quae Angliae remansit, 100 jugera terrae, subofficialibus duplum, Locumtenentibus 500, Centuriis 3000, altioris gradus officialibus 5000 jugera data sunt.

leant, ardor et propensio seditiones suscitandi multum profecto reprimeretur, una vero domesticis etiam motibus causa et fomes subtraherentur.

*

(Continuabitur.)

Necessitas electoralis consilia publica restringit.

Ad indolem ac naturam systematis repræsentativi bene cognoscendam, juvat singulares ejusdem effectus observare: hinc etiam Generalis Chambray postulatum, seu rogatio, quamve haec in comitiis gallicis sortem habuerit memoriam meretur. Dictus generalis — qui instituta regni borussici perbene noscit, — svasit, ut certa munera dimittendis veteranis militibus exclusivæ reserventur. Emolumenta inde in exercitum et aerarium publicum ipsamque civilem administrationem promanantia adeo in oculum incidunt, ut omnis uberior explicatio superflua haberi possit; referens nihilominus deputationis, cui expensio postulati hujus concredita fuit, e ridiculo illo praetextu: quod hoc facto pro exercitu privilegium crearetur, svasit, ut propositio repudietur; ipse adeo Minister belli eam reprobandam censuit; et duo Generales orationibus frustra eam propugnabant. Vera hujus rei causa facilis est perspectu, et verba, quae ex ore Generalis Bugeaud exciderant, eam

produnt: „nécessités électorales.“ —
Ministri in mediis suis minutis electionum prae-
vie constringi nolunt, et praeclarum systema
repraesentativum id secum fert, ut modesta
veterani militis remuneratio necessariis pro ob-
stringendo electoris, munera ambientis, suf-
fragio mediis et respectibus cedat. v. * e B. W. B.

Domus laboratoriae liberis murariis invisae.

Die 20. Febr. in taberna liberorum mu-
rariorum Londini conventus celebratus est, et
decretum, ut per libellos supplices, ad Comitia
dandos, et ope repraesentationis Reginae por-
rigendae, abrogatio legis pauperum obtineri
adlaboretur. Vehementissimus orator fuit qui-
dam D. Oastler. „Equidem lubentius — ita
conclisit dictionem suam — e loco supplicii ad
coelos ascensurus sum, quam ut in antris do-
mus laboratoriae domicilium figam, ubi cer-
berus triceps diu noctuque in ejulatus efundi-
tur.“ —

v. * e B.

Magnae navis longissimum in fluviis iter.

Navis quaedam magna, Neo-Aureliano
nuper movens, per fluvios navigabiles iter
2350 mill. ang. confecit boream versus in
mediterraneis regionibus. Scilicet Neo-Au-
reliano adverso flumine super Mississippi et

Red-River usque Shreveport 1500 mill. super Sulphur-Fork 200 mill., super Little-River 200 m. super Black-River 150 m. et super False-Walhita 300 mill. angl.; absque dubio iter hoc adverso flumine in mediterreis regionibus orbis terraquei est longissimum, quod unquam confectum est.

Locus natalis Christophori Columbi.

D. Isnardi, celebris archeologus in archivis genuensibus literas invenit, quas 7. Nov. 1586 Respublica suo Madriti Legato, Doria, scripsit, quae sic incipiunt: „Columbus Colognettensis, vir hic, quemadmodum in Hispania tibi perbene constabit, Magnus, uti fama fert, in testamento suo praecepit, ut Genuae domus erigatur, quod nomen ipsius gerat, memoriae conservandae causa; reditus etiam constituisse dicitur ad eam in bono statu-servandam etc.“ Hac ratione Colognetto esset locus natalis viri hujus magni.

Licentia preli nullibi toleratur.

Paginarum gallicarum „Le Monde“ procurator D. Voillet de Saint-Philbert die 20. Febr. a sede judiciaria Comitatus Sequanae propter duos, Regi contumeliosos articulos ad

sex mensium carceres et multam 4000 fr. damnatus est.

Machina Vaporaria ante 300 annos.

M. Palingenius in „Zodiaco vitae (Basileae) L. IV. (Aquarius) v. 900 — 911. haec canit:

„Non tamen esse nego causas alias quoque, nasci
Quae faciunt ventos: veluti sol, lunaque et astra
Praesertim septem, quae vulgo errantia dicunt,
Quorum opera exhalans vapor ad diversa movetur.
Vidi ego, dum Romae, Decimo regnante Leone,
Essein, opus a figulo factum, juvenisque figuram,
Efflantem angusto validum ventum oris hiatu:
Quippe cavo infusam retinebat pectore lympham,
Quae, subjecto igni, resoluta exhibat ab ore,
In faciem venti validi, longeque furebat.
Ergo etiam ventus resoluta emittitur unda,
Dum vapor exhalans fugit impellente calore.“

Gradualis Promotio in V. Capitulo Segniensi.

C. R. A. Majestas altissima resolutione de 3. Feb. a. l. per gradualementem promotionem cantorem, Vinc. Paracz, Lectorem; Custodem Philippum Friederich, Cantorem; et Canonicum Franc. Csernogoresevich, Custodem Cath. Capituli Segniensi benignissime denominare dignata est.

*Új könyvek a' Magyar tudós Társaság
költségén :*

A' magyar tudós társaság' költségein megjelen-
tek: I. az academia' fő felügyelése alatt szerkesz-
tett Tudománytár' új folyamának negyedik kötete
17 íven illy tartalommal: 1) értekező rész: Az or-
szágtudomány' fejlődésének története, második köz-
lés. Wargha István. Melegség az életműves lé-
nyekben. Mocsi Mihály. A' rabszolgaság Éjszak-
amerikában, Murat után Fábian. A' gombok. Trat-
tinnick után Szenczy Imre. Az angol műipar' phi-
losophiaja. Nyíri Istvántól. A' státusz' fogalma és
célja. Csomo János. Okleveles teldalék Luczenbac-
hertől. Mutató az új folyamhoz. — 2, literaturai
rész: Orosz literatura: vége. Kritikai vázlatok, a'
külföldi literatura' legújabb 's kitünőbb termékeiről
(történetírás, nevelés, philosophia, statistica). —
Francia t. társaság' ülései 1837. Bibliographia 1836.
Mutató az új folyam' literaturai részéhez. — II.
Blair Hugo' rhetorikai és aesthetikai leczkéi. Né-
melly kihagyásokkal és rövidítésekkel angoltól Kis
János. Első kötet, Budán, a' m. kir. egyetem' bet.
n. 3rét 400 lap. Ara kötve postapap. 2 for. nyomt.
pap. 1 fr. 40 kr. cp. Tartalma: Bevezetés. Izlés.
Kritika. Genie. Az izlés' gyönyörei. Fennség a'
tárgyakban. Írásbeli fennség. Szépség. A' nyelv'
's írás eredete 's növekedése. A' nyelv' szerkeze-
te. Angol nyelv. Stilus: értelmesség. Szabatos-
ság. Mondatok' alkotása. Harmonia. A' képes
előadás' eredete 's természete. A' metaphora, hy-
perbole, personificatio, apostrophe, egybevetés,
ellentét, kérdés, felkiáltás 'sth. A' képes nyev-
vel élés' szabályai. A' stilus' különböztető tulajdon-
ságai. Ékesszólás vagy nyilvános szónaklás. Ró-
mai ékesszólás. Cicero. Mai ékesszólás. (A' má-
sodik kötet, mellyel a' munka be van végezve, saj-

tó alatt.) Pesten, martius 5. 1838. D. Schedel Ferencz titoknok.

A' magyar tudós társaság' foglalkozási.

A' magyar tudós társaság febr. 19kén tartott ülésében folytatólag a' Tájéztató' átnézésével foglalkozott. Ugyanakkor: I. Egy a' Tudománytárba küldött matematikai, 's egy külön nyomtatás végett benyújtott status-gazdasági munkának bírálók rendeltettek. II. Egy költeményes munka az előadott bírálatok' következésiben nyomtatástól elmozdított. III. A' könyv- és illetőleg közirattart következő hazafiak nevelték: a) Gicsmanczay József plebános több régi könyv közt Koháry' verseivel 's Barclay' Argenisének magyar verses fordításával — kézirat a' XVIII. század' első feléből,) — b) az Athenaeum és Figyelmező' szerkesztősége folyóiratok' mult évi második felével; c) Matusik András roznyói prof. e' munkácskájával kedveskedett: Alphabetum et Orthographia universalis, Rozsnyó, 1837. IV. Dr. és beszteczébányai prof. Zipser C. A. egy, különösen a' magyar haza' földisméretésére szolgáló, maga által szedett és rendezett ásványgyűjtemény' első századával nevelte a' társaság' tárait, annak folyvásti szaporítását is igérvén: mi élénk részvéttel fogadtatván, ezen gyűjtemény mindenkor külön, 's a' beküldő neve alatt őriztetni határozatott.

L o g o g r y p h u s.

Caesar cunctorum fueram laudabilis ore :
 Deme caput, Deus evadam mirandus in Urbe ;
 Tolle Deo frontem, vetulam spectare licebit.

C A R M E N*)

Excellentissimo Illustrissimo ac Reverendissimo

*Domino***JOSEPHO VURUM,**

*Miseratione Divina, et Apostolicae Sedis
 Gratia Episcopo Nitriensi. I. Ordinis S. Ste-
 phani R. A. Commendatori, Sacratissimae
 Caesareae, et Regio Apostolicae Majestatis
 Actuali Intimo Status Consiliario, dum die
 19-a Martii 1838. Festum Divi sui Patroni
 feliciter recoleret, per Curatores Animarum
 Districtus Veszteniczensis oblatum.*

Praesul, dum redeunt Divi Tibi Festa Patroni,
 Undique laetitiae dant documenta suae.
 Et nos longinquis, pietate ima exiti, ab oris
 Venimus ad cultum pars quoque parva Tuum.
 Non nos divitias terrae, non munera ponti,
 Nec Tibi subtiles promimus artis opes;
 Sed quod simplicitas animi, quod recta voluntas,
 Et potuit pietas quod dare summa, damus.
 Te cupidum pascente Gregem, dulcedine campus
 Bullit, et e querno cortice mella fluunt.
 Nempe Dei nutu Tua cuncta, Tuosque gubernas,
 Et venit impenso digna labore seges.
 Corda Tuo sudore foves, virtute magistra
 Nutris, ingenii sedulitate polis.
 Quod potes ingenio, naturae dotibus, ante,
 Huc Tuus effuso pectore vertit amor.

*) Justo serius acceptum.

Sic in diversas Tua se vigilantia partes
 Scindit, ut oblitum Te sinat esse Tui.
 Nec Tibi, sed Populo, redeuntes transigis annos,
 Hujus saepe memor, vix aliquando Tui.
 Imo Tui; dum quippe gregem virtutibus ornas,
 In meritum vitae credimus esse Tuae.
 Quae Superi pleno tribuunt Tibi munera cornu,
 Rursus adorando porrigis illa Deo.
 Danubii reducem sequeris conamine lapsum
 Bosphorico reddit dum data pensa mari.
 Illa tui virtus animi, sapientia, flumen
 Ingenii, lingvae gratia, frontis honor,
 In Regem, Patriam, Cives, Superosque, Deumque
 Cultus, amor, pietas, intemerata fides;
 Semper erunt nostrae memori sub pectore genti,
 Cordibus haec poterit tollere nulla dies.
 Sic ubi Tu Cleri regimen, populique tenebas,
 Et vigili cura Pontificale pedum.
 Vivis ibi clarus meritis, vivesque per aevum,
 Firmaque virtuti stant monumenta Tuae.
 Nam velut in speculo, sanctis Tua gesta Statutis,
 Et Pastoralis sollicitudo nitet.
 Dant aliis totum doctrinae exempla per orbem
 Sicque Tuum toto Nomen in orbe viget.
 Recte felices, Te Praesule, dicimur esse,
 Quois per Te tantus conciliatur honos.
 Quae dum nos in Té veneramur, poscimus omnes,
 Salva sit in multos ut Tua vita dies.
 Dii Tibi compensent, quoniam non possumus ipsi
 Praemia pro meritis digna referre Tuis.

Coloniae.

(Conclusio.)

Quod coloniis militaribus, si in illa vitia, quae Tacitus loco supra citato indicat, non illabantur, securitati civitatum plurimum prospiciatur, nostra etiam tempora docent, et, sicut medio aevo marchionatus in Germania, ita confinia militaria recentius imitationem variam nacta sunt *); intra regnanae Russiae Coloniae militares hodie in maximo sunt flore; quod anni prioris celebria ad Wosnessensk castra docuerunt. Nunc inter Pontum Euxinum et mare Balticum ad tutandos Russiae in Asia limites coloniae ejusmodi militares constituuntur. De his petropolitanae Ephemerides de 17. Febr. decretum vulgant. Scilicet cis Caucasum a fluvio Terek ad occasum et austrum, tum a fl. Kuban boream versus trans Caucasum in provincia Dshnarschen, et in orientali maris nigri litoribus in Imeritia, et Abasia usque ad arcem Gagry (Gagra, seu Kotosh) ac proinde circum Circassiorum caeterorumque nondum subjectorum populorum regiones, qui montes ad Pontum Euxinum ab ortu a fluvio Kuban usque propugnaculum Gagry incolunt, militares coloniae locabuntur; una tamen gentium, meridionalem fluvii Kuban incolentium, subiectio, et ibi quoque militaris coloniae erectio

*) Gallia nunc in Africa agros militibus distribuens (Gen. Bugaud an. pr.) idem tentat.

in consilio est. Vulgatae in petropolitanis paginis decreti pars prima haec habet: „Majestas Imperator 10. Oct. 1837 in Tiflis propositum de erigendis in Caucaso coloniis militaribus projectum ratum habuit. Scopus harum coloniarum est veteranis militibus, exactis stipendiis, sedes dare, et populi russici in alpestribus illis regionibus circa limites frequentiam procurare, fines ab incursionibus tutari, agriculturam, commercium et industriam omnis generis in illis regionibus promovere, et per mutuas necessitates et reciproca commoda firmiorem basim jacere ad conciliandos lucusque alienos illarum gentium animos. Coloniae hae in Caucaso peculiare integros districtus, quemadmodum caeterae coloniae nostrae militares non eformabunt, sed erunt separatae sedes coloniales et singularia domicilia circa munita praetoria stabalia copiarum. *) Illae legionariis cohortibus, velut constantioribus stationibus provisus, adnumerabuntur, haec tamquam ad praetoria copiarum spectantia considerabuntur. Pro sedibus militaribus in separatis coloniis haec defiguntur loca: 1) In tractu Caucasico: a) in sinistra fluvii Sunsharipa a propugnaculo Grosnaja ad confluxum Sunshae cum Terek, et inde austro-orientem versus in terris Kumykiensibus usque montes Katschalikowsk; et b) in parva et magna Kabardia ad militarem viam grusiniensem, et ad ductum kubanensem ac kislowodskiensem.

*) Jobagyones castrorum!

Post erectas in his ductibus militares colonias poterunt coloniae militares in vicinia munitio-
 num nostrarum ad Kuban, et tandem trans Ku-
 ban fluvium collocari, postquam transkubanen-
 ses gentes subjectae fuerint. 2) In trans Cau-
 casia: a) in provincia Dsharschen in planitie
 Alasanskensi; b) ad litora orientalia maris
 Nigri inde a limitibus Turciae usque munimen-
 tum Gagri ubi montes Caucasici ad mare us-
 que excurrunt; et c) in Imeritia. — Omnes
 coroneales possessiones, quae in designatis his
 ductibus inveniuntur per civilem jurisdictionem
 administrationi militari resignabuntur. Ad has
 separatas militares colonias in Caucasia for-
 mandas deducuntur: 1) ad fluvium Sansha
 600 familiae 2) in magnam et parvam Ka-
 bardiam 900. 3) ad vallem Alasanskensem
 300, 4) ad litus or. maris Nigri 700, et ex
 his ad Poti, Redut-Kalé et ad fluvium Ingu-
 ra 200 familiae; in districtum Ssamursachan-
 skensem ab Ingura usque fluvium Galisga 100
 fam. et hinc ad propugnaculum Gagri in Ab-
 chasia 400 familiae. 5) In Imeritiam 400 u-
 niversim 2900 familiae. Anno primo post
 editum hoc decretum ad viam militarem Gru-
 siniensem 250 fam., ad novam, in dextra flu-
 vii Ingura ripa structam viam, apud munimen-
 tum Dranda et proxime ad fluvium Bsybo 200
 fam. et in planitiem Alasanskensem 50 simul
 500 familiae. Coloniae militares apud prae-
 toria fixa plus aut minus jam constitutae sunt.
 Itaque milites omnes ad praetoria stabalia do-

micilia habentes uxorati gradus inf. officiales, qui jam 15 annorum stipendia merebantur, e legionibus et cohortibus dimittentur, et ad colonias militares accensebuntur.“ — Hinc patet utilitatem ac necessitatem coloniarum militarium, hodie non secus ac olim, sentiri, neque longinqui limites contra bellicosorum vicinorum invasiones certius ac melius defendi possunt. In his quoque romanorum exempla praelucent. Annon Americani Status foederati, contra feras gentes — si exterminationis systema in infinitum protendere non praeplaceret, — militaribus coloniis se commodius tutarentur? aut annon, liberali ac humanae cogitandi rationi convenientius, culturae infelicium illorum populorum subiectione eorundem prospiceretur, quam dato aere, cremato, et congiariis diversis, terras infelicium redimendo, eosque aris et focus spoliando, ac dein bellis internecinis exstirpando? jure merito quaeritur. — Magnam de coloniis Romanorum et Graecorum suppediet lucem (praeter libros antiquiores e. g. Heyne de veterum Coloniarum jure et causis; tum de Romanorum prudentia in coloniis regendis etc. — De recentiorum temporum coloniis ultra marinis agunt Raynal, Pradt etc. etc.) opus novum nuper Romae ab Archaeologica academia coronatum: de quo, dum superiora scriberemus, in „Diario di Roma“ de 20. Febr. haec vulgata invenimus: „Laudabili scientiarum progressum promovendi consilio Archaeologica academia hujas die 28.

Jun. 1836 pro resolutione quaestionis, in sphaeram suam spectantis, numum aureum 40 aureos appendentem in praemium proposuit, et programma concursus exscripsit. Thema propositum fuit, „„Accuratius, quam hucusque factum est, statum coloniarum romanarum explicare. Quisnam scopus politicus et oeconomicus fuerat, quem Roma deductis colonis sibi praefixit? Quanam inter civiles et militares colonias differentia, quodve inter graecas et romanas discrimen? Quae conditio mansit ab origine, et quae jura atque obligationes novis colonis obtigerunt?“ — Academia praemium illi operi addixit, quod hanc tesseram inscriptam habuit: „„Imperium facile his artibus retinetur, quibus initio partum est. Verum ubi pro labore desidia, pro continentia et aequitate libido, atque superbia invasere, fortuna simul cum moribus immutatur.““ (Salust. Catil.) Aperta deiu scheda, quae nomen auctoris recondebat, patuit auctorem operis triumphantis esse: F. Ruperti, correctorem Lycei Hannoverani.“ — Docta haec dissertatio absque dubio publica luce donabitur, sperarique potest, eam et invidiam atque contemptum nominis et injuriam a coloniis aequa ratione propulsaturam.

*

Mendacia heroica.

Inde a celebri illa C. J. Caesaris bellico nuncio: „Veni, vidi, vici“ imo a quo bella ge-

sta sunt, et adlocutiones ac relationes militares in usu fuere, semper licuit cladem hostium, suorum vero fortitudinem per auxesim vividioribus reddere coloribus, acceptaque incommoda premere aut diminuere; dabatur hoc semper militari potissimum jactantiae, imo hanc artem neque historici quidem semper respuebant, in cujus rei documentum legi possunt complura Herodoti, Curtii et aliorum loca de immani Xerxis aut Darii exercitu eorumque cladibus; at veritati apertius et impudentius fors nunquam insultatum, ac nostris temporibus inde a revolutione gallica factum est. Ut unum saltem exemplum memoremus: 18. Febr. a. c. ad Ybenes in provincia Toleti inter Praefectum copiarum Christinae, Flinter, et carolinorum turbarum ductores certamen intercessit, de quo id maxime memorabile est, quod dicti Praefecti de eo relatio verisimiliter gallicae revolutionis heroica mendacia procul post se relinquat. — Dum hiemis tempore anno 1792 Bernonvile gallicus dux munita ad Augustam Trevirorum castra assultu incassum tentasset, in publica relatione nunciavit, jacturam omnem in amisso duntaxat unius militis de grege minimo digito consistere; relatio haec bellica ab illo tempore pro paradiigmate incomparabili bellicarum relationum, quod nulla deinceps audaciori fictione superari possit, habebatur; at vero nunc bellidux Christinae refert: agmen suum, e 600 peditibus et 220 equitibus constans, hostem 2000 pedites et 800 equites

numerantem, captis aut sauciis 1640 militibus, profligasse, quin vel gutta sanguinis suorum fusa fuisset. Ergo ne nimis quidem digitus cujusdam amissus! — Credendumne ab his heroibus vel gallos gallinaecos aut capones totidem jugulari potuisse, quin isti ungivium vestigia relinquant? *

*Controversia inter Eppum Cenomanensem
et novum Abbatem Solesmensem.*

Inter Episcopum Cenomanensem (Mans) et Abbatem neo-erectae Abbatiae Benedictinorum in Solesme quaestio controversa gravior enata esse dicitur, propter quam ambo ad sedem Pontificiam recurrerunt.

*A' dunagőzhajózási társaság évi közgyűlése,
f. e. jan. 29ikén Bécsben.*

(V é g e.)

Átalányosan a' 4 utóbbi hajó bizonyságul szolgálhat, hogy több hajó egymás mellett koránsem ártalmas a' kölcsönös jövedelmezésre nézve, mert Zrínyi 's Nádor 1837ben majd annyit jövedelmeztek, mint 1836ban; holott 1837ben Arpád 's I. Ferencz kezde mellettük pályázni. Argo a' kereskedési nyomasztó fordulattal 's dögvésszel küzdött, de még is kedvezőbb sikerrel pályázott utóbb, mint mult 1836ik évben, 's 1833hoz képest sokkal nagyobbult a' rajta szálított áruk mennyisége. V. Fer-

dinand, Metternich Kelemen h. 's Maria-Dorothea több hónapig kiigazittatásuk miatt elzáratva heverték munkakörüktől; egyébiránt azonban igen kedvezőn jövedelmeztek.

Ez előrebocsátottakhoz szorososan csatlakozik annak általános átnézete, mi vállolatunk további sükerítéséhez szükségképp megkívántatik, 's azt következő rendben közöljük Önökkel: Gőzhajózásunk, mely most már Linztől Konstantinápolyig, 's onnan Trapezuntig, Smyrnaig és Salonichig terjed, tulajdonkép 4 főosztályt képez: a) Linztől Bécsig; b) Béctől Pesten keresztül Drenkovaig; c) Skelagladovától Galaczig; 's d) a' tengeren. Az első két osztály már is tökéletesen kedvezőleg gyümölcsözött, 's hogy a' tengeren, hol a' nevezett állomások közt mi nyitók meg a' gőzhajózást, még nem jutalmazott eddig vállolatunk úgy, mikép ohajtottuk, főképp e' rézbeni tapasztalatlanságunknak kell tulajdonítani, mellynek következtében nem mertünk nagyobb tőkét fordítani reá, 's egyszerre több hajóval föllépni a' tág pályatéren, melly esetben sokkal előbb megnyertük volna a' közönség bizodalját, egy szersmind vállolatunknak több utazót 's nagyobb nevezetességű áruszállítást szerezhethvén, mikép az már most világosan kezd kitűnni keleti hajóink növekedő jövedelmezésiből. Így például „Metternich Kelemen hg“ az első 10 hónapban 25,873 fr. 7 kr. keresett, az utolsó 7 hónapban pedig 50,250 fr. 58 kr. 's majd egészen hasonló irányban mutatkozik a' többi hajó jövedelmezése is; pedig meg kell jegyeznünk, miszerint tengeri gőzösink koránsem valának képesek elfogadni valamennyi megbízatást; mit azonban a' most pályára lépendő „Stambul“ nagysága mellett pontosan fog teljesíthetni. Itt azonban nem kell megállapodnunk, ha mostani kedvező helyzetünket tartósan biztosítani kívánjuk. Ezt pedig csupán „tartalék-hajó“ felállítással nyerhetjük meg, mellynek szükségét minden nagyobbszerű gőzhajó-

zási vállalat rég megismeré. Olly folyvásti szolgáltatétel, minőt gőzösink teljesítnek, főleg az annyira viharveszélyes tengeri pályán multhatatlanul megkívánja bizonyos időszak elmulta után, mit Angliában 8 hónapra szoktak tenni, a' hajó-kijavítást, mi rendesen 1—2 hónapba szokott kerülni, 's kétkednek Önök, hogy az illy félbenszakasztás minden előbbi hasznót elnyelni képes? Az olly hajó, mellynek nincs szükség esetén használendő helyettese, többnyire addig szokta futni rendes pályáját, mig lehet, csak hogy jövedelem-csökkenést ne legyen kénytelen szenvedni, 's ennek aztán az lesz káros következménye, hogy a' kár mindig nagyobbul, 's a' kijavítás tömérdek költséget kíván, maga pedig a' gőzös hosszabb időre lelépni kénytelen a' pályáról 's azt vetélytársinak átengedni. S' ezenkül minden szállító bizonyosan mindig azon hajót fogja használni, mellyről tudja, hogy van helyettese, 's a' szállítás rendszeres időhatárit semmi viszontagság nem zavarhatja meg. A' közvélemény már is kedvezőleg nyilatkozott hajóink felől, 's Trapezuntban több nevezetes szállító ház kérdé ott utazott ügyviselőnket: bizhatnak e' tökéletesen, hogy szükség esetén lesz más gőzös is, melly „Metternich Kelemen hg“ helyét pótolandja? Egyébiránt nem tartottuk volna épen szükségesnek a' tartalék-gőzös-é-píttetést kívánni Önöktől, ha Maria-Dorotheát alkalmasnak látnók arra; de ez utóbbit az annyira veszélyes fekete tengeren vihar idején kockáztatás nélkül teljességgel nem használhatjuk, 's ez okbul a' tartalék-hajót V. Ferdinandhoz hasonló nagyságúnak kívánjuk 's 120 lóerejűnek, mivel akkor aztán mindenütt veszély nélkül leend használható, 's személyek és áruknak tág helyet fog nyujthatni, melly utóbbi Maria-Dorotheánkon sokszor szűk is volt. Egyébiránt mint tartalék-hajót, belsőjében egyszerűbb rendezettel kívánnók ellátni Stambul és Kelemen belsőjénél, 's itt egyszersmind azon vádra,

hogy szükségtelen fenyűzéssel árasztjuk el gőzösinket, felvilágításul azt mondjuk: miszerint meg vagyunk arrul tökéletesen győződve, hogy azon 10 ezer forint, mellyel egy egy hajóra többet költünk, igen jól kifizetendi magát, mert a' csinos készületű hajók divattá váltak, 's most már mindenki csak a' legszebb gőzösön szeret utazni, ezenkül pedig egyszersmind tartósságra nézve sokkal ajánlatosbak a' szilárd készületű hajók 's kevesebb javitgatási költséget kívánnak. Záradékul itt még arra figyelmeztetem Önöket, miszerint tengeri vállolatinkban összesen 862,818 fr. 42 kr. fekszik, 's következőleg igen szükséges illy nevezetes tőkét tartalék-hajóval biztositnunk, melly egyébiránt munka nélkül nem fog heverni, hanem a' többi hajó tettegi munkálata alatt is folyvást használható leend. Ha ki pedig talán mondaná: szaporítsuk inkább folyaminkon a' gőzőseket, azt biztosíthatjuk, miszerint mennyire szük hajógyáraink engedik, e' részben is mindent elkövetünk, mi hatalmunkat túl nem haladja. Minden uj, már munkában levő hajóépitést saját erőnkkel vagyunk képesek teljesíteni, mert 382,298 fr. 4 kr. fekszik készen pénztárunkban. Nyíltan megvalljuk azonban, hogy, ámbár e' folyó év a' multnál kedvezőbb sükerű leend, kicsapongó reményeknek azért még sem engedhetjük át magunkat, mert az Erős és többi uj hajónk csak későn fogja megkezdhetni pályáját, 's így vállolatunk egészen kedvezőleg csak jövő évben fog gyümölcsözhetni. Itt még egyszersmind megjegyezzük, miszerint Maria-Dorothea rendesen Smyrna-Salonichi közt fog pályázni, Russzia kedvezőbb vesztegintézeti rendelkezési következtében pedig a' Dunán Galaczból Odesszába áruszállításra Libanon 110 tonnaterhű vitorlás hajót használandjuk, mellyet csupán e' végre hárlettünk ki. — Végzetül még az kíván határozatot: mi történjék azon fenmaradt 105 részvénnnyel, mik iránt a' régibb részvénytulajdonosak vagy nem

éltek jogaikkal, vagy elkéstek nyilatkozatjokkal. Egyébiránt az igazgatóság szeretne bíráskodni a' 105 részvénynek, hogy szükség esetén pénz-zé tehesse azokat, mellyek eladatasa után a' társaság egész alaptőkéje 2,100,000 forintra fogna menni. Előadásunkat azon jelentéssel zárjuk, miszerint a' mult közgyűléstől indítványzott alapszabályok módosítása már megnyeré a' leg.fels.helybenhagyást". — Midőn e' hivatalos előadás folytában a' tudósító az új Erős munkaköréről olvasott, egyszersmind szükségesnek vélte maga részéről szóval nyilatkoztatni: „miszerint, midőn az Erős egy részről maga is tetemes rakományt bíránd el, más részről pedig egyéb nagy hajókat veendhet aladságba, a' gőzhajózás mindenre ki fog terjeszkedhetni, mit eddig a' közönséges hajózás teljesíté 's ezenkül még sörteseket, szarvasmarhákat 's t. efélét szállithatni, a' mit eddig csak hosszas idő 's költségvesztéssel leheté szarazon eszközteni, 's hogy épen most szükséges a' gőzhajózásra nézve illy terjeszkedés 's ismeret-szerzés, midőn olly időszakhoz közelitünk, mellyben rendkívül élénkölend Dunánkon az áruszállítás. Ez időszak pedik azon vasut megnyiltával fog bekövetkezni, melly Bécsből indulván Gönyőnél kapcsolatba jövennd a' Dunával. Az igazgatóság mindig azt allitá, hogy félbenszakasztás nélküli áruszállítás csak vasuttali összekapcsoltatás után fog a' Dunán divatozhatni. Akkor aztán nem félhetünk többé a' makranczos folyam szeszélyitől, 's a' lipcei kereskedő órára ki fogja számithatni: mikor érkezendik áruja Oláhországba, Odesszába, Trapezuntba vagy Konstantinápolyba, 's ugyanennyi biztosítást nyujtó ut nem fogja é magának mindenek fölött kivíni az előséget? Több utazó vasutra pártoland ugyan gőzösinkről; de azért nekünk is elég marad, mert sokan szép hajóink számtalan kényelmet nem cserélendik föl kellemetlen összeszorongással a' szűk kocsiban.“ E' szók után végig olvasá jelentését a' tu-

dósító, 's a' gyűlés annak minden pontját helyben-hagyá: a' fönmaradt 40,100 forintnyi nyereséget tartalék-tőkéhez csatolni, a' 150 részvényt az igazgatóság által kezeltetni, a' szükséges tengeri tartalék-gőzöst haladék nélkül elkészíttetni, 's az igazgatóságot e' folyó évre megerősíttetni rendelvén. Mielőtt a' gyűlés eloszlanék, Ottenfels b. egy hivatalos jelentését volt szíves közleni a' cs. kir. trapezunti ügyvivőnek, mellyben naponkint emelkedni mondja az ottani kikötőben az ausztriai kereskedést, mit egyedül a' dunagőzhajózási társaságnak kell tulajdonitni. A' gyűlés köszönettel fogadá ez örvendetes tudósítást. E' gyűlésben württembergi király ő fels. képviselője volt Geymüller János Henrik báró; Nádorunké Kis Laj. udv. agens; Metternich Kelem. hgé b. Ottenfels Geschwindt, a' pesti nemz. casinóé Wolkenstein gr. 'sat.

A. Eppus Carlovicz. install.; Scholae Piae Budae; damna incendii reparata.

Electus per conventum nationalem, uti jam notum est, unanimiter in Archiepiscopum et Metropopolitam Carloviczenssem, et a Caesareo-Regia Majestate confirmatus, Ill. D. Stephanus Stankovics die 8. Jan. a. l. in hanc dignitatem solenniter inauguratus est.

Sub alis meritissimi Ordinis Patrum Scholarum Piarum in Archi-Gymnasio Budensi, teste classificatione juventutis primo semestri edita, 509 variae confessionis studentes publica institutione gaudebant.

E rationibus Societatis primae Austriacae contra incendii damna securitatem praestan-

tis patet, ex aerario ejusdem in patria nostra incendio adflictis anno elapso 91,939 fl. 52 xr. exolutos esse, in Austria vero tantum 9617 floren. 15 xr.

Census populi in V. Dioecesi Vaciensi.

Sub sapiente cura summi Pastoris, Excellentissimi ac Illustrissimi D. Comitii Francisci de Paula e Comitibus Nádasd, Episcopi Vaciensis, Act. Int. Status Consiliarii et Septemviri, omnis Dioecesis Vaciensis populi census in Schematismo dioecesano anni 1838 sic exponitur: 293,601 catholici, 41,263 evangelici, 173,815 reformati, 1741 graeci ritus non uniti, 9630 israelitae; simul itaque 519,986 animae. Numerus matrimoniorum mixtorum est 1675, scholarum cath. 179, et studentium 18,789.

Magna in Hybernia miseria.

Dum in comitiis anglicis de lege pauperum Hyberniae ageretur et D. O'Connell eam, cum sufficiens non sit, impugnaret, sibi optime constare dicebat, numerum eorum in Hybernia pauperum, qui omni prorsus ope destituuntur, non 82,000, uti Commissio, in hac causa exmissa, retulit, sed ultra 1,000,000 efficere. Hac ratione itaque quivis septimus Hybernorum in sensu vero mendicus esset.

Perceptiones Angliae.

Anni prioris, in Anglia die 5. Jan. conclusi, aerariales publici reditus ordinarii 42 mill. 283.202 l. st. effecerunt. Anni, die 6. Jan. 1836 terminati, perceptiones 41,891,364 l. st. effecerant. Reditus ab Jan. 1837 usque 5. Jan. 1838 minores sunt uno millione et 900,353 l. st., quam fuere praecedente anno. Perceptiones ultimi quadrantis anni die 5. Jan. 1838 clausi fuere 11,801,932 l. st. 312,175 l. st. plus quam correspondente prioris anni quadrante, augmentum hoc praecipue teloniis plus inferentibustribuendum.

Copia epistolarum in Gallia.

Numerus epistolarum, quae per cursorem publicum in Gallia annue promoventur, inde ab anno 1821 usque 1836 e 45,382,151 ad 78,970,501 per annum accrevit, seu quovis die expediuntur 216,357 epistolae; et proventus inde annui e 23,892,695 ad 37,450,510 franc. adaucti sunt.

A e n i g m a.

Terra ego velivoli circumluor aequore ponti:
Et licet in chartis non sim depicta, tenetis
Me pueri! digitis, vix me caret ulla palaestra.

Solutio Logogryphi in Nro 3.:

Trajanus. Janus. Anus.

*Raro antecedentem scelestum deseruit poena
pede claudo.*

Die 14. Febr. a. c. sub auroſam in Ra-
dócſ I. Cottus Caſtiferrei ſingularis eventus
documentum denuo praeſbuit, providentiam di-
vinam, cujus conſilia ac viae oculis mortalium
velo perpetuo ſubducuntur, innocentiam adfli-
ctam ſine conſolatione, et ſcelus patratum
impune raro, vel ſaltim nunquam diu, permit-
tere. — Quidam 24 annorum juvenis, ut fer-
tur, Darázſ-porpáczenſis, aſperitate hiemis
in rem uſus, apud Tab. Jud. Aſſeſſorem A.
K. in parte aedificiū, quam nemo incolit, ef-
fracta fornace, in cubile quoddam penetravit,
ubi e ſcrinio 18 cochlearia, aliasque res ar-
genteas, ſimul 4 1/2 pondo appendentes, map-
palia item ac linteamenta ſuſtulit. Dominus
domus, conſpecto mane in illa aedificiū parte
candelae lumine, furtum ſuſpicatus, et mox
de eo certus redditus, illud a muliebri famuli-
tio domeſtico patratum putavit, nullamque ea-
rum obteſtationibus fidem tribuens, compre-
henſas in comitatensem cuſtodiam deduci cu-
ravit. Praedo interim verus iter Zala-lövő-
enſes limites verſus accelerans, hac ipſa ve-
locitate in ſummi vindicis manus incidit, ut
ſic innocentes etiam libertatem paulo poſt re-
cuperare potuerint. Metus quippe, calcar ei-
dem ſubdens, ſeligere pro fuga tempeſtatem
non ſivit, et ideo rigidiffima hieme, inter in-

gentes nivium acervos celerrimam fugam prosequi adactum adeo vires defecerant, ut considerare debuerit; et jamjam volantibus nivibus sepultus, aliquot currus Zala-Lövvő versus properare conspexit, aurigas itaque timide oravit, ne misere adeo perire eum permittant, qui ipsi, rigentes frigore, equos, vicinae jam stationis conspectu incitados, sistere non poterant, at in diversorium loci adpellentes cauponem (Martin. Háczy) illico interpellarunt, ut vita periclitanti non procul inter nives homini succurrere velit, qui etiam, acceptis secum aliquot loci incolis, ad locum designatum curru festinavit, sed tum jam furis coturni tantum e nivibus prominebant, erutum extemplo una cum sarcinis ad Chirur- gum districtus, Joan. Horváth, devexit, qui, adhibita licet omni cura, eum in vitam revocare non potuit. Quantus vero horror animos circumstantium invasit, dum, apertis mortui impedimentis, res, quas jam fama furto ablatas indicaverat, inque congelato auctorem furti conspexissent! — Divina quidem providentia in hoc celeri justitiâ peccatum ulta est, verum enim vero, si vindictam humanae solum sagacitati reliquisset, quamdiu adhuc famulatio innocenti in carceribus gemendum erat? Quis inustam nomini ignominiae maculam abstergere, quis fusas lacrimas siccare, et perpressam injuriam resarcire potuisset? — An non vel hic casus carceres in patria ita adornandos svadere debet, ut captivi, suspicioni

duntaxat obnoxii, a reis jam certis secreti haberi possint, neque innocentes cum malefactoribus eidem ignominiae illico exponi contingat?

H.

Status Ecclesiae Gallicanae.

Inter 32,560,000 incolas regnum Galliae numerat romano-catholicos 31,180,000. — Protestantes, Augustanae et Helveticae Confessioni addictos 1,310,000. — Judaeos 60,000. — Reperiuntur insuper: Anabaptistae, Quaquerii, Hernhutterii, St. Simonistae etc. *) Ecclesia catholica censet: Archiepiscopatus 14, Episcopatus 66 juxta subnexum schema, Vicarios Episcopales 174, Canonicatus 660, Parochias primae classis 767, secundae classis 2634, tertiae classis 26,776, Parochiales Vicarios 6184.

1. *Archiepiscopatus Rhemensis (Rheims),
(cujus Praelatus est una Primas Galliae)
Episcopatus Suffraganei:*

1. Ambianensis (Amiens).
2. Bellovacensis (Beauvais).
3. Cabillonensis (Chalons).
4. Svectionensis. (Soissons).

*) Pro anno 1839. ejectatio solutionis Cardinalium, Archiepiscoporum et Episcoporum in 1.017.000 franc. — et totius ecclesiae catholicae in 34 million. 251.000 franc. — ecclesiae protestanticae in 924.000 franc. — Judaeorum autem in 90.000 franc. determinata habetur.

II. Archiepiscopatus Parisiensis Episcopatus Suffraganei:

1. Atrebatensis (Arras).
2. Blessensis (Blois).
3. Cameracensis (Cambray).
4. Carnotensis (Chartres).
5. Meldensis (Meaux).
6. Aurelianensis (Orleans).
7. Versaliensis (Versailles).

III. Archiepiscopatus Aquensis (Aix) Episcopatus Suffraganei:

1. Adjacensis (Ajaccio) in insula Corsica.
2. Digneensis (Digne).
3. Forojuliensis (Frejus).
4. Vapincensis (Gap).
5. Massiliensis (Marseille).

IV. Archiepiscopatus Albiensis (Alby) Episcopatus Suffraganei:

1. Cadurcensis (Cahors).
2. Mimatensis (Mente).
3. Elnensis (Perpignan).
4. Rutenensis (Rodez).

V. Archiepiscopatus Auxitani (Auch) Episcopatus Suffraganei:

1. Aturensis (Aire).
2. Bajonnensis (Bayonne).
3. Tarbensis (Tarbes).

VI. Archiepiscopatus Avenionensis (Avignon) Episcopatus Suffraganei:

1. Montis Pessulani (Montpellier).
2. Nemaunensis (Nismes).

3. *Valentinensis* (Valence).

4. *Vivariensis* (Viviers.)

VII. Archiepiscopus Vesuntini (Besancon) Episcopus Suffraganei:

1. *Bellicensis* (Belley)

2. *S. Deodati* (S. Diez).

3. *Metensis* (Metz).

4. *Nanciensis et Tullensis* (Nancy-Toul uniti).

5. *Argentoratensis* (Straszbürg).

6. *Verdunensis* (Verdun).

VIII. Archiepiscopus Burdigalensis (Bordeaux) Episcopus Suffraganei:

1. *Aginnensis* (Agen).

2. *Engolismensis* (Angoulême).

3. *Lucionensis* (Luçon).

4. *Petricoricensis* (Périgueux).

5. *Pictaviensis* (Poitiers).

6. *Rupellensis* (La Rochelle).

IX. Archiepiscopus Bituricensis (Bourges) Episcopus Suffraganei:

1. *Claramontensis* (Clermont).

2. *Sancti Flori* (Saint Flour).

3. *Lemovicensis* (Limoges).

4. *Aniciensis* (Le Puy).

5. *Tutelensis* (Tulle).

X. Archiepiscopus Lugdunensis (Lyon) et Viennensis (Vienne) Episcopus Suffraganei:

1. *Augustodunensis* (Autun).

2. *S. Claudii* (S. Claude).

3. Divionensis (Dijon).
4. Gratianopolitanus (Grenoble).
5. Lingonensis (Langres).

XI. Archiepiscopus Rothomagensis (Rouen)
Episcopus Suffraganei:

1. Bajacensis (Bayeux).
2. Constantiensis (Coutance).
3. Ebroicensis (Evreux).
4. Sagiensis (Séez).

XII. Archiepiscopus Senonensis (Sens)
et Antisiodorensis (Auxerre) Episcopus Suffraganei:

1. Molinensis (Moulins).
2. Nivernensis (Nevers).
3. Trecensis (Troyes).

XIII. Archiepiscopus Tolosani (Toulouse)
et Narbonnensis Episcopus Suffraganei:

1. Carcassonensis (Carcassonne).
2. Montalbanensis (Montauban).
3. Apamiensis (Pamiers).

XIV. Archiepiscopus Turonensis (Tours)
Episcopus Suffraganei:

1. Briocensis (S. Brieux).
 2. Cenomamensis (Le Mans).
 3. Nannetensis (Nantes).
 4. Corosopitensis (Cornvaille v. Quimper).
 5. Andegavensis (Angers).
 6. Redonensis (Rennes).
 7. Venetensis (Vannes).
-

Ordo S. Francisci per Hungariam.

Ordo S. Francisci anno Christi 1206.
 Assisii, Pontificiae ditionis civitate ortus est; interim primus inchoati Ordinis dici potest annus 1210, quo nimirum ejus Regula fuit ab Innocentio III. vivae vocis oraculo approbata, quamvis primum anno 1223. ab Honorio III. P. fuerit scripto confirmata. Scopum eidem praefixum fuisse dilatationem Religionis et doctrinae a Christo stabilitae, verbo docuit et exemplo ipse sanctus Institutor, dum multis cum periculis iter ingressus, ut Soldani adiret praesentiam, quinque pios Fratres, subin martyrii corona decoratos, ad Miramolini regnum destinavit, ut ipse Orientis, illi Occidentis populis Mahumeticis salubre Christi praedicantes Evangelium, quasi totum ad Christum converterent mundum. Exemplo hoc excitati, martyriique obeundi desiderio flagrant plurimi, Institutum Francisci amplexi sunt. Hos inter erat divus Antonius Paduanus, eorum Canonici regularis Ordinis S. Augustini, qui etiam novo huic Instituto ingremiatus, praeter quam quod facundus exstiterit verbi divini Praeco, obtenta in scriptis ab ipso Francisco licentia, primus in Ordine Theologicas tradidit disciplinas. — Crescente sic numero sociorum, misit Vir sanctus ex iis complures praedicatum imprimis ad varias Italiae regiones, tum vero ad alias etiam orbis partes; qua

occasione, atque adeo vivente adhuc S. Fundatore, socios ejusdem in Hungariam quoque penetrasse, ac domicilium stabile inibi fixisse, verosimillimum est. Etenim **P r o v i n c i a H u n g a r i a e** Ordinis S. Francisci, nunc **S a n c t a e M a r i a e** nuncupata anno 1225. jam exstitisse perhibetur, Franciscus vero 1226 die 4. Octobris e vivis excessit. Regebatur autem Provincia haec ab exordio sui usque ad A. 1239. ab iisdem Ministris, quibus Provinciae Germaniae, Austriae, Saxoniae, Bohemiae, ac Poloniae; isto vero anno ab his separata, primum Ministrum Provinciale nacta est P. Joannem, Philippi III. (Audacis) Regis Francorum secundum carnem Fratrem germanum. A quo tempore in praesens usque propriis semper regitur Ministris, inter quos modernus A. R. P. Leopoldus Horváth serie haud interrupta comparet 127us anno 1836. electus.

Penetrantes in Hungariam alumni Ordinis divi Francisci, paupertatem ac humilitatem Christi praeprimis sectando, odoremque omnigenarum virtutum spargendo, veritates evangelicas annunciando, Sacramenta ministrando fiduciam populi, favoremque potentiorum sibi emeruerunt; quo factum, ut quemadmodum asseclarum numero creverunt, ita complura in diversis regni partibus habitacula obtinerent, praesertim postquam A. 1240. regnante Bela IV. ad neo-erectum Strigonii Conventum solenni ritu sub vexillo albo fuis-

sent inducti. Piiſſimus hic Rex propenſionem ſuam erga Ordinem Franciſci eo etiam teſtatam voluit, quod everso paulo poſt per Tartaros, regnum undique vaſtantes, hocce Conventu iis recedentibus, e Dalmatia redux novum e fundamentis exſtruere coeperit, uti et Eccleſiam dicatam B. Mariae Virgini, quam Auxiliatricem ſuam vocaverat. Hoc etiam Conventu ac Templo Turcarum potentia in cineres redacto, illis hinc, vitricibus armis Leopoldi I. depulſis, modernus Conventus cum Eccleſia ad S. Annam, tum Regia tum Archi-Eppali authoritate munitus aedificari coepit A. 1700. conſummatus vero eſt 1717. quo etiam anno Religioſi Ordinis S. Franciſci ſolemniter in eundem introducti ſunt, praelato late expaſſo vexillo albo, a Senatu Strigoniensi pro antiquo Hungarorum more, ſumtuose facto, ad adumbrandam videlicet primam illam Religioſorum ejusdem Ordinis olim 1240. per Belam factam Introductionem, aequae hic loci in Conventum B. V. Mariae Auxiliatricis inſtitutam. Atque haec ſunt initia Ordinis S. Franciſci, prout et Provinciae Hungariae S. Mariae nuncupatae, quae jam 1o ortus ſui ſeculo plurimum aucta eſt numero tam individuorum, quam domiciliorum.

Lapſu temporis, nimirum circa A. 1365. venerunt alii ejusdem Ordinis alumni e Boſnia in Hungariam, ſtrictiorem obſervantiam proſtitentes, unum tamen adhuc aliquo tempore cum Boſnensibus ſocietatis religioſae corpus

efficientes; sed jam A. 1444. Hungari a Bosnensibus secedendo, eam efformaverunt Provinciam, quae ab A. 1523. titulo Sanctissimi Salvatoris gaudet, cujus meritissimus Provincialis est A. R. P. Steph. Magócsy.

Tertia occurrit ejusdem Ordinis regularis observantiae Provincia S. Ladislai Regis nuncupata. Haec olim sub nomine Custodiae Zagrabiensis cum Provincia Mariano - Hungarica unita, subin A. 1655. ab illa sejuncta, autoritate Pontificia 1661. titulo Provinciae decorata est, atque abinde, ad normam aliarum Provinciarum, propriis regitur Ministris, quorum 57us est modernus A. R. P. Eugenius Rebich.

Quarta ejusdem Ordinis Provincia est S. Joannis a Capistrano, antea Bosnensis nuncupata. Haec sub nomine Custodiae Bosnae Argentinae A. 1235. nata, tardius (1517) in Provinciam erecta, et in Hungariam ac Slavoniam extensa, 1575. bifariam divisa est ea lege: ut 3 Conventus hodiedum in regno Bosniae sub jugo turcico Missiones Apostolicas curantes propriam formarent Provinciam; alii vero in Hungaria et Slavonia situati Conventus et Residentiae Provinciam regularis observantiae sub titulo S. Joannis a Capistrano constituerent; quae A. 1825. clementia piaie reminiscentiae Francisci I. Austriae Imperatoris et Hungariae Regis Apostolici 4 Austriae Inferioris Conventibus aucta, hodie per Austriam Inferiorem, 5 Hungariae, et 3 Slavoniae Comitatus, 2 item

Confiniaria Regimina extensa numerat **20** domicilia religiosa. — Ne vero ob defectum operariorum in vinea Domini Religio Christi detrimentum in Bosnia patiatur, e clementia Regis Aplici annue **40** juvenes Bosnenses, per **4** Hungariae Proas Ordinis S. Francisci divisi aluntur, scientiis excoluntur, et pro Missionariis adaptantur.

Memoratae quatuor **Provinciae Ord. S. Francisci**, amissis licet, injuria temporum, pluribus **Conventibus**, complectuntur adhuc simul **79** domicilia religiosa cum **1412** individuis religiosis; e quibus domicilia **20** cum **409** religiosis ad **Marianam**; domicilia **25** cum **461** religiosis ad **Salvatorianam**; domicilia **14** cum individuis **200** ad **Ladislavianam**; denique domicilia **20** cum religiosis **342** ad **Capistranam** Provinciam spectant. — Quaevis harum Provinciarum habet insignes verbi divini praecones, qui variis lingvis, singulari cum zelo, domi forisque evangelicas annunciant veritates; alios, qui rem literariam partim suis in **Conventibus**, partim in publicis scholis procurant; alios, qui penes militiam servitia spiritualia praestant; cuncti autem **Sacerdotes** valentes media salutis quibusvis uti volentibus prompte ministrant. Unde apparet, **Institutum** hocce, prout in **4** Provincias divisum est, utilem omnino praestare operam **Civitati**. In Specie

Provincia Hungariae S. Mariae nuncupata in suis **19** **Conventibus** et **1** **Re-**

sidentia numerat praeter complures emeritos, 8 actuales Theologiae, ac 2 Philosophiae Lectores, 4 Capitalium scholarum Professores, Concionatores quadruplici lingua, utpote hungarica, germanica, slavica et croatica verbum Dei annunciantes numero 74, e quibus 17 in alienis Ecclesiis officio hoc funguntur; administrat insuper Parochias Conventibus adnexas 8, extra Conventum locatas 5; in qualitate Cooperatorum extra Conventus habet exposita 15 individua; penes militiam servitia spiritualia obeuntes Sacerdotes 5, et unum Missionarium Constantinopoli.

Provincia SS. Salvatoris habet formales Conventus 23, Residentias 2, seu in summa 25 domus religiosas. Parochialem administrationem adnexam habent Conventus 8, Provisionem Gymnasiorum itidem 8, Scholarum Capitalium 6, Paedagogiae 2. Numerat tota Provincia Sacerdotes 322; ex his domestica officia, et domi curam animarum gerunt, ac verbum Dei lingua triplici, utpote hungarica, slavica, et germanica annunciant, una rem literariam administrant 135; penes rem literariam publice ac privatim constituuntur 83, curam animarum et juvamen spirituale extra Conventum obeunt 80, penes militiam serviunt 4.

Provincia S. Ladislai Regis per Comitatus Zala, Simegh, Baranya, Zagrab, Varasd, Veröcze, atque Crisiensem, nec non confina militare, diffusa numerat Conventus 12.

ac 2 Residentias. Parochiarum administrationem Conventibus adnexam habet in 7 locis. Constat Sacerdotibus 101. Ex his extra Conventum in cura animarum degunt 5, penes militiam servit unus, penes rem literariam serviunt duodecim. — In Institutione Religiosa, et administratione sacramenti Poenitentiae obtinet hac in Proa usus plurium linguarum, velut hungaricae, croaticae, vandallicae, illyricae, stiricae, germanicae, atque slavicae.

Provincia demum S. Joannis a Capistrano nominata, complectens 19 Conventus et 1 Residentiam, administrat Parochias Conventibus adnexas 13, docet Theologiam in Conventibus 3, Philosophiam in 2; providet Gymnasia 4, dirigit scholas vernaculas in locis 9, docet easdem in 5. Numerat Sacerdotes 220, e quibus sunt penes officium Provinciae 3, rem Scholasticam procurantes 55, in diversis Conventus officiis constituti 135, extra Conventum in cura animarum 14, in servitiis spiritualibus penes militiam 9. in cursu stud. Theol. actualiter constituti 4. — In functionibus spiritualibus obtinet hac in Proa usus ling. germanicae, hungaricae, atque illyricae.

Haec omnia desumpta sunt partim ex Antiquario P. Eugenii Kósa, partim e Schematismis recensitarum 4 Provinciarum pro corrente anno 1838. typis excusis. E quibus

prout extensio, ita utilitas Ordinis S. Francisci in Hungaria dignoscitur.

Ad eundem Ordinem pertinet etiam Proa Conventualium, sive Minoritarum sub patrocinio S. Elisabeth in Hungaria florens; quae praeterquam quod eximios Religionis Ministros praebet, rem etiam literariam insigniter promovet; duo insuper regia Gymnasia: Miskolczense ac Nagy-Banyense providet.

Ad Ordinem denique S. Francisci referuntur Patres Capuccini in Hungaria existentes, velut membra Provinciae Austriaco-Hungaricae, qui rem divinam agendo, sacramenta sedulo ministrando, verbum Dei fervide annunciando, utile peraeque Statui praestant obsequium.

Cardinales, doctrina ac literis illustres.

Inter creatos nuper Cardinales duo viri eruditi primae dignitatis sunt: Domini quippe Mai et Mezzofanti. Ille hellenistarum dexterimus, olim conservator bibliothecae Ambrosianae Mediolani, celebris a detectionibus perditorum vetustatis manuscriptorum. Fragmenta e Ciceronis operibus hucusque ignota invenit; non secus e Frontonii Philonis judaei, Dionysii Halicar, tum Plauti et aliorum. Detector magnam horum operum partem typis edidit, dissertationibus et interpretationibus adnexis. D. Mezzofanti lingvarum amplissima peritia celebritatem europaeam consecutus est. Dicitur 40 lingvas e fundamentis callere.

*Numerus matrimonio junctorum, natorum,
ac mortuorum Viennae anno 1837.*

Cunctarum in metropole et suburbiis parochiarum protocolla, eo comprehensis etiam graeci rit. n. unitis, et evangelicae augustanae ac helveticae confessionis, tum israelitis, exhibent, anno 1837. matrimonia inita fuisse 3461, itaque 518 paribus plura, quam 1836. In parochia graecorum non unitorum unum, apud ev. aug. confessionis 14, apud ev. helvet. confessionis 4, et apud israelitas 9 paria sunt copulata. Nati sunt eodem anno infantes 15,653, ex quibus 7910 masculi et 7743 alterius sexus fuere. Inter hos aug. confessionis erant 185 pueri et 46 puellae; helvet. conf. fuerunt 20 pueri et 16 puellae; graeci rit. non unit. 1 masculus et 1 sequioris sexus; israelitae 64 mares et 40 puellae. Numerus natorum a. 1837. superat anni 1836. numerum 5227. — Numerus mortuorum dicto anno, computatis omnibus nosocomiiis, 16177 effecit, quorum 4550 mares et 4061 feminei sexus, 3652 pueri et 3317 puellae infra 10 annorum fuerunt; mortuae proles editae 597. — Mense Januario 1347 mortui, Febr. 1583, Mart. 2078, April. 1661, Maj. 1459, Junio 1245, Jul. 1166, Aug. 1195, Sept. 1080, Oct. 917, Nov. 872, Dec. 967. — Inter mortuos 31 aetatem inter 90 et 100 annorum attingerunt, unus 101, et unus 105 annos su-

pervixit. Anno 1837. 4062 pauciores mortui quam anno 1836.

Natorum et mortuorum Berolini numerus.

Testibus ephemeridibus Status Berolini praeterito anno infantes 10,260 nati sunt, et quidem 5289 masculini et 4917 sequioris sexus. Numerus mortuorum eodem tempore 11,045 effecit; et sic 785 plures mortui quam nati, quod morbo epidemico cholerae tribuendum. Inter natiuitates 84 geminorum et 1 ter-geminorum erant. Matrimonio juncta fuere 1837 paria. E comparatione cum anno prioris prodit, anno 1836 281 infantibus pauciores fuisse natos quam 1837, at una hoc anno 3438 plures mortis casus aderant quam 1836.

Gradualis promotio in V. Cap. Jaurinensi.

SS. C. R. Majestas alt. resolutione de 3. Mart. a. c. in Cath. Capit. Jaur. Joannem Nep. Sághy cathedralem; Steph. Feltinger Soproniensem; Anton. Karner Mosoniensem; Joan. Varga Lotsmandiensem; Jos. Tóth Rabensem et Lad. Pajer Comaromiensem Archi-Diaconos benignissime nominare dignata est.

Solutio Aenigmati in Nro 4.:

C r e t a.

*Buda-pesti áradás. *)*

Miután mart. 8—9ike közti éjjel megmozdult majd 20 lábnyi vizállásu magasságban jan. 5—6ka közt beállott Dunánk jege, mindenki elfojthatni vélte keblében szorongó érzelmit 's remény sugárinak adhatni helyet; de vajmi borzasztólag cnyészett el pár nap múlva minden nyoma e' kecsegtető reménynek! A' jég tetemesb kártét nélkül takarodván le Bécsen kezdve Pozsony, Győr 's Komáromtól, Visegrádnál a' kanyargó hegy- és mederszoroson jéghegyekké 's tornyokká torlott össze 's annak már is szokatlanul 's árkan tulcsapongó hullámit olly irotóztatólag feltolá, hogy nemcsak Párkányt egészen elárasztá 's jobbadán elmosá, hanem Esztergomnak főleg sz. kir. és vizivárosából Jegelább 600 házat (jobbadán a' mór-téglából vályogbul- vagy kőből de vézna dongára épülteket sodrott 's rombolt el) innen dulva jött Visegrádnak 's Marosnak 's ezeket majd tönkre pusztitva rontott Vácznak 's itt is mintegy 350 házat eldöntvén több elragadt hajóval, malommal, ház v. őlfedéllel, fakészülettel 's t. ef. zsákmánnyal Budapestnek tört 's ámbár itt újra megállott a' jég, mindazáltal f. h. 12-dikén olly iszonyu gyorsan kezdte növekedni a' viz, hogy kevés óra múlva a' budai Vizivárosban, Tabánban (ráczváros), Országuton, Újvárosban (Neustift) 's Ó-Budán még a' felső emeletekből is csak életveszély közt menekhetének a' folyvást dagadó hullámtengerből meg az elrémült lakosok. A' budai alant

*) Noha már külömbféle kutforrásokból közlének hirlapjainkban ama szörnyű vesztét, melly a' két testvér honfővárost 's környéküket érte, azonban részént mivel egyedül Méhkassunknak is vannak olvasói, részént hogy a' felebaráti szeretet' gerjesztésére az illy súlyos csapás' leírása fölőlsleg soha sem ismételtetik; még ezen ívet is, ama gyászos esetnek szenteljük fölvévén élénk rajzolatját a' Jelenkorból,

fektü bel és külvárosokbul tömérdek házat rontott el a' jég, sokat megsemmített az árviz, 's még többet erősen megkárosított. Ó-Budán kivált több száz juta tönkre. A' lakosok jajveszékelése egész Pestre 's a' budai várba hangzott által, úgy hogy összeborzadt a' szív némelly szörnyü látványokra. — Mind ezt azonban nem is hasonlíthatni a' Pesten történt rémitő pusztításokhoz. F. h. 13-ikán ugyanis, miután esti 10 óra tájban 3madszor 's e' napon utószor megkondult sz. egyházinkban a' vészharang, mindenki tudá, hogy az árviz keresztül rontott a' fékező gáton. A' dülő özön olly irtózatossággal emelkedék, hogy éjfélt után 1 óra 20 perczkor már 27 lábnyi 1 hüv. 's 9 von. magosságra jutott. A' viz először is a' váczi gátot szakasztá meg felső részén, 's keresztül rohanván az egész városra, a' soroksári gátot is átszegé. A' jég a' Csepel szigeti jobb és bal vagy soroksári ágon megakadván az ez által visszatolt viz a' pesti szénaraktártól a' Ferencz-városba özönlött 's még éjfélt előtt a' dunamelletti utcákba tolt olly sebességgel, hogy a' földszinti lakosoknak alig vala idejük saját személyök megmenthetésire. Éjfélt után apadni kezdé ugyan a' viz, de néhány óra múlva ujolag duzzadt 's 14én majd egész nap egyenlő állásban maradt; József- és Ferencz-külvárosokat 's az al- és feldunasor alantabb részeit azonban már annyira elárasztá, hogy majd minden perczben zuhantak össze házak és számos embert 's tömérdek barmot temetének romjaikba, mivel annyi helyre mentő ladik nem volt, 's ha volt volna, nem siethetett mindenüvé egyszerre. Mart. 14ke éje semmit sem változtatott az egész napközben gyakran meg megújult hajborzasztó tü-neményeken, t. i. a' házomlások és segítség v. szabító csolnak után kiáltozás mindegyre tartott, főleg a' Józsefvárosban, hol, mint szinte a' város egyéb részeiben, némellyek földrengést is ábrándoztak érzeni, hihetőleg nagy aggodalmuk miatt. Jó-

zsef városban lélekrendítő jelenetek közt igen számos ember lelé halálát. Mart. 15kén kezdődött el a' bel-, Terézia- 's Leopoldvárosban a' házdülés, a' leopoldikülvárosban t. i. Derra 2 emeletű szegletháza omlott össze a' vásártéren rettentő ropogással minden lakosinak szerencsés megmenekedtek után, a' belvárosban pedig a' Kendelényi-ház, a' paradicsom 's fehérhajó egyrésze 's t.; a' növendék-papság is elhagyta nagy hasadéki miatt összeomlással fenyegető lakját. Így szinte Jankovich Miklós, Pyrker háza 's t. Igen számos helyen beszukasztá a' szörnyű erőszakkal tóduló viz a' hibásan készített kutakat, utczaí, udvari vagy kapualatti csatornákat, a' pinczéket is súlyestéssel fenyegeté vagy el is borítá 's főleg a' sok földalatti üregű v. pinczejü házakat, sok helyen pedig még a' földből is bugadozott a' viz sustorogva 's örvénymódra kanyarogva. Ezen nap (15kén) délután 2 óra tájban ismét zajongva tódult Budapest közt a' felvideki jég, 's mint-hogy Promontórtól egész Adonyig (hova előbbi éjjel félrevert harang kongás közt lélekrendítőleg hatott a' ráczkeviék és szigetségiék siralma és segítségutáni esengése) vagy mások szerint Téténytől egész Faddig úgy szolván egy szakadatlan izmos temben állott a' fenakadt vagy a' partoktól el nem vált vastag jég, az ettől visszanyomott viz még sokkal iszonyítóbbilag kezde növekedni, elannyira, hogy éji 11 órakor az 0 felett majd 30 lábnyi (29 láb 4 hüv. 9 von.) magosságot ért! holott 1775ben csak 24 láb 8 hüv. 's 10 vonalnyi volt. Mart. 14-ke 's 15-ke de főleg a' 15--16dika közti éj vérbötükkal leend följegyezve Budapest évkönyveiben. A' vészharangok 15kén egész éjsfélig szüntelenül zúgtak, 's a' dühös hullámok némely alantabb fekvő utcákban a' háztetőket is nyaldosák. Az éj koromsötét volt. Összedült házfedelesen, vagy falcomokon dermedezőket vagy nyitott ablakokból segélyért kiáltozókat leheté látni legörnyedezve, kiterjesztett

karokkal 's alant a' hömpölygő hullámok 's rohanó iszonyu jégtömegek közt itt ott elszórva egyes ladikokat 's dereglyéket 's rajtuk égő fáklyákkal álló hajósokat, kik a' már másfél napig tartott iszonyu munka következtében kiéhezve 's hidegtől elgémberülve lelketlen mozgony gyanánt állottak mentő edényükben 's rekedt hangon kérdek: Hol kell segély? " 's tova evezének, nem tudva, kit mentsenek meg előbb a' számtalan szerencsétlen közül. A' mint egy illy ladik távozik, az életveszéllyel küzdők kettőztetéek kétségbeesett kiáltozásikat, miket csak le lezuhanó házak borzasztó robaja szakasztott pillanatnyira félben. De a' ki elég szerencsés volt naszádba juhatni, mennyi iszonnal volt azért még kénytelen küzdeni! Az atya lebecsátkozik kötélén a' felső emelet ablakából 's gyermekeit kíváná maga után bocsáttatni; ámde a' szegény gyöngé anyja hiában küzde a' hátramaradt többi lakossal. Kiki első akart lenni a' mentő naszádban, 's végre megharsanván az elmerüléstől tartó hajós szava: „Elég!“ ki képzelheti a' hátramaradtak kétségbeesését, 's ki a' majd elmerülő ladikban haladók fájdalmát, kik közül majd mindegyik egy vagy több kedvest hagyott a' roskadozó házban, 's most térdre hullva kéré a' hajósokat: térnének ismét vissza kirakodás után a' hátramaradtakért, 's kérelmét pénzzel, gyakorta évek megtakarított gyümölcsével, támogatá. Sokszor visszatértek a' hajósok; de sokszor nem teheték azt, nem ritkán pedig már későn jövének! 'S minő borzasztó volt az illy éji ut roskadozó házak, tajtékzó hullámok, dült falfokok, gerendázatok 's jajgató emberek közt! A' hajós szigonya megakadt 's midőn az azt föltartóztató tárgyat közelebbre huzná, mi volt? — egy anyának holt teste, ki még karjai közt tartá gyöngé merevült csecsemőjét, kit épen étetni akarhatott, mint a' jobbában levő kis kanálból gyanitni lehet, midőn vele együtt áldozatja lett a' bösz elemnek! 'S miután

ennyi 's több iszony közt végre biztos helyre jutának a' menekvők, szenvedésiknek még koránsem volt vége. Kik a' reform. sz. egyházba menekvének, újabb szerencsétlenségbe bukkantak. A' sirbolt ugyanis a' bezuduló víztől felárván lezuhant,*) 's hány ember veszté ez által életét! 'S minthogy az oda futamodtak már szinte térdig gázoltak a' perczről perczre magasbuló jéggel vegyes vízben, megfagyástól vagy befulástól kellvén tartaniok, kénytelenültek rémültökben vész-zajra kongatni meg a' harangokat másuvá vitetésök miatt, mi meg is történt, mert mind ezek, mind a' nép más része a' sz. Ferencz-rendiek házába vonult; de a' falak repedezési miatt onnan csakhamar a' sz. egyházba volt kénytelen menekedni, 's ott éhesen, szomjan 's bőrig átázottan, hideg köveken, halálos félelem közt küzdeni a' borzasztólag hosszú éjt. Betegyek nyögése, gyermekek siráncozása 's újabb meg újabb érkezők zaja és jajgatása képzelet-haladó borzadállyal tölté el mindenki keblét. Végre megviradt, 's az éhség és hideg minden perczben kiállhatlanabb kezde lenni. A' víztől ment házak már szíinig tömve valának a' lakjokbul számüzött menekvőkkel: különösen illyes menedékül szolgált a' mondottakon kívül az új épület (pattantyus laktanya), a' Ludoviceum, az invalid-és lövészház, evang. templom, gróf Károlyi György háza 's t. illy, hová hordák az elrémült vagy halál torkából megszabadított szerencsétleneket 's csupán a' vásártéren ajánlkozott némi védhelyül néhány üresen maradt fabodé, hol estig tanýázott sok szerencsétlen, midőn végre 16kán délután Albertfalvát, Promontórt, 's az ez és Buda közt terülő völgyiséget, mint szinte az egész Csepel szigetséget elborítva utat törvén a' jég-és vizözön, hirtelen apadni kezdé a' Duna, 's a' nép oszolván, lakásai fölkeresésire indult; de vajmi kevesen lelék meg azt! Az utcákban itt, ott holt embereket 's döglött barmokat leheté látni fölakadva egyes jég-

*) Ezt újabb hírek tagadják.

tömegek tövében, 's e' szörnyű látvány mindenki-
ben iszonyt gerjeszte. Az éhséget 's általányos in-
séget, melybe legalább 15 ezer ember juta váro-
sunkban, Nádorunk ő cs. kir. fhgsége, István főn-
ség. fia, a' megyei 's városi hatóságok és számos
emberbarát lehetőségig enyhíték; a' fens. Nádor u-
gyan is azonkívül hogy e' veszély napjaiban több
ezer kenyeret szállittata által 's osztata ingyen ki
a' könyörületre méltó éhezők közt, Budán 36 szo-
bát vala kegyes saját lakpalotájában átengedni a'
lakásiktól megfosztott szerencsétleneknek, mely
szép példát emberbaráti buzgalommal követték Bu-
dávár házbirtokosai 's egyes lakosai is, egy—két
szobába szorulván össze, csakhogy szerencsétlen
embertársaik keserű sorsát enyhíthessék. A' sze-
gények ápolásában 's élelmi szerekkel ellátatásuk-
ban kitűnő érdemet szerzének magoknak gr. Káro-
lyi István is, ki 80 szekér kenyeret, hust 's elesé-
get küldé azonnal a' szorongóknak ingyen 's kihir-
detteté, hogy Pesttel szomszédos főtí uradalma fa-
lujban ingyen szállást adand a' laktól megfosztot-
taknak 's a' nyavalygókat 's munkára képteleneket
ingyen tartandja, míg róluk más gondoskodás nem
történik. Így Károlyi György gróf is mindennap
mintegy 300-t, lakpalotájában menedékre jutott lak-
talant tarta. Így buzogtak kenyeret juttatni hajókon
az inségeskedőknek, gr. Erdődy, gr. Dessewffy
Aurél, b. Wenkheim László 's többen. A' szom-
széd helységek közül a' soroksári bíró, még mielőtt
rendelést kapott volna élelem-szállítás iránt, azon-
nal önszántából 10 v. 12 csolnakot rakott meg ke-
nyér 's eleséggel 's a' szűkölködők számára beszo-
lگaltatá a' megyei hatóságnak. — Így tett N. Kőrös
és Kecskemét is; sőt még az új épületbeli katona-
ság is több napig kenyér illetősége nagyrészt az
új épületbe szorult 's általa 5—10 ladikon a' vész-
bül odaszállított több ezernyi mindennemű népek
ajándékozta. E' közben mart. 14kén itt az áradási

bajok enyhítésire kir. biztosul Lónyay János m. k. helyt. tanácsos 's Bihar megye főispánhelyettese neveztetvén ki, ez azonnal mart. 15kén a' magához csatlott megyei 's városi hatósággal a' legszükségesebb intézkedéseket megtevé az éhséggel küzdő szerencsétlen lakosok élete föntartására 's a' szarvasmarhák és lovaknak a' városbul talpak által kivitelesére, mi végett a' józsefi országos, gyalog v. belső vásár eltiltatott, az idegenek haza utasítottak, a' helybeli laktalanok a' szomszéd helységekbe szállíttatnak, és szállással 's egyébbel láttatnak el. Maga Czegléd városa 100 pesti családnak ajánlott keblében ingyen szállást. A' kár mind a' két városban fölszámíthatatlan. — Nem hálálhatni meg soha e-
 léggé németelly egyes emberbarátok nemes lelkű buzgalmát; illyesnek hirdeti főleg a' megszabadított nép szava b. Wesselényi Miklóst, ki több százat nemcsak megmente az enyészet örvényiből e' három vésznap alatt éjjel nappal hajón 's vízben levén, hanem kenyérrel 's hussal is ellátá saját költségén, a' dermedt éhezőket; b. Wesselényivel hasonlóan munkált egy nagylelkű bécsi kereskedő Pfeiler Xaver Ferencz, illyenek továbbá: b. Pronay Albert pest megyei főispán-helytartó, gr. Dessewffy Aurél, b. Wenkheim László és Vict., b. Podmaniczky Ján., gr. Zichy László, gr. Szapáry Ferencz, és Sándor, gr. Ráday Gedeon, b. Kerekes. Péchy Ferencz, Havas és Tretter vár. tanács., Eckstein Adolf 's többen, kik, tehetős létükre több ladikot bérelvén, megmenteni sietének a' szegényeket, kik közül sok nem lett volna képes a' hajósok, zsarló kívánságát kielégíteni; mert, fájdalommal kell megvallanunk, voltak olly nemtelenek, kik veszni hagyák a' szerencsétlent, ha nem tudá megfizetni a' kívánt iszonyu díjt, és voltak még olyanok is, kik a' düledező házakból mindennemű holmit talpakra 's ladikokba loptak, 's mint valódi tengeri martalócok, zsákmányukkal

tova evezének, a' könyörgő embereket veszni hagy-
 van a' mármár omladozó falak közt! Ez iszonyu-
 ságot gátolni akarólag a' Nádor ő cs. kir. fhgsége
 rögtön ítélő hatalommal ruházta föl a' Pest városi
 hatóságot, mellynek következtében minden, ki a'
 város polgárit 's egyéb lakosait a' rendkívüli árvíz
 miatt elhagyott házaik, szállásaik, raktáraik, bolt-
 jaik kirablása 's butoraik 's egyéb holmijok eltol-
 vajlása által még nagyobb inségbe dönteni merész-
 lené, minden rangkülönség vagy szabadítékra ü-
 gyelés nélkül kötélre kerül. — Ma (mart. 21-dikén)
 már szokott medrében foly a' Duna; de a' házak
 folyvást roskadoznak, mert a' pinczék még mindig
 telvék vízzel. Ó Budán több száz házat elsodor-
 ván a' jég 's árvíz, mind ez mind az új város majd
 egészen eltűnt 's a' vizi- 's rácsvárosban is sok ház
 részint leomlott már, részint minden perczben le-
 zuhanással fenyeget. Pesten minden utcza siral-
 mas tekintetű. A' váczi-, uriutczában és számos e-
 gyébben leszakadt mélyedéseknél 's támogatott há-
 zaknál egyebet alig láthatni. A' külsővárosokban
 ledőlt házak számát még nem tudhatni; de néhány
 száznál többre bizonyosan tehetni. *) Inségi tárgynál
 most egyebet sehol nem láthat a' szem, 's a' szív
 csak azon egy ohajtást képes érezni: bár hathatós
 segély enyhítné Pesten mint országunk, kereskedé-
 sünk 's minden águ művelődésünk szívén sujtott 's ha
 mint bizton hisszük és látjuk, czélszerű segédmó-
 dokhoz nyulandónak, gyógyulatlanul nem sokáig
 sajgandó sebeket 's Pest újra nagyobb csinban disz-
 ben viruland fel kis idő múlva felség. Fejedelmünk
 Nádorunk 's egész nemzetünk öröme, és szégyen-
 kudarczukra azon bízhatólag kevés kislelkűeknek
 vagy rettegősködő vészprofétáknak, kik ez áradási
 csapástul Pestre csökkenést, visszalökést vagy há-
 tramaradást jósolgatnak. — F. hónap 14ke óta mélt.
 Lónyay János helytartósági tan. 's Bihar- megyei
 főispáni helyettes, ki, mint főlebb említett, van

*) Lásd 93. lapon.

ő cs. kir. főhgsége által az itteni jelen veszély miatt szükséges hathatos rendelkezések megtételére mint kir. biztos fölhatalmazva, 's a' megyei 's városi hatóság a' fenirt célra kezeiben egyesítve, fáradhatlan ügyekezettel folytatja munkásságát, azt nem csak az inséggel küzködők felsegítésire, hanem a' városnak minden tekintetbeni biztosítására 's megnyugtatóra intézve, tegnaptul (mart. 20ától) fogva ülés-helye a' kir. biztosnak a' Servitáknál van. A' lak 's élelem nélkül maradt roppant tömeg számára mind a' cs. kir. katonai raktárokból, mind több vidéki helység 's birtokosok által lelkes buzgósággal annyi kenyér 's egyéb élelmi tárgy adatott, hogy abban jelenleg a' város szükségét nem lát. Több helyen kenyér ingyen osztatik az ügyefogyottaknak, a' kevesbbé megszorultak számára pedig olcsón, 10 krrel számítván egy közönséges nagy kenyeret, árultatik az; a' dolog nélküli létel rosz következményei elhárítására 's hogy az olly nagy számban levő, kenyér 's vagyon nélkül maradottak táplálása továbbra is lehetséges legyen, nagy gond és figyelem fordittatik arra, miszerint a' szegénység illő fizetés mellett dolgozt kapjon (gyalog munkás napszáma 20 garas, marhásé 3 fr.) 's hogy a' dolgozhatók csak munkájok által megérdemelve tápláltassanak. A' lak nélkül maradtak nagyobb tömegekben a' Ludoviceum, sz. Ferencziek épülete, invalidház, újpület, k. kuria, 's lövészháznál tápláltatnak; a' betegek számára is rendelkezések tétettek, mi végre az ugynevezett tábori kórház most kézzitetik el. A' rommá vált külvárosokban még megtalálható vagyonok biztosítására 's azon elfajult emberek zaboláztatásukra, kik illy veszély alkalmát gonoszság-gyakorlásul használni hajlandók lennének, rögtöni ítélő hatalommal ruháztatott fel Pest városa. A' sérelmet szenvedett 's roskadott házak összeíratnak 's látható jellel jegyeztetnek meg; a-

zok, mellyeknek összedülesetül méltán tarthatni, haladék nélkül le fognak bontatni, mi által az itteni lakás 's járáskelés teljesen biztosítva leend. A' halottak számát még tudni nem lehet, összeszedetésükre 's eltakarittatásukra már rendelkezések tétettek. A' Főhg-nádor folyvást mindenek elrendezésiben országszerte ismért bölcseségét tanusítja 's olly sükeres munkásságot fejlesztki, melly illy veszélyes körülményekben egyedül vezethet célra, e' végbül az uj Muzeum építtetését mainaptul (martz, 21kétül) fogva folytatandja, hogy a' napszámosak 's kézművesek élelmet kapjanak; főhg István személyesen jelenvén meg naponként a' veszély óráiban mind a' jelenben segélyt 's vigasztalást, mind a' jövőre szép reményeket nyújtott. Az inség elháríttatása végett aláírások nyittatnak; miktül igen sokat reménylhetni. Sina b. e' szent célra 40 ezer pgő ftot szánván, rendelést tön ennek a' fens. Nádor kezeibe lefizettetésre. Csepel szigeten is igen nagy rombolást követett el az árviz, a' vmegyei bölcs előljáráóság által rögtön négy hajó küldetett oda, mellyektül azon hir érkezett, miszerint ott némelly helységek az árviztül majd egészen elsodratnak, de eddigi tudomás szerint ember-élet nem vészett, eleségben még eddig ugyan nem szenvedtek hiányt, a' szomszédok azzal ellátván őket; azonban tegnap (20án) Pannonia gőzös szállítani ment oda élelmi tárgyakat szükséges előgondoskodásul. J.

A' pozsonyi mindenrendű polgárság, alig tudván meg e' nagy csapást, sietett azonnal segedelemhozással, megemlékezvén tulajdon szerencsétlenségére, melly 1809ben vizáradás és az ellenség által érte. — Felséges látmány, midőn egy városnak minden rangu 's tehetségű lakói sietnek polgártársaik' szenvedéseit enyhíteni, 's valóban, ki az adakozások' gyűjtésére rendelt helyet látogatja, nem

kétkedhetik a' pozsonyi lakosság' nemeslelkűségén. Tiszteljük 's méltán tiszteljük a' dúsgazdagot, ki roppant vagyonából tetemeset áldoz, tiszteljük a' középsorúst is, ha a' talán érzékeny adományt nyújtja, de ha a' rongyban öltözött szegénységet látjuk, mint tódul verejtéke által szerzett 's öntáplálataira szükséges étellel a' beszédőhez, kérdezvén, valljon elfogadják e az illy csekély adakozást is, akkor lehetetlen a' megilletődés' könnyeit visszatartóztatni. Azt hitte volna az ember, hogy a' tolongó nép elvinni siet valamit, nem hozni. Láttunk egy szegény asszonyt, ki 30 xját hozá, melylyeket az nap' munkája által szerzett 's ki ma estve gyermekeivel együtt a' szokott vékony vacsora helyett száraz kenyérrel éri be; láttunk egy siető anyócskát, ki durva kendőben egy még füstölő kenyeret hozván, félénken kérdezé, szabad e egyetlen kenyeret is adni; mert látta, mint állanak az étellel rakott szekerek, mint izzadnak terhők alatt a' többel bírók.

Itt eleség' beszerzésére begyűlt 8000pengő forinton kívül, természetnyekben is tetemes mennyiség hozatott fel, öt rakott hajót lehetett a' nevezett helyekre elküldeni. 'S ez a' pozsonyiak' jótékony-ságát még épen nem merité ki, hanem folyvást érkeznék vagy készülnek segedelmezések a' sors által sújtottak' vigasztalására. Az öntudat, a' nemes tettek' ez elmaradhatatlan jutalma, árassza a' jótékony keblekre áldásait! — A' nevezett pénzbeli adakozásokhoz tetemesb summákkal a' következő t. cz. uraságok járultak: Főmélt. Grassalkovich Antal hg. 200 p. f.; Zichy Károly gr. 1141 p. f.; Eszterházy Kázmér grófné exc. 40; Pálffy Ferencz gr. ifj. 20 p. f.; Eszterházy Kázmér gr. 50 p. f.; Eszterházy gr. 50 p. f.; Batthyány grófok 100 p. f. Eszterházy Lajos gr. 20 p. f.; Eszterházy Johanna grófné 50 p. f.; Apponyi György gróf 150 p. f.; Nevetlen 10 p. f.; Aris-

fidés 50 p. f.; Walterskirchen báró 40 p. f.; Perény báróné 25 p. f.; Illésházy István gróf 200 p. f.; Rosen báró 10 p. f.; pozsonyi n. tiszt. Káptalan 60 p. f.; Odescalchi Auguszt hg 100 p. f.; Lamberg Ferencz gróf 50 p. f.; Szirmai báróné 10 p. f.; Pálffy Károly gróf 12 p. f.; Perény György báró 15 p. f.; Festenberg báróné 1 p. f.; Eszterházy Rozína grófné 40 p. f.; Apponyi Móríc gr. 40 p. f.; ns. Fischer János 40 p. f.; ns. Scherz Fülöp 40 p. f. 'stb. 'stb.

Termesztményekben a' pozsonyi nemes Casino eddigelé küldött 5087 kenyeret, 600 font besózott húst, 200 font sajtot, 150 mérő burgonyát (krumplit) és nagymennyiségű zöldséget. A' városi egyéb lakosság pedig (f. h. 21-éig) következő mennyiséget: Kész pénzben 133 f.; 8186 kenyér; 56 pm. liszt; 215 pm. főzelék 's daranemű; 300 pm. burgonya; 485 font mindennemű zsiradék; 1806 font marha 's borjúhús; 370 f. füstölt hús; 286 f. sonka; 700 kolbász; 644 f. sajt; 1900 f. só; 80 zsák zöldség; 5 akó káposzta; 1 akó pálinka; 1 hordó eczet; 75 f. dohány; egy szarvas 'stb. — Legfelsőbb rendelkezések szerint az itteni cs. k. élelemtárból ezer mázsa liszt küldetett.

Valamint már f. hó' 19ik, 20ik és 21ik napjain, úgy következett 22-kén Poson Esztergomba és Pestre a' következő segélymennyiséget küldé: 2073 kenyeret, és kenyérre kész pénzben 28 frt; 7 pm. lisztet; 19 pm. főzelék- és árpakásaneműt; 25 3/4 pm. burgonyát; 128 font mindennemű zsiradékot; 1074 font marha-'s borjúhúst. 3 sonkát, 29 font sajtot; 80 font sót, 1 zsák zöldséget, 1 hordó feje-'s 2 putton sárgarépat, 1 1/2 akó bort (előbbi alkalommal számba nem vétetett 9 akó); 1/2 akó eczetet; 1 1/2 pm. aszalt szilvát; 100 tojást (multkor ugyanannyit); 620 gyertyát, 's mindenféle öltözetet 'stb. — 21dikén az itteni városi színház' igazgatója, Pokorny Ferencz az azon nap adatott daljáték-

nak egész tiszta jövedelmét szintezen nemes czélra ajánlá, 's ez uton a szokott bemenetár mellett ismét 1125 váltó forint jutott a' szerencsétlenek' ápolatára, mi az épen nem nagy épületnek csak fölötte tömött látogattatása által vala lehetséges. Ma pedig, vasárnap, az itteni egyházi-hangszategyesület ada ugyane' czélra egy 6 darabból állott igen nagy sikerű concertet, mellynek jövedelme a' lehető legkisebb bemenetár (20 p. krajczár) mellett 835 vframent. — Az academiai ifjuság a' közjótékonyságban kezét fogni élénkül buzongván, 186 ft. vált. gyűjtött össze körülben a' szerencsétlenek számára.

*Pesti vizözön 's Duna áradás' kartékonysága
a' házakra nézve, hiteles vizgálat után.*

(1838 Mart. 13. 14. 15. 16.)

	Bel- város	Leo- pold k. v.	The- resia k. v.	Jósef k. v.	Fe- renz k. v.	Ös- sze- sen-
Még erősen álló házak	456	256	166	249	19	1146
Roskadó 's már is támasz- tott, rézént ki- javitható há- zak	169	67	404	115	72	827
Öszszedült há- zak	70	71	811	891	438	2281
Pusztá helyek vagy kertek .	1	36	100	87	103	327
	696	430	1481	1342	632	4581

Fata Pii VI. Pontificis Maximi.)*

Quo reserante patet coelorum janua, Roma

Amisit claves: Gallia surripuit.

Credebat, Romae dominatum posse tenere;

Susceptus coelis mox Pius eripuit.

Scilicet est cassum, fuerit quod in arce Deorum

Irritum. Erat Papam pellere grande malum.

Filius expulerat, nobis documenta daturus,

Natorum insidiis posse patere Patres.

Et tamen ille Pater Dominum moriturus adorat;

Perditus ut veniam filius accipiat.

*) Auctor horum carminum est: Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Ur. David Ujváry; qui erat in Comitatu Nitriensi Lükini natus an. 1746. e dioecesi varadinensi ad Colocensem translatus a. 1776. titulo Canonici M. E. Colocensis honoratus, munereque extraordinarii Matheseos Professoris Budae functus ab a. 1777. Colocae autem SS. Canonum, et Theologiae Moralis ab a. 1782. Bezdanini Parochus ab a. 1785. Canonicus actualis factus a. 1808. in Capitularem, 1818. in Generalem Vicarium electus 1822. qua deinceps ejusdem M. E. Colocensis Praepositus Major in Episcopum Drivestiensem denominatus a. 1827. pie in Domino factis functus Colocae die 27a Novembris a. 1831. cujus memoria tum apud discipulos, tum apud parochianos, tum apud subditos in benedictione manet, utpote qui suis verbo, ac opere semper imitabili praeluxit exemplo.

Scripsit plura carmina tam in Bezdaniensi Parochia, tam in honore actualis Canoniciatus existens Colocae, ex quibus aliqua adhuc communicabimus.

Da mundo regnum docuit non esse, supernum,
 Ut tibi servaret, cura suprema fuit.

In obitum ejusdem.

Papa Pius moritur, felix Valentia, si non
 Victima Gallorum Papa Pius moritur.
 Dum peregrinatur vir Apostolicus, moriendi
 Lex lecta est; ut vixit, sic peregrinus obit.
 Austria suspexit peregrinum, Gallia fecit;
 Vere ut Apostolicus sit peregrinus idem.
 Dent Aquilam Superi, de raptu gloria magna
 Cui veniat, spolium Gallia restituat.
 Non pietas tabulas, non aurum; sit rediviva
 Quae perlit, Gallo desipiente, fides.
 Illa fides, totum radios quae spargit in orbem;
 Quaeque potest coeli sola creare cives.

I t e m.

Papa Pius sextus cum quinto praemia sumsit;
 Nam quinto pariter par pietate fuit.
 Quanti Clementes! reliquorum nomina quanta.
 Dic Petrum: petra durior ille fuit.
 Non hunc Romanae, quas mittere cogitur, arces
 Frangere, non Senio pernicioza fuga.
 Exul obit. Romae dixisses fata subire;
 Immemor exilii laetus adivit iter.
 Sic moritur justus; veniens jam viderit aetas,
 Quod fuerit sexti mors pretiosa Pii.

Comun. A. R. ac Cl. D.
Geor. Volvác, Prof.

Exportatio Theae et Serici ex imperio Sinensi.

Nuncia Contone de 29. Aug. 1837. testantur exportationem theae ex imperio Sinensi in Angliam inde a 1a Oct. 1836 usque ad superius memoratum diem 37,841,466 libras effecisse; scilicet 29,022,666 lib. nigrae et 8 mill. 818,900 lib. viridis theae. Serici 13,762 parcel seu circa 18,000 centenarii evecti.

Pecunia procusa in Russia 1836.

In Moneta Petropolitana 1836 ex auro et argento 7 mill. 831,000 rub. procudebantur, 119,000 rub. e platina; numi vero memoriales ex auro 340, ex argento 43,420, et 950 ex aere corinthio. A privatis monetae administratum aurum et argentum hoc anno $2/3$ minus effecit quam 1835.

[Illust. D. Joan. Sztankovics Episcopus Jaurinensis.

C. R. A. Majestas Joannem Stankovics el. Episcopum Bosonensem et Consiliarium Aulicum, Episcopum Jaurinensem bb. denominare dignata est. *Hirn.*

I. Georg. Girk Suffraganeus A. Episcopi Colocensis.

C. R. A. Maj. Georgium Girk Canonicum a latere et Praepositum Bacsiensem, Archi-Episcopi Colocensis Suffraganeum bb. renunciare dignabatur. *H.*

C a n a d a.

Canada in tota extensione sua Germania non multo minor est (11,500 □ mill.) neque adeo, ut haec, boream versus jacet (42—52° lat. b.) clima tamen habet asperius, nam frigus et aestus ad 30° infra et supra 0 variat. Silvae primitivae adhuc intactae in saltibus atque paludibus ad limites usque foederatorum statuum et ripas fluvii S. Laurentii luxuriant. Regio ipsa situ naturali et magis adhuc respectu incolarum suarum in duas dispescitur partes. Canada inferior ab oceano usque lacum S. Petri, et ab utroque vallis, in qua fluvius S. Laurentii decurrit, latere ad montes usque, qui ad altitudinem 2100' adsurgunt, protenditur. Ab initio seculi 17-i a gallis incolae caepit, qui, plerumque e Normandia oriundi, oeconomiam quidem ad rationes mercantiles exercebant, sed ita institutam, uti in patria per possessiones et monasteria moris fuerat. Vix una transiverat aetas, et jam mercatores lucrum dives e pellium cum indigenis quaestu et e lignis aedilibus obtentum dominalibus terrarum proventibus superatum viderunt; etiam Clerus fundorum feracium possessiones acquisivit. Urbes, vici, pomaria, horti, agri fertiles, pecorumque greges plagas utrinque ad fluvium S. Laurentii ornarunt, ubi quidem nec philomelae melos audiebatur, nec florentes rosae svavem spargebant odorem, nec maturi

fundebant nectar racemi, *) ast homines omniaque animalia domestica, dummodo effeminata non sint, sed ad tolerandam coloris et frigoris, in libero 30 saepe graduum varietatem robore valcant, laete propagantur. Vegetabilia australia ibi quidem non proveniunt, ast borealia foecunditate meridionalium polent.

Tempore belli septennalis angli florentem hanc regionem sanguine inundarunt, eamque igne ferroque devasterunt, postquam autem ea, pace facta, in ipsorum potestatem devenisset, indos ibi ferarum instar glaudibus mactarunt, quos antea pulveribus pyriis, et magis adhuc cremato providerunt, atque adversus canadenses (tum gallos) eferatos reddiderunt; his attamen (canadensibus) plus dem beneficii tributum, quam confecta cum gallis pace promissum fuerit. Vi articuli ejusdem quarti Canadensibus libertas religionis addita est, et in quantum leges Angliae admitterent (quae tamen tum temporis nil nisi catholicorum persecutionem spirabant, erga dissidentes autem indulgentiores erant, et sic regiminis arbitrio applicationem earum reliquerant,) publicus religionis cultus, aut saltim libera cum fortunis emigrandi potestas facta. Experientia mox illos docuit; validioribus se

*) Planta americana, vitibus nostris similis, est planta venenata, tentamina, vini potabilis cultrae, transplantatis in Americam vitium palmitibus, successu carebant.

juribus, *) et efficaciori ac antea praesidio gaudere. Minimum e beneficiis fuit, quod pro bellicis praestationibus ad rationes gallicas retributio aeris iisdem procurata fuerit; clerus catholicus secularis, cujus caput Episcopus quebeckensis fuit, in possessione suorum munerum, dignitatum et reddituum nihil turbatus restitit, Ordinum possessiones in corones conversae rusticis profuere. Jus provinciale (campestre) gallicum applicatione anglica in libertatem proprietatis abiit, et pro turmatim advenientibus britannicis colonis, qui terras semel emptas nullo deinceps sub onere possidebant, et melioribus agriculturae instrumentis, meliorique industria ruralem oeconomiam exercebant, juri anglico accomodatum fuit. Mercatores tamen plurima commoda adepti sunt: nundinas quippe Galliae pro pelliceis suis mercibus retinuerunt, quorum coëmptiones Anglia non modo non impediverat, quin imo promoverat, pro frumento autem suo ampla in occidentali India anglica emporia obtinebant, pro lignis denique aedilibus in ipsa Anglia. Faventibus adeo adjunctis canadenses nullas in seditione caeterarum Angliae in America bor. coloniarum, — nunc Foederatorum Statuum, — partes ceperant, imo adgressionem inde tentatam repulerunt, regimen vero anglicum gallis in Canada dominis blandiebatur;

*) Fons quidem jurium (Coutumes de Paris) retentus, sed more anglico explicitus, adhibitusque fuit.

jura provincialia priora (Quebeck-acte 1771) confirmavit, contentumque fuit tribunalium co. ordinationem, codicem criminalem et ordinem in causis procedendi ad normam anglicam transfundere.

Canada superior primum circa hoc tempus occupari et incoli caepit, illucusque ab indis duntaxat indigenis venandi gratia frequentata, et a canadensibus per intervalla permeabilis reddita est. Limites ejus constituerunt cacumina montium, qui juxta cursum fluvii S. Laurentii a septemtrione catenam formant, qui tamen austrum versus humiliores sunt et versus lacus finitimos in planitiem abeunt. Qui in bello libertatis americae bor. ibidem Anglo- rum partibus favebant, ad naves anglicas, inde ad canadenses nuntiones, et nudinalia loca confugerunt, ibique domicilia posuerunt. Tanto autem numero hi undique confluxerunt, et brevi tantas sibi opes compararunt, ut jam 1791 peculiaris iisdem administratio concessa sit. Anglia, futurorum provida, constitutionem Canadae ita adornavit, ut in novis forte cum Gallia et Statibus foederatis bellis regnum illud sibi devinctum habeat, quod optimum in America promptuarium, et certissimum refugium sibi praebere potuit; urbs enim Quebeck, arte magis adhucquam natura munita, portum, maximam classem bellicam recipiendo aptum, habet. Norma constitutionis ab anglica desumpta est, ejus tamen ut speciem potius quam ipsam naturam referret, in consilio fuit. Gu-

bernator negotia internae legislationis cum duabus curiis pertractanda habuit; prima harum e senatu administrativo ac iudicibus conflata est: jus in ea sessionis nec natales, nec populi suffragia sed munus collatum dabant; Curia haec in Canada inf. e 15. in superiori e 7. membris et Episcopo Quebeckensi constabat. Curia altera ex ablegatis civitatum et comitatuum conformata est, tum temporis in Canada inf. 50 membris, in superiori autem 17-cim constabat. Comitia anglica non modo commercii, rei navalis, et teloniorum legislationem, sed etiam jus decreta comitiorum canadensium rata habendi aut reprobandi sibi reservavit; Ministri britannici omnem rem bellicam Canadae, in cunctis britannicis possessionibus boreali Americanis — ex hac causa nomine generali „Canadae“ designatis — Praefecto militari Canadae concederunt.

Emolumenta, quae Canadenses tempore pacis e nexu cum M. Britannia habuere, belli novi tempore in immensum accreverunt. Lingna aedilia, annonam, pecora tanta copia procurare non poterant, quanta Anglia pretio qualicunque habere voluit: agricultura itaque ingentes fecit progressus, numerus populi in montanis et silvestribus regionibus adeo auctus, ut jam duplicatus in Canada inf. altera rursum vice duplicaretur. (a 1764 usque 1783 e 76,000 ad 114,000, et jam 1808 ad 200,000, et 1838 ad 600,000 auctus.) Quebec et Montreal in amplas metropoles ex-

surrexere. Pax reducta externum quidem commercium aliquantum minuit, at minime quæstum internum; illud regimen Angliæ favoribus excitare studuit, hunc annuæ incolarum scotiae ac Hyberniae immigrationes, ad 70,000, — et ultra quot annis capita, — promoverunt.

Cum interim incommoda modum excedentis anglici commercii, et fortunarum hinc perturbationes, Canadenses una ferre debuerint, inde vero etiam ii, qui mercatorum opibus vivebant, et publicam opinionem regebant, uti causarum advocati, medici etc. jacturas aequè perpessi sunt, administratio impeditior evasit, et consultationes comit. acerbiores adhuc in Canada inf. quam in sup. in dies fuere. In hac enim ablegati omnes adminus linguam maternam anglicam loquebantur, neque a se invicem dissidebant, in quantum educatione, moribus, institutis, simplicique vitae ratione anglica gaudebant. Contra in Canada inf. discrepantes et iniquae correlationes dissensiones promovebant: quod lingua dicasterialis anglica, incolarum autem gallica, quod religio regni catholica, bonis tamen ac opibus ecclesia anglica dotata fuerit; quod munera gerentes anglicam, populus autem cultior catholicus educationem vel immediate vel per Hyberniam mediate gallicam obtinuerint; in regno enim nullum aliud educationis institutum, praeter seminarium episcopale (anglicum) aderat. Si desiderium illud: mature adhuc e pasivo con-

vulsae in Anglia fidei et negotiorum statu emergendi, et domesticum regimen obtinendi, cujus sumtus e venditis coronae domaniis tegi possent, in ambabus regni partibus subortum est, id naturale prorsus videtur: Canada superior nihil profecto inde detrimenti metuendum habuit, simplices enim, quibus eget, merces pro magni pretii mercibus suis pelliceis e foederatis Statibus in locum Angliae permutare posset. Canada inf. plus quidem hoc pacto periclitari potuisset; gallici tamen ibi domini sperare poterant, cursum negotiorum ita, prout in Statibus foederatis conformatum iri, et munera regiminis pro se purum lucrum, futura. Concitatio animorum aucta est per poeticas hybernorum emigrantium adumbrationes de magnanimis sui O'Connell factis, et per audaciam paginarum publicarum, tum per nutantia ministrorum, sub defuncto rege saepius mutatorum, consilia, quae etiam administrationem coloniarum nutantem et precariam reddiderant. Scopus contentionum primis ejusdem regiminis annis velo obductus mansit, ast duo ad illum obtinendum media magna solertia adhiberi caeperunt. Ut prima curia electione populari confletur, postulatum est ad crassam illam ludificationem in legislatione supprimendam, qua Gubernator primum per se pro se, tum per curiam superiorem iterum pro se suffragium dabat, et sic duo suffragia contra unum curiae inf. prodibant. Postulatum fuit praeterea, ut omnes regni proventus Sta-

tuum superinspectioni subsint. Reditus-triplicis erant generis, alii quippe a curiis canadensibus decernebantur, iisque rationes de super redditae sunt, alii in decreto comitiorum anglicorum fundabantur; denique classem tertiam constituiebant coronalia jura, seu regalia. Duo ultima genera regimen tempore belli erga constantes et certos redditus consultationibus statuum relinquenda statuit, quin ea seu in usum deducta, seu in comitiis britannicis pertractata fuerint.

(Continuabitur.)

Mercenarii libertatis heroes errantes.

Dantur et hodie, ut olim aevo medio, equites fortunae hinc inde errantes. Tunc innocentiam oppressam, pudicitiam, omnesque virtutes contra vim et injustitiam vindicabant; scelera, certis matronis, quandoque etiam praeda addicti, ulciscabantur; hodie libertatem populorum, jura humani generis, aequalitatem (sub suo principatu!) puro amore constitutionum, quandoque etiam spe — si non praeda, bonae adminus mercedis — propugnatum ad omnes mundi plagas ire parati. Inter tales referendus est famosus Ramorino, alter Mancae (la Mancha) heros, qui post gloriosa! in Polonia, in primis autem in Sabaudia, facinora, liberalibus buccinis per orbem decantata, celebritatem suam fucatam in belli ci-

vilis peninsulae lancem projecturus in patriam equitis Donquixotte semet contulit, acceptis, ut fertur, a ministro gallico itineris sumtibus (80,000 fr.), ab anglico autem commeatus literis. — Quod regimina etiam liberalia ab ejusmodi farinae hominibus omni pretio liberari desiderent, id profecto mirum videri nequit; quod tamen hoc non in hostium, sed amici potius populi, alioquin infelicis et miseri, detrimentum facere contendant, intelligi vix potest; nisi forte speraverint, ibi citissime eandem illi sortem futuram, quam Canterrac, O'Donnel, Quesada, Sarsfield, Escalera et alii, novissime autem Esteller, (aut Riego olim) nacti sunt. Quod hospes talis inquietus ac pretiosus regimini hispanico, pacis et aeris plurimum indigo, ingratus accidere debuerit, naturale omnino est; at non est adeo facile, semet ab impudentia ac protervia ejusmodi hominis expedire, in quo omnis honoris sensus obrigit, cui nec Deus, nec Patria, nec jura aut leges. — Universales paginae nuper e literis, Madrito datis, de isto aevi nostri heroe haec referebant: „Ramorino constanter Valdoleti moratur, et iter in portum Sant-Ander ingreditur, quamprimum regimen hispanicum pecuniam, quam is pro suo itinere postulat, instar resarcitionis exsolverit. Legatus Gallicus Parisiis jussa accepisse fertur, ut pro illa resarcitione, in favorem Ramorino obtinendam, apud regimen hispanicum intercedat; et hoc jam promisisse dicitur, se pecuniam illam in-

tra octiduum numeraturum. Teste quodam Dni Ramorino itineris comite, is Budigala Neoboracum transmittere in consilio habet, inde in Canadam properaturus, et pro independentia illius provinciae dimicaturus. Singularis tum profecto ille emergeret casus, ut vir, literis commendatoriis ministri anglici, Lord Palmerston, provisus, in acie seditiosorum Canadae compareat, et eorum dux contra Britanniae dominium acerrimum bellum gerat.“— Eadem relatio subjungit: „Hoc prorsus tempore cum certitudine innotuit, regimen hispanicum Dno Ramorino stipendium, Generalilocumtenenti competens, pro 6 mensibus 3000 piast. exsolvendum curare, illumque revera iter in Americam bor. suscepturum, ut ibi pro causa insurgentium Canadensium arma contra Angliam sumat.“ *)

Amor Controversiarum apud gallos.

Litigandi gallorum consuetudo et amore numero actarum in forma per annum causarum civilium dijudicari potest. In Comitatu e. g. Lozère ad quosvis 96 incolas una ejusmodi causa obtingit, ubi contra in comitatu Finisterrae ad 1547 incolas una ejusmodi lis obvenit; ita

*) Quid si illuc — compositis jam rebus — adpulerit? — a quo tum denuo indemnem se reddendum curabit? — Hoc quidem ipse viderit, dummodo procul ex Europa alteram potius hemisphaeram petat. —

ut in priori Comitatu sumta eadem populi frequentia bis et vigesies plures agantur causae. In australi Gallia litigandi appetitus in Alvernia (Auvergne) et in Cemmenienti tractu (cevennes), in boreali autem in Normandia maximum gradum adtigisse videtur. Hinc si numerorum et eventuum ratio habeatur, illa deduci posset consequentia, quod alpestrium regionum incolae majorem prae caeteris habeant propensionem jura sua coram tribunalibus evincendi. Ex iisdem tabellis patet in Britannia minori (Galliae) et vulgo per totam occidentalem Galliam amorem caussandi non esse adhuc in illo vigore ut alibi, et scelera ibidem esse rariora. In tota Gallia medio calculo una civilis causa pro 264 incolis intra annum obvenire solet. v. * e B.

C A R M E N

honoribus Reverendissimi Domini

T H O M A E G A B R I E L L I,

V. Eccl. Cath. Vac. Canonici hon.

et Parochi Mácsensis etc., dum post exactos Sacerdotii sui 50 annos pro usitato more Sacra solennia renovaret, per Metr. Capitulum Strig. oblatum die 1. Sept. 1833. Interprete Paulo Szabó, Abbate, Praeposito, Canonico, et Sacerdote Jubilaeo in annum 8-vum.

Salve cui redeunt vicibus nunc Sacra secundis,
Ut vicibus trinis sint repetita. Vale! —

Maxima cantorum Gabrielli gloria coetus,

Non minor et Cleri gemma decusque Chori!

Cantica, quae nobis misisti, grata fuere,
 Redditur a nobis gratia summa Tibi.
 Scribis, quod redeant vicibus Tibi Sacra secundis,
 Accedasque Aram post sacra lustra decem.
 Dicant jam Vates, quam haec virtute mereris?
 Cur haec concessa est gratia tanta Tibi?
 Sunt in Te, Frater, quae docta volumina poscunt,
 Et quae exquisitis sunt referenda libris.
 Pergant ergo Tuas laudes celebrare Poetae
 Praecipui, atque Tuum Nomen ad astra ferant.
 Alter divinum, quo flagras, narret honorem,
 Quoque Tuum fervens pascis amore gregem.
 Alter doctrinae sublimis pondus, et altum
 Omnibus in rebus cor animumque Tuum;
 Alter justitiam sublimi carmine dicat,
 Consilium sapiens, iudiciumque grave.
 Alter in afflictos effusos undique promptos
 Proventus et opes, subsidiumque canat.
 Alter mitem animum, cum quo patientia juncta est,
 Atque oris celebret dulcia verba Tui.
 Quid tandem mea Musa canat? Tu Praeses Apollo!
 Dirige me, digitis robur et adde meis.
 Si quid adhuc poteris, postremas collige vires,
 Et, licet enervem, Musa resume lyram.
 Dum sic suspiro, subito volat Angelus ad me,
 Aurea sorta ferens, talia verba dedit:
 Hic Vir, hic est faustus, quem diligo pectore toto,
 Quem Pater Omnipotens diligit ipse Deus.
 Hunc ego, qua puerum, celso de vertice turris,
 Exceptum manibus, dum rueret, tenui.*)

*) Octennem tum scholarem ex turri ad tectum Ecclesiae, indeque ad terram ruentem.

Hujus et Ille memor! benefacti, dum mea Festa
 Cum sociis recolit, Sacra secunda facit. *)
 O felix Mistes! o terque quaterque beatus,
 Quem cupit Omnipotens, sic decorare Deus. —
 Ergo rumpe moras, sacrasque accedito ad Aras;
 Qua decet assolita cum pietate Tibi.
 Et quem terra nequit, nec totum prendere coelum:
 Tu coelo accitum corde reconde Tuo.
 Hic Tuus est sponsus, Tibi nunc nihil iste negabit;
 Intercede, roga, supplice voce pete,
 Ut Rex Franciscus, pacem qui redditit Orbi,
 Regnet in aeternum, regnaque cuncta beet.
 Utque Patres Patriae, quos Rex concivit in unum,
 Pacem hanc consiliis, perpetuam faciant.
 Scis bene quam sancte Christi moderetur Ovile:
 Exora aeternos Praesulis esse dies.
 Nos quoque commenda, junctos Tibi pectore toto,
 Defunctosque juva, pro pietate Tua.
 Et quot praeterita in Sacris jam lustra videbas:
 Conspicias totidem lustra futura Tibi. **)

*) 1. Sept. Festum SS. Angelorum.

**) Rariora inter naturae humanae phaenomena censi profecto illa debent ingenia, quae hausto in juventute laticum Castaliorum ludo, quamcunque antea faciles, — ultra dimidiam aetatem sive oblectentur, seu fingendis paria sint musae suae modulis. — Et tamen quis nesciat, urbem hanc duobus hodie gaudere Apollinis latini sacerdotibus, quos, ni suas continuo chelae tractent, saltem aut tempus, aut occasio apta destituit. Ambo spectatissimi, patriciique viri. Alter eorum actu in Academia hujate Statisticae Professor (vel docendae prae-

Grönlandia.

Dr. Julius Höeninghaus in suo opusculo:
 „Gegenwärtiger Bestand der Römisch-katho-

est); alter pro castris et patria quondam stipendia bene meruit. Ille D. Anton. Faber, sexagesimo aetatis anno superato; hic D. Jos. Lud. Andássy, quartum trahens supra octogesimum. Captu ille Poeta Nasone faciliior, genio jucundior; profundo iste gravior Homero. Vel, ut cum vini virtute cuidam aequiparare placuit; medicatur iste pingvi acinaticio, passove lentius. Bina posterioris viri carmina, recentem adhuc lichnum olentia, et paullo ante annum typos egressa, nuper non sine admiratione legebamus. — Prioris lucubratiunculas, sparsim antea, ut plurimum inter amicos tantum circulos crebras, rarius hic paginis vulgaras, neque minori voluptate doctis Lectoribus acceptas, quam quae has praecesserat ejusdem Auctoris biographia, eleganti carmine heroico edita, et multis memoria dignis rerum ac temporum, personarumque adjunctis perjucunde vestita. Cujus promissam alteram quoque partem avide in dies praestolantur, qui poematis latini venustatem inter summas referunt Minervae delicias, doctae vero mentis praemia nobilissima. — Has nos Delphicas dum lauros in frontibus nitere domesticis, grati suspicimus: non usque sumus ejus immemores, quam superba plexit Melpomene, virentem adhuc veneranda in caesarie Reverendissimi D. Pauli Szabó, Strigon. Canonici, et jam nonum in annum Sacerdotis jubilaei. Cujus hac in arte Indos, entheo spiritu saturos, nec infrequentes, (quorum partem familiares, cum virorum doctissimorum uno; epistolas efficere, compertum habemus)

lischen Kirche“ Aschaffenburgi 1836. edito, pag. 321. de Grönlandia sequentia notat: „Polari huic regioni, ubi longas hyemis noctes aurora borealis collustrat, fides catholica jam 400 annis prius, quam Columbus in Americam christianismum secundario induxit, per Normannos et Danos primum implantata, et in Eskimorum terra fundata fuit. Anno 1274 in concilio Lugdunensi comparuit catholus de Grönlandia Episcopus.

Grönlandia orientalis, quae olim sub uno Episcopo 12 Parochias et 2 claustra numerabat, anno 1406 tercentis communitatibus catholicorum grönlandorum in toto consistebat. A 400 annis per late diffusas plagas montesque glaciosos, qui ad 10.000 quadrat. milliarium superficiem comprehendunt, usque annum 1815 inaccessa effecta, in oblivionem venit. — Sed mense Majo anni 1831 expeditioni Kopenhaga solventi, post operosissimum navigium successit ad litus pertingere isthoc, ubi posteros earundem coloniarum adhuc in

utinam ingenua modestia non loci publicae continuo subtractum eat! — Nos interim talium uno, licet optato serius ad manus devoluto, Benevolis Lectoribus tanto alacrius complacere gestimus, quanto inde jucundiore cum solatio intelligimus, neque Interpreti, neque laudato Clienti, velut a modulandis, inque notas musices componendis canticis praecipue sacris non incelebri, quamquam diversa, tamen ambo phoebea, tantam in aetatem, nondum obriguisset plectra. com. Cas. Gáspárik, C. E. Vac. Can. Cant.

catholica reperit fide, qua ipsorum majores olim usi sunt, antequam Protestantismus exstisset. In occidentali Grönlandia, quae est in dominio Danorum, ad Julianenshaab videre est adhuc rudera veteris, ab Islandis aut Normanis exstructae, grönlandicae cathol. ecclesiae.

c. Car. Fábry.

A' magyar tudós Társaság'

költségein megjelent W a r g a János prof. 's lev. tag' koszorúzott pályamunkájának: „Vezérkönyv az elemi nevelés- és tanításra“ 2-dik kötete, mely e' czím alatt: Az elemi tanulmányok' alapvonaljai, Magyarország' földképével 's egy szépírási példányával együtt, kötve, 1 ft. 20 kron árultatik pengőben. A' XII. és 284 lapnyi munka 12 részben szívet formáló mondatok és történeteket, az erkölcsiség tudományát, a' political és égi földelírást, természetleírást (hist. natur. a' műtudománnyal együtt), természettudományt (physica), gazdálkodás-, egészség- és embertudományt (anthropologia), történet-, törvény- és lélektudományt foglalja magában. Pest mart. 23kán 1838. D. S c h e d e l F e r e n c z m. k. titoknok.

RR. D. Georgius Maross Csanadiensis

!Praepositus Maj. †

RR. D. Georg. Maross, Cath. Eccl. Csanád. Praepositus Maj. Inful. et Canon., aetatis suae de utraque republica: in officio Moderatoris scholarum, tum Parochi ac V. A. Diaconi, postremum etiam Gen. Vicarii Capit. ac Prodirectoris Lycei epp. gesto, bene meritae anno 81. die 19. l. m. in Domino decessit.

C a n a d a.

(Continuatio.)

In primis 1836 auctore Papineau ablegati Canadae inf. haec postulata cum multis gravaminibus ad Regem promoverunt, eaque novo illo postulato auxerunt, ut administratio-
nis senatus Statibus responsionis onere teneatur; ad haec sua molimina non solum idoneis negotiorum in comitiis anglicis procuratorum, publice pro talibus agnitorum (Roebuck, Hume, etc.) consiliis uti poterant, sed etiam praescriptae per ministros Whig Gubernatori Dno Gosford muneris partes plurimum eo valebant, quarum non secus ac concessionum superioris Canadae Vicesgerens, D. Head, ad majorem Gubernatoris perplexitatem, non adeo parcum religiosumque usum fecerat. In ambabus provinciis tributorum et his congrue salariorum definitio intermissa; his adversa et contraria a regimine agendi ratio opposita est. Head administrationis senatum mutavit, sena-
populi, anglis addicti, publice collandavit, concitatoribus, eorumque, ut putabatur, auxiliariis sociis in Statibus foederatis minas intentavit, — tandemque exclamavit: „veniant, si placet!“ — Responsum interim Statuum ad auspicatorem adlocutionem concordiam ac vota pro regni prosperitate spirabat, et sumtus non solum pro currentibus expensis, sed etiam

pro viis novis construendis decreti, una tamen communionum cum Canada inferiori, praecipue cum urbe Montis regalis et ad Niagaram arctiores nexus initi. Animorum concitationes in provincia nequaquam erant sopitae, sed quo ea ad limites Statuum foederatorum vicinior jacuit, tanto turbulentior erat; clandestinum commercium vetitum partem aequae in his agitationibus habuit; paginae vero publicae post quamvis concessionem querelas, imo minantes voces vehementius sustulerunt, his rebus Mackenzie, e Scotia oriundus mercator fortunis lapsus, divitias famamque acquisivit. Tandem in Canada inf. diuturnae controversiae in aperta dissidia eruperunt. Curia ablegatorum tributa denegavit, curia autem prima (superior) solutiones solitas munera in comitiis gerentibus. Illa omnibus ulterioribus consultationibus supersedere voluit, si curiae primae electio non decerneretur. Contra Lord Gosford declaravit se non obstante tributi detractione magistratum salaria exsolvenda curare, comitiaque solvit, in quibus supra memorata decreta fere unanimiter (56 contra 6 suffragia), ergo a plerisque etiam angl. ablegatis lata fuere. Numerus namque horum in Curia rationem, quam incolarum anglicae originis numerus ad gallicos habet, multum excedebat: quoniam a gallis in suis dominiis (seigneuries) haud pauci ablegati angli, nunquam tamen ab anglis in suis Townships galli ablegati eligi solebant; et quia electores, 10 librarum ster-

ling reditum habentes in urbibus, et proven-
tu 5 libr. gaudentes ruri communiter ad danda
suffragia faciles, docilesque praebebant aures.
Adsensus itaque ablegatorum anglicorum ad
decreta superius memorata de periculoso regni
statu certissimum praestitit documentum. Vel
enim hoc fiebat ex amore in remipsam, i. e. in-
dependentiae desiderio, et tum consensus Ca-
nadensium adversus Angliam evidens fuit; vel
vero id factum est metu vindictae, ab incolis
gallicae originis incusso, et tum mox subori-
tutam seditionem praesagire licuit: — ideo
nempe major numerus ablegatorum consenti-
endum putaverat, ut saltem familia ac fortu-
nae sarta tectaque habeantur, atqui hac ra-
tione communio jam inita est, ut molimen tanto
certius poenam efugiat, quo minus innocentes
a nocentibus discriminari possent. Alia dein
aliaque ominosa magis signa intervenere o-
dium in magistratus a convitiis ad malefacta
processit, nec quidquam profuit, quosdam e
primipilis per gubernatorem in custodiam da-
tos fuisse. Propter exaggerata nimis telonia,
a mercibus ex una provincia in aliam promo-
tis pendenda, quotidiana erant certamina. So-
cietas ruralis (anglica) quae possessiones tri-
um circiter millionum jugerorum, partim jam
venditorum, partim adhuc coronalium terra-
rum velut proprietaria administrari curat, mul-
ta ingrata negotia at parum pecuniae obtinuit.
Commercium clancularium in Status foedera-
tos armata manu exercebatur, et nexus cum

iisdem seditionem ruri ac in urbibus praedicabat. Tandem nullus aderat iudex etiam si accusator adfuisset.

Periculosus hic status Commissionem inquirentem, ex Anglia pro intermediatione emissam, si ea oculos auresque obstruere noluisset, fugere nequaquam poterat, etiamsi omnis cum ea communicatio recusata absque ambagibus non fuisset. Quidcumque ea verbis retulerit, scripta relatio reversorum ejusdem membrorum placida erat, et deprompta sententia benevolentiam praeseferebat; non secus etiam Ministri declaratio, quam tandem 6. Mart. 1837. in Ablegatorum curia, dum actorum documenta resignaret, fecit. Negotium invisum prorsus fuerat. Candebat adhuc nimis, quominus sagaces factionis Tory ductores inde adversarios suos, in potestate regni constitutos, impetere potuissent; neque hi omnem propalare veritatem poterant, ne semet ipsos redarguant, — Pars utraque, quidquid subterfieri ac differri coram moribundo rege poterat, id procrastinare conabatur. Flammae, quas Canning olim in America hispanica, consilio et opera e Foederatis Statibus foverat, non solum in Canadā sed in omnem anglicā Americā boreālem propagatae sunt, et administrationem ad Novā Funlandiam usque impeditam reddiderant; id demum manifestum evasit, quod gubernare ordinemque conservare vigentibus legislationis anglicae abnormitatibus haud liceat. In Canada e conspiracybus apertis, et e se-

ditione jam jam erumpente patuit necessarium esse, ut omni vi atque contentione malo occurratur ac discrimen praevertatur. Duo ad haec suppetebant media: vel nempe comitia iudicem agere, et pleno jure tam acta conventus expendere et dijudicare, tam tribunal criminale uti olim in causa Hastings efformare, quod tamen ratione inversa non velut tunc in jus vocato, sed querulanti caro venire poterat *); aut vero comitia, vi suae ita dictae omnipotentiae, chaos illud constitutionale canadicum uno ictu transecare, et administrationi coloniarum curiam rationariam, ac senatum provincialem addere potuisset. Ante omnia unio potestatis responsionisque oneris in summo copiarum ejatum Praefecto in omnem casum necessaria videbatur.

*) Hastings (Warren) natus 1837, rectoris filius, diligentia, cognitionibus, ac ingenio ad altiores dignitates evehctus, tandem 1773 generalis britannicarum in India or. coloniarum Gubernator ad 5 annos creatus, at usque 1785 continuo confirmatus, inter difficillima rerum adjuncta potentiam societatis indicae non tantum confirmavit, sed etiam amplificavit, redditus a 3 millionibus l. st. ad 5. adauxit, et haec quidem in detrimentum indigenarum principum, quod utique absque injuria et oppressione fieri nequiverat. Exauctorato dein primo ministro Nort, ejusdem protectore, tyrannidis et injuriarum accusatus, in infinitum litis labyrinthum incidit: causa publica in comitiis ab anno 1786 usque 1794 in 120 sessionibus acta; absolutus quidem, sed ad ferendos litis sumtus 71,020 l. st. (710,200 fl. conv.) damnatus est.

Minister nihil horum svasit. Nullam prodidit de rerum statu sollicitudinem, doluit solummodo desiderii ejatibus deferri non posse; non censebat sequelas ad caeteras colonias propagatum iri, animadvertitque, quasi in excusationem earum: formas comitiales in coloniis non esse adeo faciles in adplicatione; opinionem interim eam, quod canadenses independentiam aut nexum cum America foederata adpetant, pro amentia habuit. Satis esse putabat rogare, quod postquam curia altera (ablegatorum) in Canada inf. expensa tribunalium et administrationis publ. inde a 4 annis detrectaret, imo ad seria etiam nomine Majestatis monita ea negaret; postquam negotia sua eousque suspendisset, donec curia prima nova, fiduciae populi et justitiae magis congrua, ratione conformata non fuerit, quod in his rerum adjunctis primae hujus curiae electionem decernere consultum non sit, nova interim ejus et gubernii senatus conformatio possibilis censenda, hic tamen Statibus responsionis onere haud subjiciendus sit; quod societas ruralis in suis juribus conservanda, praestationes attamen feudales et servitutes dominales, salvis juribus legitime acquisitis, abrogandae videantur; quod interim sumtus administrationis evenditis agris publicis per gubernatorem suppeditari, et deinceps erga decernenda constante expensarum illarum solutione omnes coronae redditus curiis relinqui possint; denique quod communio commercii ac relationum inter am-

has provincias communem etiam legislationis coordinationem exposcere videatur.—Rogationes hae contrariis prorsus sibi invicem rationibus disvadebantur. Quidam etenim adserebant in Canada nec popularem nec ecclesiasticam adesse discordiam, sed jurium ac libertatis concordiam, idque solum postulari, quod juste denegari nequeat, quodve in Hybernia jam concessum est. Infiniti abusus abrogari, et salubriora consilia substitui debent. Ad haec vero propositae Ministri rogationes nihil valent, quarum effectus ille tantum futurus foret, ut tributum denuo denegetur, odium adversus magistratus confirmetur, et contra Angliam animi irritentur, telonia in limitibus perrumpantur, armatae turbae in silvestribus limitum saltibus congregentur, et angli cum dedecore atque ignominia e provincia depellantur. Ad producenda in longius negotia adminus decretis adjiciendum, ut deinceps curia superior electione constanda sit.—Contra alii adseverabant: concessa curiae electione mox etiam munus gubernatoris electione conferendum postulabitur, et Canada armata & untaxat manu teneri poterit; ubi tamen inter omnes colonias animi maxime contenti ac tranquilli merito hucdum fuere, ubi nunc adhuc paucis tumultuantibus, si necesse fuerit, ope etiam provincialium propugnatorum seditionis appetitus adimi posset. — Director in primis societatis ruralis tales de statu rerum elucubrationes praestitit, ut nullum amplius de periculo dubium

relictum sit. Proposita itaque curiae primae per electiones conformatio pluribus centenis suffragiis contra quinquaginta et aliquot rejecta est, ac dein tentata etiam de nova saltem ejusdem reformatione rogatio majori adhuc consensu repudiata.

*

(Continuabitur.)

*De responso Romani Pontificis in causa
Coloniensi.*

Responsum Pontificis ad borussicas Status literas tandem in lucem prodiit, quod illa moderatione atque dignitate scriptum est, quae cuncta ab Apostolica Sede profecta documenta excellere solent. Omnis polemica quaestionis de controversia juris inter Pontificiam Sedem et Regimen borussicum intercedens discussio studiose vitata, ne quidem hermesianae causae explicatio, vel saltem mentio injecta. Auctores documenti hujus id solum sibi pro argumento praefixerant, ut initarum cum Sede Pontificia per Legatum borussicum de mixtis matrimoniis consultationum decursum simplicissime exponant, atque literarum in hoc negotio mutuum commercium publicum reddant, ne ullius sensa ac judicia praeoccupentur. Scriptum hoc novum de eo praebet documentum, quanta cura Sedes Apostolica super fidei et ecclesiae disciplinarum puritate vigilare soleat in iis etiam regnis, in quae Nuncius apostolicus non admittitur, et e quibus

relationes, ecclesiam concernentes, rarae duntaxat ad eam pertingunt. Aula Pontificia, prout id ex hoc documento (p. 6.) adparet, solum 1836 est certior facta de conventionem inter Spiegel (Archi-Epp.), jam 1834. fatis functum, et Bunsen inita, nec non de superstructa eidem instructione, seu inviatione ad suffraganeos Eppos data. Sedes Pontificia, in maximam de eo conjecta sollicitudinem, quam ratione posset fide dignam de illis negotiis accipere relationem, per Secretarium Status Legato borussico fiducia plenas dedit literas, in quibus accepta supra fatae inviationis fama communicata est. D. Bunsen nihil cunctatus, in longo et fuso responso Secretario Status demonstrare adlaborabat, quod existentia inviationis ejusmodi non solum moraliter impossibilis sit, verum quod sibi positiva praesto sint documenta, e quibus pateat, praetensivam illam inviationem nunquam exstisisse. — Et tamen ipse D. Bunsen fuit is, qui 1834 die 19. Junii cum Archi-Episcopo Spiegel eam conventionem invivit, in cujus 6. et 7. articulis inviationis illius fundamentales regulae, ipsaque argumenta defixa erant. Quaenam fuerit causa tali ratione sui proprii operis existentiam negandi, definire difficile est. Ast factum ipsum nunc jam coram tota Europa patulum redditur. — Documentum illud ea animadversione clauditur: quod Sedes Romana de electione Vicarii Episcopalis, aut de eo, an Breve pontificium illuc adpulerit, nullam relationem hucusque acceperit.

v. * e Hirn.

Stephani Katona opera, quae adhuc haberi possunt.

Celeberrimus historiae patriae scriptor, Stephanus Katona, pia memoriae, in orbe literato alioquin notissimus, testamento — quod fors non usquequaque notum est — disposuit, ut relictæ fortunæ et pretium operum doctorum, quæ magno adhuc tum numero aderant, in capitalem summam conflentur, e cujus censu pauperes, at proborum morum ac nobilioris ingenii juvenes per cursum scholasticum opem nanciscantur. Verisimiliter propter difficultates, quæ circa ejusmodi ultimæ voluntatis dispositiones sæpe emergere solent, vel capitalis summae augendæ studio factum, ut dispositio hæc benefica hucdum non omni ex parte effectui mancipata sit. Ut tamen scopus acceleretur, jussu Excell. Dni Archiepiscopi Colocensis literæ circulares per Archidioecesim dimissæ sunt, in quibus testatoris varia, typis editorum operum Colocæ coacervata, exemplaria indicantur, et pro emptione offeruntur. Si jam solus nobilis fundatoris scopus sufficiens ad emendum præbet incitamentum, multis profecto historiae patriæ amicis, operaque fatis functi auctoris forsitan nondum possidentibus, gratissimum erit scire, quæ nam, et quam levis pretii sint illa exemplaria. Dictæ circulares literæ hæc indicant: 1) Historia Pragmatica Regni Hunga-

rae in 2 tomis — opus integrum pro 48 xr. conv. mon. 2) Epitome Chronologiae. 3 tomi, aequè integrum pro 1 fl. c. m. — 3) Ex Historia critica: periodi Árpádianae adsunt 6. et 7. tomus, seu inde ab incursione tatarorum ad Andream III. — Periodus mixta in 12 tomis integra adest. E periodo austriaca desunt quidem duo primi tomi, seu in serie totius operis 20 et 21-us, sed a 22-do, qui epocham Zápolyae et Ferdinandi I. continuat, usque ad tomum 32., qui morte Ferdinandi III. terminatur, adsunt. Simul itaque e Historia critica 26 tomi, singuli pro 12 xr. c. m., omnes autem 26 tomi pro 5 fl. 12 xr. haberi possunt.

*

Opem ferre adflictis magna utrinque consolatio.

Vacio. Ingens apud nos hominum numerus fatali exundatione in miserrimum statum conjectus est. Ad communem tamen hanc calamitatem leniendam complures magnanimi humani generis amici collaborant. Egentes ante omnia alimentis provisi fuere: per Adolphum Benyiczky, Domicellam Mariam Benyiczky, Paulum Dercsényi, Eduard. Parnyitzky, Judicem nobilium, Ant. Domanitzky, T. J. Assessorem etc.; in aere parato Canon. Capituli Vac. Steph. Balogh 200 fl. donavit. Praecipue autem larga sua munificentia recreavit adflictos Excell. D. Dioecesanus Eppus Franci-

scus de Paula e Comitibus Nádasd: infelices enim notabile donum 10.000 flrum, 300 metretas frumenti, 80.000 tegularum ustarum, ei in acceptis referunt. Sed nec eorum, qui subditi sui non sunt, opis tamen indigi fuisse, beneficus Praesul oblitus est. His 1300 flnos in parato aere, 130 metretas annonae, et 20,000 Interum coctorum donavit. Numen optimum magnanimis his benefactoribus praestita nobilis animi benefacta retribuat!

Strigonii 653 domus undis dirutae sunt, in Párkány 145, in Nyergesujfalu 148, in Táth 84, in Mocs 44, in Néna 56, in Musla 16, in Dömös 6, in Ebed 6, in Kun Sz. Miklós aedificia diversi generis ultra 300, totidem in Rátzkeve, in Sz. Miklós (ins. Csepely) 4 duntaxat domus superesse dicuntur, loca Tököly ex parte, Csep e dimidio diruta, Ujfalu (aeque in insula Csepely) licet ex integro inundatum fuerit, tamen paucae tantum domus sunt collapsae. Loca Sz. Márton, Makád et Becse tanta glaciei et nivium mole circumdata sunt, ut accedi hucdum nequeant. In Lóré et Becse fere omnes domus collapsae; incolae ad templum, silvas et elevationa loca confugerunt. Loca Majorház et Aporka dicuntur undis funditus eluta. In Laczháza, Perregh, Dömsöd, Dabb et Toss diu noctuque aes campanum in signum exitii compulsatum est. Quid miseris eorum incolis evenerit, nondum constat!

E fano S. Andreae. In fatali calamita-

tum epocha novissimarum exundationum Dnus Laz. Nesko de Littmanova, T. J. Assessor I. Cottus Scepus., etc., magnanimitate maximam laudem publicam consecutus est. Non obstante corporis infirmitate, 7 liberorum parens, una cum famulatio efficacissimam afflictis praestitit opem, portas domus suae miseris aperuit, quorum complures hodiedum adhuc ab eodem domicilium ac alimenta recipiunt, ille una paratam pecuniam et victualia, et praeter caetera 60 saccos cyclaminum inter inopes infelices distribuit. Paecipue autem propter nobile hocce hmanitatis facinus plurimum laudis eidem tribuitur: Puer quippe decennis in amnem rapidum undisque tumentem incidit. Periculum erat ingens, interitus pueri videbatur certus. Magnanimus hic vir ex templo in aquas se praecipitat, et pusionem cum undis luctantem e manifesto eripit discrimine. Nunc itaque tam iste, quam et alii per eundem salvati, aut saltem adjuti eidem benedicunt, longamque vitam felicem et incolumitatem a Deo optimo adprecantur.

Karva: Die 3. Martii, glacie Danubii tandem apud nos ad motum posita, animi, metu periculi pressi, anxietate jam solvi, spiritus liberius meare, et spes beneficos suos radios diffundere caepit; at vero aliquot diebus post spes illa meliorum terribili ratione evanuit! Scilicet glacies quidem a nobis absque notabili detrimento defluxit, at mox ad Ujfalv coacervata substitit, et undarum molem tanta vi

repressit, ut jam die 9. Martii, accrescente ultra modum aqua, non tantum inundati, sed etiam domiciliis penitus depulsi fuerimus; vicus attamen Piszke nos in sinum suum benevole recepit. Haec est in summa atrae illius nubis adumbratio, quae tanta tempestate nos obruit, quaeve ultimum nobis vitae discrimen minabatur. Magnanimitatem quorumpiam humanitatis amicorum, et in ferenda ope contentionem nunquam satis grati animi sensis recolemus. Vox populi tales designat Michaellem Kraft, Christoph. Roszt, Joan. Volzei, Mart. Kaszner arendatores (redemptores usufructuarios) Piszkensenses, Paul. Smidt, Judicem ejattem et Paul. Medgyes, Karvensensem arendatorem. Ex his M. Kraft in quatuor suis phaselis, una navi et una scapha, contempto propriae vitae discrimine, cum supra nominatis sociis et Paulo Medgyes, qui vitam pariter et fortunas suas proprias discrimini expositas reliquit, adflictis proximis diu noctuque opem ferre non desiit, et quamquam innumeri in angustis suis domiciliis aqua circumdati in periculo mortis versati fuerint, omnes tamen ad unum salvavit. Hac opportunitate Adm. R. D. Vinc. Gyürki, cooperator in Mocs, quo filialis Karva spectat, singulariter semet distinxerat, relicta in Mocs habitatione sua, suasque proprias fortunas undis consecrans, partim consilio, partim strenua manuum ope fideles suos ad ultimum periculi momentum adjuvare non cessavit, nec defuere fructus tantis

boni Pastoris conatibus, nam favente providentia divina omnem populum salvatum vidit. Accipiant itaque omnes supramemorati nomine afflictorum, quos ope sua e periculo liberarunt, illud publicum grati animi testimonium, quod omnes salvatos gratitudine in perpetuum sibi devinxerint. *H. T.*

Status ac numerus domorum in lib. reg. urbe Buda post inundationem dierum 13. 14. 15. et 16. Mart. conscriptarum.

Domus firmae numerantur: in suburbiis Novo et Viae regiae 549, Aquatico 595, in Taban 879, simul 2023. — Domus graviter vitatae, suffultae, partim reparabiles: in suburbiis Novo et Viae regiae 85, Aquatico 150, in Taban 27, simul 262. — Domus collapsae: in suburbiis Novo et Viae regiae 155, Aquatico 28, in Taban 21, simul 204. — Numerus omnium domorum: in suburbio Novo et Viae regiae: 789, in sub. Aquatico 773, in Taban 927, simul 2489.

In oppido coronali Vetro-budensi e 762 domibus novissima inundatione plene subrutae sunt 397, magna aut dimidia parte collapsae 146, minus vitatae 128, in statu integro manserunt 91. — In oppido Sz. Endre 213 domus exundatione Danubii dirutae sunt. — Vacii autem 216.

A' pozsonyi magyarság' hála-ünnepe.

A' pozsonyi magyar polgárság megfontolván ama szörnyű veszedelmet, mellyel a' szokatlan vastagságu dunai jégtorlat a' várost és annak környékét fenyegette: érezvén egyzersmind a' veszedelemtől menekvésnek jótékonyágát, és ezen nem reménylett szerencsét egyedül az isteni gondviselés' különös jóvoltának tulajdonítván; kiváltképen miután ama hallatlan pusztításoknak, mellyeket a' dunai jég és vizi áradás Pesten, Budán, Esztergamban, Váczon, és más helyeken okozott, gyászas híre ide is elszárnyalt; elhatározá, hogy az illy rettenetes csapásnak városunktól való eltávoztatásaért hálaadó áldozatot mutatand be maga részéről az egek' Urának: a' sz. Ferencziek' egyházában, mellyben t. i. már századok óta tartatik a' magyar isteni-tisztelet; megis történt ez Aprilis' első napján, ugymint fekete vasárnapon egy fényes szertartásu énekes miseáldozattal az oltári szentség' kitétele alatt, melly után ama hálaadó ének: Téged Isten dicsérünk! nemzeti hangon elénekeltetett az igen nagy számmal öszsetódult minden rangu buzgó magyar hivek által.

k. M. L.

L o g o g r y p h u s.

Sum lapis, et vario pingor persaepe colore:

Primam deme notam, virus in ore feram.

A P P L A U S U S

Reverendissimi ac Amplissimi Domini

LEONIS GÁCSER,

*Abbatis B. V. Mariae de Dömölk, AA. LL.
et Philosophiae Doctoris, in R. Scientiarum
Universitate Hungarica Membri collegiati
novis Honoribus.*

Illustris alti progenies Poli
Virtus perennans, quae pretium sui
Ipsius est, nec mutuatis
Luminibus generosa fulget;

Frontem serenam condecorat novis
Suam triumphis, dum meritis graves
Viros, quibus debentur alta
Culmina, conspicuos honore

Reddit. Benigno Te quoque sidere
Excelsa Virtus propria vexerat
Ad Infulas GÁCSE, tenellis
Carminibus celebrande nostris.

Nam quid virentis, commemorem Tuae
Annos Juventae, quos genialibus
Muis sacraras, usque solers
Ut caperes animi vigorem,

Tu primus, amplis cognitionibus
Dives, deinceps in Tibi creditis,
Deoque sacratis Alumnis,
Religionis amorem, et ignem

Fovere quires : ut Patriae probos
 Formare Cives, membraque idonea
 Sacro Instituto, cujus Ipse,
 Gemma micans, proprio coruscas

Nitore. Sed cur adglomero tuas
 Laudes, et ecurr sollicito chelyn
 Dextra rudi, quorsumque nitor
 Magna modis celebrare parvis?

En Monte sacro Panoniae, procul
 Canora Fratrum vox resonat, suo
 Festiva charo vota fundens
 Praeposito, faciliq; Patri.

Festo sonat iam barbiton ordine,
 Cicutâ claris plausibus aptior,
 Fluit manu cujusque tacta,
 Concilians modulis honorem.

Quidquid furoris concitet Africus,
 Vel bruma lingat turbine sidera,
 Gelu tenaci filialis
 Nescit amor subeunte vinci.

Amore vincis pectora nostra Tu,
 Mentisque nostras, vel pietate, vel
 Virtutibus, quâs es decorus,
 Quas numerasse cui licebit?

Vastas revisat scilicet is prius
 Sylvas comantes, et nemorum juga:
 Quernasque glandes, aut recisas
 Arboribus legat ille frondes,

Pontique guttas, vel sabulum maris
 Alti, vel hyblæ cecropios Thymos,
 Aut ducat in censum, miselli
 Lanigeri gregis omne vellus.

Te rara Virtus reddit amabilem,
 Blandusque vultus, justitiaeque amor,
 Te voce concordī salutant,
 Aonidum in medio sorborū.

Annos precari, quos valeo precor,
 Et vota votis accumulo lubens:
 Novum hoc decus fiat perenne,
 Sicque Poli cumulere donis.

Dictavit haec in Te pietas mea;
 Amor sed ultro scribere jusserat:
 Tu corde magno sumito oro,
 Pectore de tenero profecta!!

Gjōngyūsino.

C a n a d a.

(Conclusio.)

Inter hanc assentiendi, postulandi, aut cedendi negotiationem, quae adprobatione supramemoratarum rogationum terminata est; pars septima fundorum, in proprietatem ecclesiae anglicanae addicta, intacta mansit; serias atamen has consultationes joci ac ludicra frequenter interruperunt. Emeritus coloniarum

minister, sumto ex ore famuli in scena theatriali verbo „miotaken“ de ministro nunc fungente narravit, eundem querenti gubernatori Canadae de eo, quod tributa a comitiis denegata sint, rescripsisse: errorem hunc esse; a gubernatore dein comitia interrogata fuisse, ea tamen respondisse, denegationem minime fuisse errorem; denique Coloniarum ministrum scripsisse: Majestatem, tristes rerum canadensium eventus tranquille praestolaturam. — O'Connell dicebat, Dnum Papineau eodem modo agitatore esse in Canada, uti ipse in Hibernia esset, idque habere a tergo, quod ipse ante gereret.

Efervescencia Canadae conscenso a regina solio minime remisit, imo concitatores, si eo deveniendum esset, a regina virgine, animi teneritudine ac vitae vigore praedita, veniam facilius sperarunt, quam a viro frigido, et austero; fortunamque tum praecipue experiri eis licuit, dum angli suis propriis domesticis, et gravissimis negotiis occupati magis fuere, quam ut de rebus Canadae solliciti esse possent. — Dum decreta comitiorum anglicorum de Canada ibi publice nota reddita fuissent, ea in millenis frustis vento tradita sunt, et in Canada sup. gubernator Head jam in se gravamen nuncupatum; vix autem sessio in oeco conventus provinciae inf. inchoata, et jam Papineau exarsit, inque aestu ac furore tandem exclamavit: „sperare se Gubernatorem, proditione non aliud, quam quod meritus est,

obtenturum. Regimen — inquit — novissimis his actis suis, et ridiculis decretis despectu semet magis adhuc exposuit, sibi ipsi ignominiae maculam inussit, nobis vero extremam necessitatem imposuit tutamen jurium populi ac libertatis tanto audacius suscipere.“ — Responsum ad adauspicatoriam allocutionem expectationi ejusdem satisfecit. Illud enim non europaeo more assentiens, sed americana austeritate repobans erat: „Declaratio illa comitorum (anglicorum) — haec erant inter caetera verba responsi illius — quod consultum sit media arripere, quibus senatui legislativo fiducia publica majori in gradu asseratur, nostram de eodem opinionem confirmavit; stuporem attamen nostrum depromere cogimur de eo, quod huic consolatione plenae et magni momenti declarationi imperativum decernendorum tributorum postulatum adnexum fuerit, nihil tamen factum sit ad fiduciam illam publicam dicto collegio procurandam. — Hac ratione in eam nos ingratam coniectos videmus necessitatem, ut decreto nostro de suspensione negotiorum constanter tamdiu inhaereamus, quousque per reformationes praecipue collegii supra memorati, a britannicis jurisdictionibus annunciatas, et per reductam denuo fiduciam spes certa sufferendorum abusuum adserta non fuerit.“ — Gubernator autem, ex parte sua declaravit se acceptis in hunc casum mandatis convenienter acturum. Patienter dein se habuit, concordiae et reconciliationis studium prae-

seferens; una tamen de mediis defensionis, uti opus erat, sollicitus fuit: Magistratibus et officialibus militaribus, quos abalienatos animadvertit, alios suffecit, subsidiarias copias postulavit, obtinuitque, scriptis in sup. Canadæ literis quaesivit, quantas inde copias sperare possit? Responsum fuit: omnes, quae ibi sunt. Scilicet milites ibi seductioni magis expositi fuere, quam in Canada inf., quoniam a clanculariis questoribus conducebantur, et bene solvebantur, transfugae in limitibus per provinciales custodes comprehensi ac retenti non sunt, neque dein e Statibus foederatis restituti, quod non obstantibus pactis quibuscunque in gravibus delictis, alioquin difficile fuisset. Militia provincialis in quantum de quaestu clandestino sermo non fuit, fidelis haberi potuit, et Head erat vir, qui perbene eis conveniebat, parumque ab incolis urbium, propter exiguum eorum numerum, metuendum habuit; at vero incolae anglis minime ibi erant addicti, ubi frequentissimi simul vivebant, ad vias quippe, quae in Status foed., et in Canadæ inf. ducunt. Lord Gosford ibi magna prudentia provincialium propugnatorum usum faciebat, ne incolas sibi inimicos armis providere et exercere oporteat; ex utraque S. Laurentii fluvii plaga inde a Quebec usque ad mare nullum periculum impendebat, quoniam e navibus bellicis milites maxime terribiles, nempe nautae, qui ad minus sepulcralem tranquillitatem reducerent, extemplo ad loca discrimen minitan-

tia promoveri poterant. In Quebec angli atque praesidia maximo numero aderant, ad totam adjacentem regionem in obsequio retinendam. In urbe Montreal omnia contraria fuisse, praesidium pro ratione populi fuit exiguum, et civitas alterius metropolis Quebec ad invidiam usque aemula, incolae potissimum galli, propter teloniales divexationes in amplo suo cum superiore Canada commercio infensi, nec a clanculario quaestu, nec ab innovationibus alieni. Hic sperabant agitadores tantam ex ambabus regionibus multitudinem se congregaturos subque signa sua collecturos, ut viribus superiores arce potiri possint; hic itaque feralem ictum parabant. Dum paginae anglicae in describendis femininis ocellis, vittarumque elegantia se invicem aemulari videbantur, paginae canadenses anglicorum reticulorum spiculatorum per muliers canadenses proscriptionem summis laudibus eferebant, et annunciationibus conventuum scatebant, in quibus per totam Canadam in dies magis tumultuarie ac ferociter quaeque agebantur. In his cuncti, qui a gubernatore collatum munus acceptarent, infames declarati, administratio reipublicae, iudices pacis, ac militiae provincialis praefecti pro lubitu in iisdem constituebantur; in templis sacerdotes vi pastoralium Episcopi literarum pacem ac tranquillitatem praedicabant, populares contra oratores seditionem per plateas docebant. Loca demum conventuum, in utraque Canada in armorum horrea conversa,

eodemque scopo ad Niagaram, transfluvium in Statibus foederatis, et cis illam in Canada exercitia armorum suscepta, ductusque processuales sub signis et vexillis libertatis amicorum ante portas Montisregalis instituti. Tum tandem nunciavit Lord Gosford, nullam amplius clementiae locum esse, vimque adhibendam, una vero munus suum abdicavit.“

Eventus hos Canadenses duplici scopo uberius communicandos duximus: primum ut pateat, non omnia, quae praeclare adeo ad speciem de libertate communi in liberalibus regnis depraedicantur, utut splendeant, purum esse aurum, magnamque quorundam regnorum opulentiam praecaeteris non politicae libertati soli imo nec soli industriae materiali domesticae tribuendam, sed hanc ipsam exterorum potissimum sudore et opibus redimi; tum vero ut exploratum reddatur, laxa illa principia liberalia de nexu mutuo populorum ac civitatum ad suscitandos tantum et alendos apud peregrinos populos motus valere, si tamen apud ipsos liberales casus seditionis emergant, qui stantibus illis principijs vix emanere possunt, non tantum vanitas eorum sed exitiale quoque inde discrimen omnibus patescit, confessioque liberalium mox sequitur: principijs illis populos regi et contineri nequaquam posse.

✱

Quid ipsi hispani, iudicii aequioris, de misero monachorum et monialium apud se statu censeant.

Miserrimus ille status, in quo monachi et moniales, iniquissime et inhumana ratione e claustris et possessionibus suis exacti, inde a 2 annis gemunt, cum nec quidem promissa eis, parce admodum, vitalitia hodieum praestita sint, communes suscitavit querelas, quae tandem comitiorum etiam adtentionem excitasse videntur. Ante octo circiter dies Dux Rivas in curia sup. orationem habuit, in qua violentam et summe injustam bonorum, ad claustra monialium spectantium, confiscationem, quae plerumque proprietates privatorum fuerant, *) gravissimis verbis redarguit. — Oratio haec in ephemeridibus aulicis madritensibus occasionem praebuit articulo memoria digno, in quo depromptae per Ducem Rivas opinioni maxima adprobatio tribuitur. Postquam nempe auctor articuli sententiae ducis Rivas, quod pleraque monasteriorum et monialium bona, dotibus ac privata pecunia, quam moniales claustris adtulerant, comparata fuerint, adstipularetur, id severissime reprehendit, et sine ambagibus scelus esse enunciat, quod moniales plerumque jam aetate provector, e simplici vita mona-

*) Quaevis scilicet monialis monasterio, quod ingreditur, receptionis tempore dotem in parato aere, 12,000 adminus real. adaequante, inferre tenebatur.

steriali deturbatae, et proprietate sua spoliatae contemptisque omnibus humanitatis respectibus, omni ope destitutae, in mundum, sibi jam prorsus ignotum, ejectae sint. Simul auctor idem aperte declarat, sopum, quem viri, gubernacula spoliationis illius tempore tenentes prae oculis habuerunt, minime esse obtentum. „Et si etiam verum esset — continuat idem auctor — partem aliquam aeris, e venditis monasteriorum bonis percepti, in aerarium publicum influxisse, momentaneisque necessitatibus aliquantum inde subventum fuisse, quanto vero pluris pendenda hoc respectu infamiae macula, toti hispanicae nationi inusta? infamiae inquam, quae tanto minus delebilis censenda, quo minus verebantur domini illi victimas spoliationum harum, antequam decretum easdem concernens suffragia comitiorum tulisset, plebeja omnino ratione ludibrio et contumeliis omnis generis exponere. Quid quaeso, saltem viventibus adhuc monialibus, antequam in mundum ejicerentur, adlatas secum ad claustrum fortunas restituere non oportuisset? At vero debita constitutioni, symbolo huic pacis, ordinis ac verae libertatis reverentia, cum alia, nescio quali, reverentia permutata est, quae revolutioni deberi praetenditur. Minime! revolutiones reverentiam nequaquam merentur! (las revoluciones no son respetables.) Audivimus a Gen. Seoane, legislatorum uno, in comitiis constituentibus execrari eventus in la Granja (1836. m. Aug.) Oratio ejusdem tum temporis habita nos a ne-

cessitate, uberiora ad nostrum assertum probandum argumenta adferendi, solvit. v. *

Excerpta e Dioecesis Rosnav. Schematismis.

Almae hujus dioecesis, olim plurimum passae, Patronus est S. Joannes Nep. Mart.; quae ante 16 secul., spectans quippe tunc ad A. Dioecesim Strig., constabat, id attestantibus Cardinalis A. Eppi Strig. Petri Pázmán (apud Péterfy sacra concilia P. II.) fide Statutorum Capituli Strig. de a. 1397 adprobatorum catalogis, pone 200 párochiis, sed catastrophe turbarum illius aevi, et armorum vi ferme exinanita est. E canonica visitatione de a. 1636 apparet, in I Cottu Gömör nisi 3 cath. sacerdotes, et plane adhuc uno seculo tardius, quippe a. 1731 in dist. Kis-Honthensi unum nisi animarum curam exercuisse. Magnus Antistes Pázmán, magno animi dolore calamitosis illis temporibus affectus, perspexit quidem fontem harum aerumnarum consistere in extenso nimis suae dioecesis territorio, sed perdurantes Turcarum in regnum irruptiones, et turbae intestinae salutare illius consilio, eam in 4 dioeceses dividendo, animarum curae consulendi ineluctabiles obices objecerant; donec supremo Numini placuisset a. 1659 societatem Jesu, et 1732 Patres O. S. Francisci Rosnaviam induci, quibus verbo et exemplo operantibus haec ora adeo laetam faciem nacta, ut integris communitatibus fidem cath. resumentibus nu-

merum curatorum animarum augere oportuerit — et 1775 die 13. Mart. beatae memoriae P. M. Pius VI. erga piissimam aeternae memoriae Mariae Theresiae Regis Hung. propositionem edita Bulla ex A. Dioecesis Strig. divisione, et separatione Dioecesim hanc, quae se diffundit per integros II. CC. Gömör, et Torna, ac ex parte per II. CC. Scepus. (Kis-Honth.) Neográd, Abaujvár, erexerit.

Complectitur dioecesis haec 3 Abbatias, 3 Praeposituras, 6 Canonicius actuales, et totidem Honorarios, 3 Archidiaconatus, 14 districtus Vice-Archidiaconales, 97 Ecclesias matres, 74 filiales, 28 sacella, in quibus sacra celebrantur, et universim 97 parochias, e quibus 34 quidem sine Patrono, sed non sine animarum curatore sunt. Fuerunt non pridem adhuc in ambitu hujus Dioecesis e ligno aedificatae parochiae, sed earum plurimae sub gubernio, visitationem canonicam asservantis saepe moderni Antistitis partim illius impensis, partim incomparabili celsorum Patronatum munificentia ad omnem vitae congruae commoditatem e solidis materialibus structae existunt. Cath. Ecclesia certe una ex antiquissimis in toto regno est; structurae illius initia quaeri debent aevo A. Eppi Strig. Lodomerici, qui civitatem Rosnaviensem mediante Donatione ab Andrea III. a. 1291 accepit. Occasione peractae a. 1721 legetenus ordinatae inquisitionis in omnes Ecclesias in gremio provinciae Gömör sitas per individua in hunc

finem exmissa in magna altitudine prope majorem aram detecta est in muro inscriptio, quae actu in Dioecesano Archivo asservatur, ex qua patet: hanc Ecclesiam 1304 erectam esse; praeterea 1829., dum ad musices chorum antiquo muro transcussa adaptaretur porta, inventa sunt 15 frusta argenteorum numorum cum inscriptione: Venceslaus III., Dei gratia Rex Boemiae grossi Pragenses“, quae secundum artis numismaticae peritorum unanimem consensum referri debent ad aetatem inter 1300 — 1307. Demum ipsa illius totius structura summam antiquitatem redolet; longa est 132' latitudo ejus in Sanctuario est 32', in navi 44'. Fornitura navis sustinetur 3 columnis; magno ejusdem ornamento est ad elegantiam e lapide affabre scisso, 4 tenuibus columnis innixus, chorus peramplus musicalis. Turris vero eminet super totam amoenam peripheriam. In serie Episcoporum primus b. nominatus 1. Jan. 1756 occurrit Joannes Ev. Galgoczy, El. Eppus Traguriensis, Eccl. Metr. Strig. Praepositus M. sede vacante Capit. Vicarius, verum is eodem adhuc anno, scilicet 5. Apr. Tyrnaviae mortuus; proin 21. Nov. a. e. Cathedrae impositus Anton. C. Révay, Cons. Eppus Millevitanus, Strig. Can., qui hinc 1780 ad Epapatum Nitriensem translatus, in eodem post triennium obiit. Huic successit Ant. L. B. Andrássy, abolitae societatis Jesu Presbyter, Rosnav. Can. Senior, qui hanc Ecclesiam rexit ab a. 1780 usque 12. Nov. 1799, quo o-

biit Rosnaviae. A die 1. Martii 1802 prae-
fuit qua Antistes Franc. Szányi, El. Eppus Dul-
cinensis, Praepositus M. Quinqueeccles. us-
que 29. Mart. 1810. Ei 6. Apr. 1811 succes-
sit Lad. C. Eszterházy, Can. Quinqueeccles.,
qui sub actu visitationis canon. Szomolnokini
11. Sept. 1824. pie in Domino obiit. Ad ean-
dem Sedem Eppalem promotus 4. Sept. 1825.
Franc. Xav. Lajcsák, e Canonico M. Varadi-
nensi, eique praefuit usque 8. Oct. 1827., in-
de ad Eppatum M. Varadin. L. R. promotus;
et jam anno 1828. die 20. Apr. in successorem
installatus modernus Antistes Joan. Bapt. Sci-
tovszky de Nagy-Kér, qua in Sem. Rosnav.
Theol. Pastoralis et Moralis Professor, ac a
1. Nov. 1824. Canonicus Rosn. Junior, quive
1. Jan. 1830 Abbatiam SS. Salvatoris de Ka-
pornak in augmentum gloriae Dei e clementia
apostolico-regia obtinuit.

V. Capitulum constat 6 individuis, quip-
pe 4 dignitatibus: Praeposito, Lectore, Can-
tore, Custode, et 2 Canonicatibus: Seniore
et Juniore. Installavit illud 20-a Nov. 1776.
Joannes C. Révay, qua Canonicus Scepusien-
sis, postmodum Praepositus M. Nitriensis, qua-
ve Eppus Scepus. defunctus. Ab hoc solenni
actu V. Capitulo ingremiati sunt 26 viri, mo-
rum, pietate et insigni scientia conspicui, e
quibus Joannes Fandly 3. Maji 1776. e Ca-
nonico Poson. in Rosnav. Praepos. nominatus
mansionem in pristina Sede prae dignitate no-
va elegit. Andr. Jaszlinszky, qui fuit e socie-

tate Jesu ultimus Collegii Tyrnav. Rector, qua Cantor 1. Jan. 1783 obiit. Georgius Karaba, qui qua Missionarius per Districtum Kishonth. 1769 ex odio fidei in fluvium Rima praecipitatus, verum inde salvatus, zelose in vinea Domini versatus ad Custodiatum, et posthac ad Praeposituram Rosnav. promotus qua El. Eppus Serbiensis et Sacerdos Jubilans anno aetatis 81. ultima Dec. 1814 Rosnaviae obiit. Generatim observare licet, complures recentis hujus Ven. Capituli Canonicos obiisse qua Sacerdotes Jubilares — consideratis multis muniis, quibus pauca individua obeundis vix sunt, magno pro alleviamine actualium Canonorum a. 1811 die 17. Dec. Divus Franciscus immortalis memoriae Rex apostolica pietate adjecit 6 Honorarios Canonicos, nominatione horum quoque b. Resolutioni regiae reservata. Dioecesis distribuitur in Cathedrali, Neogradiensem et Tornensem Archi-Diaconatus, in quibus 146,176 catholici, 9706 graeco-cath., 20 gr. rit. n. uniti, 104,252 a. c. 44,166 helv. conf., 1242 judaei, insimul 305,526 degunt, 1249 matrimonia mixtae religionis numerantur, ac postremo anno 6573 nati, 5419 mortui sunt. — Totus schematismus, solerter elaboratus, plurimis argumentis excellit, nam continet egregia topographica et historica data, cujus Parochiae propria, e.g. in Sz. Simony a. 1636. visitantem A. Diaconum reperiisse Parochum utroque brachio per Botskayanos muti-

latum. In Görgö Belam IV. resedisse. etc. etc. Adnotatur ubique aetas matricarum, et numerus mixtorum matrimoniorum, verbo legentis desiderio nihil amplius relinquit, aut deesse sinit, nisi fors locus et annus natalis, aetas presbyteralis, exantlatorum munionum specifica expositio cujusvis s. Curionis, sicut hinc inde jam viget, futuris annis adnotare adhuc contingeret. c. C. M.

Nuncium Slavis.

Recentissime prodierunt Posonii, auctore Clarissimo Dno Georgio Palfowic, Urbár (nowý), i. e. Versio per extensum novi Urbarii in cultiorem linguam bohemoslavicam exactissima, cum ben. indultu Excelsi Consilii Locumt. R. typis impressa, in 4-to. Pretium 1 fl. v. v.

Fasciculus 4-tus scripti periodici *Tatranŕa*, continens inter alia: Officiosa scripta de origine Cathedrae litterarum Slavicarum ad Lyceum evang. Posoniense; Censuram strictam 1-mi fasciculi scripti *Sronŕa*, et Bomemici Lexici Jungmanniani etc.—Uterque liber prostat venalis Posonii apud auctorem, in propria domo, platea Josephina, Nro 892. et apud complures bibliopolas.

Solutio Logogryphi in Nro 8.:

Jaspis. Aspis.

E L E G I A

in triste fatum urbis Pestanae.

Flebilis indignos Elegeia solve capillos ,

Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.

Ovid. de morte Tibuli.

Quae modo dives opum stabat, domibusque superba
 Urbs una ante alias nobilitate situ,
 Culturae illa decus, gentis populiue voluptas,
 Commoda finitimis magna datura suis
 Langvet Pestinum! squallentibus ecce ruinis
 Marcescit putidis lapsa pugil plateis. —
 Heu! nihil haec illi pulcherrima copia rerum
 Profuit, Hungarico saepe profusa sinu,
 Nil placidum studium, labor, ac industria solers,
 Quae magnum vicit sola decore decus;
 Nil domuum splendor nitidus, nil pignora gentis,
 Pignora funerea contumulata die. —
 Scilicet immitis rigidis progressus ab undis
 Ister pacificis intulit arma plagis,
 At, non illae armis instructae, sorte minacem
 In proprium reprimunt terque quaterque torum,
 Frustra. Namque novo munimen marte lacessens
 Aggestum stravit fortior Ister humi,
 Quemque vagum glacies in vincula conjicit amnem,
 Subtrahit imposto libera colla iugo,
 Saevus agit fluctus stagnantem territat urbem,
 Perque vias urbis plurima surgit aqua. —
 Continuo circum clamoribus aëra complet
 Servatura suos, vel moritura phalanx;

Hic scandit miseranda cohors per tecta caduca ,
 Cunctaque heu ! subiit pallidus ora pavor ;
 Hinc , qua cursus erat , trepidos fert navita lintæ ,
 Hic rapido mergit flumine limpha lares ,
 Cum stabulis armenta trahit , trabesque casasque ,
 Datque sepulchra locus , qui dedit ante domos ,
 Hinc terrent animos jactatae murmura terrae ,
 Quassa ruinarum pondere fulcra gemunt ,
 Arcibus in summis plorant solamen in arctis
 Pendula de matrum pignora cara sinu ,
 Heu miseri ! unâ omnes conclamant voce ; sonansque
 Vox modo substiterat contumulata simul .
 Hic sitis , et miseranda fames pressos male vexat ,
 Praebet ubi tutos fortior aula lares . —
 Interea Princeps Stephanus jubar Archi-Ducale
 Ut genius populi provehitur per aquas ,
 Ipse daturus opem miseris per aperta pericla ;
 Nulla pericla timet patris imago sui ,
 Quem constans gentis generosum fama celebrat ,
 Famam vera loqui , talia facta docent . —
 Ut celeris moesto pervasit regnaque et urbes
 Echo ; ut participi suscipitur gemitu ;
 Ut Ferdinandi tenditque ad Caesaris Aulam ,
 Carpit subsidium langvida turba citum :
 Succurrit frater fratri solamine prompto ,
 Fert Domina et Virgo munera plena volis . —
 At tu Pestinum (quoniam tibi et Hungara tellus ,
 Et Rex , et Gentis corda profusa favent) ,
 Surges ut Phoenix iterum , sed pulchrior aequæ ,
 Quam surrexisti tristibus e tenebris ,

Quando Musulmannus te evertit strage feroci,
 Stravitque horribili saevus ut ungve leo: —
 Cui tantam revocare rudi de fragmine molem
 Et cornu licuit divite ferre decus,
 Te gentis revocabit acuta industria comptam
 Nec sinet, infestis deliteas tenebris.

A**** R**.

*Modus et ratio, auctoritatem, dignitatem
 et gloriam publicorum conventuum
 conservandi.*

Quod arduum omnino sit, non dico concordiam constantem, sed vel animorum duntaxat tranquillitatem et inde ordinem necessarium in publicis conventibus conservare, quodve hi, quo frequentiores numero membrorum fuerint, tanto facilius affectuum fervore abripi, ac perturbari soleant, hoc, si quotidiana sub oculis nostris exempla exploratum non redderent, historia certe omnium temporum abunde docere potest. Ex qua simul discere possumus, quidnam Graecorum ac Romanorum senatus, quid eorundem comitia, magna illa, qua pollebant, auctoritate et dignitate sensim exuerit? — Quousque scilicet in iis maturis tantum, in solam salutem publicam directis, consiliis, donec rationi duntaxat et sapientiae locus erat, quousque omnia inde partium et privatorum commodorum studia exulabant, quousque sanctuaria haec libertatis publicae, in ipso etiam sinu suo non licentiam, sed ju-

stam et sanam sub legibus libertatem fovebant, et prout publica, ita quorumque suorum etiam membrorum jura sancta habebant, verbo quousque, ut Cicero existimavit „templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii publici, caput urbis, ara sociorum, - - - sedes ab universo populo concessa uni Ordini“ fuerant, eousque conventus illi publici summa omnino cunctorum veneratione jure merito gaudebant, maximeque semper auctoritate pollebant. At vero, ut primum licentia linguae pro libertate dicendi, lucta affectuum pro opinionum ac sententiarum enunciatione, audacia ac temeritas placitorum pro sapientia in consiliis, aurae popularis captatio pro studio gloriae publicae, adplausus vulgi pro sermo immortalis, contemptus jurium omnium pro liberalium principiorum progressu, innovationes denique omnis generis inconsultae pro salute communi haberi caeperunt, mox cum vera ejusmodi instituti utilitate dignitas etiam conventus occubuit. — Gravissima profecto hinc obligatio electoribus incumbit; utinam non factionum spiritus, non nexus familiares, non vaga popularitas, non technae, non aurum in electionibus deciderent, sed probi mores et vitae integritas, doctrina et consiliorum sapientia, judiciorum maturitas, amor ordinis, et studium prosperitatis communis, fides ac justitiae gloria atque vera pro meritis publica aestimatio. Hoc facto, ominosa illa, quae in plurium jam regnorum conventibus publicis

frequenter observare licet, signa, quae corruptis quantumvis seculi studiis et moribus mox secutorum famae et gloriae occasum portendunt, nequaquam observarentur. — Audiamus paginas. Ephemerides Neo-Eboracenses de 26. Febr., quae navi „Formosa“ in portum Graeciae adlatae sunt, narrant, die 24. ejusdem mensis inter duo comitiorum membra singulare certamen intervenisse. D. Cilley, ablegatus Mainensis, et D. Graves Kentuckensis ad distantiam 100 yard (uln. amer.) e sclopis glandibus contra se invicem jaculabantur, eorumque prior ad tertium jactum, glande confossus, exanimis in terram prostratus est. — Causam infelicis hujus pugnae dicunt altercationem fuisse, quae inter Dnum Cilley et Colonellum Webb in ambitu oeci comitiorum intercessit. Colonellus Webb per amicum suum, Dnum Graves, explicationem dictorum postulavit, qua opportunitate, hic etiam verbis quibusdam Dni Cilley offensum se putavit, eumque ad singulare illud certamen provocavit.“

„De nuperna Comitiorum hispanicorum sessione paginae „Phare“ nuncium continent, quod de dignitate hujus conventus non magnam parit opinionem. In sessione scilicet 10. Martii ablegatus Gallardo, qui tum prorsus a collega suo Maldonado alapis caesus est, summo animi aestu in oecum irruit, clamavitque: „Domine Praesidens! Domine Praesidens, vita mea isto temporis momento in illustri hoc

conventu summo discrimini exposita est; per Dnum Maldonado foedissima expertus sum; nunc jam vice tertia verbera sustineo.“ — Interim causa haec praetermissa est, quum Praesidens Domino Gallardo animadverteret, causam non curiae, sed tribunalibus esse proponendam. — In eadem sessione aliud subortum est jurgium inter Dnum Mendizabal et Comitem Toreno, in quo ille hunc ad singulare certamen provocavit. Aliae literae Madrito ferunt, pugnam hanc singularem seriam omnino futuram, et jam complura inter delectos pugnae testes, Dnum Arleta pro Comite Toreno, et Comitem Almodovar pro Dno Mendizabal, colloquia habita esse, quae tamen nullam inter ambos Expraesidentes Collegii Ministrorum reconciliationem produxere. Paginae „Correo National“ existimant duellum inevitabile esse, agique duntaxat de congruo armorum genere, quo disparitas colossalis staturae Dni Mendizabal (qui obaesus et 6' altus est) aliquomodo in aequilibrium ponatur. — Novissimae quidem relationes amicam causae compositionem sperant, imo confluentis ad poëia altera die multitudo, spectaculum in arena publica patriae sperans, observatum utrinque silentium aegre ferebat. Quidcunque demum sit, contumeliae macula visceribus comitiorum haeret.

Paginae anglicae Ulyssipone de 20-ma Martii retulerunt, Locumtenentem, Estevao (Ablegatum), qui in comitiis rogationem pro-

posuit de cunctis, etiam currentibus, debitis Status in capitales summas, a quibus deinceps census solvendus veniat, transformandis, quod idem significaret, ac publicam credam indicere (quum sic aes alienum alioquin ultra modum grave nimium accresceret, et antiquum debitum omnem fidem amitteret.) comitia universa, seu membra ejus quaeque ad singulare certamen edicto publico provocasse ideo, quia propositio ejus adprobationem non tulit, sicque se offensum putabat. Declaratio ejusdem, quam die 17. Februarii ad Praesidentis mensam deposuit, haec habet: „Hisce declaro, me paratum esse, prouti semper fueram, singulo cuique Ablegato satisfactionem praestare, quamcunque exigere placuerit, et hoc quidem in loco quolibet, et armorum genere, quo desideratum fuerit.“ — Praesidens vix prima heroicae provocationis verba legit, sessionem solvit, ac sedem suam deseruit. Strenuus attamen Locumtenens hanc suam provocationem publicis ephemeridibus vulgare haud neglexit. —

Quod sicut olim, labentibus jam rebus publicis, non adeo religiose indicatae superius dotes in candidatis quaerebantur, ita nec hodie in pluribus regnis magna earum ratio habeatur, docent pariter quotidiana exempla. Sic legimus nuper Bastiae in Corsica pridem jam mortuum Paoli ablegatum ad comitia electum fuisse. Haud sane ambigendum, quod si complura electionum collegia celebres suos viros,

pridem jam fatis functos, ad conventus publicos deputarent, majus in consultationibus silentium foret, nec contentiones animorum tantae, neque duella adeo frequentia possent intervenire: parum attamen gravitatis inde electionibus accederet. — Interim eventum Bastiae paginae gallicae varie explicant: quaedam adseverant: Bastienses Ablegatum nomine Sebastiani per omnia habere velle, et postquam Horatius Sebastiani, — quem prius elegerant, quive eodem tempore etiam Ajaccione electus fuit, — hanc sui electionem praetulisset, Bastienses ideo tantum pro tempore incongruam illam mortui et pacifici Ablegati electionem susceperunt, ut rem aliquot mensibus producere valeant, intra quod tempus quidam junior Sebastiani requisitus pro Ablegati 30 aetatis annos explebit: nasciturus ergo mox erit ablegatus, nihilque profecto viri liberales posthac nobilitati haereditariae, quod objiciant, habebunt. — Literae quaedam causam singularis hujus electionis dicunt fuisse sollicitudinem adversae factionis (oppositionis), quae videns suum candidatum in priori scrutinio 74 duntaxat suffragia obtinuisse, metuebat eundem haud triumphaturum. — Quidquid ex his sit, magnum tamen semper manet in re gravi ludibrium. In vitis nobis occurrit hic notum illud Horatii:

— — At pueri ludentes Rex eris ajunt,
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum est
Naenia, quae regnum recte facientibus offert.

Hor. Ep. I. 1. v. 59—63.

Multum aestimatae Berolinenses paginae pol. hebdom. de isto argumento hanc depromunt sententiam: „Curiositatis gratia memorari meretur, quod Bastiae electores generalem Paoli (1807 mortuum) ablegatum ad comitia elegerint, et quidem e conducto praevio, ut necessariam deliberandi de electione vera tempus suppetat. In haec agendi ratione facile quidam satyrae genus in systema repraesentationis conspici posset: qua ratione illud in genere, et in specie in Gallia manuteneri soleat; eventus attamen hic nullo modo sustinet comparationem cum alio, qui ante aliquot annos locum habuit, dum quippe ex electionis urna cujusdam in australi Germania communis nomen terrae Principis tamquam vices gerentis (repraesentantis) prodiverat. Eventus enim hic bonum omnino et profundum habuit significatum, qui extra horisontem occidentalium vicinorum nostrorum situs est.“*)

Paginae Madrito haec scribunt: „Priori hebdomada membra novae provincialis deputationis pro civitate madritensi electa sunt; viri omnes ad unum e vehementissima factione electi, quales sunt Oca, Caballero etc. itaque gravissima metropolis, ejusdemque provinciae

*) Communitas nempe illa, noluit alium quam Principem suum ad comitia repraesentantem mittere, in quo se maximam habere fiduciam affirmavit; ntpote cujus privatum etiam commodum cum publico coincidit, nec quidquam nisi subditorum salutem, veluti propriam, velle potest. *

negotia horum omnis stabiliti rerum ordinis inimicorum, inque subversionem constitutae civitatis collaborantium manibus credita sunt. Electores quoque 37 nominati, qui dein 21 novos magistratuales eligent. Etiam electores hi omnes factioni ferociori addicti sunt, et complures eorum in electione cras suscipienda Infantem Don Francisco de Paula pro munere primi judicis constitutionalis madritensis proponere volunt! hoc pacto gravissima civium jura et commoda factionum studiis immolantur!“ —

Novissime ablegatorum Curiae in Gallia libellus supplex de eo porrectus est, ut unum e membris Curiae, Dnum Girardin, propter defraudationem in judicium vocare liceat. Postulatum hoc per Curiam repudiatum est, quum nullum in mora periculum subversetur. Insimulatus D. Girardin, ne justitiae administrationi in sui gratiam obex ponatur, muneri comitiorum ablegati valedixit, et novae electionis periculum dein tentare constituit. Actus iste nobili omnino exteriori specie haud caret; optandumque, ut is etiam interne pari ratione constituta sit, neve omnis haec ipsa agendi ratio, ad callidissimas illas et perpolitatas subtilitates spectet, quae, pro dolor! hodie in Gallia nihil minus quam raræ sunt. —

Paginae Francofurtenses Sup. Postae officii de eodem argumento sub inscriptione: Nicolo Paganini et Emil Girardin haec habent: „Unum Casino et unum museum ma-

chinationes et stratagemata actiarum, quae omnem prope jam fidem commercii argentarii convellunt, in lucem protraxerunt, fraudisque maculam iis publice inusserunt. Viri duo, alter celebris musices peritia (virtuos), alter literator una ac legislator, velut actores in scenam prodeunt; is avarae credulitatis suae poenas luens, hic defraudationis incusatus. Ambo fama haud ignobiles: alter Nicolo Paganini, primus seculi fidicen, alter Emilius Girardin, singulari pugna famosus, quem pallida infelicis Armand Carrel umbra persequi videtur. Paganini publice in protestatione quadam poenitentiae suae confessionem agit, Girardin audacem tempestati coram tribunalibus frontem objicit. Conabimur ambos casus succincte exponere. *) — Speculativum parisiensium ingenium e celebritate fidicinis utilitatem capere voluit; achilleus (vulnerabilis) ejusdem talus — auri cupido — notus fuerat, illuc itaque tela dirigenda erant. Propositio eidem facta de erigendo Casino - Paganini erga actias. Tempus favere videbatur: aleatoriae domus occludendae erant, distractionum consuetudo conventiculis magnificis opus ha-

*) Pars quidem prior relationis ad praefixum titulum nostrum non valet, sed partim quia difficulter ab altera sequente sejungi potest, partim, quia genium seculi pecuniosi adumbrat, quod etiam ad scopum nostrum spectat, idcirco articulum francofurtensem integrum dandum censuimus. —

buit; ars virtuosi ad alliciendum et nobilitandum valebat; ipsum artificis nomen celebritatis vadium praestabat. Paganini in caveam pellectus, et programma societatis Casino in publicum divulgatum est. Dolendum breve adeo fuisse somnium, ex quo somnians expergefactus duas ante lectum suum conspexit Facultates. Scilicet medici et advocati curam medendi susceperunt. Quomodo hoc intelligendum sit, narret ipse Paganini. Ephemerides nempe retulerunt magnum fidicinem lite succubuisse, quam administratores sodalitii Casino-Paganini contra eum suscitaverunt: postularunt scilicet hi, ut Paganini e praescripto diplomatis societatis (societäts - act, ita vocant pergamenam, cui, inscriptis nominibus, homines semet actiarum diabolo devotent!) certis diebus fidibus canat, aut hoc neglecto toties quoties sufficientem resarcitionem aerario societatis praestet (10,000 fr.) Ipse Paganini de mystificatione, cujus hostia factus est, lucem nobis suppeditat. Die nempe 24. Mart. in 10 paginis haec ejusdem explicatio legi poterat: „Inde a pluribus mensibus cubile deserere non valeo, et hodie dum curae medici subjectus sum. Optarem sane, ut mihi quies in solitudine mea concederetur. Interim ephemerides aequum esse censuerunt lectores suos narrationibus de me et de lite illa exhilarare, qua ab administratione sodalitii Casino-Paganini, sub nomine Dnorum Petitwille et Fumagalli conflata, conventus

fuerim. Itaque mihi quoque aliquid de eadem dicendum est.—Falsum est, quod chorum musicum in Casino dirigendum unquam suscepim; multo enim citius, quam pro infelicitate mea actias inde acceperam, Magister Pugni director chori illius constitutus est. Non secus falsum, quod me obstrinxerim ad canendum fidibus bis quavis hebdomada; conventio, quae inter me et administrationem Casino pangi debuisset, confecta non est. Caeterum; vix societatem casino amplexus, morbo correptus sum, et toto ab inde tempore fidibus ludendo impar fui. Denique falsum est, quod sumtibus sodalitii Casino nutritus et curatus fuerim; et si etiam hoc factum fuisset, societas hoc mea propria duntaxat pecunia praestitisset, quoniam 60 actias accepi et solvi. Ex actiarum potius harum aere, quod intra paucos menses exhaustum est, procuratores casino, quousque bulla saponacea exstitit, vixerant. Quomodo vero hodie se habent negotia? Procuratores societatis valedixerunt, Casino derelictum, societas aere alieno 60 mill. franc. onerata est. His in rerum adjunctis plus profecto quam indecens fuisset, si Dni Pettville et Fumagalli (nomina vere ominosa!) me coram iudicio ad canendum in Casino fidibus adigere voluissent. At vero neque erant hi, qui me in iudicium vocarunt, hi tantum ad speciem praetexebantur; igitur ut primum singularem hanc procedendi rationem intellexerant, ex templo mihi scripserunt, do-

loremque suum super eo significarunt; advocatus societatis in mandatis accepit, ut a lite desistat; lata jam sententia retracta est. Organum preli singulari me studio semper hucusque fovebant; spero itaque in hac etiam falsarum relationum correctione opem suam mihi haud denegatura.“ — Majorem adtentio- nem, quam fictilius iste contra D. Paganini processus seu causa ad speciem intentata, erigit nunc verus contra Girardin suscitatus, qui privilegio suo sanctimoniae, velut ablegatus sponte renunciavit, ut iudicio stare, seque contra crimen defraudationis foedae defendere possit. Species facti seu argumentum litis sic refertur: „Quidam D. Dutertre cum Girardin et Boutmy, qui plures jam speculationes literarias simul exercuerant, in commercialem nexum devenit. Mense Martii 1834 prospectus seu programma cujusdam societatis in lucem editur, sub nominibus Cleemann, Girardin, et Boutmy, ad vulgandum „Museum familiae“ (speciem quamdam Lexici conversationis.) Dutertre octo actias, a 1000 fr. quamvis, accepit, et etiam aere parato 8000 fr. exsolvit. Nunc post annos 4. repetit argentum suum, quia — uti dicit — dicta societas dolo malo usa fuerit. Museum quippe illud familiae erat etiam bulla saponacea, et sicut casino-paganini evanuit. Defraudatio tribus potissimum rei adjunctis comprobata esse dicitur: 1) Societas in escam allicii dividendum (seu quotam e lucro puro sociis ob-

tingentem retentis in aerario societatis sumtibus necessariis) 18 a centum obvenire finxit, et ejectavit; atqui dividendum hoc, sicut id in similibus speculativis negotiis saepe usu venit, non e lucro aut proventibus, sed ex ipso capitali seu solutis actiis desumptum est; 2) Documentum seu instrumentum pacti societatis adulteratum esse adseritur. 3) Dutertre nequidem adulterinum illud videre unquam potuit, ejusmodi actiarum tabellae ei datae sunt, e quibus typis adnexa illa documenta, seu exemplaria contractus, rescissa fuere. Verbo Dutertre oculos sibi oligari passus est, et nunc nihil se vidisse, et ad lubricum deductum fuisse queritur! — *exc. **

(Continuabitur.)

Vires bellicae Proregis Aegypti.

Exercitus stipendiarius et disciplinae militari subjectus Proregis Aegypti Mehemed Ali 82,400 pedites et 15 equitum legiones, cum 26,000 equis, tum 6 legiones pyrobolariorum cum 6000 viris censet, simul itaque circa 114.000 milites. Cum tamen legiones raro sint completae, exercitus ejus tantum e 70 circiter mille militibus constare censendus est. Prorex 50 praeterea mill. irregul. militiae habet, quae ex albanensibus, cretensibus (candianis) et beduinis constat. Milites legionarii europaeo prorsus more armati, tantum gla-

dios et sclopos alterius formae habent. Arma plerumque in germanicis et belgicis fabricis parantur, et nunc primum incipiunt in propugnaculo Cahirae arma fabricari. Sub finem 1837. Prorex habuit 8 naves longas, 7 celoces, 4 corvettas, 8 brigg dictas, et tres vaporarias, simul cum 1428 tormentis et 14,128 classariis. In vectoriis navibus 1080, in navali autem 4500 operae occupantur.

Expensa Nosocomiorum Parisiis 1837.

Anno 1837. Parisiis nosocomia et prochorophia 18,000,000 fr. sumtus requirebant, ad hanc summam civitas metr. 5,300,000 contribuit, reliqua pars e proventibus quorundam in scenam productorum dramatum etc., e redditibus et fortunis ipsorum horum institutorum et e testamentariis legatis ac donis conflata est. Per decursum dicti anni 81,996 infirmi ad nosocomia recipiebantur, et 13,820 inopes in hospitibus publicis alebantur.

Princeps Archi-Episcopus And. Al. Comes Skarbek-Ankwicz Pragae †.

Nuncia Praga ferunt, ejatem Principem Archi-Episcopum, D Andr. Aloys. Comitem Skarbek-Ankwicz de Poslavice die 26. Martii postmeridiem ex apoplexia anno aetatis 57-o vita functum esse.

Praemium condignum.

Virum singularem
 Gregorium Dankovszky
 In Academia Poseniensi Regia
 Lingvae Graecae Professore
 Et librorum Censorem
 Solertissimum,
 Meritorum in literas ergo,
 Ab Augusto Imperatore et
 Rege,
 Cui singularem praebet
 Fidem,
 Majore numismate aureo
 Condecoratum esse,
 Eo magis gratulamur,
 Quum nitide munere fungatur, *)
 Eximius sit Philologus,
 Matrem Slavicam sermonem Graecum
 Produxisse, ut filium,
 Ostenderit palam, optime.
 Ut hujus condigni praemii Caesarei
 Sit *μνημόσυνον*,
 Laetus notavit
 Carolus Ant. Gruber
 Tribunalis provinciae Sümeghiensis
 Assessor
 Et emeritus Bibliothecarius.

*) Nitide functus omnibus honoribus apud Genterum.

A d

*Spectabilem ac Clarissimum Dominum***GREGORIUM DANKOVSKY,***in Reg. Academia Posoniensi Linguae ac
Literaturae Graecae Professore, per
suam Majestatem Sacratissimam aureo nu-
mismate decoratum.***Vindicat ingenii sibi quod praeclara supellex,****Illud Apostolici munere Regis habes.****Illius auspiciis exspectavisse licebat,****Ut lateri incumbat fulva moneta Tuo.****Munus honorificum, monumento dignius omni,****Mittit quod celso celsa Vienna loco.****Concipe Pannoniae numerosos plaudere Cives,****Et quae sublimi sunt Helicone Deas.****Phoebus sublato Daphneae frondis honore,****Jusserat auratas intonuisse fides.****Quis neget a scriptis Te annalibus esse celebrem,****Doctumque argolico reddere verba sono?****Fallitur o! quicumque sibi blanditur, et altum****Ferre decus saltem stemmata clara putat.****Fama probanda venit rigidis Spectabilis armis,****Et quam doctrinae sedula cura fovet.****Bina ministerio si functio se sacret aequo,****Quid? nisi Regnorum consulit illa bono.****Quilibet e rutilo Princeps quod contulit auro,****Colliget aeternum Te meruisse decus.****Illi Pactoli cedunt radiantis arenae,****Et lapides Gangis quos vehit unda tumens.**

Scilicet est augustalis, vereque paternus
 Nonnisi par dando talia dona sinus.
 Ille Tibi pignus stipulati misit honoris,
 Heu mihi! quam paucis obvenit iste favor.
 Jam sentis priscum mutari tempus in aurum,
 Et Themidi recoli templa sacrata vides.
 Stabit honos aris, virtus sua praemia magni
 Fernando Imperii sceptrum tenente, feret.
 Illum tempus edax memori non eximet aevo,
 Quippe Poëtarum digna labore gerit.
 Utere de nitida pendente numismate veste,
 Principe proque bono vota litato diu!
 Artes ingenuas scis oblectare senectam:
 Si colis has praestas munere digna dato.
 Illae, qua rigidus pigro micat igne Bootes,
 Aut siccos Lybiae qua canis urit agros;
 Extendent late in scriptis Tua nomina libris,
 Et crudelia post fata superstes eris.
 Si tamen occumbis schola sic Te luget ademptum,
 Luxit ut Ismarium Dalias ales Ityn.
 Et velut Alcyones ventosa per aequora plangunt,
 Dum surdas tristi voce morantur aquas.
 Eja age, consiliis magnae adsentire Viennae,
 Et meritis meritum condecorato novis.
 Per tempe levibus zephyris agitata fereris,
 In Tua sint faciles dummodo vota Dii.

Mart. Bernhart e S. P.

*Modus et ratio, auctoritatem, dignitatem
et gloriam publicorum conventuum
conservandi.*

(Continuatio.)

E causa, inde a die **23. Mart.** coram tribunali politiae castigantis parisiensis acta, revera prodit, Dnum Girardin et socios adversus tria illa puncta nihil omnino validi obvertere posse. Confitentur dividendum illud **18** a centum non e lucro caepti negotii, sed e capitali distributum fuisse: itaque jam praevisum ac poena dignum actionarios decipiendi consilium aderat. In programmate, vulgato a Girardin, Cleeman et Boutmy, singulus eorum **50** actias a **1000** fr. in se recipere et solvere spondent, in ipso autem contractu societatis, apud quemdam Notarium deposito, longe aliter hoc ipsum exponitur: actiae illae, simul **150**, dictis tribus sociis illico tradendae erant, pro factis jam antea in illud opus expensis, nec non pro sumitibus editionis et aliis hujus generis; Girardin fatetur, quod ex his **150** actiis circiter **20** in circulationem positae, i. e. simpliculis, qui circumveniri se sinebant, venditae sint — Simplici et fere stulto candore exponit D. Dutertre, se nonnisi tum primum actias redemisse, postquam D. Girardin repetitis vocibus publice annunciasset negotium illud **18** a centum lucri fundere, seque obstupuisse, dum mox audiret, societatem obaeratam esse, seque **8000** franc. jacturam fecisse. —

Cum vero defraudationes ejusmodi quotidie interveniant, quin idcirco tribunalia a delusis molestantur, opinio est, litem hanc contra D. Girardin politicum odium suscitasse. Et revera complures jam inde a longiori tempore transactiones hoc obtutu intercesserunt, et aliqui jam actionarii, qui animadverterant, rem „industrialis moliminis“ (Musei familiarum) in malo loco positam esse, pecuniam suam, intentatis solum minis: a se Dnum Girardin defraudationis accusatum iri, feliciter receperunt. Exauditis testibus ex eorundem fassione compertum est, bibliopolam Desrez, qui venditionem et expeditionem Musei-familiarum procuraverat, advocato Dni Dutertre, Dno Petard, antequam hic causam exhibuisset, (supprimendi negotii causa) 8 ipsius actioniarum in pleno valore nominali (al pari) redemptionem obtulisse; Petard ad hoc reposuisse: se clientem suum nec quidem pro 20 millibus franc. ad retractandam litem permoveri passurum. Circumstantia haec, jam ad finem vergente sessione judiciali, occasionem praebuit explicationi singulari. Narravit quippe Dnus Girardin, quem ad modum ipse advocato Dni Dutertre obtulerit, se totam, quam iste postulat, aeris summam procuraturum; ad hoc tamen Dnum Petard respondisse, omnia jam tarde esse; et libellum (preces pro facultate Dnum Girardin, utut ablegatum curiae, in jus vocandi) ad curiam inferiorem comitiorum jam expeditum esse; ipsum tum Dnum

Girardin in haec verba erupisse: „Scandalum igitur habere vultis?“ — Petard ad hoc reposuisse: „Ita sane“. — Ad hanc expositionem interloquitur D. Petard: „Nolo verbo (conveniente) uti; at vero D. Girardin errat. — Girardin: „Imo — dic tantum verbum illud.“ Petard: „Si jam necessitate impellor ad energicum illud verbum adhibendum, nullus dubite pronunciare, quod Dnus Girardin paulo ante mentitus sit! — D. Girardin attamen porro quoque inhaeret, se vera dixisse, repetiitque plenam damni reparationem et aeris exsolutionem actori oblatam fuisse; eum tamen, hoc non obstante, actionem movisse, quod argumento est, eum duntaxat scandalum et publicam contumeliam quaesivisse. Medio in tumultu, quem scena haec inter auditores excitaverat, sessio tribunalis soluta est. — Die 27. D. Girardin a crimine defraudationis absolutus esse fertur, non tamen a gravi doli suspicione, uti causae decursus demonstrat, liberatus, et sic non tantum crudelis rixator — qui singulari certamine Carrel occiderat — sed etiam aliorum fortunis, ubi ubi impune liceat, viis etiam damnandis inhians argutus speculator duplici macula notatus est. — Jam vero patres patriae, qui praeter caetera sapientibus legibus cives contra dolos etiam et fraudes, contra subtilem seculi avaritiam defendendos, nec non pravorum quorundam ferociam coërcendam haberent, speculi nitorem reddant, et vitia quaeque e sinu suo ar-

ceant, oportet. Virtus sola est anima numerosi senatus, ea sola auctoritatem atque fiduciam collegiis magnis adserere potest, ideoque repetimus: donec austera virtus, donec sanctitas vitae in senatu romano eminebat, summa fuit ejusdem auctoritas, summa inde salus civitatis; ut primum tamen censoria severitas remisit, et obaerati, ambitiosi, violenti, furiosi, verbo pravis moribus notati Catilinae sedem in curia caeperant, totius collegii dignitas necessario evilesceere debuit. Virtus sola est arx illa sancta, quae libertatem custodit. — „Graeci — ait Montesquieu — politicarum rerum periti, non alias noverunt vires, quae gubernacula tenere possint, quam solam virtutem. Hodierni nil nisi de manufacturis, de commercio, de financia, de divitiis et de ipso luxu loquuntur. Ubi virtus haec cessat, ambitio pectora, quae eam recipiendo sunt, subit, avaritia autem omnium corda invadit. Desideria permutant sua objecta, quod antea diligebatur, desinit esse carum; libertas cum legibus aderat, mox contra eas liberos esse placet; civium quivis est quasi elapsus e domo heri mancipium; quod ratio et principium actionum fuerat, pro rigore habetur, quae regularum instar erant, severi compedes audiunt, frugalitas ibi avaritia dicitur, non vero cupiditas habendi. - - - Respublica spoliū constituit, vires ejus nihil aliud sunt, nisi potentia quorundam civium et licentia cunctorum.“*) — Quod in re-

*) Les politiques Grecs, ne reconnoissoient d'autre

gnis, in quibus constitutionales ministri adsunt, seu tales, qui quidem libere — ut ajunt — a rege eliguntur, qui tamen toties, quoties Statibus libet, denegatis suffragiis exauctorantur, et per hoc quibusdam semper e gremio suo locus paratur, quod inquam in talibus regnis vel ambitus muneris, vel aliud privati commodi studium consultationes regat, vix quisquam, qui hodierni temporis historiam vel mediocriter novit, negare potest, vixque ad hujus rei documentum e millenis casibus singulares adducere opus est. Exemplum vero privatorum commodorum studii unum e novissimis testimoniis paginarum adferre sufficiat. Mirum videbatur, quod Dnus Thiers interventionis armatae in negotia Hispaniae patrocinium et propugnationem in comitiis gallicis adeo ferve nuper in se receperit; at nunc fama eam agendi rationem explicat: dicitur quippe D. Thiers vitae magnificentia et luxu tum et praecipue sinistris cum syngraphis hispanicis speculationibus opes suas fere omnes pessumdedisse, et eum fortunis prope modum lapsum esse. — His utique interventione armata succurrere velle, justum omnino esse videtur.

*ex. **

(Continuabitur.)

force, qui pût le gouvernement soutenir, que celle de la vertu. Ceux d'aujourd'hui ne nous parlent que de manufactures, de commerce, de finances, de richesses et de luxe même.

Lorsque cette vertu cesse, l'ambition entre dans les coeurs, qui peuvent la recevoir, et l'avarice entre dans tous. Les désirs changent d'ob-

Liberalis preli libertas.

Paginae „Boletin de Navarra“ conantur in uno articulo demonstrare quanto libertatis gradu gaudeant hispani liberales trans Iberum: „Nullo unquam tempore — ajunt dictae paginae — fuit prelum minus liberum, quam tempore hoc libertatis. Dum factio vehementior praedominabatur, prelum „Justi medii“ (moderatae factionis) sub jugo servili gemebat, et nunc haec illi vices reddit. — Editor paginarum, el „Porvenir“ ante aliquot tempus, in foro publico a 20 sicariis impetitus, pedum tantum velocitati salutem in acceptis referendam habuit; mox idem etiam redactori, responsionis oneri subjecto, paginarum „Espanol“ accidit. Ephemeridum quarundam prelum anno elapso confractum est, et redactori minae mortis intentatae, si quis eas edere continuaverit. Editor ad haec paginarum „Espanol“ in platea trucidatus est; Barcellona, Valencia, Gades, Ba-

jets; ce qu'on aimoit, on ne l'aime plus; on étoit libre avec les loix, on veut être libre contr'elles; chaque citoyen est comme un esclave échappé de la maison de son maître; ce qui étoit maxime, on l'appelle rigueur, ce qui étoit règle, on l'appelle gêne; ce qui étoit attention, on l'appelle crainte. C'est la frugalié qui y est l'avarice, et non pas le désir d'avoir. — La république est une dépouille; et sa force n'est plus que le pouvoir de quelques citoyens et la licence de tous.

L'esprit des loix L. III, c. 3,

dajoz, Sevilla, Granada et Caesaraugusta intra muros suos violentissimas preli persecutiones viderant, et nec regimen nec comitia ad foedas has injurias coërcendas quidquam egerunt. Violenta ferocioris factionis agendi ratio apud viros „justi medii“ imitationem nacta est; sic Baro de Meer typographiam, in qua paginae „Constitutional“ editae sunt, claudi jussit, et editorem in miserum exilium ad insulas Philippicas exegit. Paulo post paginae „Defensor del pueblo“ Gadibus editae, per Comitum Cleonard suppressae sunt, et editor in insulam Cuba proscriptus. Duo alii paginarum in eadem urbe redactores, ejusdemque factionis, in suis domiciliis intercepti ad navim positi, et in Americam abvecti sunt, quo jam adpellere poterant, si afflictioni per iter non succubuerunt; alter enim eorum sexagenarius senecio infirmæ fuit valetudinis. Omnia haec absque forma judiciali fiunt; quin imo nequidem locus exilii victimis his eorumque familiis indicatur. Duo alii scriptores in Andalusia, et varii paginarum proprietarii comprehensi et in custodia retenti. Alii studiose ac systematice divexantur, et crudelissima despotica media ubique in usu sunt. Persecutiones tales evitandi causa paginae „Espannol“, organon adversae regimini factionis, desiere; etiam paginae „Patriota“ mox ejus exemplum secuturæ dicuntur. Iste est ille optatus status, in quo prelum anno quarto hispanicae libertatis constituitur!“

Redactor paginarum „la Mode“, qui absens in contumaciam ad 20,000 fr. mulctam et unius anni custodiam, ac suspensionem paginarum damnatus est, nunc 21. Mart. coram tribunalibus comparuit, defensusque per Dominum Hennequin, ad unius anni custodiam et 15,000 fr. condemnatus est. v. * e B.

Sensa religiosa Commercialis societatis indicae orientalis in Anglia.

In novissimo conventu trimestrali Directorum commercialis societatis indicae or. D. Poynder saepius jam repetitam rogationem suam iterum proposuit: ut scilicet statutum directorum de 20. Febr. 1833, quo praecipitur, ut christiani magistratus et famuli societatis in idolatrici hindorum et muhamedanorum ritu partem capere desinant, in effectum deducatur. Propositio haec 60 suffragiis contra 25 repudiata est, et illa per Praesidem facta propositio illico adoptata, quod conventus continuationem consultationis super quaestionibus, per quas religiosa indigenarum Indiae sensa offendi possent, periculosam censeat, quodve similium negotiorum compositio securius potestati executivae relinquenda sit.

v. *

Praxis libertatis.

Ephemerides „des Debats“ existimant, quod frequentes seditionum scenae, quae in-

de ab introductione constitutionis anni 1820 iteratis vicibus Ulissipone intervenerant, documentum de eo praebere videantur, liberales nimis institutiones pro illo populo haud quam valere, qui exiguum adeo progressum in „praxi libertatis“ fecerit. *

Omnis effectus morbi cholerae Romae.

Ad vanitatem rumorum de ingente cholerae morbi Romae strage, de neglecta cura infirmorum, de nova morbi eruptione etc., studiose sparsorum demonstrandam die 22. Mart. in „Diario di Roma“ haec leguntur: „Postquam extraordinaria deputatio pro publica valetudinis cura exmissa, ipsa adeo domorum investigatione et tabellarum emendatione accuratissimam sibi notitiam procurasset, ne respectu elenchorum, qui omnium elapso anno morbo cholera affectorum numerum exhibent, ulla prorsus vel umbra dubii enasci possit, Sua Sanctitas tabellas nominum morbo cholera afflictorum, cum respectiva aetatis cujusque, loci natalis, conditionis, habitationis, curae medicae, denique consecratorum morbi cum congruis sex documentis indicatione, sibi exhiberi curavit. Inde patet totalem summam usque 3-am Nov. (epocham quippe felicem, qua morbus penitus desiit, ultra quam nec se manifestavit) morbo cholera affectorum 9371 constituere, e quibus 4443. mares et 4928 alterius sexus fuere; morbo succum-

bentium numerus 5419 simul, i. e. 2551. marium et 2868 sequioris sexus effecit. v. *

Artificiosi lapides aediles.

Lapides artificiosi, quos conficiendi methodus a Dnis Isnard inventa est, in formis seu modellis parantur. Humus duntaxat seu terra vegetabilis absque alterius materiae admixtione, etiam sine aqua ad eum conficiendum, sumitur; imo quaevis terrae species, excepta nimis resoluta arena, ad eundem idonea est. Qui itaque domum aedificare vult nihil aliud ad agendum habet; quam machinam isnardianam ad locum struendi aedificii erigi curare, cujus ope sine omni alio auxilio, sine vecturae expensis, aut temporis jactura, necessarios ad aedificandum lapides sibi producere potest. Quinque viri, aut 5 feminae cum unius viri auxilio 280 usque 300 lapides per diem fabricare possunt, quos, ut primum e modella prodierint, in usum adhibere licet, et quoniam omnes ejusdem sint magnitudinis, eos murarius sibi invicem duntaxat imponere ac jungere debet; unus communis solertiae vir cum puero, qui lapides administret, quotidie murum 3—4 quadratarum orgiarum extruendo est. Loco cementi, e calce confecti, argilla aut quaecumque alia terra humida sumi potest. D. Isnard primum 1834 domum ex ejusmodi lapidibus construxit, et dein anno elapso alteram, quarum utraque incolitur, in

novam ipse cum sua familia uno mense post terminatam aedificationem semet contulit. Nulla in eadem humiditas hucusque observata est, et acri hieme praeterita nulla domus Odessae illum caloris gradum retinuit, quem domus Dni Isnard. Nec novissimus terrae motus quidquam detrimenti eidem intulit. v. *

Carthaginiis ruinae eruuntur.

Gallica nuper societas eruditorum coaluit, quae pro scopo habet in loco illo, ubi quondam Carthago steterat effossiones procurare, inventaque ibi antiquitatum monumenta in Galliam devehere. Duo societatis membra instituendorum operum directionem in loco ipso immediate in se receperunt: scilicet D. Grenville Temple, Procolonellus britannicus, descriptionibus itinerum jam notissimus, singulariter illius, quod 1832 in gubernio tunetano susceptum est; tum capitaneus navis, D. Falbe, qui 11 annos regius Daniae consul Tuneti fuerat, primusque eorum, qui antiquitatum scrutatores ad residua urbis Hannibalis adtentos reddidit. Opus hoc sub auspiciis Regiminum Angliae, Galliae et Daniae suscipietur.

*Canonici hon. in Capitulo M. Varadinensi
gr. r. cath.*

C. R. Ap. Majestas de die 30. Jul. a. p.
Abrahamum Dobra, parochum in Temesfabric;

Joa. Erdélyi, directorem gymnasii in Belénnye;
Sime. Szilágyi, parochum in Pocsá; Joa. A-
lexi par. in Váradolaszi, et Theod. Aavon,
par. in Gálsa canonicos honorarios capituli gr.
rit. cath. benignissime nominare dignata est.

RR. Mart. Zabka Canonicus h.

C. R. A. Majestas altissima resolutione
de 24-a Febr. a. l. in dioecesi Romaviensi
vacantem dignitatem canonici hon. Parocho
oppidi Rimaszombath, Martino Zabka bb.
conferre dignata est.

G. F. di Fazio Vicarius Apost. in Aleppo.

Nuncia Cahira de S. p. m. ferunt, Dnum
F. G. di Fazio, Episcopum Tipazensem, —
Apostolicum Vicarium in Aleppo et Delega-
tum in monte Libano, Syria, ins. Cypro, Ae-
gypto, Abyssinia e Arabia denominatum esse.

V u l p i s e t C a n i s.

Vulpis ventriculi furore dum acta
Praedam quaerit, in aede non remota
Silvis, innumeros videt, cupitve
Pullos. Sed sonitu, fesusque dente
Aedes nocte, dieque obit molossus,
Praedonique necem minatur. Nunc ut
In Silvis aliquando forte vulpes
Errantem videt, o molosse, clamat,
Ad me si placeat venire, binos
Proponam leporum tibi catellos.
Orantem sequitur canis, diemque

Inter delicias agit, reduxque
 Vulpem tanta stupens parasse dona
 Tandem dormiit. At vigil trahentem
 Ut ronchos avis excitarat, ecce,
 Jam vulpecula adest, rogatve: quatuor
 Indultu liceat tuo, molosse,
 Pullos, inquit, habere, nam sorores
 Sunt nobis hodie, hospitesque multi.
 Iratam dominae manum extimescens
 Primum substitit ille; sed pudebat
 Ingratam quasi denegare. Vulpes
 Ergo, dum simulat canis soporem,
 Percarum dominae gregem aucupatur,
 Haec clamore minus minore damnum
 Plorat; sed vigilantiam molosso
 Majorem imperat. Ille liberatus
 Curis talia postulata vulpis
 In cunctos statuit dies negare.
 Verum post aliquot dies precata
 Pullos rursus adest, petitque vulpes
 Jam plures numero. Canis petita
 Effrontis rejicit, minasve jactat.
 Si vicine negas petita, vulpes
 Ajebat, dominae tuo rapinam
 Annutu prius accidisse dicam.
 Is damnat facinus, doletque sero
 Delusum se epulis tacere cogi.
 Dum ridet vafer, altilisque praedo
 Venatur dominae, pavet molossus.

Quisquis munera percipit, jubetur
 Indignae juga ferre servitutis.

J. F.

*Modus et ratio, auctoritatem, dignitatem
et gloriam publicorum conventuum
conservandi.*

(Continuatio.)

Quantum vero partium studia vehementissima, arbitrium merum et contemptus omnis decoris conventibus publicis, eorumque auctoritati noceant, sufficit eventum nuperum in comitiis anglicis, qui reprehensionem publicam Dno O' Connell peperit, legere, unde quivis, praejudicio vacuus, ipse apud se iudicium ferre potest.

Repraesentativum Britanniae systema plurimum laudatum caeteris plerumque pro exemplo habebatur; ei nec progressivae perfectionis gloria denegari potest, cujus quippe defectus aut vitia, si quae temporum decursu enata fuerint, continuis studiis, partiumque liberrimis contentionibus refici et emendari poterant: uti testis in hanc rem est novissima constitutionalis comitiorum reformatio fere radicalis, tollendorum abusuum gratia suscepta. At vero vix ea terminata, nova rursum vitia arguuntur. Omnis fere quaestio circa electionum morbos rursum vertitur, neque profluentibus inde, aut ei inhaerentibus vitiis ulla sapientia mederi posse videtur. Certe, quo magis jus electionum exercendae fictitiae majestatis popularis gratia extenditur, tanto plura ac majora inde emergere incommoda et ratio et experientia docent. Id unum neminem

latet: vim omnem, felicemque repraesentativi systematis effectum a bonis et salutaribus electionibus dependere; atqui eae factionum studiis necessario subsunt, neque ea coërcendi ulla hucusque inventa ratio. Quaevis nempe earum suos sistit candidatos, atque pro his et illis maximis utrinque contentionibus agitur; cumve saepe uno alterove duntaxat suffragio electio decidatur, neque ad hoc ullis artibus parcatur, nec raro exilis hic triumphus non modo aere, sed et sanguine redimatur, naturale, est innumeras suboriri querelas de corruptionibus, spe, aere, vi, minis, technis et infinitis mediis illicitis in electionibus adhibitis, quorum ludibrio maxima pars populi exponitur. E novissimis electionibus anglicis circa 40 simul ex omnibus factionibus in dubium vocatae sunt. Controversarum ejusmodi electionum causas in Anglia tribunali censoriae deputationis, e comitiis exmissae, subicere placuit: in sua itaque causa propria comitia judicem agunt. Causae idmodi electionum ambiguarum ingentibus sumtibus (propter testimonii adductiones etc.) aguntur, qui plerumque factionum subscriptionibus, imò nuper jam per membra ipsa comitiorum publice institutis provocationibus conflantur, ut sic factio quaevis suorum electiones defendere, et adversariorum impetere valeat. Cumve nihil sit facilius, quam in hodierno rerum situ vestigia quaedam commissorum in electionibus gravium abusuum detegere, decisio causae

inde potissimum dependet, quatenus factio plures e suarum partium hominibus ad illas commissiones censorias delegare possit? *)— Prout nempe una vel alia in deputationibus illis numero praevallet, sententia in hanc vel illam partem inclinat: e. g. ad examinandam dubiam electionem pro Youghall 6 conservativi Tory et 5 liberales exmissi fuere etc. — Membra quidem deputationum harum jurejurando obstricti sunt ad ponendum omne partium studium: atqui id praecaveri nequit, ne eadem per vitra, suarum factionum coloribus tincta, rei adjuncta intueantur, et reciproce electionem eam pro legitima ac justa habeant, quas adversae factionis membra propriae sa-

*) Hucusque deputationes hae censoriae hac ratione conflari solebant: Globulorum suffragiis membra pro illis deputationibus designabantur; ex elencho dein horum factio quaevis, i. e. minorum et his adversa seu oppositio 11 nomina maxime sibi adversa expungere potuit. De quorum electione quaestio suborta est, iis in deputatione partem capere non licuit. Quo plures itaque electiones ex una aut altera parte in dubium vocabantur, et quo majores pecuniariae opes uni aut alteri factioni ad litem agendam praesto erant, ea tanto plures adversae partis homines ex his deputationibus excludebat, et sic tanto magis in iis praevalebat. Idcirco tantum excitavit clamorem sub exordium comitiorum hujus anni subscriptio pecuniaria per factionem Tory duce Dno Spottiswood instituta, ad conflandos sumtus pro procurandis quo plurimis contra liberales electiones petitionibus.

lutis ergo damnant. Quid mirum, si factiones dein ex eventu sententiarum gravissime se invicem de violata fide criminantur, nec modus inter acerrimos animorum motus servetur, quae profecto recriminationes auctoritatem ipsorum conventuum nequaquam amplificant; imo novae inde quotidie emergunt offensiones publicae. Huc spectat scena Dni O'Connell nuper in comitiis acta, cujus electio Dublinensis tum adhuc in dubium aequae vocata est, utut causa dein missa sit; aliquot interim decisiones commissionum, in quibus liberales numero inferiores erant, his adversabantur, ideoque indignatus D. O'Connell sub convivio, in sui — ut „liberatoris“ — honorem ab „amicis Hyberniae“ Londini die 21. Febr. in diversorio ad Ancoram et Coronam instituto, ubi plures ablegati comitiales interfuere, uti Hume, Evans etc., inter libationes praeter caetera haec protulit: „Postquam tanta pro Anglia et Scotia evicta sunt, res Hyberniae in antiquo relinquendae? quam infinite amplior est lex reformationis Angliae, quam sit Hyberniae! Pessimum in hac re est, quod sat procul procedat ad id, ut nos omnes tyrannidi turbae Spottiswoodianae *) subiecti simus, praecipue autem et quam maxime *perjuriis deputationum factionis Tory*. (ingens adplausus.) — Conscia haec et adtenta

*) Quo auctore subscriptiones pecuniariae, ut supra meminimus, pro factione Tory contra liberales institutae sunt.

mente adsevero. Prelum cras, per me licet, verba haec vulgaverit; rationes eorum reddere paratus sum. Repeto itaque verba eadem — etiamsi veritatis martyrem me fieri oporteat, ad hoc quoque pronus sum. — *Hybernia adversus perjuriam anglicae et scoticae nobilitatis infer. (gentry) in deputationibus tuta non est.* Jurant ad s. evangelium, se justum laturos judicium, actiones tamen ad utilitatem factionis suae exigunt. (audite, audite!) Numquid horrendum (audite, audite!) quod ita agant; postquam fidem jurassent, exemplo praeire deberent millenis illis viris, qui justitiae administratione occupantur, quod inquam tales homines in curia ablegatorum perjurii fiant, an non hoc, quaeso, horrendum est? Tempus adest, quo haec publice pronunciare oportet, et si veritas martyre opus habet, praesto sum.“ — In sessione curiae inferioris die 24. Febr. Lord Maidstone quaerebat a Dno O'Connell, an testimonium paginarum de ejusdem supra dictis assertis, quae praelegerat, verum sit: sperare se inquit, ea false relata esse, quoniam verba illa contra comitiorum membra gravem contineant accusationem, contra quam ex parte sua protestari cogitur. — D. O'Connelle: „Gratias ago illustri Lord, quod sensa mea respectu dictarum commissionum curiae hujus in publicum protulerit. Verba illa, quae legerat, revera pronunciavi; relatio de iisdem facta accurata omnino est. At vero invenietur quis-

quam, qui, admota pectori manu, tute id negare audeat? iniquissimus is profecto abusus est." Praeses dein quaesivit a Lord Maidstone, quamnam post auditam confessionem hoc respectu rogationem proponere velit; is vero, non obstante Ministri Russel, qui Dno O'Connell subvenire volens, comminatione: se quoque contra Episcopum Exeteriensem, qui pariter ablegatos Hyberniae perjurii insimulaverat, idem rogaturum, die 20. Febr. accusationem in forma proposuit. Antea tamen D. O'Connell, velut accusatus, e praescriptis comitiorum jure proloquendi gaudens, animadvertit, adversarium suum perperam adseverare, totam curiam a se laesam, verba enim, a se in convivio prolata, tantum contra factionem curiae fuisse directa. Id vero exploratum esse, quod fractio illa partium studio ducta fuerit, et juratam fidem violaverit. Jam Dnum Buller mense Novembri in hac eadem curia adseverasse: deputationes pro examinandis electionibus ablegatorum esse conventus hominum, qui nec honore, nec virtute, nec jurejurando constrictum semet crederent, dum de factionum commodis ageretur: et sic illum plus adhuc dixisse, quin ei quisquam inficias ivisset; in hoc alioquin Whig, Tory et Radicales consentire. Hoc modo semet paginae quoque Times et Chronicle enunciassent. Quantum in se est, totum systema abolendum censeret, et examen electionum judiciis ordinariis tradendum existimat.—Postquam D. O'Connell

inter magnum adplausum loqui desiisset, et e curia excessisset, Lord Maidstone rogavit, ut curia decernat: 1) quod verba incusatae adlocutionis, quibus complures ablegati commissi in muneris partibus perjurii insimulati fuere, mendacii plenae et dignitati curiae derogantes calumniae sint; 2) quod D. O'Connell ea proferendo privilegia curiae violaverit.—Primum absque collectis suffragiis unanimi consensu, alterum 293 suffragiis contra 85 probatum. Post diversas interpellationes et provocationes propositio demum facta, ut D. O'Connell per Praesidem publice reprehendatur. Propositio haec adeo tumultuariam in curia produxit scenam, ut sessio solvi et decisio caussae differri debuerit. Scilicet Dnus Russel minister, et ejus assecrae factionis Whig per id volebant suffragia in favorem Dni O'Connell convertere, quod extrema proposuerint: negarunt quippe reprehensionem sufficere, sed gravis violationis condemnatum in carceres Newgatae mittendum esse, sperantes, sic plures e liberalibus ablegatis, a Dno O'Connell secus haud alienos, causam derelicturos, et a Tory factione defecturos. At nec hoc, neque collegarum ejus hiulca satis defensio quidpiam profuere, et acri omnino cum sale animadvertit D. Peel, „se, dum latam legem reformationis incusari audit, quod nempe in noviss. electionibus corruptiones longe majores et frequentiores fuerint ac olim, quodve comitia reformatata foedo perjurii scelere semet conta-

minent etc., mirari omnino, quod Ministri adeo proni sint, contumeliosas criminationes pati, quae propriis ipsorum consiliis et actis plurimum ignominiae inurant.“—Ipse radicalis Harvey fassus est, factionem Tory jure merito protectionem comitiorum contra impetitiones Dni O'Connell postulare. Tandem post diuturnas et gravissimas contentiones reprehensio 226 suffragiis contra 197 decreta, et D. O'Connell coram curia 28-va Febr. comparere jussus est. E hyberniciis ablegatis 57 pro, et 27 contra Dnum O'Connell suffragia dabant. Postquam lata suffragia innotuissent, summa in curia perturbatio subsecuta est. — DD. Callaghan, E Roche, Gillon et Somers saepius surrexerunt, altaque voce inclamarunt, se idem prorsus cum D. O'Connell sentire, et quamvis dictorum ejus in convivio syllabam suam facere. Haec tamen exiguam adtentionem excitarunt, nec multum animos moverunt; et quamquam Praeses Dno Callaghan obvertisset, eum contra debitam curiae reverentiam peccare, quoniam opinionem, suffragiis curiae damnatam, rursus resumeret et adoptaret, idem tamen et D. Roche iteratis vicibus repetierunt, se et committentes suos de commissionibus pro electionum censura conflatis ejusdem prorsus cum D. O'Connell esse sententiae. D. denique Grattan exclamavit, decretum curiae aequae partium studio latum, in se et amicos suos, quoniam hyberni essent, odium prodere. Auctorem rogationis,

ejusque agendi modum summo contemptu et miseratione dignum. Illustrem Lord nec expendere quidem novisse, quorsum his deduceretur, dummodo auderet, causam ad culmen propellere: Dnum O'Connell in carceres mittendi deesse illi audaciam. Dum ad haec Praesidens observasset, consultius fore, similia verba non emittere *), reposuit D. Graham, se non de personali, sed de politica audacia honorandi ex adversa parte ablegati loqui. — Lord Maidstone rogavit in forma, „ut Dnus O'Connell, infractionis privilegiorum curiae reus compertus, a Praesidente in sede sua objurgetur.“ Ad haec D. Morgan Jo. O'Connell exclamavit: „Quid ad haec regnum sentiet videns, causam tanta cum solennitate et strepitu susceptam, tam exilem nactam fuisse finem. Curiam per rogationem illustris Lord ridiculam magis, quam unquam, redditam. Se, postquam sola objurgatio postulatur, nec quidem dignum existimare, verba consanguinei sua facere; aliqua adminus inde nominis fama sperari potuisset, si propterea carceres Newgatenses dictati fuissent, res autem gloria plena fuisset in Tower idcirco includi. Damnet, licet, quantumvis curia verba Dni O'Connell, explorata attamen certitudo manebit: quousque abusus, qui adsunt, sublatis non fuerint, regnum totum de deputationibus

*) Singulare certamen intercessurum veritus, quod ex inanibus ejusmodi dicteriis frequenter a deo enasci solet.

illis censoriis pessimam retenturam opinionem.“
Propositio dein de seponenda per seriem negotiorum omni super deputationibus disputatione suffragiis 249 contra 225 rejecta; rogata autem primitivae Maidstonianae propositionis mutatio haec: „quod D. O'Connell objurgandus censeatur, quamquam honorandi ablegati pro urbe et comitatu Cork, item pro opidis Sligo, Liskeard et Falkirk, e suis in comitiis sedibus eadem, quae honorandus et eruditus ablegatus Dublinensis (O'Connell) sensa enuntiaverint, licetque curia publicas criminationes per Episcopum Exeteriensem contra catholica curiae commembra de violata jurisjurandi fide, commissoque in usu jurium proditoris scelere obmotas, absque omni animadversione praetermiserit“, quin suffragia lata fuissent, repudiata, et dein Maidstoni rogatio adoptata est.

(Continuabitnr.)

Calendarium veridicum!

Fasti meteorologici, anno 1837 a quodam hyberno, nomine Murphy confecti, in quibus tempestates pro quovis die designantur, magnam hodie Parisiis attentionem excitant. Testantibus paginis „Gazette“ tempestates indicatae, in quantum hucusque observationibus subijci, et conferri cum eventibus poterant accuratissime coincidunt. D. Arago singulari hoc calendario tempestatum nunc occupatur.

*Conventus Fratrum Minorum Herbipoli
suffertur.*

Herbiboli scribunt: Certissime jam decretum habetur, ut, sublato conventu hujate Fratrum Minorum, claustrum in aedificium gymnasii convertatur. Duo, qui adhuc in eo supersunt Patres vitalitio providebuntur. Ex aestimato hujus claustri et filialis ejusdem in Schönau valore, in aes redacto, summa capitalis conflabitur, cujus dimidium ad fundandum adolescentium seminarium in Münnerstadt, aliud autem ad intertenenda, quae in Franconia inf. existunt PP. Franciscanorum claustra convertetur. Memoratum seminarium Münnerstadt pro 60 adolescentibus partim stipendiatis, partim convictoribus recipiendis destinatur, et exclusive tantum sacerdotes pro docentibus obtinebit.

Copia Paginarum publicarum in Anglia.

A 1-a Jan. 1837 usque 30. Junii paginae quotidie prodecuntes publico typario signatae sunt (i. e. exemplaria distributa) et quidem ex Ephemeridibus matutinis

Times: Mense Jan. 240,000 Exempl.,
Februario 240,000, Martio 350,000, (quotidie 11,290 Ex.)
Aprili 185,000, Majo 310,000, et Junio 280,000.

Chronicle: Jan. 188,000, Februario 167,000, Mart. 214,000, Apr. 178,000, Majo 213,000, Jun. 145,000.

Herald: Jan. 160,000, Febr. 160,000 Martio 200,000, Aprili 160,000, Majo 160,000, Jun. 210,000.

Post. Jan. 62,000, Feb. 60,000, Mart. 65,000, Apr. 65,000, Majo 74,000, Jun. 81,000.

Advertiser: Jan. 110,000, Febr. 115,000, Mart. 150,000, Apr. 120,000, Majo 110,000, Jun. 150,000.

Constitutional: (30. Jun. †) Jan. 16,000, Febr. 21,000, Mart. 29,000, Apr. 19,000, Maj. 16,000, Jun. 14,900.

Ephemerides vespertinae.

Standart: Jan. 105,500, Febr. 90,000, Mart. 78,000, Apr. 80,000, Majo 103,500, Jun. 80,000.

Globe: Jan. 90,000, Febr. 66,000, Mart. 66,000, Apr. 84,000, Majo 72,000, Jun. 72,000.

Sun: Jan. 63,000, Febr. 66,000, Mart. 73,500, Apr. 73,500, Majo 72,000, Jun. 78,000.

Courier: Jan. 44,500, Febr. 36,000 Mart. 32,000, Apr. 38,000, Majo 45,000, Jun. 41,000.

True Sun: Jan. 42,500, Febr. 45,000, Mart. 31,000, Apr. 31,000, Majo 43,000, Jun. 35,000.

Numerus annunciationum et insertionum,

pro quibus taxa aerario publ. dependitur, unde itaque locata in dictis paginis per annunciantes fiducia pro ratione lectorum patet, hoc semestri est sequens: Times habuit insertiones 69,579; Chronicle 28,947; Herald 34,359; Post 21,734; Advertiser 24,888; Constitutional 10,177; Standart 8589; Globe 7785; Courier 6830; Sun 4073; True Sun 2873. (Hinc evidens est, quod Paginae, „Times“ plurimos et nobilissimos lectores habere per annunciantes supponantur.)

Recentiores autem relationes comitiales de numero paginarum publicarum in Anglia Scotia et Hybernia haec produnt: „Londini 87. Ephemerides eduntur, aliae quotidie aliae aliquoties tantum per hebdomadam, ex his 62 de rebus politicis et 25 de scientiis et literatura agunt. Provinciales ephemerides quae omnes politicorum sunt argumentorum et per decursum hebdomadae prodeunt, numerantur 226, e quibus Liberpolii 11 eduntur. In Vallia eduntur 11 ephemerides politicae; in Scotia aequae politicae 61. Ita et in Hybernia politicae 73. quippe Dublini 17 et in provinciis 56. — Si numerus Ephemeridum cum censu populi conferatur, ratio haec obtinetur:

Anglia: 13,000,000 incol. 1113 ephem.;
 $1 \frac{836}{1000}$ ad 20,000 seu 1 ad 12,288 anim.
 Vallia: 850,000 incol. 11 ephem.; $1 \frac{5}{17}$
 ad 100,000 seu 1 ad 77,222 anim.

Scotia: 2,510,000 incol. 61 ephem.;
 $1 \frac{54}{251}$ ad 50,000, seu 1 ad 41,147 anim.

Hybernia: 8,250,000 incol. 73 ephem.;
 1 ⁵¹/₈₂₅ ad 120,000 seu 1 ad 113,013 anim.

Mense Nov. 1837 hae paginae Londinenses frequentissimos habuerunt lectores: e „Times“ (quotidie prodeunt) per hebdomadam 370,000 exempl. publico typario signata fuere seu quotidie 14,000; e „Weekly Dispatch“ (die Domini prodeunt) 250,000; e „Morning-Chronicle“ (quotidie eduntur) per hebdomadam 218,000; e „Weekly-Chronicle“ (die domini) 212,500; e „Morning-Herald“ hebdomadatim 160,000; e „Morning-Avertiser“ 122,000; e „Standard“ (paginae vespertinae) 93,000; e „Globe“ (vespertinae) 90,000; et e „Morning-Post“ 76,000. E paginis provincialibus maxime quaeruntur: „Manchester-Guardian“ 50,000, et Leeds-Mercury 35,000 exemplaria venduntur per hebdomadam. E Scoticis paginis celeberrimae sunt „Edinburgh-Courant“ in 24,000 et „Nord-Britisch-Advertiser“ in 29,000 exemplaria. Inter hybernicas: „Saunders New-Letter“ (quotidie eduntur) per hebdomadam 54,000 et „Dublin-Ewening-Mail“ (quater per hebd.) simul 42,000 exempl. vendunt.

Numerus matrimoniorum, natorum item et mortuorum Vratislaviae.

Anno 1837 in urbe et suburbiis Vratislaviae, uti elenchi parochiarum docent, 531 pa-

ria ev. confessionis et 254 paria catholicorum, tum 38 israelitarum matrimonium ini-
erunt, simul 823. pp. — Nati sunt 903 pue-
ri et 912 puellae ev. conf., simul 1815; ca-
tholici 549 pueri et 507 puellae, simul 1056;
israelitae 67 masculi et 81 sequioris sexus in-
fantes, simul 148; summa omnium marium
1519 alterius sexus 1500, utriusque autem
sexus simul 3019 — mortui conf. ev. mares
1211, foeminae 1291, simul 2502; catholi-
ci 644, catholicae 600, simul 1244; israe-
litae mares 65, feminae 59, simul 124, sum-
ma omnium mortuorum 1920, mortuarum
1950, universim utriusque generis 3870.

Miseria in Hybernia.

Relationes per magistratus locales vi mu-
neris praestitae testantur in Hybernia inde a
5-a Jan. a. h. usque 3. Febr. 51 viros, 42
feminas et 41 proles partim fame partim fri-
gore perivisse, itaque, 134 individua inter 7
milliones incolarum intra 28 dies.

Officiales exercitus gallici.

Hoc tempore exercitus gallicus 16,397
officiales numerat e quovis genere armorum.
Horum 7 tempore reipublicae, 324 sub im-
perio, 2350 sub restauratione, et 13,508 in-
de a tempore revolutionis Julii creati.

Classis Hollandiae hoc tempore.

Classis hollandica nunc numerat 174 naves bellicas, quarum 71 in usu sunt, 14 autem in navali sub opere constitutae proxime consummabuntur. Inter naves has duae habent 84, sex 74, una 64, duae 60, una 54, quatuordecim 44, quinque 32 tormenta; 12 sunt cum 28, duae cum 20, decem cum 18, quatuor cum 14, una cum 12. tres cum 8 tormentis; praeterea 3 vaporariae et 104 lembi pyrobolariorum variae magnitudinis.

RR. Georg. Nagy et Geor. Leffelholz Canonici hon

C. R. et A. Maj. Georgium Nagy, parochum oppidi Aszaló, et Geor. Leffelholz, professorem physices in Lyceo Agriae, Canonicos honorarios metropolitani Capituli Agriensis bb. nominare dignata est.

RR. Jos. Istványi tit. propositus.

C. R. et A. Maj. altissima resolutione de 24. Febr. a. c. parochus Jos. Istványi tit. Praeposituram S. Pauli de Monostor-Palyi S. Pauli bb. conferre dignata est.

O D E
i n N a t a l e s
F E R D I N A N D I
 Imperatoris et Regis Apost. etc. etc.

Parvos non aquilis fas est educere foetus.

Cl. Claud. de 3. Consolato Honorii.

Vere salubri consilio Dei,
 Qui cuncta nutu dirigit unico,
 Auguste! praesentem dierum,
 Ante novem fugitiva lustra
 Luxisse coelo credimus Austriae,
 Qua nempe vitae lumen amabile
 Haurire coepisti, futuram
 In Populi Fidei tenacis
 Felicitatem; sciret, et optime
 Cum praevideret Te fore Principem,
 Qui Coepita non pridem relati
 In Superùm numerum Parentis
 Urgere forti pectore naviter
 Iret. — Dolores ex obitu Tui
 Parentis Augusti, perampli
 Imperii nisi Tu valebas
 Lenire; certe nec modo fletibus
 Illius aegris finis adhuc foret,
 Tristisque constanter vigeret
 Luctus adhuc, nisi jam benigne
 Sentiret in Te, flebilibus sibi
 Fatis ademtum! vivere Caesarem,
 Ejusque virtutes nitere. —
 Relligio veneranda Patrum,

Quae judicabat Caesare mortuo,
 Cessisse fatis jam quoque vindicem
 Suumque tutorem, rubentes
 Seposito nigriore peplo
 Vestes resumpsit, cum videat suum
 In Te potentem vivere vindicem,
 Fidumque Custodem Sacrorum. —
 Alma Themis tremuit futuri
 Incerta, mortem Caesaris audiens,
 Sed Te videndo deposuit metum,
 Et more pristino quieta
 Retribuit cuivis, ut aequum est;
 Illaesa librat jura manu sua,
 Patrumque leges servat ut antea,
 Virtute praeditis honores
 Distribuit, reliquos ad illas
 Ut provocaret; promeritis viris
 Condigna confert praemia, reprobos
 Castigat illico severa,
 Omne scelus comitante, poena.
 Novem Sorores, quae ante triennium
 Sparsis capillis in Tuo amabili
 Parente deflebant Patronum,
 Praesidium, columenque firmum,
 Jam nunc serena fronte suos sacros
 Montes pererrant, et studiis vacant,
 Junctisque viribus repellunt
 Continuo nebulas, et almam
 Scientiarum, per Patriae quoque
 Extrema, lucem naviter explicant,
 Augentque culturam benignam,
 Alma Ceres etiam futurae

Incerta sortis, fletibus antea
 Genas rigabat, cum peteret Poli
 Superna Franciscus; sed in Te
 Suspiciens veterem Patronum,
 Jucunda rursum rura perambulat
 Docendo terrae semina mittere,
 Gaudetque, thoraces ubique
 Sanguineos in aratra verti,
 Et ex acutis ensibus utiles
 Falces parari. — Pan quoque, qui sua
 Cantare Naenias cicuta
 Caesaris ad tumulum solebat,
 Sedere, cernens Te patrio throno,
 Vidensque quaevis sancta suo in statu
 Mansisse, jucundus priores
 Ingeminat modulos avena,
 Tuumque nomen per nemorum sacros
 Saltus canendo tollit ad aethera. —
 Ubique Saturni videntur
 Aurea secla modo redire;
 Quid ergo jam nunc possumus amplius
 Rogare nobis a Superis dari?
 Quam vero ut Augustum valentem et
 Incolumem Pylios per annos
 Servare pergant. Vos modo, qui Deo
 Estis sacrati, quive preces Ei
 Offeritis, iratumque nostis
 Flectere saepe, sacras ad aras
 Litetis Ipsi: ponite thurea
 Nunc dona flammis pro Patriae Patre!
 Rogate, Natales frequenter
 Illius ut celebremus! Et Tu

Francisce! qui jam purpureis bibis
 Divina labris munera nectaris,
 Adjunge pro Nato preces, et
 Imperio benedic paterne!

Alexand. Androvich.

*Ill. Eppus Basilius Popovics in Komárnik
 salutatus.*

Komárnik, 1. April. *) Dies 13-a et 24-a e. m. V. A. Diaconali Districtui Bukovczeni, in Dioecesi Eperjes. et Cottu Sáros. jucundae et memorabiles fuere. Districtus nimirum hujus Parochi Gr. Cath. intellecto eo: quod Ill. ac RR. D. Basilius Popovics, Cath. Ecclesiae Eperjes. Cantor Can., qua SS. Majestatis C.R. clementia in Episcopum Munkátsiensem nominatus, atque per Sacram etiam Sedem Romanam jam preconisatus, Eperjesino Leopolim pro sui consecratione proficisci intendat; e quatuor individuis constantem Deputationem idcirco ordinarunt, ut Ill. D. Eppus in stationali loco Komárnik **) decenter adsalutetur. — Deputatio haec creditae sibi provinciae satisfactura Illmum hunc Praesulem die 13. Mart. in Komárnik prae-

*) Utut paucarum, quae adhuc ad metam nobis praefixam restant, philyrarum numero constricti, hisce tamen — quantum licet — desideriis concernentium satisfacere, nunc primum acceptis literis, festinamus.
Redact.

**) Komárnik est pagus stationis postalis et commissarialis ad ipsum limitem Galiciae situs, Bukovczeni districtui ingremiatus.

stolabatur, quo, ubi reipsa sua Illustritas Ep-
 palis in comitiva RR. DD. Jos. Gaganecz, E-
 perjes., et Theod. Csopay, Munkáts. Capi-
 tuli Canonorum, Komjáthensis item Paro-
 chi et una V. A. Diaconi, Secretarii praete-
 rea et Ceremoniarii sui ipso crepusculo vesp.
 adpulisset, mox ad aedes hujatis C. R. Po-
 stae Officii altefata Illustritas sua per membra
 Deputationis deducta, ibidemque, proloquen-
 te districtuali surrogato V. A. Diacono Geor-
 gio Mihalics, brevi hac dictione salutatus fuit:

Illustrissime Praesul!

Inter illa vitae nostrae momenta, quae faustis-
 sima unquam nobis fuere, illud certe locamus, quo
 Illustritatem Vestram Praesuleam in gremio Distri-
 ctus nostri venerandi fortuna donamur. Districtus
 hujus Bukovczensis Parochozum, nos horsum depu-
 tantium, commune est desiderium: ut rara haec,
 imo fors inaudita tantum Praesulem hic loci viden-
 di fortuna, solenni quopiam ritu celebretur; quod-
 si interim Illustritati Vestrae connatam pietatem et
 modestiam expendamus, qua omnem mundanum
 strepitum Eandem spernere svevisse scimus, tenui-
 tatem vero, debilitatemque nostram ingenue profi-
 teamur; profecto etiam persvademur, scopo Depu-
 tationis hujusce convenienter nos acturos, si cor-
 dialia vota nostra de praesenti eo duntaxat concen-
 traverimus, ut Majestas Divina, quae Ill. Vestram
 isthorsum vegetam adducere dignata est, suscepti
 Leopolim itineris gressus benedicere, praefixum
 scopum ibidem assequi facere, Ill. dein Vestram
 sanam et incolumem ad percharam Patriam nostram
 reducere, diuque talem nobis servare dignetur. —
 Quod restat, Ill. Vestram oramus: ut sincera haec
 vota nostra grato animo suscipiat, Districtum hujas-

tem ultronea gratia sua foveat, nosque ad ample-
xum dextrae suae, per quam propediem Episcopa-
lem Benedictionem nobis impertiri petemus, acce-
dere sinat.

Ad haec, posteaquam sua Illustritas Ep-
palis convenienter reposuisset, proque de-
promptis sibi votis Deputationi grates egisset,
secuta fuit collatio, cujus finem congruae, pro
incolumitate Illmi D. Praesulis Eperjes., tum
Suae Ill. Eppli Munkáts., utriusque item Ca-
pituli membrorum factae libationes constitue-
runt. — Ill. Eppus Munkáts., transacta hic
loci nocte, mox die 14. Mart. Leopolim pro-
peravit, ubi dominica 3-a S. Quadragesimae
per Suam Excel. Leopoliensem A. Eppum,
Galiciensium Graeco-Catholicorum Metropo-
litam, Mich. Leviczky, solenni ritu consecra-
tus est *); demum 24. e. m. ad Hungari-
am reversus, rursus eadem Distr. Bukov-
czensis Deputatio Ill. Eppum reducem in Ko-
márník ad aedes C. R. Postae Officii, frondi-
bus arborum laete ornatas, intra compulsum
aeris campani introductum, hac dictione, per
praememoratum V. A. Diaconum prolatae, sa-
lutavit:

*Ergo PopoVICs BasILLIVs Cantor Ca-
nonICVs noster est ConseCratVs Prae-
sVL MVnkáCsIensIs?*

*) Sperare licet, solennem hanc Eppli Munkáts. consecra-
tionem in praesentia et cooperatione Excel. Primatis
Regni Galiciae, Franc. de Paula Pistek, Armenorum
item A. Eppli, Sam. Stefanovits, et Premisslensis Ep-
pi, Joan. Snigurszky, Leopoli peractam, ad notitiam
Publici aliunde perventuram.

*Fratres! estne Ita?
atI! *)*

Praesul Illustrissime!

Votis ergo nostris detulit Omnipotens Deus, id, quod desiderio desideravimus, quod ab Eodem ardentissimis precibus nostris, Leopolim Te discedente, precabamur, assecutos nos esse gaudemus, dum Ill. Te Praesulem sanum et incolumem ad Patriam nostram reverti experimur. Praesul Illustrissime! festinantes convenimus, ut Summi Terrae Principis Apost. Regis nostri clementia Te in Eppum evectum, S. Sedis Rom. gratia in talem Te praecognisatum, jamque altissimo Numine aspirante consecratum etiam, laetissimo animo nos primi beneventemus, ut novae dignitati Tuae Eppali applaudamus. Magnum laetitiae nobis, magnum communis gloriae et jubilationis argumentum! Quem haud ita pridem ut fratrem in Christo intuebamur, Eundem vastissimae dioeceseos Munkátsiensis Te Praesulem, de numero s. cath. Ecclesiae Doctorem unum, jam veneramur; et si connatam Tibi mansuetudinem, pietatemque excipiamus, omnia in Te cetera characteris, dignitatisque insignia mutata conspiciamus. Sed haec sunt consilia Dei, haec opera potentis dextrae Ejus! Vix namque Praesul Ill. dioecesim nostram Fragopolitanam **) subintrasti, mox omnium in Te conversi oculi, omnium in Te conversus amor, et fiducia, mox Praesul dioecesanus, in Te fidelem Secretarium, mox S. Sedes Consist. in Te indefessum Assessorem et Notarium nanciscitur, omnibus omnia Te factum tota Dioecesis laetatur, Praesul gloriatur, quisque melliflui oris et calami Tui particeps Tuam agendi dexteritatem, perspicaciam,

*) Chronosticon hoc V.A. Diaconus ad Fratres, posterius illud Ita reclamantes, subsequam vero dictionem suam ad Praesulem conversus pronunciavit.

**) Eperjesinum, alias etiam Fragopolis, nuncupatur.

ac moderationem communi illo cum omine admiratur: privatum nunquam mansurum, in quo omnibus naturae, animique dotibus instructo tanta se proderent futurae magnitudinis argumenta. — Multiplicia merita Tua Praesule dioec. praemiare volente, V. Capitulo nostro amatum Te amicum in gremio sui habere optante, SS. Mattis Reg. clementia Cath. Ecclesiae nostrae Cantor Can. nominaris Vir meritis-
sime! At vixdum rubea honoris hujus fascia Tuos praecinxerat lumbos, jam Te eppalis praestolatur corona*), Deus namque, fons et principium omnium rerum, qui facit pauperem et ditat, qui humiliat, et qui sublevat, sublevavit etiam humilitatem Tuam, lucernam Te suam super candelabrum posuit, in parvo fidelem Te servum suum super multis constituit, ad illum honoris, dignitatisque gradum e-
vexit, quo dignos duntaxat famulos suos hac in terra donare consuevit. — Praesul dignissime! exultat dioecesis Fragopolitana, quae tantum Te in gremio suo aluit virum, exultat Praesul ejus, qui viduatae Ecclesiae Munkáts. dilectum Te educavit Timotheum, exultat praeprimis Dioecesis Munkáts., quae paucos ante annos amatum Te Filium**), propediem ut Patrem ad sinum recipiet suum. Heu quam felix fuerat Clerus Eperjes., qui optatissimo Te Fratrem in Christo, quam felix Capitulum nostrum, quod dignissimo Te membro, quam felix nestoreus Praesul noster dioec., qui in regendis Cleri, populi-
que sui moribus tam fido, tam assiduo auxiliatore gloriabatur; omnium, sed felicissimam dico Dioecesis Munkáts., quae tanto Praesule gloriabitur, ut ingenue profitenti mihi quisque assentiri debeat, Te nec a nobis sine lacrimis dimitti, nec a Tuis sine

*) Orientalis Ecclesiae Praesules in pontificalibus muniis suis formali utuntur corona.

**) Modernum Eppum Munkáts., Basil. Popovics, antehac Dioec. Munkáts. Presbyterum, et Szigethini Capellanum, Ill. Eppus Eperjes., Greg. Tarkovits, pro Secretario suo assumpsit, et usque a. 1836. talem habuit.

voluptate recipi posse. — Vive jam nunc Praesul Ill. ! vive, et Nestoris annos vide, fruiere clementia Apostolici Regis, in Episcopum Te nominantis, fruiere benignitate Vicarii Christi summi Pontificis, in talem Te praeconisantis, potentissimisque duobus his praesidiis suffultus, divinitus Tibi creditum Clerum et populum Munkáts. diu feliciter governa. Sis decori Patriae, sis gloriae et emolumento gentis ruthenae, dumque a nobis corpore (ut scimus) non corde separaris, eppalem Tuam benedictionem prae-
vie nobis impertiaris, potentique gratia Tua porro nos prosequaris, plene persvasus, nos quotidianis precibus sacris Divinam Majestatem oraturos: ut sint gressus Tui sicut gressus pedum evangelisantium pacem et bona, exitus autem Pastoralium curarum Tuarum sit elargienda Tibi, gregique Tuo immarcescibilis apud principem Pastorum gloriae corona.

Quam svave responsum ad hanc dictionem Illustrissimus Episcopus Munkátsiensis dederit, sufficienter exprimi nequit. Qui posteaquam pro ingenito sibi animi candore, sui a Codioecesanis haecenus fratribus, ac praesertim Dignissimo Praesule separationem, sibi quoque dolorosam futuram exposuisset; Districtus hujus Parochos de ultroneo suo erga singulos affectu certos esse jussit; impertita dein quibusvis hic Loci eorum praesentibus Parochis, et fidelibus, compluribusque honoratioribus personis eppali benedictione, relicto etiam pro comparandis, et inter hujatam catecheticam juventutem per V. A. Diaconum distribuendis donariis, sufficiente aere, incolumis abhinc Eperjessinum abscessit, abinde non citius, quam benedicto agno paschali ad ca-

pessendam eppalem sedem suam Unghvárium abscessurus; — universo clero Eperjensi, svavissimum illum, quem erga Ill. Praesulem hunc, nunquam obliterandi nominis Virum *) conceperat nexum, non tantum cis, sed etiam ultra tumulum ejus indubie continuaturo.

c. A. Cs. P. M.

*Modus et ratio, auctoritatem, dignitatem
et gloriam publicorum conventuum
conservandi.*

(Continuatio.)

In sessione Curiae die 28-a Febr. ob-
jurgatio Dni O'Connell locum habuit. Podia
et ambitus Curiae curiosis, ac si spectacula in
circo producerentur, referta fuere. Praeses
quaesivit, an D. O'Connell in loco suo adsit.
O'Connell reposuit: „Adsum Domine.“ Prae-
ses sic eum stantem est adlocutus: „Dne O'
Connell, in publico quodam conventiculo in
ejusmodi verba erupisti, respectu quorum Cu-
ria decreverat: „„Quod ea criminationem foe-
di perjurii adversum certos ablegatos in se
contineant, atque turpem et abominandum con-
tra honorem et characterem Curiae assul-
tum praeseferant: quibus itaque utens D. O'

*) Quem, ut reipsa talem, vicini quoque Regni Galiciae Leopoliensis A. Dioecesis, et Premisslensis Dioec. Clerus Graeco-Catholicus veneraturus, magno numero Leopolim pro actu consecrationis confluit, duplici-
que carmine ruthenico, solennitati accommo, typis
procuso, honoravit.

Connell, privilegia curiae violaverat, ideoque in sede sua objurgandus sit.““ Perjurii foedi criminatio est gravissima, quae dari potest. Mirari profecto non potes, quod hujusmodi insimulatio, adversus membra curiae facta, indignationem eorum, quibus intentata fuit, provocaverit, sicque tibi severissimam ex parte Curiae reprehensionem conciliaverit. Agendi rationem tuam excusare conabaris illo argumento, quod intima persvasione de erronea commissionum pro examinandis dubiis electionibus conformatione impulsus, excitata in rem publica opinione, ad tollendum abusum collaborare volueris. Non est opus tibi in memoriam revocare, quod illo tempore, dum verba illa a te prolata sunt, curia fere unanimiter agnoverit, malo, de quo questus es, medendum esse, quodve hac via etiam tu vires et ingenium utilissime impendere potuisses. Praeterea in tui excusationem, adduxeras etiam, quod quidem negari nequit, ab aliis aequae tam gravia verba adversus Curiam prolata fuisse. Curia interim in genere existimat, dignitati suae atque prudentiae maxime convenire, recte factorum, solerterque ac fideliter adimpletarum partium suarum conscientiam adversus falsas criminationes et calumnias in sui tutamen objicere. Atqui aliter prorsus in hocce eventu se res habet, ubi commembrum Curiae conventui publicam existimationem detrahere, eique infamiae maculam inurere vult, dum idem complura ejusdem membra perjurii insi-

mulat. Nemo te accuratius novit: curiae huic per constitutionem regni amplissimam potestatem et auctoritatem concessam esse, actaque ejusdem maximam in salutem civitatis exere-re vim; nec ullam potestatem beneficos effectus producere posse, ni ii, quibus ea data est, auctoritate atque fiducia populi polleant. **Prima** itaque est membrorum hujus Curiae obligatio, omni contentione ad sustentandam ejusdem dignitatem collaborare. *Quod si fato quodam infelici tale tempus ingrueret, quo Curia morali suae influxu, caractere, et reverentia apud populum privaretur, vires ejus ac media, quibus injustis postulatis resistere opus est, adeo infirmarentur, ut magnus iste, electione populi conflatus, conventus, quovis aestu ac torrente in maximum publicae salutis detrimentum huc illuc jactaretur.* Cum maximo itaque dolore compulsus me video ad membri unius factum redarguendum, quod curiae hujus dignitati, adducta in suspicionem magnae partis commembrorum agendi ratione et honestate derogare conabatur. Nihil jam superest, quam ut, jussis curiae hujus congrue, Dnum O'Connell, uti hisce facio, reprehendam. — Postquam Praeses loqui desiisset, O'Connell inter laetum adplausum vocem sustulit: „Domine, — inquit, — hac occasione ratio ac modus deliberandi magno me ad me defendendum praesidio privavit. Quod me ipsum adtinet parum refert, an patiar iniqua; at curiae et regni plurimum interest, ne

ipsa exactis propriis in aestimatione populi detrimentum patiat. Per id, Domine, quod adseveremus nos castos esse, nondum efficitur, ut regnum nos aequè pro castis habeat. (laetus adplausus.) Inviolatae justitiae administratio exposcit, ut latae per Curiam sententiae ab omni politico partium studio immunes sint. Potestne Curia, si recte verborum meorum sensa apreghenderat, adseverare, ea veritati repugnare? Audebitne quisquam horum dominorum adfirmare, se intime omnino persuasum esse de eo, quod deputationes pro electionibus examinandis absque partium studio egerint? (adplausus.) Nemo potest ambigere partium studia certissimum in deputationes illas influxum exerere. Si hoc sacramenti violatio non est, equidem, quid perjurium sit, ignoro. Domini ex adversa parte quantumcumque decreti sui balsamo animum suum demulciant, nunquam tamen populus opinione sua eis assentiet. Prius omnino probandum foret: deputationes illas partium studiis haud esse obnoxias. Negaruntne autem hoc? minime (adplausus) id nequidem possent. Quod latam curiae sententiam adtinet, haec in nihilum recidit; praestituitur quippe deputationes partium studiis duci, et eae tamen retinentur. Exploratum teneo, systema hodiernum pro illa regni parte, ex qua venio, intolerabile esse, et ideo Domine, objurgationem vestram mihi concivi. (hinc adprobatio, inde: o! o!) Equidem video me apud dominos ex adversa parte

popularem haud esse. Fors hoc culpa mea accidit: si ita foret, meum esset, facti mei me poenitere (adplausus.) Omnem conventui circa me reverentiam tribuo, nullum tamen erga quemcumque venerationis studium me cohibebit, quo minus veritatem palam profitear. Galileus in carceres conjectus est, quia terram moveri adfirmaverat (audite, audite!); dumque post illum porta carceris clausa fuisset, per foramen seu aperturam clavis clamavit: terra tamen usque volvitur. (tonans adplausus). Ego vero provoco hos dominos, ut admota cordi manu fateantur, an accusatio mea vera aut falsa sit? (adprobatio). Atqui videntur mihi quidam dulcem illam potionem medicatam oblivionis possidere, quae obliviscere facit, his duo esse quatuor. — Populus vobis dicit: omnem vos offendere decorem omnemque justitiam, vos tamen 9 suffragiis declaratis, id verum esse, quod populus pro falso habet. (adprobatio.) Quid demum e vestra contra me declaratione, ac reprehensione futurum est? (adplausus). Nullam dictorum poenitentiam depromsi, nihil retractavi, nihilque retractabo. (magnus et diuturnus adplausus). Surrexi, autem Domine, ut deputationis denominationem postulem, quod faciendi opportunitate destitutus fueram. Coram hac deputatione assertorum rationes redditurus eaque documentis probaturus sum. Alias ubique a sententiis tribunalium appellare licet, at vero Commissiones pro electionibus examinandis, in to-

to orbe terraqueo sunt fora maxime absoluta. Nemo adest, qui earum sententias corrigat.— Confitemini nihil vos e jure intelligere, quid vero periculosius, quam de lege sententiam ferre, quam ignoraveris. Vos, viri sapientes, qui illud praestituistis principium, ne ullus vita aut fortunis periclitetur, aut privetur, quin causae et argumenta ad probandum adducantur: ubi sunt documenta vestra? Ego vero paratus sum verba mea comprobare. Si deputatio, quam nominandam postulo, decreverit, me false incusasse, nulla tum pro me humiliatio modum excedet, nulla satisfactio iniqua, cui me non lubens subijciam. At perspicere id nequeo, qui possit decretum curiae mihi in opprobrium cedere. Equidem, Domine, nullius rei poenitentia agor, necquidquam retracto. (audite!) Nollem acrioribus aut offendentibus uti verbis“ — o! o! e parte factionis Tory. — Ad hoc orator mirabundus vocem suspendit. Mox vero sermonem sic conclusit. — „Repeto iterum, quae dixeram. Optarem sane verba invenire, quae offensionis minus at significationis tantundem haberent. (audite! audite!) Domine, Deputationem denominandam rogo.“ — Praeses comitiorum obvertit, moris esse, dum quis deputationem rogare intendit, rogationem praevisse annunciare; quo facto D. O’Connell suam ad diem sequentem annunciavit. — Interim nec ea, nec minae Ministri Dni Russel, contra Episcopum Exetereensem intentatae, effectum hucusque sortitae

sunt. Verisimiliter tota haec causa omnium partium maturiori judicio examinanda censeatur. *) — Quod Dni O'Connell moralis epidermis non sit illius indolis, ut similibus profundius vulnerari possit, quodve, omnes comitiorum infirmitates perbene noscens, iis frontem audacter objecturus sit, praevideri omnino potuit; at vero cunctorum saniorum judicio longe majora comitiis inflicta sunt vulnera mutuis his membrorum ipsorum criminationibus et convitiis. Quid mirum si notus Marat post enarratum hunc singularem casum Dni O'Connell, exclamet: „Nos hic in classico repraesentativi mendacii solo constituimur!“ — Atqui eventus hujusmodi, exardescentibus undique affectibus adducti, in plerisque recentioribus constitutionalibus conventibus haud sunt rari, quibus consilia publica a communi salute ad privata studia odiaque deflectuntur. Jam si temporis per hoc jactura nihili pendatur, quantum tamen Conventuum publicorum auctoritati et dignitati inde detrimentum! — exposito aliquantum uberius hoc uno casu, ipsi judicent Lectores.

(Continuabitur.)

E p i g r a m m a
in quemdam rixatorem.

Inter rixandum naso truncatus adunco

Non totus moriar, dicere jure potes.

*) Nunc rogatio Dni Buller de emendanda lege dubiarum electionum investigandarum et dijudicandarum rationem praescribente expenditur in comitiis.

*Multum celebrata liberalium ministrorum oeconomia publica, tum religiosa in arcanis
Status discretio, et ex his salus
communis.*

Postquam quotidiana experientia luce meridiana clarius jam docuisset: recentioris repraesentativi systematis, et in hoc factionum, arte quasi et technis paratarum, aut saltem incensarum contentiones illuc unice esse directas, ut habenas regni, et sic summam in civitate potestatem, quam brevi ante in aliorum manibus sub nomine tyrannidis e liberalibus principiis, et genio temporum ferociter adeo impetebant, arripere sibi liceat; dumque revera luctam hanc politicam fictitiae popularis majestatis, qua potentiae venatores specie libertatis et salutis publicae e rostris comitalibus summa munera, aeraria publica, paludamenta imperatoria, sceptrum etc. sibi expugnaturi alios aliosque per vices creberrimas a gubernaculis deturbant, sub oculis habeamus; nemo profecto saniorum de integritate ac probitate sensorum et consiliorum apud idmodi declamatores in dubio esse amplius potest. — Una vero dum his in adjunctis obesus quisque proxeneta, aut braxator tenendis regni gubernaculis se idoneum credat, sintque e seducta plebe, quibus id persuadere possit, mirari haud possumus, in frequentibus adeo summorum magistratuum mutationibus tanta rei-

publicae discrimina profluere, totque civitates in abyssum miseriarum praecipites agi. Nihil enim hominibus ignaris, ambitiosis et avaris sacrum esse potest. Primis quippe statim muneris diebus, si vel minimum quid sapiant, nec plena sui amoris caecitate laborent, perspicere debent, humeros suos tanto onere ferendo impares esse, et se cras ad antiquam vitae suae rationem, unde malis artibus, absque praerequisitis cognitionibus, absque sublimiorum occupationum consuetudine, absque virtutibus, absque positis praeviae peritiae, dexteritatis ac probitatis documentis heri duntaxat repente ac temere emergerant, repellendos, ipsamque adeo precariam suam potentiam, et factionis suae favores iisdem abominandis technis emereri ac sustentare, mediaque civitati exitiosa arripere coactos experiuntur. Verum enim vero, etiamsi turpitudine huiusmodi ambitiosorum et illata per ipsos patriae perniciēs mox patescat, publicumque idcirco patiantur repudium, nihil inurenda paulo post nomini et famae, qua omni carebant, macula efrontes movet; imo crescenti in dies e tantis convulsionibus — quas reformationes et progressus vocant — necessitati publicae immensam addunt privatam avaritiam, et quidem quo breviorē et magis ephemeram norunt sibi suppetere rapinarum opportunitatem, tanto acriorem et rapaciorem; qui scilicet — ut ait Forstnerus in *Notis politicis* (1662 pag. 641.) „non tondendo gre-

gem, sed excoriando et deglubendo opulentos se evasuros pastores stolide credunt.“ — At revertamur, pro more, ad exempla diei. Meminimus jam nuper (Alv. h. a. fasc. II. p. 137.) quid ipsi Hispani hodie jam sentiant de sublatis claustris per famosum aerarii hispanici Ministrum, (anno 1822 adhuc admodiatorem et proxenetam) D. Mendizabal; juvat hic aliqua in eam rem e publicis paginis adjicere. Madrito novissime haec scribuntur: „Decretum regium, ad Ministrum internorum negotiorum directum, et in paginis aulicis vulgatum, renovat mandatum reg. de 27. p. m., quod hucusque neglectum esse videtur, quodve artis operum specimina, quae adhuc e claustris supersunt, colligi, et in loco apto exposita nationi conservari praecipit. Memoratum decretum una se ad libros chorales, plerumque magnificos, extendit. Decreti hujus repetitio per orationem, quam Dux de Rivas die 1-ma h. m. in senatu habuit, et cujus Alveare loco supra citato meminit, provocata esse videtur. Aliqua adhuc ex illa dictione hic loci communicare non erit scopo alienum; praesertim ea, quae ad profusionem summarum aeris, e divenditis claustrorum bonis percepti, quod 525,381,515 real. effecit, referuntur. Postquam Dux Rivas multas iniquitates, quae sub regimine ministri Mendizabal commissae sunt, recensuisset, easque ex parte sine ambagibus rapinarum (robo) nomine compellas-

set *), sic est sermonem prosecutus: „Quid tandem, Domini mei, obtentum est? Forsitan quod impii et nulla recti conscientia ducti aliquot speculantes, qui e publica duntaxat calamitate vivunt, opportunitatem nacti sint, opes convasandi; vel quod in provinciis ad aëria expungendorum debitorum adhibiti magistratus, quorum luxur et nimia profusio cum publica inopia horrendum in modum discrepat, intra breve tempus maximas conficere divitias potuerint? Quid vero natio inde emolumentum obtinuit? Nihil prorsus! Imo vero dirutis claustris et mox disperditis plurimis vetustissimorum temporum artis monumentis irreparabile damnum accepit. Ipsa quidem eversio claustrorum est reale et positivum pro regno damnum. Quid enim vero consilium hocce profuit? an vel unica ab illo tempore cohorte plures in exercitu numeramus? Nequaquam! **Claustra disparuerunt et adversarii nostri multiplicati sunt.**“ — Adumbratio interversarum publicarum pecuniarum, seu patrati peculatus, alio loco per Ducem Rivas facta, minime est idonea ad fiduciam erga regimen augendam, et difficile omnino intellectu, qui possint adhuc inveniri homines, qui sub quibuscunque conditionibus ad

*) Namque ubi avaritia est, habitant ferme omnia
ibidem

Flagitia, impietas, perjuria, furta, rapinae,
Fraudes atque doli, insidiaeque et proditiones.

Paling. in Sagittario.

argentum mutuo dandum animum adjiciant. *) Argentariis utique, qui ad dandum mutuum prout esse feruntur, ignotum esse nequit, quod regimen, postquam omnes fontes publici pridem jam exhausti sunt, palam declaraverit, novum mutuum in sola militum stipendia et intertenendum exercitum conversum iri. Idem ergo discrimen, quo hodie regimen premitur, necessario majori adhuc gradu recrudescet, quamprimum ultimum „real“ e novo mutuo in stipendia militum expensum fuerit. Qui vel mediocriter principia oeconomiae Status sibi nota reddidit, primo obtutu perspectum habebit, quod in hodiernis rerum adjunctis, sub quibus Hispania gemit, et postquam provinciae penitus exhaustae sunt, impossibile sit, contrahendi mutui reale vadimonium praestare,

*) Fodinae e. g. mercurii Almadenses, jam Domino Rothschild oppignoratae, nunc rursum in pignus novi mutui offeruntur; interim tertius non minus periculosus liberalibus hospes, ac sunt foeneratores argentarii, Basil. Garcia, dux Caroli, illas praeripuisse dicitur, metusque est, ne si tenere easdem non possit, omni usu ac utilitate ad annos exuat. Die 28. Mart. adhuc eas insedit. Paginae „Correo Nacional“ Madrido de 5. h. ferunt: „Metus noster, de damno, quod Basilius Garcia in Almaden inferre posset, pro dolor! in effectum abiit. Accepta nuncia testantur, hostes per duas illas dies, (26. et 27. Mart.) quibus loco potiti sunt, fodinas illas summum in modum devastarunt, omniaque fabricationis utensilia et instrumenta destruxerunt.

tanto quidem minus, si, quemadmodum in hoc casu, totum mutuum exclusive in exercitum duntaxat insumatur, non vero seu in administrationem ipsam regni, seu in ramum industrialem ad spem meliorum erigendum convertatur, ut sic momentaneum sacrificium, vel sapientiori et justiori posthac administratione, vel amplificatis et auctis viribus industrialibus, et productivis resarciri mox possit. Apud liberales interim mutuum pure puteque ad alendum aliquot paucos menses exercitum abligurietur, totum itaque sine vestigio disparebit, quin vel ad unum nationalium olim opum ramum optatam exerat efficaciam, aut hodiernae per id paupertati vel minimum quid subveniatur.“ — At vero quaeritur identidem, quid homines hi — nomine avorum aequae ac posteritatis, itaque fama et gloria praeteritorum; virtutibus item, religiose et spe proxime ingruentium temporum destituti, futuram felicitatem publ. curant? apud hos de solo proprio, „ego“ et quaecunque hoc immediate concernunt, agitur, caetera precarii aequae in munere ac potestate successores viderint: cum alioquin nullum seu se purgandi, seu poenas luendi in tanta colluvie et perturbatione rerum omnium tempus et otium conceditur; verbo, quum actores hi tragico-comici finito dramate nihil, quod metuant, nihil, quod sperent, habent.— Stupendum sane, quod non modo novi atque novi quotidie inveniantur e plebe prioribus, si fieri possit, ineptiores, qui habenas regni ca-

ptent, sed etiam tales, qui jam datis imperitiae aut malae fidei claris documentis, ipsa repetundarum suspitione gravati *) et jam exauctorati, easdem dignitates perversissimis rursus consiliis ambire non desinant, et idcirco Ministros fungentes omnibus malignitatis telis impetere, ac civitati summa discrimina parare nihili ducant. — Quanta sit horum hominum protervia, docebit sequens exemplum: In curia ablegatorum Hispaniae die 30. Mart. lex rogata de potestate contrahendi novi mutui in consultationem sumta est. D. Mendizabal impetitiones adversus successorem suum, Ministrum aerarii, D. Mon, magna quaestionum serie orsus est: inter caetera scire voluit, an regimen accipiendi mutui certitudinem habeat, anve, si mutuum revera contractum fuerit, extraordinario belli tributo et desumendis porro decimis abstinere velit. Per exterae legionis dimissionem, adjectoque capitali summae aeris alieni, quo civitas tenetur, censu, ac suspensa hoc ipso interusuriorum usque 1841 solutione **), illos reddituum ramos superfluos fu-

*) Mendizabal revera in Portugallia repetundarum arguitur, in Hispania vero, rationibus aerarii a se administrati nondum redditus, jure merito suspectum se reddidit.

**) Si quid, haec profecto modernorum financialium speculatorum argutia manifestissime comprobatur: consilia eorum ad diei duntaxat momentaneos eventus directa, neque de sorte futura nationis eos sollicitos esse. — Vivitur e credito, et quum expensae diei aere exsolvi

turos adfirmans. Minister aerarii reposuit ad quaestionem, an mutuum certum sit? illud inde dependere, si conditiones regni emolumentis et dignitati convenientes positae fuerint. Illos vero extraordinarios reddituum fontes necessarios omnino esse, quoniam onera administrationis publicae nunc graviora adsint, quam unquam fuerint.

D. Mon lugubrem dein hanc hispanici aerarii imaginem (opus magna in parte Medizabalis) adumbravit: „Oblitusne est D. Mendizabal nos anglicae legioni ultra 20 millionibus real teneri, navimque vaporariam „Isabellam II.“ in pignus hujus debiti detineri? *) Non jam meminit per ipsum nobis apud mensam argentariam „San Fernando“ debitum 35 millionum relictum fuisse, quos solvere coactus fui, ne ultiores cum eadem conventiones interrompan-

nequeant, eae ad summam debiti capitalem augendam adjiciuntur; aes alienum tantum est, ut census solvi pariter nequeat, iste quoque ad summam capitalem adjicitur: et hisce saluti publicae jam consultum creditur, publiceque enunciatur, non esse amplius tributis ac decimis (alioquin lege sublatis et mala fide reoccupatis) opus, cum jam, agglomeratis ad capitalem summam enormem aeris alieni etiam censibus, prospectum sit! Quis vero deinceps census hos, iterum majores, et ipsum enorme capitale aes alienum resolvet? vel coacervatio illa debitorum in perpetuum continuabitur? —

*) Angli itaque nec apud amicos suos et quadruplicis foederis socios commodorum suorum obliviscuntur!

tur et effectum destituantur; quod praeterea regiae domui 28 millionibus teneamur, eo non computatis ab Infante Don Francisco acceptis mutuis? Non jam recordatur de ingente, ab ipso contracto aere alieno pendente, quod 331 milliones efficit? Fugitne eum memoria coacti mutui 200 millionum (aeque ab ipso contracti)? Ignotumne ei est dari provincias, qualis e. g. Navarra, quae jam pro 1840 tributa anticipando solverant; *) quod tribunalibus unius anni salarium solvendum restet. Obtinuit fors D. Mendizabal aures, quo minus continuas Monachorum et Monialium reclamationes audiat, qui, adpromissa vitalitii ope nondum obtenta, amarissimis aerumnis expositi sunt? Ignorat fors quod templa complura, ipsumque cathedrale Sevilae defectu necessariorum ad cultum divinum sumtum fidelibus occludi debuerint? — Loquebatur D. Mendizabal etiam de redditibus nostris; non amplius ei constat se ipsum jam de proventibus insulae Cubae pro anno 1838 disposuisse? Neque vero insularum Portorico et Manillae status in meliori loco constituitur. Sententia tamen ejus regimini ab ulteriori decimarum perceptione abstinendum esset.“**) — Quam sancte

*) Ubi nempe bellum continuo geritur, necquidquam aere parato solvitur, in Catalonia, Valentia, Arragonia etc. exactiones militares in tributum imputari solent.

**) Populus sublatione decimarum lactabatur; eadem lege abolitae sunt, altera adtamen mox de-

et religiose ministri tales, qualis Mendizabal erat, arcana status custodire soleant, vel unus hic subjectus eventus docet: In sessione Comitiali Hispaniae 27. Mart. D. Caballero postulavit, ut regimen acta et documenta, quae apud Ministrum aerari inveniuntur, in negotio anterioris in exteris oris tentati mutui, curiae substernantur. Hodiernus aerarii Minister postulatum hoc declinavit, adseverans inter contrahendum nunc et prius tentatum mutuum, horumque acta nullam prorsus intercedere relationem; regimenque, non ut jam praeviae pro certis mutui conditionibus sensa enunciasset, quin imo illud adhuc nullo prorsus pacto teneri. Ad haec comitia postulatum Dni Caballero repudiarunt. — Interim quid fit? die altera in supplemento paginarum „Eco del Comercio“ quinque regiminis secreta acta, quae ad oblatum a Dno Aquado superiore anno mutuum referuntur, typis vulgata comparent. D. Mendizabal, aerarii tum minister, e documentis his paria sibi desumi curavit, neque juratae fidei obligationibus adversum putavit, ea post amissum munus apud se retinere, et nunc per paginas in publicum divulgare. *) Impunitas, qua exauctorati ministri in

ge ad eas pro aerario publico desumendas ministris pro uno anno jus tributum, et ab inde continuo desumuntur, quodque prius injustum fuerat, in dilapidatorum manibus nunc justum habetur.

*) „Si vero eo res reducta, proditiōi et infidelitati janua aperitur; nihil tam arcanum erit, re-

hoc regno, maxime secreta Status documenta publica facere audent, exteris aulis non magnos addent animos ad commercium de delicatis quaestionibus fovendum cum regimine tali ratione conformato.—Ast homines hi patriae suae regiminis consilia saluberrima impedire et evertere paratissimi sunt odio eorum, qui auctoritatem ipsis praeripuerunt, aut turpis privatae contentionis ergo. *) Sicut in casu memorato Mendizabal propalatione illa nihil aliud pro scopo habere potuit, quam ut impedita contrahendi mutui a comitiis petita potestate, regimen ad angustias adducat, **) et ipse, patriae licet exitio, ad illam iterum eluctari possit dignitatem, in qua sibi quidem suisque opes, regno tamen maxima mala jam bis paraverat. Tales sunt fructus frequentissimarum cabineti mutationum, vilissimorumque hominum ad illud receptionis, qui foedis artibus plebis favorem pro momento mercari noverunt. Hi fronte proterva non modo nulla muneris et obligationum religione ducuntur, sed ipsam patriam cum omnibus status arcanis pro suo abjecto. „Ego“ vanisque suis affectibus prodere parati, nec sensa honestatis publicaeque verecundiae habere videntur.

velabit; nullum consilium optime conceptum, frustraneum reddet; nullus hostis surget, leniet.“
— Naudaei: *Arcana Status*.

*) „Publica privatis postponit commoda rebus.“

**) An contracto revera gravissimorum onerum mutuo salus publica procurari possit? alia est quaestio!

Caeterum Collegium ministrorum hispanicum maximo seculi nostri facinore gloriari potest, quod comitiis legis projectum hocce proponendi audaciam habuerit: 1) Regimini datur potestas 500 millionum real mutuum contrahendi, quod exclusive in exercitum duntaxat et classem convertendum erit. 2) Regimini jus tribuitur puros fodinarum Almaden et Linares, proventus quemadmodum etiam maximam reddituum et tributorum peninsulae atque insularum partem usque ad quantitatem summae requisitae in expunctionem capitalis mutui hujus ejusdemque census convertendi. 3) Si ratione anteriorum conventionum, quae ad eruendum mercurium, et decreta eatenus comitiorum referuntur, controversia oriatur, regimini datur potestas conventionem negotium componendi. 4) Idem gaudet etiam jure census aeris alieni externi usque 1. Jan. 1841 in summam capitalem debiti transmutandi, a quo dein tempore ii in duodenis totius summae ratis resolvendi erunt. 5) Regimen comitiis rationes reddet de eo, quemnam usum data sibi per hanc legem potestate fecerit.

Mutuum absque Galliae et Angliae vadimonio Hispaniae vel potius Christinae regimini, fere 36 millionum imperialium adeo omnem superat fidem, ut quivis conditiones sub quibus illud contractum sit, scire peroptet, at hispanici rerum politicarum viri modeste maximam earum partem in tenebris relinquunt. Gra-

vissimi momenti est ratio, quam summa perscripta (numerica) ad revera acceptam se habebit, de hac tamen altum siletur; interim in indole rei situm est, eam circiter ita se habituram, ut 100 ad 30. (alii adfirmant 100: 36.) Facta articulo secundo mutui stipulatio per id certa et secura praestanda est, quod commissio a regimine Madritensi independens, nomine creditorum, aeris per diversa exercitus agmina distributionem procuratura et proventus, in hypothecam adsignatos, perceptura, summasque ad solvendum inde censum necessarias retentura sit. — Origo et situatio gubernii hispanici humiliationem talem sub curatela exteri usurarii fors necessariam reddere potest; quod industriusum ejusmodi ingenium adhuc inveniatur, quod in hisce datis adjunctis audacia pollet ad negotium hoc moliendum operam suam addicendi (Aguado) fors etiam adhuc intelligi potest: at vero — iis, quae jam evenerant, praemissis, — quod privati, auri fame adeo excaecati, inveniantur, qui fortunas suas in baratrum immensum hispanicorum debitorum projicere parati sint, id omnino fidem omnem exsuperat. exc. *

Publicum contra calumnias liberales testimonium.

In paginis publicis novissime haec legimus: „E fide dignis privatis relationibus, quas publicas reddendi potestas nobis data est, hunc

sermonem Serenissimi Ducis regii Cambrigien-
sis mutuamus, quem is in quodam nuper Lon-
dini habito convivio habuit; et in quo Serenis-
simus Dux regius sensa sua et opinionem de
hodiernis Hannoverani Regni adjunctis clare
absque ambagibus enunciat, in refutationem eo-
rum, quae in publicis paginis de hocce argu-
mento vulgata sunt; una speramus non ingra-
tum hoc testimonium futurum omnibus illis, qui
calumnias, a declamatoribus diei liberalibus
in Principem, e finibus longe aliis, malevole con-
jectas, cum indignatione legerant: „Dum li-
bationem, — haec sunt verba regii Principis
— pro incolumitate Regis Hannoverani or-
dior, quam a cunctis convivis probatum ac-
ceptumque iri spero, opportunitate hac uten-
dum duxi ad sensa mea de charactere Regis
vobis manifestanda.“ — „Rex est vir omnino
egregius, recti justique tenacissimus. Con-
silia non secus atque principia ejus sunt pro-
bissima. Nemo despotismum magis abomina-
tur, quam Rex, frater meus. Omnia nunc
acta ejus in regno hannoverano justitiam et
clementiam praeseferunt, ita ut subditos ejus
felices esse oporteat. Constans semper et in-
concussus fuit in suis principiis, talisque abs-
que dubio posthac etiam esse perseverabit. Fu-
tura aetas eum aestimare discet.“

„Si forte e decretis divinae providentiae
abquando solium anglicum, cujus praesumpti-
vus haeres habetur, conscendere eum contin-
geret, etiam Anglia in Ernesto Augusto ju-

stum aequae, bonum et clementem haberet Monarcham.“

v. * e B.

Indiani aborigines in America boreali.

E praestitis Dni C. A. Harris, Commissarii in negotiis indianorum relationibus patet, quod si omnes indiani, qui consenserant in emigrationem ad remotas occidentis regiones, illuc revera adpulerint, numerus eorum 332,000 hominum comprehendet, inter quos 66,000 arma gerendo sunt. Proxime ad limites occidentales Statuum foederatorum hoc tempore indiani hi inveniuntur: 1) Indiani ad ortum a fluvio Mississippi, qui conventioni, qua se ad emigrandum obstrinxerant, nondum satisfecerunt, numerant 36,050 animas; 2) Indiani, qui nullo adhuc emigrationis pacto semet obstrinxerunt 12,415 censere dicuntur; 3) Indiani e regionibus ad ortum fluvii Mississippi jam emigrarunt 51,327; 4) Indiani, qui proxime ad limites occidentales domicilia habent 231,806 animas, et sic simul 332,498 constituunt.

Castanea in quercu.

Hortulano cuidam Metae in mentem venit ramum castaneae quercui inserere, et experimentum felicissime successit. Academia regia Metensis, in relationibus suis de progressu culturae hortorum 1837 eventus hujus peculiariter meminit, et tentamen ad imitandum svasit.

Fő t. Mericzay Antal kan. megtiszteltetés.

Fényes megtiszteltetésben részesült közelebb f. t. Mericzay Antal kanonok úr, ezelőtt hét évig Holdmező-vásárhely' köz kedvességü lelkésze, a' midőn őt Csongrád megyei különféle rangu 's vallásu jó barátai, kiket szelidsége, nyájassága, emberbaráti szeretete, jótévősége 's egyéb ritka erényei által hálás vonzódásra kötelezett maga iránt, magas érzelmöket nyilvánító levél mellett, egy művészileg készült, belől aranyozott, 's illy emlékszavakkal: „Baráti szív ha nem hűl, Távol 's határ semmisül“ diszesített ezüst bilikommal sziveskedtek megajándékozni, buzgó tiszteletök jeleül. Szép tanuság ez arra, miként állhat lelki pásztor, mint hű polgár 's jó emberbarát, ön maga' és sorsosai' diszére, maga hivatásában, az elibe tűzött czélt kivíva, 's a' körültei szívöket — mi egy halandónak legfőbb dicsősége lehet — magaviselete által részére meghódítva. *H. T.*

RR. Aug. Popol, Abbas t.

C. R. A. Maj. altissima resolutione de 24. Febr. a. l. Canonico Capituli M. Várad. L. R., Augustino Popol, tit. Abbatiam B. M. V. de Dombo bb. conferre dignata est.

E p i g r a m m a

cur Poetae multum bibant.

Mirari cur vina bibant tam multa Poëtae,
Desine: habent multos semper in ore sales.

Quid patria revolutionariis.

Radicales, subversores, revolutionarii (seu liberales sensu perverso) illa dote singulari excellunt,—qua semet, praeter alia, tamquam nota characteristic a caeteris mortalibus distingvunt,—quod verbis, praecipue notabilioribus notiones et significationes vagas, et pro rerum adjunctis, suis item necessitatibus aut placitis accommode varias etiam contrarias substituant, idque, quod hodie album fuit, si res ita secum ferat, cras atrum eis habebitur: quippe in his quoque libertatem seu licentiam sibi pleno jure et cum consequentia optima vindicantes. — Inter talia verba referri potest etiam nomen „Patriae“. Primo obtutu mira omnino — utut facilem explicatum habeant — videri debent varia et saepe sibi e diametro opposita sensa, consequentium revolutionis virorum de significatione et intellectu „Patriae“, deque obligationibus ei jungendis. Sic prima revolutio gallica in rem suam valere putabat Patriam tamquam divinitatem quamdam sistere, contra quam consurgere scelus sit maximum; atque vocem illam in crassissimo sensu materiali sumserat: mortua scilicet terrae crusta, absque omni respectu, quidnam super ea semet moveat, pro Patria habebatur. Gallia, sub Septembrisatoribus (percussoribus mense Septembri Parisiis) sub Marat, Roberspierre, sacro sancta

peraeque fuerat, illumque civitatis statum impetere pari ratione scelestum et execrabile piaculum.*) Impura illorum temporum residua, sub nomine liberalismi sublato capite principiorum horum in suos fines usum facere noverant, ideoque viris liberalibus hodie dum adminus pro inusta nomini macula habetur, Ludovicum XVIII. Gandavum (Gent) secutum fuisse. — Aliter prorsus sentiunt revolutionarii aliorum regnorum, qui domi fortunam facere nequiverunt, qui patriam armis tenere non valentes sola spe auxiliis exterorum in eam revertendi, eamque vi recuperandi aluntur; his conceptus ille Patriae nequaquam arridet, itaque spiritualem jam et magis idealem Patriae a crusta terrae separatam notionem substituunt, pro qua contra ipsos etiam domi fratres suos depugnare molimen nequaquam damnabile putant. Emigrantes Poloni hanc Patriae ideam in summum collocarunt verticem, diserte enunciantes, se esse patriam, Poloniamque ibi esse, ubi eventibus revolutionis compulsi emigrantes Poloni morantur. — Quaestionis hujus uberius elucubratio, instituta inter polonum emigrantem et quemdam ex exercitu ducis Conde per revolutionem patria extorrem (principiorum utique prorsus contrariorum) et de hoc argumento

*) Caeterum longe alia erant sensa respectu civitatum, in quibus reges ac principes clementes summa cum justitia et pacifice populum gubernabant: ibi nulla patria et solum maledictum erat.

disputatio jucundum omnino de conversione idearum humanarum praeberet posset documentum. — Caeterum liberales aevi nostri plerique, ex professo cosmopolitae, illud tenent principium: „ubi bene, ibi patria“, licet hoc palam adeo non profiteantur, et speciem libertatis subtrudant, sequē pro libertate gentium, parandaque aliis populis libertate, velut famosus Ramorino in Sabaudia et Hispania, sub quacunque orbis terraquei zona dimicaturus ferant, (etiamne pro Arabum libertate in Africa?) subintellecto alioquin: pro largo stipendio!

exc. *

*Modus et ratio, auctoritatem, dignitatem
et gloriam publicorum conventuum
conservandi.*

(Continuatio.)

An per id multum auctoritati conventuum publicorum consulatur, quod singuli quique, qui eos, vel acta eorum cavillari praesumunt, ad tribunal suum evocent, jure ambigi potest; sana enim ratio dictat, vitia primum, si quae irrepserint, sufferenda esse, ut existimatio publica salva praestetur, hoc neglecto repraesentantes populi suis propriis libertatibus et preli libertatum principiis damnantur. Sic Londini propter eandem supra deductam causam, vitiosum quippe commissionum, dubias electiones examinantium, institutum non tantum D. O'Connell, sed etiam

Dnus Poulter, typographus paginarum, „Morning-Chronicle“, agente **D. Ablegato Blackstone**, ad tribunal curiae inferioris evocatus est, scripti cujuspian, in illas paginas assumti, causa, quo is modum procedendi dictarum commissionum graviter carpens, et corruptionis atque injustitiae insimulans, privilegia comitiorum violasse arguitur. Jam facetus ante actam coram comitiis causam intercedens eventus non optimi fuit ominis. **Dnus** quippe **Clerk**, unus curiae a secretis, propter minutum typum, scriptum illud legendo impar, ipsa manifesta virium intensione et conatu suo curiam exhilarabat, at vero resonans erupit cachinnus, dum admota magis candela capillamentum ejusdem flammam concepit; casus tamen absque graviore malo transiit. **DD. Poulter et Matealf** ad agendam die 9. Apr. coram comitiis caussam evocati. Die illa post longas disceptationes adhuc nihil fuit decissum; **D. Poulter** rogavit curiam, ut sententiam eousque suspenderet, donec fassiones testium, typis procusae, in manibus curiae membrorum non fuerint, et si tum adhuc reus haberetur, se ad quamlibet honoris reparationem paratissimum futurum. Ad haec disputatio exorta, in qua membra curiae diversarum factionum graves contra se invicem criminationes repetierunt, et commissionibus, electiones examinantibus, partium studia objectarunt. **D. Russell** existimabat, dignitati comitiorum magis convenire, similes paginarum publicarum crimi-

nationes ignorare et nihili pendere; si etenim Dno Poulter poena dictata fuerit ideo, quod commissionibus, in quibus factio tory praedominabatur, partium studia objecerit, tum etiam D. Pigott in poenam tradendus, qui in literis, ad paginas „Times“ receptis, totam liberalem comitiorum partem in suspicionem inducere adlaborabat. Conservativa factio, mone[n]te Dno Stanley, moderata apologia Dni Poulter jam videbatur contenta futura, id enim duntaxat postulavit, ut verbum „corruptio“ retractet; causa tamen 124 suffragiis contra 120 dilata est. — Quantum temporis per haec et similia negotiis publicis subtrahitur? cum tamen comitia his solum sacrare vires et consilia deberent! — Sapienter profecto proavi nostri publicis consultationibus tribunal ordinarium interesse et omnes, si quae intervenire[n]t, quaestiones judic., eidem relinquere maluerunt; quum sic consilia in rem publicam minus interturbantur.

Non potest non factionum contentionibus, quae, seposita communi civitatis salute, triumphos qualescunque et quibusvis mediis parti suae adserendi scopum unice sibi praefigunt, adscribi, quod comitia anglica undique etiam ab ipsis ministerialibus paginis technarum et inanium stratagematum redarguantur: Sic e. g. „consultationes super rogatione Elliotica quoad Hispaniae negotia publicae paginae eo valituras adfirmant, ut vanitatem comitalis consuetudinis totas noctes disputationibus ina-

nibus terrendi in claram lucem collocent. — **Systema** — ajunt paginae „Morning-Post“ — quod nunc communiter magnis ejusmodi pugnarum diebus usu venit, est damnandus cum patientia publica lusus, indignaque temporis jactura. Inde ab hora 5. usque 10-am vespertinam plurimi e plebe comitiorum consurgunt, efutiunt quisquilias, quas nemo in curia audire, et nemo extra eam praeter oratores ipsos legere vult. Et hoc quidem ex illo singulari consuetudinis observantia et agendi norma fieri solet, vi cujus graviora tormenta et jacula primum in seram noctem ad aciem proferre licet. Sic fit, ut deliberationes procrastinare necesse sit, quodve una vespere accommode absolvi posset, in id plures dies absumantur. Die Martis tales etiam homunciones perorarunt, a quibus temeritas erat, de conscendendis rostris vel cogitare; illa autem comitiorum membra, quorum opiniones regnum merito aestimat, ad magnam vesperam reservata sunt; quid vero subsequutum? Prerogata consultatio media hora maturius inchoatur, at viri illi magni, majores ac nobiliores sunt, quam ut mature adeo comparerent: omne itaque negotium in scenam ludicram resolvitur, et curia ablegatorum publico rursus cachinno semet exponit.“

Tuamii nuper in Hybernia D. Martin ablegatus comitialis et D. G. F. O'Flaherty coram juratis iudicibus in jus vocati sunt, quoniam die 9. Dec. 1837. propter agri cujusdam uli-

ginosi possessionem jurgia foventes, tumultum excitaverint. Sententia lata D. Martin ad duorum mensium custodiam et mulctam pecuniariam 50 lib. st., tum ad praestandum vadimonium, quod per septem annos cum O'Flaherty in pace et concordia vivere velit, damnatus est; D. autem O'Flaherty ad unius mensis custodiam, mulctam 5 l. st. et praestandum vadimonium, quod cum Dno Martin omnibusque Reginae subditis concordiam fovere velit; denique ambarum partium coloni redemptores (arendatores), qui in tumultu partes ceperant, ad unius hebdomadae labores coactivos damnati sunt.

De hodiernis gallicis comitiis hanc legimus in paginis publicis sententiam: „Quod, non obstante contradictionis spiritu, consultationes et negotia in comitiis langvide adeo et sine colore certo agantur, ratio verisimiliter in spiritualium facultatum, et clarae voluntatis defectu sita est. Nec mirum, si quis primum se sentiat ad assentiendum paginis quibusdam gallicis, quae de repraesentantibus populi non adeo favorabilem hanc depromunt opinionem: Qui vero posset in ablegatorum curia suffragiorum vera majoritas, aut pars adversa (oppositio) semet formare, quum studiorum defectus (culturae scientificae inopia) parti cuilibet solidis cognitionibus instructae asseclas circa se congregare impossibile reddat, dumque mutua vilipensio et contemptio fi-

duciam unius erga characterem aut vires intellectuales alterius enecet?"

Paginae ingeniosae „Figaro“ hunc generalem fere omnium curiae inferioris in Gallia sessionum conspectum sistunt: „Viginti dictiones ornatae, varii grammaticales errores (hirci); complures ineptiae et absurditates; lusus in verbis a Dno Dupin; amara interruptio a D. Laffitte; theatralis tubus (perspectivum) Dni Odilon Barrot; disturbatum capillamentum Dni Salvandy; octo capsae (thecae) ministeriales rubrae super pulpitis nigris. Haec confunde ac misce: et habebis regimen repraesentativum.“

*exc. **

(Continuabitur.)

Furor speculationum argentariarum.

Paginae „Revue du XIX Siècle“ de hodierno speculationum industrialium furore haec scribunt: „„Quid vero de civitate Parisiorum dicendum? Vesania, quae hominum animos invadit, dum vident una die immensas fortunas aquiri, describi nequit. Lacinia chartae exordium fit, quae valorem non dum solutum exhibet, et aliquot post hebdomadas milliones possidentur. Famuli, qui die Lunae adhuc post rhedam domini sui steterant, Sabbatho jam in ipsa rheda sedentes conspiciuntur. — Mercator post tabernalem suam mensam, iudex in sella sua praetorea (curuli), literati viri in museis suis — cuncti de sorte actia-

rum solliciti sunt. Prima diei nova sunt: an illarum valor sublatus vel depressus sit; antequam solitae salutationes mutuae fiant, quaestio de lucro aut damno instituitur. Hinc suicidia, homicidia, et caterva omnis scelerum, fetus avaritiae ac desperationis.““ — Verba haec non sunt mea; haec ego hodie in commentariis Regentiae et actiarum Mississippi (sub Lud. XV.) legi, horrorque me invasit, nam heri adornata societatis civilis, in qua hodie vivimus, adumbratio tempora nostra fidelius haud sisteret. Nec una linea quidem ex imagine deest. In solitudine duntaxat de sublimoribus meditari licet: de artibus, de poesi, industria, scientiis, de ingenio, moribus politis, de honestate ac probitate. Caeterum hodie loco artium habemus asphaltum (terra bituminosa, novum inventum pro sternendis plateis per societates speculativas adhibitum, plurimis fors incautorum deceptionibus inserviens), loco poeseos adest asphaltum, loco scientiarum, industriae, ingenii, politorum morum, honestatis ac probitatis itidem nil nisi actias de adhibendo asphalto. Omnis Parisiorum populus circa asphaltum occupatur, caelumque ejus cinerei est coloris sicut chartae segmentum de censu actiarum. — Generatio nostra, per ejectam seculi decimi octavi lavam petrefacta, est uti lava vesuvii. Sola homicidia et suicidia adhuc monstrare videntur, corpus humanum e carne et sanguine subactum esse. Mors infertur, quia nec labor nec panis quotidianus datur, ac

si mors pauperulae familiae pusillae panem administrando esset; et homines, feris foedisque lubidinibus subjecti, enecant eos, quibuscum peccavere, ac si vero nece illata ad virtutes reverterentur. Sic nempe Nemesis scelus novis castigat sceleribus, ultimusque in serie ipse sui carnifex comparet. Hoc est aevi nostri abominandum latus pessimisticum."

Societates diversae pro eruenda terra bituminosa (asphalto) conflatae, quibus Praefectus Sequanae facultatem plateas sternendi concedere recusat, antequam materiae hujus praestantio rem usum loco stratorum lapideorum non probaverint, semet obstrinxerunt ad plateas maxime frequentatas propriis sumtibus asphalto illo sternendas, et, si strata haec ante defluxum duorum annorum destruerentur, ad strata lapidea restituenda.

Conspectus, per deputationem de societatibus actionariis erutus, testatur 1039 societates ejusmodi actionarias hoc tempore in Gallia dari, cum summa capitali 1008 millionum fr., et 1 1/2 milione actiarum. v. *

*Genius seculi ipso pacis signo in turbas
abutitur.*

Inde ab initio mensis Aprilis in publicis paginis bruxellanis et leodinensibus amplae relationes quotidie leguntur de indignis eventibus, qui in vico Tilff, proxime Leodium locum ha-

buerint. Agebatur de Missione et erectione crucis, quod in catholicis locis frequenter usu venit. Consul loci erectionem crucis admittere recusavit, parochus autem ursit. Hinc primum de jure competentiae jurgia suborta sunt inter jurisdictionem regiminis, et provinciales municipalesque magistratus, dein actus violenti (e. g. ademptio crucis) et scenae tumultuariæ subsecutæ, tandem crux nihilo minus erecta, et causa seposita esse videbatur. Interim animorum exacerbatio e vico in urbem Leodium propagata, et ibi quoque turbæ concitatae.

v. *

Missionis russicae vestigia in Sina,

Petropolitana nuncia de 30. Mart. haec ferunt: Apud Missionem nostram ecclesiasticam in Peking est pictor quidam russicus magnæ dexteritatis, Ant. Lettaschew, qui — in academia pulchrarum artium Petropoli excultus — jam a 6 annis ibi moratur. E novissimis de eodem acceptis relationibus patet, eum continua solertia pingendis efigiebus et imaginibus occupari. Vix dexteritas ejus in hoc genere picturae Pekingii incotuit, et jam precibus nobiliorum sinensium, ut efigiem eorum pingere velit, oppugnabatur; alii historicas tabulas pingendas rogarunt. Dum [similia opera susciperet, quoad consvetas prolixas, caerimonias sinensium plurimas molestias habuit, sicut etiam cum aliis localibus incom-

modis luctandum ei erat. Tanta vero nunc nominis fama in Peking gudet, ac si Raphael aut Titian Sinensium esset. Sinenses summorum dignitatum frequentissime idcirco russicae missionis domicilia adeunt, cum praefecto legationis et cum artifice, in officina sua laborante, notitias contrahunt, hunc constantibus urgent precibus, ut eorum effigies depingat; harum magnam jam copiam paravit, praeterea 13 majores picturae tabulas, quas Praefectus missionis inter primos in Peking magistratus sinenses doni instar distribuit. Eodem jubente pro ecclesia russico-graeca Pekingii plures sanctorum imagines paravit. Opera hujus pictoris Pekingii jam nunc simul 56 numerantur: e plerisque paria sibi retinuit, quae redux e Sina inter hujatum artificum opera expositurus est. Majestas Imperator merita ejus remunerandi gratia annulum, magni pretii adamantibus ornatum, eidem submisit. *

Pictoris Lawrence collectio imaginum.

Magnifica picturarum collectio pictoris celeberrimi Lawrence nuper divendita est. Regimini Angliae eadem, dum D. R. Peel minister fuisset, ad rationes aerarii pro 25,000 l. st. (250,000 fl. c. m.) oblata est; illud tamen tum 12,000 duntaxat l. st. dare voluit. Nunc magnam partem collectionis, opera immortalium Ruben et Vandyk continentem, D.

R. Peel pro se emit. Opera immortalium Raphael, Michel Angelo, Correggio, Leonardo da Vinci Princeps Auraniae 12,000 l. st. sibi comparavit. Caetera opera artis periti et amatores hollandi tum Lord Egerton emerunt.

Dioceses Regni Sardiniae.

Regnum Sardiniae, quod consistit, ex insula proprie dicta Sardiniae, Principatu Genevensi, Ducatu Pedemontio, Principatu Savoyensi, numerat Rno Catholicos 4,408,000, Valdenses 2900, Judaeos 30,000. — Archieppatus habet 7. — Eppatus 34. — Parochias prope 4000.

I. Archieppatus Calaritanus (Cagliari) in insula Sardiniae. Eppatus Suffragan.

1. Galtellinensis, et Norensis, (Galtelly-Nori).
2. Ecclesiensis (Iglesias).

II. Archieppatus Arborensis, (Oristagno).

*III. Archieppatus Turritani, (Sassari).
Eppatus Suffraganei.*

1. Algariensis (Alghner).
2. Axellensis, vel Lezitanus, (Ales).
3. Bisarchiensis, (Bisarchio).
4. Bosanensis, (Bosa).
5. Oleastrensis, (Ogliastro).

IV. Archieppatus Genevensis (Genua) in Principatu ejusdem nom. Eppatus Suffragan.

1. Albigannensis, (Albenga.)
2. Savonensis, et Naulensis uniti.

3. Lunensis, Sarzanensis, et Brugnatis. un.
4. Aquensis, (Acqui) in Ducatu Pedemontii.
5. Bebiensis, (Bobbio). " "
6. Derthonensis, (Tortona). " "

V. Archieppatus Taurinensis (Turin) in Ducatu Pedemontii. Eppatus Suffrag.

1. Albensis, (Alba Pompeja).
2. Alexandrinus, (Alessandria).
3. Astensis, (Asti).
4. Cuneensis, (Coni).
5. Fossanensis, (Fossano).
6. Iporregiensis, (Ivrea).
7. Montis Regalis, (Mondovi).
8. Pinerolinensis, (Pignerolo).
9. Salutiarum, (Saluzzo).

VI. Archieppatus Vercellensis (Vercelli) Eppatus Suffraganei.

1. Augustanus, (Aosta).
2. Bugellensis, (Biella).
3. Casalensis, (Casale).
4. Novariensis, (Novara).
5. Vigebianensis, (Vigevano).

VII. Archieppatus Cameracensis (Chambery) In Ducatu Sabaudiae Eppatus Suffraganei.

1. Ampuriensis (Castell' Aragonese et Civita) uniti.
2. Anneciensis, (Annecy).
3. Maurianensis S. Joannis.
4. Tarantasiensis, (Tarantasia).
5. Segusiensis, (Susa).
6. Niciensis, (Nizza) in Comitatu ejusdem nominis.

Ventimiliensis (Vinliniglia) in ducatu Genevensi est suffraganeus Aepp. Mediolanensis.

Catholici Episcopatus in Hybernia.

I. Archiepiscopatus Armachani, (Armagh) Eppatus Suffraganei.

1. Achadensis, (Achonry).
2. Clochorensis, (Clogher).
3. Derensis, (Londonderry).
4. Dunensis, (Down), et Connoriensis uniti.
5. Dromorensis, (Dromore).
6. Kilmorensis, (Kilmore).

II. Archieppatus Cassiliensis (Cashel, et Emly unitorum) Eppatus Suffragan.

1. Clonensis (Cloyne), et Rossensis (Ross) uniti. Eppus resid. in Skibberen.
2. Corcagrensis, (Cork).
3. (Kerry et Aghadoe). unit. Ep. resid. in Killarney.
4. Laonensis, (Killaloe). Eppus resid. in Quin.
5. Ardfertensis, et Finibriensis uniti (Kilfenora - Kilmacduegh). Eppus residet in Gort.
6. Limericensis, (Limerick).
7. Rapotensis, (Raphoe). resid. in Ballyshannon.
8. Vatefordiensis, (Waterford), et Lismorensis (Lismore) uniti.

III. Archieppatus Dublinensis Eppatus Suffraganei.

1. Ardachadensis

2. Fernensis, (Ferns. resid. Enninscorthy).
3. Darensis, (Kildarre), et Leghlinensis, (Leighlin), unit. (resid. in Braganza-house).
4. Osoriensis, (Ossory, et Kilkenny) uniti.

IV. Archieppatus Thuamensis (Tuam)
Episcopatus Suffraganei.

1. Clonfertensis, (Clonfert). resid. Langhrea.
 2. Elphinensis, (Elphin). resid. Boyle.
 3. Alladensis, (Killala). resid. Ballina.
 4. Midensis, (Meath).
 5. Galvay.
-

Sumtus pro cultu religionis in Gallia.

Tabellae aerariales Galliae pro a. 1839.
 Cardinalium, Archiepiscoporum et Episcoporum salaria simul ad 1,017,000 franc., universos autem sumtus cultus catholici ad 34 million. 251,000 fr.; protestantium ad 924 millia fr., et judaeorum ad 90,000 fr. ponunt.

Sex primitiae eodem tempore Posonii.

Dominica II. post Pascha in diem 29. Aprilis incidente rara in urbe Posoniensi solennitas religiosa obtinuit; sex namque Neo-mystae Ordinis S. Francisci Provae Marianae alumni in totidem distinctis urbis templis eodem die primum incruentum Missae sacrificium in magno piorum fidelium confluxu Altissimo obtulerunt: quos omnes Illustrissimus ac R. D. Alexius Jordánszky consecratus Eppus Tinniensis, qua Sede Archi-eppali Strigoniensi vacante, per Districtum Tyrnaviensem in Pontificalibus Suffraganeus a. 23. currentis in Ecclesia dicti Ordinis in Sacerdotes consecravit.

Consultationes comitiales vulgandi ratio.

Repraesentatio Statuum regni hannoverani e generali conventu ad regium Cabinetum*) data, quæ — sicut ejates ephemerides ferunt — petita consultationum comitialium per publicas paginas communicandi ratio a Rege obtenta est, singularem meretur memoriam; quoniam ea instar diluculi considerari potest, in quo jam inter novarum idearum nebulas dignosci incipiat, ex quonam obtutu publicitas deliberationum publicarum optanda veniat. Quod enim plurimum intersit, ut populus ea, quæ in salutem suam a Patribus Patriæ ineuntur, consilia noscat, nemo saniorum negaverit; an tamen salutare aequè sit, ipsique auctoritati et dignitati talis senatus conveniens omnem etiam deliberandi modum vulgo nosse, et excitatis undique intra et extra oeci parietes affectibus ac partium studiis, adque longe diversa deductis animis, in

*) Per Cabinetum regium hic non intelligitur collegium ministrorum a factionibus curiarum dependentium, in quo rex umbratilis nec suffragio quidem polleat; sed id, quod Rex in suo edicto explicuit, ubi nempe ipse, negotia referente principali ministro, omnium consiliorum et decretorum revera caput est, expensisque caeterorum etiam ministrorum in suo cujusque negotiorum ramo consiliis, jure atque obligatione regia strenue defungitur.

ipso partu consilia tempestatibus obicere, et sic plerumque fructus immaturos elidere? gravior est quaestio. Sicubi, hic profecto illud „ne quid nimis“ valet. Specie quippe veri, ubi illud aliqua ex parte subest, mentes facillime ad devia deducuntur. Et si quis genericis illis principiis: „prelum vel publicitas efficacissimum opinionis publicae remedium, optimum luminis communis alimentum, tutissimum veritatis palladium, sanctissimum libertatis vadium, fortissimum salutis et constitutionis praesidium etc.“ irretitus, in his — absque dubio communibus votis hoc tempore plurimum blandientibus — effatis nullum modum atque rationem tenere voluerit, facile electricum fulgur, explosionibus et incendio in quibusdam locis exitiosum, pro beneficiis ubique solis radiis, qui lucent et calore vivificant, habebit. Igne, utut proficuo, caute utendum. — Negari saltem nequit, publicorum conventuum, publicarum consultationum scopum haud esse, quorumque singulorum membrorum privatam gloriolam, jactantiam vanam, splendendi libidinem, et gratiae popularis nimium ambitum; his enim rebus excitato mox in ipsis curiis affectuum aestu, et publicae salutis studio prorsus neglecto, comitia in ludos olympicos, circusque degenerabunt, in quibus adplaudente e podiis, uti in spectaculis fieri solet, vulgo, luctae in dies ferocio-

res, huic in oblectamentum, sanioribus in dolorem, semper attamen ad patriae expensas in scenam producuntur. — Nec alia est ratio, extra parietes palatii, si constet, dictoria quaeque, fusasque orationes habitas, aut domi commode saepe, notis jam adjunctis et opinionis publicae placitis, postmodum concinnatas, vastis in voluminibus prostare, ac serae posteritati (opinionem concernentium in admirationem et imitationem; at revera ad deterrendum!) conservari. — Quod si adsit in consultationibus his publicis, sicut reipsa in cunctis rebus humanis adesse solet, praecellencia quaedam: in hoc consilii, in altero eloquentiae, in tertio ingenii atque sagacitatis, in illo solertiae, rursum in aliis iudicii, memoriae, sapientiae, doctrinae, experientiae, moderationis etc. etc. praestantia, sufficiat ei interim sociorum, qui omnem complexum meritorum melius, quam ex una splendida dictione judicari possit, noverunt, sincera aestimatio atque veneratio, haec dein absque dubio etiam apud populum criterium praestabit, et publica meritorum sponte sequetur gloria, quin volitantibus phrasibus, acutisque dictis auram popularem captare opus sit. Caeterum in consiliis publicis, uti labor communis est, ita magnorum consiliorum, saluberrimarumque legum, et constitutae salutis publ. immortalis gloria communis sit oportet, in hac partem habuisse, omni inexpertorum strepero adplausu pluris habendum; et qui illo sirenum can-

tu, famaeque buccina (ephemeridibus) opus habent, nullam in sublimiori gloria partem sibi meritis veris vendicare posse profitentur. — Sed videamus tandem Statuum hannoveranorum hoc respectu repraesentationem :

„Status in generali hocce conventu suo mox de eo persvasi fuerunt, quod ad juste iudicandam suam agendi solertiam, acta in publicam perferre notitiam necesse sit,*) quodve in hunc scopum ephemerides hannoveranae maxime idoneae forent : itaque ad has propositiones Cabineto regio faciendas semet permotos sentiunt.**)

1) Non est in consiliis ad priores prolixioris generis consultationum communicationes (publicationes) revertere ; imo exploratum habent, restrictionem harum communicationum ad conspectum (commentarios) consultationum praecipui et essentialis argumenti scopo magis idoneam esse.***)

2) E-

*) Desiderium hoc tanto justius esse videtur, quo solertius et religiosius solis publicis consilii vires tempusque sacrandi animus adfuerit, et quo sanctius Status obligationi gravi satisfacere adlaboraverint.

**) Stylus satis candidus, ornamentis carens, et ideo sincerus.

***) Saluberrima sane restrictio ! qua ii assidui in suis negotiis concives, qui faragine actorum a legendo secus deterrerentur, utilem legum patriarum doctrinam haurire possunt ; alii vero, qui, neglectis partibus suis, ad minutias usque consultationes publicas sequi amabant, ab improbo hoc labore liberabuntur. — Fertur faber quidam serrarius per annos nulla consulta-

xistimant Status indicationem nominis singularium commembrorum, in quantum eam una aut altera curia desideraret in illis commentariis admittendam esse; plurimum enim membrorum comitialium interest, ut falsae, fors in alias paginas receptae, relationes refellantur. *) 3) Consultum rati sunt Status, ut Cabinetum regium pro quavis curia aptum ad hoc (ad conficiendos commentarios) virum constituat; 4) Id naturale et per se intelligi arbitrantur Status, quod tam Cabinetum regium, quam et singula curiae alterutrius membra jure gaudeant, si ita eis visum fuerit, enunciationes suas et argumenta quaedam velut fiducialia (secreta) designandi, et praeter haec

tionum publicarum filamenta neglexisse, an non ideo domesticorum et opificii etiam partes? — dubitare licet. Ideo fiducia publica ornantur ablegati, ut caeteri cives a ferendo singulatum suffragio absolvantur, ac modus et ratio consiliorum iis relinqui possit; quodsi quidem omnis populi tribunali opus est, illud e fructibus judicabit eos! — Succincti ejusmodi comitialium consultationum commentarii non modo utiles, sed etiam necessarii, et publicitas talis et sufficiens et salutaris. — Verum enim vero omnes sic flosculi orationum, omnia rutila, gemmas imitantia, colorata vitra, omnes purpureae, quae late splendeant, laciniae, ad infascinandos imbeciles animos, non vero ad gravitatem consiliorum valentes, maximis declamatorum ingratiis, exulabunt! —

*) Jam si hoc solum scopo nomina in publicis paginis exponantur, vanitatis fomes subtractus erit.

nec verba, quae concordiam curiarum turbare possent, aut quoquomodo offensiones singulorum quorumque saperent, communicanda esse. *) 5) Putant Status aperte declarandum esse, quod relationibus his et commentariis indoles officiosa (publicae fidei) nequaquam tribuenda sit, neque curiae ullam in eos censuræ speciem exercendam habeant **) — Dum

*) Quantum hinc temporis compendium, quantum contentionum et inimicitiarum remedium! Prolatum unicum saepe incaute verbum, si illud lucem conspecturum constet, alter famae suae consulendi studio ardet, alter existimationis conservandae gratia asserto pertinaciter inhaerendum censet, attractisque in partes utrinque studiis, non horae tantum, sed hebdomadae, imo menses in agendam omni aestu causam privatam publicis consiliis subtrahuntur; si vero intercedentes forte amariores idmodi cavillationes mutuae intra palatii parietes evanescere sinantur, et incitamenta ad heroicorum aculeorum venatum minora, et venia contumeliae, fors illatae, facilior.

**) Igitur ne his quidem — velut a bono publico et legibus salutaribus, quae ipsae suam in effectu habebunt censuram, alienis — Status distineri volunt, neque suos proprios agere iudices. Et sic sapienter aequè ac juste, immotis ad latera oculis, recta ad metam alacriter decurritur. — An id probandum sit, quod singuli quidam ablegati, auctoritate privata, et absque publico responsionis onere, pro factionum diversarum causis, quemadmodum in Gallia, Hispania etc. fieri solet, ephemeridum editores, redactores, vel saltem adiutores agant, arduum est dicere. Status hannoverani id solum vitare velle

Status Cabinetum regium, ut has propositiones acceptare et adprobare velit, rogant, plenissimae venerationis sensa repetunt. Hannoverae 26. Mart. 1838. — Generalis regni Statuum Conventus.“

*exc. **

Edictum Regis Borussiae ad Posnanenses subditos catholicos.

Posnania de 20. April. Ephemerides Status boruss. hocce edictum regium communicant:

Ad catholicos meos subditos in M. Ducatu Posnaniensi: Justa cum displicentia intellexi, malevolos inter vos eam opinionem diffundere conari, ac si illud foverem consilium, ut vos in libero religionis catholicae exercitio, inque observanda doctrina fidei turbare ac cohibere vellem. — Quamvis supponere possim, poena dignas ejusmodi insurrectiones nullam apud vos fidem inventuras, quoniam ad eas refutandas quotidiana experientia sufficit, nihilo minus ad avertendum omne de paternis meis hoc obtutus sensis dubium declarandum vobis putavi, seriam mihi esse voluntatem, vos, sicut hucusque, ita etiam deinceps, secundum patentales sub aditum possessionis 25. Maji 1815. datas, in religione vestra protegere, et ideo nequaquam pati, ut libertas religionis atque conscientiae in ulla

videntur, ne communi nomine et auctoritate ad paginas ejusmodi comitiales influxus detur.

parte doctrinae ecclesiasticae turbetur aut impediatur. Libertatem religionis et conscientiae, qua antenati vestri gaudebant, custodire summa curarum mearum est; inde ex adverso datae mihi a Deo potestatis severitas eum manere debet, qui statum hunc mutare, falsis expositionibus locatam in verbo regis vestri fiduciam infirmare, et amorem atque concordiam, quae hucusque in solatium meum inter diversas in terris meis christianae religionis sectas viguit, turbare velle ausus fuerit. Itē igitur, et continue in templis vestris religionis vestrae exercitium, orateque una mecum Deum, ut omnipotens quodvis diffidentiae atque dissidiorum semen, quod malevola consilia aut perperam intellectus, et errore constrictus zelus inter vos disserere tentare posset, extirpet.

Berolini, die 12. April.

Fridericus Wilhelmus.“ v. *

*Relatio de restituta valetudine primogeniti
Sultani filii per mulierem Catholico-
Armenam*

In Status ephemeridibus turcicis de 11. Moharrem 1254 (6. April. h. a.) haec relatio memorabilis legitur: „Quamquam peritissimi medici Caesarei Principis, Abdulmedschid, curam medicam susceperint, omnemque opem medendi et medicamina solerter adhibuerint, ad eum a morbo (gelindschik vocant) liberandum, placuit tamen Deo maximo, qui medi-

camento cuivis singulares et proprias vires mendi tribuere novit, morbum serenissimi aegroti per omnipotentiam suam alia ratione sufferre; mulier quippe catholico-armena, nomine Maria, (quae curando hoc morbi genere occupatur) remedio a se parato vim morbi levare scivit, et serenissimus infirmus e nutu et gratia divina salutem recuperavit, plenoque jam revera corporis vigore perfruitur. — Serenissimus Sultanus e felici hoc medicae curae effectu summo solatio perfusus, supra dictae mulieri praeter plura munuscula notabile vitalitium elargiri, et ad augendam inter nationem ejusdem famam propingvos et consanguineos mulieris benignissime a censu capitis absolvere dignabatur. v. *

An Mare-Mortuum (L. Asphaltites) australem effluxum habuerit?

Ante unum annum duo angli, DD. Moore et Beek, navi circumvecti, mare mortuum in tota sua extensione pervestigarunt. Phaselum Jassa per Hierosolymam Hiericum (Jericco) transportari curarunt, eamque die 29. Mart. a. p. in Lacum demiserunt, et usque 17. Apr. in eo circumvecti Hierosolymam reversi sunt. Profunditatem in plurimis locis dimensi sunt, et de magna parte etiam litoris conspectum elaborarunt. Quod adtinet libellam maris Mortui resultatum cum perscrutationibus olim Dni Schubert plurimum convenit. In literis die

18-va Apr. Hierosolyma scriptis D. Beek sequentia refert: „Institutae a me indagationes docent, mare Mortuum adminus 500' anglicis humilius jacere, quam Mediterraneum. Hierosolyma meo iudicio circiter 2500' supra maris libellam jacet, et mons Moab ejusdem fere, ni majoris, est altitudinis.“ — Resultatum hoc simile duarum a se invicem prorsus diversarum investigationum relate ad profunde adeo sitam maris Mortui superficiem gravisimi est momenti. Documento enim est, nullam adesse rationem pro opinione hucusque plurimum propagata, quod nempe ante everas urbes Sodomam et Gomorrhahm Jordanus cursum austrum versus per longitudinem Wadi el Araba usque sinum Akaba (Maris rubri) continuaverit; nam libella Lacus Asphaltitis, ergo etiam Jordani fl. in eum influentis, vel mediocri Dni Beek sententia adminus 500 pedibus profundior est, quam m. Mediterranei, et hujus rursum libella plus quam 30 pedibus humilior, quam maris Rubri: hinc manifeste patet, quaecunque demum sit indoles regionis inter meridionalem Asphaltitis cuspidem et sinum Akaba, undae tamen Jordani in illa directione decurrere nunquam poterant. Maxima in m. Mortuo aquarum altitudo aliquantum infra 400 orgias esse comperta est; in plerisque tamen locis multo minor est, hoc tamen ad decisionem superioris quaestionis essentielle non est, quae a libella superficiei aquarum, non vero earundem profunditate dependet.

*Ad faciendam pro Patris Patriae incolumitate
vota concurrunt summi et imi *)*

Podolino, 23. April. „Singulo anno
Regis Natalem in hocce oppido reg. Podolin,
praeunte Parocho, Ignatio Hayn, summa
cum festivitate — juncta cum V. Collegio PP.
PP. — cum numerosa scholastica juventute,
juncta etiam cum extrinseca solennitate, qua
catholicum hoc oppidum summoperere devoti-
onem levat, persolvitur. Et hoc anno, pro
felici vita ac regimine Regis nostri Ferdinandi
V-ti Deo litatum est, et praeterea Parochus,
jam jubilaris sacerdos, correspondentem ser-
vavit sermonem, et sequentia exponi curavit
ad aram Chronographa, quorum ipse auctor
est, in tabula affabre picta, cum aquila regia,
Natalem Regis annunciante :

*FerDinanDo RegI ApostoLICO reCVrrat
feLIX natIVitas nobls faVsta DIV!*

*FLe HVngaria MetropoLes t Vas **)*
gaVDe Vero In benlgna Regls aC
Charae Patrlae Xenlls.

*EXs Vrgent CIVitates ManebVntq Ve' De-
Cora perCharae HVngariae.*“

*) Metropolum solennia vota pro festo alt. natali-
um Imperatoris ac Regis nostri Ap. retulimus
et nos, et alii; atqui non minus ferventia fuis-
se etiam in minoribus communitatibus fidelium
subditorum vota, exempla substrata doceant.

**) Buda, Pestinum.

E Pritrsd de 23. April. „Natalem celebrare diem non nostra tulere saecula, mos priscis iste placebat avis“ cecinit olim quidam. Et bene quidem. Festinarunt igitur in Pritrsd quoque incolae, uti elapso, ita et hoc anno, insignibus caeo-regiis e crassa charta formatis, Hungariae quippe corona cum cruce duplicata, insuper altera corona cum Imperii aquila in laterali ara inter plures cereos, flosculosque artefactos praevie collocatis, praemissa ex ambone congrua allocutione fidelibus ad preces pro longaeva moderni Summi terrae Principis incolumitate pie ad Deum fundendas commonefactis — inter pias comprecationes, devotas contiones, festivasque scloporum explosiones Natalem Augustissimi Domini nostri anniversaria memoria celebrare diem addito externo adparatui festivo sequente, maioribus literis adornato Chronographo:

*MonarCha AVstrIae nVnC nataLIIsante
fIat paX perennIs VnIversIs In regnIs
Deo affLante.*

*Joan. Pittford,
loci Par.*

Apostoli buzgóság.

Rosnyó. Megyés Püspökünk, mélt. Scitovszky János úr' apostoli buzgósága leirhatatlan. Ő, kinek figyelmét magas tiszte' terjedelmes ágainak legpiczinyebbe sem haladhatja, a' téli zordon hónapokat, ismét szünetet nem esmerő apostolkodásban töltötte.

Bőjt elő hava egész lementében az helybeli iskolák valának övéi, a' mikoron t. i. kivétel nélkül minden nap, délig úgy, mint délután, a' tanuló Iffiúság félévi probatételén eleitől fogva végezetig jelen volt, a' tanulókat önmaga is kikérdezte — a' jó szorgalmúakat megdicsérte, 's általjában mindnyájokat szorgalomra, erkölcsre, előljárók iránti engedelmességre serkentette, buzdította. — Allig jött ki tisztelt Fő Pásztorunk a' probatételek' végzetével az oskolákból, már is székes Egyházunkban az örök Íge üdvezítő szavát hangoztatta. Ő t. i. valamint tavali évben, úgy ez idén is a' szokott Bőjti Prédikátziókat minden vásárnap maga tartotta. Valóban! ha az üdv' ezen napjaira visszaemlékezünk, ha a' minden Beszédre nagy számmal egybegyült buzgó hivek' szeméből a' Fő Pásztor hatalmas szavai által kifacsart könnyekre visszapillantunk. — Ha emlékezetünkbe visszahozzuk: a' mi igazán apostoli buzgóságú Fő Pásztorunk milly méltósággal — nyomossággal, 's mind e' mellett milly érthetőséggel adta előnkbe hat Beszédeiben a' csak egy üdvezítő Hit' létezését, lehetlen az ő minden lépésire szívünk tellyes mélyéből áldást nem kívánnunk. — Ő hirdette nekünk nagy Pénteken is Urunk keserves halálát, ő hirdette Húsvétnapján üdvezitőnk dicső feltámadását. — Jelenleg különös vigasztalását leli többször tisztelt Fő Pásztorunk Apostoli Királyunk ő Felsége azon legkegyelmesebb határozatában, mellynél fogva a' Rosnyói székes Káp-

talantiszteleltbeli tagjáva Zabka Mártonal-Esperest, 's Rima-Szombati Plébánost, ki a' katolika anyaszentegyháznak tudománytellyes munkáival már tevé szolgálatát, legközelebb kegyelmesen kinevezni méltóztatott. — A' mi már annyiszor tisztelt Fő Pásztorunk' bölcs kormánya alatt a' tudományokbani munkálatok is folyvást fejledeznek megyénkben, a' mint azt e'jelenlapok (lásd az 1837ik évi 4. köt. 188. lapján) már is jelentették. Ez üdőtől óta megyénkben ismét két munka jelentmeg, egyik Zabka Mártontól e' czim alatt: „Beköszönő Beszédek' Taglalatja“ — másik legközelebb Czente István Böltselkedés Tanítójától: „a' Böltselkedő Magyar Polgár.“

* *

Exc. ac Ill. Episcopus Nitriensis Jos. Vurum.†
E literis Nitria 4. Maji a. l. datis.

„Excellentissimus Dnus Praesul Nitriensium, quin pridie, vel de minimis aegritudinis molestiis questus fuisset. Die 2-a curr. mensis hora sexta matutina, Deo Creatori, cujus sancto ministerio religiosissime fungebatur, magnam et piissimam animam reddidit; hodierna die, adeoque post effluxum 48 horarum, prout Testamento disposuerat, tumulo Praedecessorum suorum appositus. — Quali amoris vinculo suis necebat, sub sepultura ejusdem observari potuit; in confluxu numerosissimo, ex tota qua late patet circumvicinia, plurimos diversorum Ordinum et sexus videre fuit, qui filiorum adinstar, lachrymis genas rigantibus, Patris et Praesulis hujus obitum lugebant. Obiit itaque magnus hic Sacerdos saeculo; vivet tamen perpetuo in cordibus nostris, et memoria ejus jugiter in benedictione permanebit. Spiritu ecclesiastico pleni testamenti Illius continentias successive communicabimus. Deus donet Ei Requiem sempiternam!“

J E L E N T É S.

Tek. ns Pozsony vármegye' külön kinevezett küldöttségének felügyelése alatt Pozsonyban előfizetés' utján egy munka jelen meg, magyar és német nyelven külön kötetekben következő czim alatt: „*A' Duna' pusztításai Magyarországhban 1838dik évben*“, a' Hirnök és Századunk' szerkesztő személyzete által kidolgozva; melly munkának egész jövedelme, a' készítésére megkívántató anyagi költségek' levonása után, a' vizpusztítás miatt szerencsétlenségre jutottaknak van szánva. — E' munka' tartalmát teszik: 1) Az áradásnak historiai leírása, hiteles, részint hivatalos kútfökből merítve, különös tekintettel Pest városára. 2) Emberszeretet' és önfeláldozás' kitünő példái a' szerencsétlen vészidőben, népcharacteret és erkölcsöket festő, vagy más tekintetben érdekes részletekkel. 3) Körülményes és hű följegyzése mindennemű gyámolításoknak, kegyes adakozásoknak és segedelmeknek közelben és távolból. 4) Tudományos vizsgálata e' példátlan esemény' okainak; felvilágosítása azon földtudományi 's építészeti hiányoknak, mellyek a' házaknak illy rendkívüli összedőlését megfejtethetővé teszik. — Förster Lajos ur, bécsi építész 's az Allgemeine Bauzeitung' kiadója, nagylelkűen ajánlkozott e' munka' elősegítésére, mind a' helyi színén szerzett tapasztalatinak közlése, mind pedig az által, hogy az ahhoz melléklendő könyomatokat, a' készítésén áron, tulajdon könyomtató - intézetéből

adja. Hasonló emberbaráti czélból és módon ifj. Schmid Antal ur, pozsonyi könyvnyomtató, vállalta magára valamenyi példánynak minden typographiai haszon nélküli nyomtatását. — A' szenvedő emberiség' javára nyújtott ezen áldzatok lehetővé teszik, hogy a' magában körülbelől 12 sűrűen nyomtatott median-ívet foglalandó kötetnek egy ezüst forintra határozott előfizetési árából, két harmadrész tisztán a' szerencsétlenültek' számára meg fog maradni. — A' munka f. é. augusztus' végén jelenend meg; az előfizetések pedig arra minden t. cz. hatóságoknál Magyarországon 's a' hozzá kapcsolt részekben, Erdélyben 's a' német ausztriai örökös tartományban legfeljebb f. e. július' 15ik napjáig fogadtalnak el; a' külföldről pedig azon könyvárulások' útján, mellyek az előfizetési díjak' beszedését könyvárusi kammat nélkül vállalják el. — Mind a' hatóságoknál (különkülön mindeniknél) előfizetett példányok' száma, mind azon nemesek' nevei kik e' munkát akármiképen elősegítik, ugyanabban, valamint a' Hirnök és más ujságok által is köz tudomásra fognak juttatni. Pozsonyban, aprilis 16kán 1838. *Balásfalvi Orosz József*, m. k., a' Hirnök és Századunk' kiadója.

A' „Természet“ szerkesztője is, tehetsége szerint segíteni ohajtván embertársinak inségén, „Részvét gyöngyei“ czim alatt, hazzánk jelesb íróitúl beszély-'s versfüzért szándékozik kiadni 's annak egész jövedelmét a' károsult földnép számára szentelni.

De influxu et conditione preli.

Ea, quae scriptor anglus, Bulwer, in suo opere: „Anglia et Angli“ de prelo profert, memoriam hoc in primis tempore merentur, dum et preli potentia expetitur, et mordaces cavillationes scriptorum praevalescunt.

„Quidam“,—inquit ille,—„homines ingenii non tam profundi quam potius aestuantis, prelum summis sine restrictione laudibus in caelos eferunt, influxunque ejus, seu efficaciam, influxum culturae politicae vocant; cum tamen is opinionis potius sit. Majores quippe societatis civilis classes certa et propria in rebus politicis, commercio, et doctrina morali sensa fovant. Ephemerides laete prosperant, dum alicui harum classium semet addicunt; et omnia scitu digna, quae ad confirmanda vel illustranda sensa suorum fautorum valent, in lucem protrahunt; proinde etiam praejudicia, affectus, et quasi sectae suae superstitionem, qua hae contra adversam sibi factionem imbutae sunt, pari ratione amplectuntur. Hinc paginae publicae sunt organa tantum opinionum; et veritates non minus ac errores, bona atque mala opinionis, cujus vices agunt, sibi adsciunt.“

„Ideoque fieri nequit, ut paginae, quae relate ad sensa rectum tramitem tenere videntur, ut inquam, eadem respectu etiam personarum justae sint. Ponamus enim eas fa-

et um aliquod, quod evenit, ad communicandum sibi eligere, id tamen nunquam absque partium studio, uti conveniret, referent. — „„Per Deum! — audivistine? — Dux Wellington equitans puerum quempiam conculcavit.““ Paginae quaedam factioni Whig addictae miserandum hunc eventum avide illico arripiunt, eum in rem suam adornant, et adaugent, — Dux Wellington monetur; fit de contemptu vitae proximi allusio. — Paginae factionis Tory respondent, factum non negant, aliter tamen explicant. Puer stolidus media in via substitit; equus ferus, ut nemini ignotum, os caute durius habet, in equitem nulla conjici culpa potest; — quam inaudita malitia, propter infortunium, quod oculis incuriis pueri et asperitati maxillarum equi adscribi debet, Ducem Wellington arguere. — At vero en aliam adhuc diversam prorsus eventus narrationem: non erat sonipes Ducis Wellington, qui puerum conculcavit, sed Domini Palmerston. Utuntur extemplo paginae Tory hac opportunitate, erigunt cristas, triumphantque. Quam malitiosa fuerat fictio paginarum mendacium whig! — quam contra horrenda Dni Palmerston agendi ratio! — Criminationes omnes, quae tam foedae videbantur, dum contra Ducem Wellington projectae fuere, majori nunc mensura in Procomitem Palmerston congeruntur! Declamationes eadem, quas prius paginae Tory imperiose adeo damnarunt, nunc per ipsas ad unam omnes recoquun-

tur. Injuriosa eventus adulteratio pari ratione continuatur, tantum quod nomina personarum permuteantur. — Et hoc est specimen potentiae preli. — Haec opinionis praestitutio et adoptio justum esse in personas vetat. Facta quidem referuntur, at explicatio factorum est pomum discordiae, et contentionis argumentum. Haec est denique causa, cur sit facilius de valore ac praestantia dramatis recensionem, quam de meritis actoris scenici justum iudicium obtinere. — Multo post, dum jam vox publica respectu certi cujuscumque consilii, aut facti communi consensu pridem semet enunciaverat, obtutu characteris personarum adhuc anceps haeret. Atque in hocce prelum est fidele opinionum chronicon, ephemerae autem paginae imaginem aeternae historiae nobis sistunt.“

„Quum itaque ephemerides organa sint diversarum opinionum, inde *opinionum* per eas consequitur in animos influxus; illae etenim ephemerides plurimos praenumerantes habent, quae se ad classem populi (ratione opinionis) frequentissimam convertunt; *) pro

*) Nostra opinione multitudo lectorum a diversis aliis etiam causis, non solum a sympathia et adoptione sensorum dependere potest; quandoque adversarii etiam paginarum quarundam easdem legere coguntur; saepe praejudicium, saepe felix temporum et adjunctorum opportunitas; saepe defectus meliorum, saepe varietas et copia argumentorum, locus atque focus editionis, ampliora in exordium media, potentiores amici, et socii, commodior ac celerior expeditio, pretium

ratione duntaxat propagationis suae influxum ampliorem consequuntur, et sic tandem popularis *opinio* maximam adipiscitur potentiam. Hinc profunda, et necdum satis explicita sententia sequitur: „prelum opinionum repraesentat.“ At cujus opinionem? illorum, quibus inservit. Quid hinc consequitur? — Quod pretium ephemeridum notabilem exerere debeat influxum ad enunciationem et communicationem opinionum; quia propogatio paginarum pretio earundem respondere consuevit, et consilia atque tendentia paginarum constanter opinioni maximae partis accomodare se debent.“

„Quid inde sequeretur, si deinceps cunctarum ephemeridum pretium duobus schilling (per diem) augeretur? Quod magnus praenumerantium numerus ab ephemeridibus absterneret, quodve numerus emtorum ad eos coarctaretur, qui pretium solvendo essent. Eae

vile, studia varia. et favores etc. etc. copiam lectorum parant. De eo autem plene persvasi sumus: quod paginae publicae, qua *organa opinionum*, his viam, influxum et potentiam procurent, tanto quidem majorem, quo semet frequentiores et acceptiores non pure opinionis, quam praeseferunt, specie, sed aliis etiam mediis, reddere norunt: et sic efficaci opinionum famulatio allecta multitudine, quae antea vel nullius vel alterius opinionis fuerat, sensim suam seu propriam seu adoptatam eidem ingenerant, et sic conflata majori potentia etiam influxum opinionum saltim mediate adaugent.

*

itaque horum duntaxat paucorum et divitum commodis et opinioni assentarentur; si enim eorum non ferrent adprobationem, cessare prorsus cogerentur; proinde opulentorum tantum opiniones repraesentarentur, neque ulla opinionum multitudinis haberetur ratio, et ephemerides non essent organon universorum(?) sed solum oligarchicorum sensorum enunciationes.

—Quamquam proprietatis in Anglia massa inter homines factionis Whig et Tory aequaliter utcumque divisa sit, major tamen lectorum pars ad factionem Tory spectare putatur. Supposita jam hujus rei veritate, influxus preli per suppositam aequae pretii elevationem repente ad homines factionis tory transiret, atque Paginae „Standart“ et „Albion“ frequentissimae evaderent; jam si consequentia haec respectu elevati pretii vera est, etiam contrarium ejusdem verum esse debet, si nempe pretium deprimeretur. Quid enim vero sequeretur, si paginae, quae pro septem „penny“ vendi solent, posthac duobus venderentur? Quoniam venditio ab iis, qui septem „pence“ solvendo pares fuere, etiam ad eos, qui tantum duo solvere possunt, extenderetur, paginae illae tum de alia majoritate sibi procuranda sollicitae esse cogerentur, et semet sensibus diversorum hominum, qui pauperiores sunt, quam lectores sui priores; et sic novus opinionis influxus et potentia in civiles nostras correlationes et decreta legislativa agere inciperet.“

„At vero, utut praecipuus influxus preli in opinionum repraesentatione (quod earum vices obeant) consistat, non tamen potest negari, illud eminentiori etiam jure, eam producendi et efficiendi gaudere. Si illustria illa nomina, quae literaturae periodicae honori ac laudi fuere, consideremus, si expendamus vix unum e celebrioribus hodiernis scriptoribus esse, qui in his aut illis paginis scribendis partem non cepisset, si recogitemus, quod Scott, Southey, Brougham, Mackintosh, Bentham, Mill, Maccullock, Campbell, Moore, Fonblanque (his etiam Dnum Southern adjicere merito possumus, unum e praecipuis egregiarum paginarum „Spectator“, scriptoribus, cujus articuli celebritatem obtinuerunt, quae tamen sub pallio anonymi auctoris eidem subducitur) de anno in annum periodicis suis scriptis divitem cogitationum et cognitionum suarum thesaurum in publicum effundunt, fatendum profecto est, prelum, hoc modo locupletatum, parte duntaxat virium suarum opinionum vices agere, easque parte altera etiam propignere.“

„Interim pauca tantum exempla adsunt, in quibus ephemerides plus praestitissent, quam quod opinionum politicarum vices ac famulitium obiverint. Sola Periodica scripta, semestralia, menstrua etc. eo contenderunt. Ratio est evidens: Ephemerides quotidianae omnem contentionem in vendendas majori numero paginas convertunt; summa aeris, quae tali in-

stituto inhaeret, est ingens, fama, quae datis articulis acquiri possit, exilis et precaria, et ideo plerumque editio harum paginarum promercantili solum speculatione habetur. Novae vero opiniones non sunt populares; itaque paginae, quae multos praenumerantes obtinere volunt, pro regula sibi praefigant oportet: cum torrente et juxta eum natare; si in quibusdam ephemeridibus major lectorum numerus sua praejudicia, affectus non secus ac rationem sanam, et quidquid sua interest, velut in speculo quodam repraesentari et reflecti viderit, ad eas concursabit suam in iisdem imaginem redditam intaitura. *) Hinc sequitur, quod paginae, quae opinionem, *plurimorum repraesentant, minime eam propignant*; quod duo haec pensa per duas diversas vires produci debeant, et quod, quo plus novae doctrinae ephemerides quaedam continent, tanto minori in publico propagatione et frequentia gaudebunt. In hoc lux moralis physicae luci similis est; quem ad modum enim objecta, quae lucem reflectunt, libenter intuemur, ita oculi ab orbe illo, qui lucem ipsam fundit, ingrata sensatione semet detorquent.“

„Hujus rei, quod nempe popularitatem auctoris cujusdam non praestantia ejus, et prae lectoribus ingenii eminentia, sed sensorum sympathia constituat, in historia scientiarum exemplum praebent Dante et buffo (sannio): ambo erant hospites in aula pedantici Scali-

*) Veritas hujus asserti negari nequit!

gerii; scurra magnifice, poeta autem parce habebatur. „Quando tibi tam laetae res erunt, prout mihi?“ quaesivit buffo ex illo triumphans. „Quam primum“, reposuit caustice Dante, „Patronum (Maecenatem) invenero, qui adeo mei similis sit, uti princeps Scaliger tui est.“ — Opinioni parens et auctor aetati ejus praecedere solet; atqui ei praeire et eam reflectere (repraesentare) simul impossibile est. Hinc paginae maxime populares praeteritorum temporum plagiariae sunt; e cogitationibus vivunt, quas coevi sui sapientiores decade ante jam diffuderant. *) Quod tum philosophia fuerat, nunc opinio est.“

„Quod morem sub anonymo scribendi adtinet, evidens est, quod si hac ratione de viris republicae liberius scribendi detur facultas, hoc una tanto minori veracitate facere liceat. In regnis despoticis, in quibus compedes et catenae sunt praemia liberorum sensorum, sub anonymo latere prudentiae ratio exposcit; **)

*) Hinc intelligitur, quemadmodum ideae revolutionariae multo ante seditionem primam gallicam per sophistas paratae, per publicas dein paginas velut opinio publica reflexae sint; et tandem ordine ad alia etiam regna, ut novi quid, et tamquam opinio publica, quae tamen adventitia et nihil nisi stulta imitatio fuerat, transfusae sint.

**) In talibus — si adhuc dantur — despoticis civitatibus nec hoc quidem providentiae medium quidquam opitularetur. — Singulares profecto ideas habent doctissimi etiam secus vi-

at vero quid politicum in regno nostro scriptorem prohibet, quominus aperte absque vel obligationi satisfaciat? Dummodo elucubrationes intra justos legum limites conti-

ri liberarium regnorum de vigente alibi preli discrimine. Si qui in Anglia, Gallia, Belgio in Helvetia etc. preli libertate abutantur, non modo interdictis, confiscationibus, multa ingente pecuniaria, sed etiam exilio aut carceribus revera puniuntur; exempla in hanc rem sunt quotidiana, quorum complura jam his etiam paginis retulimus. Nec dubium, ubi moderata vigent regimina, excessus preli, uti alios armorum abusus, plerumque praecaveri, nec proinde tot, nec tam graves dari posse poenas, quodve in liberalioribus civitatibus majores excessus utrinque, — etiam in puniendo, — patrentur, testis nunc Hispania, et America bor. e. g. in hac si quid de emancipatione scribatur: lex Linchii adhibetur. — Morales certe compedes typi in regnis paterne gubernatis, quibus abusus tantum cohibentur, minus dolent, quam illata fors per prelum innocentibus ac ipsi reipublicae injuria, et recepta commissi jam delicti poena, imo saepe vitae, fortunarumque per privatos jactura, irrefrenatis typographiarum devastationibus illata: compedes ergo licentiae in maxime etiam liberalibus civitatibus adsunt, et quidem acerbissimi, adsunt etiam in ultima instantia duella, rapinae, eversiones typographiarum, trucidationes etc. In ipsa Anglia cur D. Pulter hodie causam coram comitiis agere cogitur? fors ad referendum praemium; utut difficile sit veritatem dictorum ejusdem negare. — Vel fors salutaris est dicere: licet tibi peccare, ut tanto asperius luas? quam monere: cave cecideris! Madrito de 10. April. haec scribunt: Interim dum

neantur,* nihil exposito nomine timendum habet; si autem legum limites transgressus fuerit anonymitas eum nequaquam celabit. At vero professo nomine non utique eadem infesta cum acerbitate in summos magistratus invehi, neque eadem de veritate aut falsitate rei incuria criminationes repetere, sinistrasque relationes divulgare campus suppetet. Plus pudoris aperta quam clandestina calumnia habet; tot novae fabulae, si auctorum nomina in paginis una exponerentur, haud comparerent; antequam veritas eventuum explorata haberetur, ii inter dierum historiolas tam avide non referrentur, dum ridicula simul incumberet obligatio de die in diem easdem retractandi.“

Ministri consilia ineunt, annon — constitutione non obstante — censuram reducere consultius futurum sit, Generalis Quiroga violenta, solito more, interventione paginarum „Graduador“ materiale non minus quam operas sub seram posuit. — Paginae „Gaceta“ cum indignatione indicant, Madriti scriptum sub titulo: „Mors naturae“ typis editum esse, quod crassissimum materialismum propugnat, et quasi nova „Systematis Naturae“ editio est, quod literaturam gallicam seculi 18-vi foedavit, eoque contulit, ut politica Galliae revolutio in socialem degeneraverit. Effrenatae huic proterviae quantocius metam ponendam urgent, ni cuncta morum et religionis fundamenta subruere placeat.

*) Nec in aliis regnis quidquam aliud exposcitur: utiles quae doctrinae in omni genere plurimi aestimantur.

„Confiteamur candidè: iniquumne hoc esset? — Dicent quidam: justum esse, ut forti animo de viris reipublicae scribatur. Verum enim vero quid significat forti animo scribere? — Nihil falsi, sed id solum, quod verum est. Si scriptor politicus nomen suum indicaret, eundem publicae opinionis, quam determinare aut reflectere contendit, influxum incurreret, in sua opinione magis consequens et in examinanda veritate circumspectior foret. Non esset illa Ephemeridum fama, quod vulgo calumnias et dierum mendacia recipiant; neque per hoc audacia earum minueretur, quoniam ea honesta esset. Praevie enunciavi, potentiam quamvis, ut certa et constitutionalis sit, simul responsionis oneri subjiciendam esse: ast potentia anonymae responsionis oneri subducitur. — Quod alterum pro anonymis scriptoribus adductum argumentum nempe censuram literariam adtinet, quod scilicet sic a partium studio magis liberae librorum recensiones obtineri possint, quam si nomen recensentis, fors amici, nosceretur: opinio haec prout plurimis accepta, ita maxime erronea est. Quaerimus ab unoquoque, qui semel censurae periodicae velum levavit, an non partium studia ac personales considerationes, quae anonyma scribendi ratione cohibenda forent, hac potius protegantur et confirmentur. Hodie omnis fere recensio solius notitiae et amicitiae privatae fructus est.”

(Continuabitur.)

Vere christiana circa adflictos sollicitudo.

Dum e sapientissima, indefessa et vere paterna Serenissimi Caeo - Regii Archi-Ducis, D. Regni Palatini cura ac sollicitudine diebus illis calamitatum et aerumnarum exundationis plura millia incolarum pestiensium aris focusque ac fortunis omnibus privatorum in Ludoviceo tectum et alimenta inverunt, una etiam spirituali et religiosae eorundem necessitati subventum est. Reger quippe Commissarius, D. Joan. Lónyay de Nagy-Lónya pl. tit., summa cum solertia atque providentia gravi munere defungens, pridie dominicae quintae quadragesimalis hungarico castrensi superioratui illud significavit desiderium, ut sacellum Ludovicei benedictione inauguraretur, cultusque in eodem divinus in consolationem frequentissimorum, inter parietes instituti refugium invenientium, infelicium celebrari possit. Vere christianum hoc desiderium propensum animum et plenam adprobationem nactum est, et vir piissimus atque aestimatissimus Superior, ac Gen. Vicarius castrensis D. Ign. Czigler eadem illico nocte fecit ordines efficacissimos, ut sacellum, adhuc prorsus vacuum, non solum decoro altari provideretur, verum altera immediate die, i. e. die Domini (superius indicato) assistantibus compluribus sacerdotibus solenniter ab ipso benediceretur. Post hanc solennitatem holocaustum sub cantato sacro Deo

omnipotenti idem obtulit, quo durante chorus musicus Incl. Cao-Regiae legionis pedestris Comitis Rothkirch arias ecclesiasticas cecinit, concinentibus non tantum centuriae, quae vi muneris intererat, militibus et officialibus, sed etiam omnibus devotis et in ferventissimam pietatem incensis fidelibus. Solemnitas his adhuc absoluta nondum fuit, sed peracto missae sacrificio RR. D, Superior castrensis ad congregatum pium populum sacrum sermonem dixit plenam unctione spirituali, qui cunctorum corda pervasit, salutaresque et — prout speramus — perennaturos in animis, calamitate afflictis, fructus progeniit. Orator quippe egregius ad locandam plenam in Deo omnipotente fiduciam hortatus, paterna benignissimae Cao-Regiae Majestatis sollicitudine vivide sub oculos posita, magnanimamque opem promptissimorum humani generis amicorum adumbrans, impense monuit ad solertem non minus vitae rationem ac obsequium erga Superiores et Magistratus, qui indefessa cura infelicibus subvenire adlaborant; gravi huic orationi eloquio svavi novam addidit salutarem efficaciam. Ut vero amplior adhuc eximiae hujus dictionis adsit seges, magnanimus inventus est benefactor, qui eam suis expensis typis edi et cum consensu Ill. Dni Francisci e Comitibus Szá-páry, qui nempe superinspektionem in Ludoviceo gerit, inter infelices gratuito distribui curavit. Vir ille magnanimus est D. Bibliopola Müller.

Bellicus adparatus Galliae hodiernus.

Paginae „Charte“ hunc elenchum bellici adparatus in armamentariis Galliae coacervati, praeter eos, qui nationalium militum sunt, communicant: 3000 tormenta majoris molis pro oppugnatione; 1567 aenea et 1862 ferrea castrensia; 2562 projectilia; 4,000,000 majores et 4,000,000 minores globi pro tormentis, 1,000,000 pro projectilibus, 719,000 ferreae bolides fartae, 10,000,000 kilogram pulverum pyriorum, 1,226,000 glandes scloporum longioris, et 74,000 brevioris tubi (Carabiner), 850,000 gladii peditum, 130,000 gladii equitum, 5,200 secures milit. 44,000 laminae; 12,000 loricae ferreae.

Exercitus gallicus 1838.

E tabellis aerarialibus exercitus pro anno 1839 patet numerum exercitus gallici stipendiarii in ipso regno 278,066 pedites et 51,276 equites efficere; Anconae 1522 pedites praesidium agunt; exercitus in Africa 38,000 pedites et 8879 equites censet; simul itaque totus exercitus 317,000 pedites et 60,055 equites numerat.

Progressus culturae in Aegypto.

Litterae Dni Waghorn testantur societatem missionariam Church londinensem in Ae-

gypto progressus facere. Domicella Holli-day, quae circa finem 1833 illuc adpulit, postquam linguam arabicam addidicisset, pro 80 puellis arabibus scholam erexit, et haec est prima in Aegypto schola puellarum; testante Dno Waghorn etiam Prorex in educationem puellarum aliquid conferet. In scholis Cahirae 9000 studentes numerantur, Alexandriae autem 7000, et in tota Aegypto simul circa 27,000.

*Optatissima Globi aërostatici directio ad-
inventā.*

Diuturna meditatione institutisque tentaminibus Dno Traugott Seidel (in Penzing ad Viam Nro 19 et 20) tandem feliciter successit ejusmodi adparatum adinvenire, vi cuius ab arbitrio aëronautae plene dependet globo suo, pacata caeterum atmosphaera, *directionem, quae placet, motumque ulterio-
rem plagam versus a se libere electam in-
dere, aut iter penitus convertere, et in ad-
versam prorsus regionem dirigere.* — Cum tamen adjuncta Dni Seidl eidem omnem hujus inventi usum capere non admittant, ideo primum se declarat ad illud aëronautae cuidam aut cuicunque, qui pro adjunctorum ratione ex invento hoc usum capere posset, imo optaret, cedendum.

Numerus navium Coronopoli 1837.

Anno praeterlapso Coronopolim adpulere 1240 naves inter quas 384. saburra et 164 lithantracibus onustae; inde vela dederunt 1232. naves, e quibus 23 saburra onustae. Numerus advectorum peregrinorum 2097 effecit, e quibus 1373 in vaporariis adpulerunt. E superiori navium ratione patet exportationem importationi plurimum praevalere.

RR. Joan. N. Sági Abbas tit. — RR. Mich. Fogarassy Can. M. Varad.

C. R. A. Majestas alt. resol. de 14. Apr. Canon. Jaur. et Cath. A. Diacono, Joanni Sági, tit. Abbatiam SS. Apostolorum Petri et Pauli de Tata b. conferre dignata est.

C. R. A. Majestas altissima resolutione de 14. April. Michaeli Fogarassy, Canonicum hon. et instituti sublimioris Presbyterorum Viennae Directorem — Magno Varadinensis Capituli l. r. Canonicum et Academiae Reg. Prodirectorem benignissime nominare dignata est.

L o g o g r y p h u s.

Est fluidum, et centum quinquaginta sibi quinque
 In toto numerat, qui dubitat, videat!
 Syllaba prima tibi nutrit juvenesque senesque,
 Non tamen in terra crescere sœvit ea.
 Fronte carens totum plus sexus possidet alter,
 Atque maris, si vis, flumina fluctigera;
 Sed quinquaginta exmissis, nunc subjice centum,
 Viribus immensus, terribilisque latro.

s. Joan. Papp. Temesvar.

E L E G I A

in obitum

*Excellentissimi, Illust. ac Reverendissimi**D o m i n i***JOSEPHI VURUM,***Episcopi Nitriensis etc. die 2-a Maji fati
functi, a II. Humanit. Schola Gymnasii
Nitriensis.*

Funebres Elegi! quid enim, nisi moesta supersunt
Lamenta? elicitis ite dolore modis!

Flebileque officium pietatis agendo supremae,

Lugubri Nitrias voce replete plagas;

Nec juvat his tantum consistere partibus: omnem

Per Patriam querulos ingeminate sonos:

Occidit, immiti mortis prostratus ab ictu

Praesul, Nitriensi stratus in arce jacet!

At quos non annos, at quid non temporis illi

Quisque spopondit adhuc, quisque precatus erat?

Vidimus in tanta vires aetate recentes,

Qui teneat corpus, vidimus, omne vigor.

Vidimus optatos remeare per ora colores,

Vitalique genas lene rubere rosa.

Vidimus ad sacras fervor quam strenuus aras,

Voce illum resonis mire animante tonis.

Vidimus; et laeti: „procul est hinc, diximus, omne

Et fatum infelix, tristis et ille dies.

Integro adhuc gaudere diu bona Praesule nobis

Astra dabunt, votis astra secunda piis.“

Haec nos; at Superis non haec sententia. Longas
 Spes subito nobis abstulit hora brevis.
 Sic humana fluunt; praeceps habet omnia casus,
 Saepe inopinato mors ades atra pede.
 At bonus in te quid potuit delinquere Pastor?
 Quid Grex commisit, vel quid Ovile mali?
 Non alium magno poteras deprendere in orbe,
 Armis qui caderet victima justa tuis?
 Sunt equidem centum, (parum et hoc) sunt millia
 centum,
 Quos taedet vitae, vel pudet usque suae:
 Debueras istos gregibus compellere nigris:
 Ausa sed es sacrum falce ferire Caput!
 Quis tibi jus homines tantum commisit in omnes,
 Cruda, et Apostolicum sternere posse Virum?
 Non te sacra Pedi tenuit reverentia? nec te
 Majestas bifidae terruit ulla Mitrae?
 Non Crux devoto Superis dependula collo?
 Non, quod in obtutu fulsit, et ore, decus?
 Non Ordo, Magnae monimentum illustre Theresae,
 Virtute, et meritis quem tulit ille suis?
 Non haec profuerint? non mens, animusque gerendae,
 Consiliumque potens, dexteritasque rei?
 Nos miseros! vitae statio quam lubrica nostrae,
 Obsidet assiduis quam Libitina dolis!
 Magne jaces Praesul! digne hic virtutibus orbem
 Ornare, et Pylios vivere digne dies!
 Et lacrimis deflete piis, et flende Tuorum
 Et Pater, et Praesul tempus in omne jaces!
 Non Tua Te nobis reddent benefacta, nec ille
 In Te, qui nostro pectore fervet, amor.

Jam Tua Te virtus felice locavit Olympo,
 Virtus aethereis digna nitere choris.
 At nos Te terris migrasse dolebimus, alta
 Sive fugat Titan sidera, sive fugit.

De influxu et conditione preli.

(Continuatio.)

„Si opus aliquod hodie, etiamsi jure merito, laudatur, inter decem casus nonies secure pactum iniri potest, quod auctor cum redactore paginarum et in genere cum prelo intimo in nexu constituatur. Bone Deus! quae non machinae, qui non elateres adhibentur ad laetam libri cujusdam prosperitatem e charitate christiana procurandam. Nolo adseverare recensentem in suo partium studio mala fide agere; forte ejusmodi sensis se inducivit, quae privatorum animi adfectuum lance expensa, pulchra et laudabilia haberi possint. Hoc tamen pacto emolumenta, quae relate ad recensiones e suppressis nominibus promanare deberent, in fumum abeunt. Sumitur larva, non ideo, ut contra interpellationes et amica ne fors pro privato partium studio postulata recensens tutus sit, sed ad multitudinem de eo fallendam, quam procul illud partium studium progrediatur (i. e. non propterea, ut operis auctor, sed ut lector ignoret recensentem; seu ut nexus inter recensentem et auctorem intercedens lectorem lateat.);

et ipsum illud malum, quod arcano nominis impediri debuisset, per idem non tantum producit, sed etiam magis adhuc reconditur, et sic per ipsum hoc secretum etiam remedium ejusdem impossibile redditur. Si res non leviuscule expendatur, patet, privati studii intercessionem ad argumentum recensionis minus influere, si nomen recensentis publice constet: primo quidem, quia publicae opinionis vindicta quemvis alicujus celebritatis recensentem cohiberet, quominus e suo recti studio quidquam venundare audeat; secundo, quia plurimi dantur in orbe literato, qui catenam impurorum motivorum publice illico notam reddere parati forent, qua laus aut vituperatio recensionis libro adsciscitur et alligatur. Proinde indicato nomine revera eo res adduceretur, ut privati respectus premantur, vel saltim eorum nisui occurratur, quibus lectores tamdiu ad devia deducti sunt. Shakespeare calumniam minus quam furtum excusari posse adfirmavit; et nobilior adhuc sententia viget apud certas gentes incultas, scilicet: convitia majora esse moralia delicta, quam ipsum homicidium. Dicunt enim admiranda sane sagacitate: „si cui vita adimatur, id solum eidem ademptum esse, quod citius aut tardius amittendum erat; si autem homini existimatio subripiatur, id ei aufertur, quod fors in perpetuum conservare potuisset. Quod vero multo adhuc gravius est: malefactum in hocce casu sine limitibus et infinitum est. Homicidi-

um quippe ultra sepulcrum non protenditur; facinus sibi ipsi limites ponit; at vero in calumnia nequidem sepulcrum injuriae filum rescindit; mendacium ad posteros transderivari potest, et de generatione in generationem memoriam victimae maculare. — Praeterea cum persona alicujus anonymi auctoris aut paginarum redactoris communis etiam metus explorationum et insidiarum, tum sensus quidam periculi ab illo imminētis, semet sistit, quem anonymorum scriptorum indoles progignit. Non possumus quippe non in iis homines intueri, qui in tenebris cor uniuscujusque sica perfodere possint; sic calumniae ac mendacia, tum plebea et sordida paginarum dominicalium turpitudine mox efficient, ut omnes una ephemeridum redactores suspicionem malam incurrant, quam tamen plures, non solum honore dignissimi sed etiam ingenio praeclari, nequaquam merentur, — quem ad modum nempe olim Venetiis quodlibet membrum secreti senatus, quamcumque caeterum humano et nobili animo praeditum fuerat, partem tamen odii atque terroris ferre debuit, quo inflictio poenae clandestinae et homicidium, arcanis tectum, gravabantur. Verbo infaustus sub anonymo scribendi usus est sola ratio, ob quam is, qui politica pollet potentia, non una etiam dignitate sociali gaudet. Mos iste imperitis, cum damno dexterorum, favet, pravos tuetur, dum eos probis intermiscet; est modus, per quem talenta in umbram collocantur, ne stultitia detegatur, dedecusque

sceleris sub aliis consuetudinibus, quam eae sint, quae existimationem contamire solebant, recondatur.“

„In ficta narratiuncula hispaniaca nobilis quidam et nebulo sibi invicem obviam facti:

„Ausimne quaerere,“ ait furcifer „cur palliatus incedas?“

„Quia celari volo,“ reponit praenobilis, „ast cur tu pallio recondaris?“

„Ut par tui habear“ respondet sicce nebulo. Consuetudo honestorum virorum saepe velamento deservit nebulonibus. Extra omne dubium positum est, quod si quis scriptor praeclarus nomen suum articulis, a se scriptis, in ephemeridibus subjiceret, gravitatem auctoritatis suae mox in se ipsum transferret.“

„*Nec Phoebo gratior ulla est*“

„*Quam sibi quae Vari praescripsit pagina nomen.*“

„Duae solum classes dantur scriptorum, quibus mos sub anonymo scribendi optandus esset: perfidis quippe honorationibus, qui ab amicis, dum eos vellicant, se repudiandos verentur; tum mendaci scriptorum faeci, qui a viris, quos veneno suo conspuunt, seriam sui castigationem relatueros praemetuunt.“—

„Una adhuc nobis animadversio facienda est antequam argumentum hoc relinquamus: sub exordio innuimus: influxum preli maxime adversum aristocratiae principium constituere. Haec quotidiana est hominum sententia, va-

rias tamen adhuc in se complectitur obtutus. Diximus etiam influxum preli esse influxum opinionis. At vero adhuc nuper admodum opinio praedominans manifeste aristocratica fuerat; — classis civium, ad quem prelum semet potissimum convertit, est classis media, et tamen haec classis media est simul illa, in qua influxus aristocratiae anglicae firmissimas quasdam fixerat radices. Qui ergo potuit prelum potentiae aristocraticae maxime adversum principium fieri? Primo quia pars illa preli, quae opinionem reipsa procreat, plerumque anti aristocratica fuit, et impopularia licet initio ejusdem ratiocinia successu temporis firmiores egeruntradices. Secundo, quoniam systema sub anonymo scribendi, quod in genere quasvis personales calumnias promovet, et singulariter placitis vulgi studiisque popularibus assentandi gratia illustres, non vero ignotos, viros convitari debet, progressui opinionis contra totum complexum aristocratiae per distortas individualium vitiorum ac imbecillitatum quorundam aristocratiae commemborum exaggerationes plurimum favet. Commentorum et fabularum venatu amplisque deductionibus sensim indignatio in classem privilegiatam concitata est; eodem prorsus modo sensa, primam in Gallia seditionem inflammantia, maturuerunt, plusque in hanc rem vani atriorum sermones, et famulitii blatterationes, quam opera philosophorum con-

tulerunt.*) Vanitas, luxus, et flagitia quorundam principum amarissimo ludibrio et odio objecta

*) Videtur quidem author hic secum ipso in contradictionem delabi: eam tamen ipse inferius solvit. Asserebat quippe superius non sine iusta ratione, prelum quotidianum i. e. paginas publicas et ephemerides opinionem nequaquam progignere, sed eam tantum repraesentare, et ejus quasi famulitium agere, influxumque preli esse influxum opinionis, cui blandiri cogitur frequentiae lectorum obtinendae gratia; opinionem tamen per prelum, non quotidianum, sed illud, quod claris scriptoribus, et operum philosophicorum, novarumque idearum — initio haud popularium — auctoribus operam addicit, progigni; hi enim decade publicam opinionem ingenii sui foetibus praecedunt. Hinc clarum est, nec ulla ratione negari potest, philosophos et sophistas subigere primum sensa populi, et sic opinionem publicam parare. Hoc idem factum est ante revolutionem primam gallicam per Voltaire, Diderot, Rousseau etc. etc. — Sophistarum quippe est ante omnia frena religionis, conscientiae, proborum morum, sanae disciplinae, pudoris, virtutumque omnium, tum auctoritatum habenas laxare, et licentiae sub nomine libertatis illicia depraedicare; seductis primum sic paucis, serpet malum, et per adeptos apostolosque novos novae libidines rapido progressu mentes invadunt. Quod ad hoc — tanquam efficacia media — plurimum dein valeant fabellae ejusmodi et narratiunculae fictae partim, partim saltem adauctae et in scopum adornatae de vitiis, erroribus, ac infirmitatibus singulorum quorundam e privilegiatis classibus individuum, — qualia caeterum in omnibus classibus inveniuntur, suntque totius humani generis non

sunt per divulgatas historiolas, vaferrime omnibus artis ac penicilli ornamentis adumbratas, de aulicis quibusdam fabulis; interim his, velut fundamenta suberant logica artificiosa Diderotii et acres sarcasmi Voltairii. — Et si a periodico prelo ad scripta leviuscula transeamus, nega-

vero peculiarium classium menda, quin integra classis propter exempla idmodi singularia damnari possit, prout ob quempiam e plebe latronem, haec omnis ad furcam damnari nequit, — quod inquam fabellae ejusmodi arte coloratae, et plerumque scandalosae, in illustriores, quorum alioquin invidia apud plebem magna est, congestae, ad indignationem et exacerbationem progignendam, ad mentes in mala opinione confirmandas plurimum conferant, nemo ibit inficias, etiam si malitiose exaggeratas et offensionis plenas de aulis Galliae sub Ludovico XIV, sub regentia Philippi Aur., sub Ludovico XV, tum de Russiae et Angliae Principibus et viris illustrioribus omnium regnorum, ministris item religionis, de Jesuitis etc. scriptorum potissimum gallicorum fabellas non legisset. Hisce caeterum eventus plurimi, depravatorum seculi morum piacula, haud negantur, minime vero excusantur: vitia illa perinde temporum erant, et extincto per ipsos illos sophistas in Principum et Nobilium animis omni religioso sensu prognata fuere. „Tolle“ enim „hoc vinculum religionis et vita hominum stultitiâ, scelere, immanitate complebitur.“ (*Lactant. de ira Dei* c. 8. t. 8.); at hic tantum studiosa et artificiosa turpium illorum eventuum exaggeratio, exornatio et divulgatio merito redarguitur, et deducta inde — i. e. e casibus singularibus — ad omnes omnium temporum Princi-

ri nequit, fabulas romanenses, *) quae novissimis temporibus tanta aviditate legebantur, quaeve illustriorum civium vitam describere praetendunt, nihil nisi viros vecordes, mulieres impudicas, omnes ad speciem politas absque dignitate, vitam absque utilitate ducentes, lectoribus ad nauseam usque ob oculos ponunt."

(Conclusio mox.)

Gradualis promotio in Capitulo M. Varadinensi.

C. R. A. Majestas altissima resolutione de 14 Apr. a. l. via gradualis promotionis Abbatem B. M. V. de Tormova, Joan. Delinger — Custodem; Principem Alex. Hohenlohe-Waldenburg-Sch., Abbatem S. Michaelis Ar-

pes et privilegiatos consequentia, velut societatibus civilibus perniciosissima, damnatur. *

- *) Saepius jam in his paginis de politico effectu, quem comoediae et fabulae romanenses in animos populi exerant, meminimus. — Res sane gravis est, et summam adfentionem meretur, at profundiores habet radices, quam ut simplici politiae remedio malo occurrì possit. Quo animi juveniles phantasiae imaginibus magis delectantur, quo magis a seriis studiis aliena est aetas, quo facilius a quibusvis in genere cognitiones profundiores per exteriorem culturae tincturam hoc aevo declinari consueverunt, verbo quo mens multitudinis gravioribus curis magis vacua est, tanto avidius et firmitus arripiuntur leves ejusmodi fabellae. Nullis dein documentis, nullis rationis et argumentorum viribus praejudicia evelluntur, res absurdissimae indoli ac

changeli de Gaborján, — A. Diaconum cath.;
tum Joan. Löffler Abbatem B. M. V. de cur-
ru juxta fl. Kőrös, — Archi Diaconum Krasz-
nensem, denique electum Episcopum Bacsen-
sem, Consiliarium Exc. Consilii R. L. H. et
Can. M. Varadinensem, Ant. Ocskay, —
Archi-Diaconum Mediocris Szolnok in cath.
Capitulo M. Varadinensi L. R. benignissime
denominare dignata est.

*Martyres etiam hoc seculo Religionis
catholicae.*

Numerus Confessorum et Martyrum in
ecclesia catholica etiam hoc seculo in omnibus
orbis terraquei partibus multiplicatur. Pagi-
nae quaedam gallicae, religioni dicatae, tristis-
simas continent narrationes exitus apostolicae
missionis in Indiam a sacerdotibus gallicis
susceptae. Rex in Tong-King, Mein-Menh,
quempiam missionarium recte suffocari jussit,
alium in frustra secari, et tertio novum cru-
ciatus genus reservasse videtur.

rei naturae prorsus repugnantes, delirique fatui
cerebri somnia cuiusdam pravis affectibus cor-
rupti scriptoris firmissima fide tenentur, ac pro
regula vitae praestituuntur. Tentet solummo-
do quispiam juvenem, similibus lectionibus nu-
tritum, documentis historicis et e natura rei pe-
titis ad saniora convertere, etiamsi rationem
vicisse videatur, fidem non flectet, sicque oleum
et operam perdet. *Imbuta enim recens servabit
odorem testa diu.*

Schematismus gen. Ecclesiarum et Scholarum Ev. A. C. in Hung. jussu I. ac Ven. Generalis quatuor Superintendentiarum Conventus editus 1838 a Ioa. Kollár, Eccl. ev. A. C. Pestano-Budensis V. D. M. Pestini, typis Trattner-Karolyianis 1838 (in 8-o maj., 257 pag., venditur 48 xr. c. m. in cunctis bibliopoliis Hung.)

Sub hoc titulo primus gen. Schematismus cunctarum in Hungaria ev. communitatum A. C. comparuit. D. Kollár V. D. M. nullis curis pepercit ad opus hoc quo perfectius reddendum, ope singulari Dnorum Gen. Inspectoris ev. in Hungaria communitatum, L. Baronis Alex. Pronay pl. t. et Cons. R., Ludovici Schedius pl. t. adjutus. — Districtus Cis-Danubianus, item Cis- et Trans-Tibiscani, tum Montanus aequis postulatis omnino respondent, quoniam auctor ex his illico post provocationem gen. Conventus uberrimas et accuratissimas relationes obtinuit, prout etiam tardius intercidentes mutationes partim vi muneris partim amicis studiis eidem notae redditae sunt. Aliter se res habet cum distr. Trans-Danubiano. Auctor quidem omnium, qui sibi praesto erant, fontium, uti Holéczy, Nagy, Fényes, precipue autem manuscriptorum Dni septemviri et Inspectoris hujus districtus eccl. Stephani Matkovics pl. t. usum cepit; at fontes hi ex parte jam vetustiores sunt, directae autem relationes ex hoc districtu praestitae non

sunt, praeter egregiam Dni Superintendentis Joa. Kis, de communitate et scholis Soproniensibus. Si quid itaque in capite, huic districtui dicato, erronei occurrerit, id auctori vitio vertendum non erit. e. G. B.

Hydrophobiae sublatae exemplum.

E Verbovsko de 10 April. has memoria dignissimas et consolatione plenas accepimus literas, una cum documento authentico sub publico singulo Colonelli et Magistratus dato, quo veritas eventus Chirurgorum Centuriae Dni Grünberg, et legionis Dni Hibl, et medici stabalis, qui occasione vistitationis eventui interfuerat, testimoniis innixa confirmatur. Literae dictae haec habent: „Lecta nuper in publicis paginis relatione de tristissimis hydrophobiae, morsu canis rabidi contractae, casibus desiderium incessit animo casum hydrophobiae, feliciorem opem nactum, perscribendi. Eventus accidit in Cao-Regio Oguliensi legione et quidem in loco stabali, Ogulini 23 Jul. 1837, uti adclusum Dni. Tribuni Oguliensis a Trebersburg testimonium eundem uberius docet.“ Scilicet juvenis quidam confiniarius 18 annorum, Jac. Czinderich, hydrophobia correptus, spasmis, morsu canis rabidi contractis, tanta jam vehementia exagitatus fuit, ut prae nimio dolore dentibus semet momorderit, et quaquaversum ictus dentium

intentaverit, et circumspuerit; postquam hoc Cl. D. stabi medicus Hibl, Legioni vi muneris significasset, rabiemque Jacobi Czinderich, in nosocomio militari sub cura et custodia decumbentis summum adtigisse gradum testatus fuisset, Cao - R. Ogulense Regimen Dnum Jos. Lalich Verbovkensem Ludī Magistrum, qui peritiae et dexteritatis in quocumque gradu hydrophobiam curandi celebritate gaudet, officiose literis provocandum duxit, ut infelicem accederet, qui sequente die adcurrrens, arcanis medicamentis juvenem miserum, rabie dirum in modum excruciatum, intra novem dierum intervallum in cunctorum summam admirationem et maximum in primis parentum juvenis solatium plene adeo valetudini restituit, ut nunc jam, optima constanter perfruens valetudine nundinas Josephstali (vulgo Munjava), hebdomadatim celebrari solitas, vegetus adire conspiciatur.“ — Dum de eventu hoc, authenticis testimoniis, maximam fidem merentibus, comprobato, dubitari nequeat, illud necessario in cujuslibet humani generis amici pectore suboritur desiderium, ut arcanum hoc, quo horrendo malo occuri posset, quocumque pretio publici usus reddatur! Simplicissima saepe remedia adversus mala terribilia efficacissime adhibentur, dolendum profecto si cognitio eorum unius mortalis vitae alligetur, qua extincta remedium etiam salutare perpetuis tenebris sepelitur. Testimonium Colonelli supra titulati, quod prae manibus habemus eventum

cum omnibus adjunctis adcurate describit, et plenae etiam illius fiduciae, quam laudatus Magister Jos. Lalich in efficacia et viribus sui arcani medicamenti statim sub adventum suum manifestaverat, meminit, utut omnis spes medendi morbi infelicis jam tum ab aliis abjecta fuerit. — Recordamur plurima in adolescentia audivisse de senicula quadam muliere, quae frequentissimis tum morsus canis rabidi et luporum in I. Cottu Zala casibus, ad omnes partes raptata fuerat, quosvis tum homines, tum animantia ad quintum usque a morsu diem cum certitudine, deinceps autem incertiori successu simplicissimis remediis, ab ipsa paratis, curaverat, cujus arcani nulla jam in iis partibus superesse videntur vestigia.

RR. Franc. Csobráncz Can. Weszprim. †

RR. Franciscus Csobráncz ab a. 1834 Canonicus Veszprimiensis, dioecesis Nestor, die 1-a Maj. aetatis anno 83 ad vitam beatam transiit. Longa 50 annorum serie fidi ac solertis pastoris munere defungens, perenne monumentum posuit in cordibus sui amantissimorum fidelium, qui eundem, ad dignitatem Canonici evectum, piis lacrimis comitabantur, imo in animis etiam cunctorum Patriae filiorum gratam reliquit sui memoriam, quoniam tempore cruenti belli gallici in legione equitum insurgentis nobilitatis veszprimiensis generoso animo hungaro castrensis capellani

munus lubens in se recepit, in quo curriculo egregiis, ut sacerdotem et nobilem decuit, factis merita posuit. Ubique praesens, nobiles commilitones salutaribus adhortationibus ad fortitudinem excitaverat, in curandos vero saucios et fovendos infirmos magnam fortunarum partem consecravit, dumque chirurgi deessent eorum etiam vices obibat. Propter haec egregia facinora per Status Incl. Cottus in Sylam Assessorum Tab. Jud. allectus fuit. Sit ei vita beata! —

Episcopatus in Africa.

Regimen gallicum cum Sede Pontificia relate ad Algeriam conventionem inivit, vi cujus possessiones gallicae in Africa unam magnam dioecesim eformabunt, cujus Episcopum Rex Galliae denominabit, quive investituram a Romano Pontifice accipiet, et Algeriae sedem habebit.

Anniversarius dies conditae Romae.

Postquam die 20. Apr. vespere conditae Romae annus 2587 recurrisset, in palatio Sabino academia inde a novissimo anno sancto instituta, et ab illo tempore more recepto observata locum habuit. Die illa oratio memorialis dicta est de origine urbis metropolis, cujus matres primae Sabinae fuere, quaeve a Numa Pompilio sapientes leges ac religiosa instituta acceperat. v. * e W.

De influxu et conditione preli.

(Conclusio.)

„Tertia inimicitiae preli adversus aristocratiam causa in illa relatione sita est, in qua ii, qui pro prelo scribunt, ad aristocratiam collocati existunt. Remotiores quippe sunt, quam quaecumque aliae classes. Alte nimis et procul a se locatos vident potentiores; inaudiunt vitia eorum, quae nunquam non publica fama circumferuntur; contra, quam cum virtutibus gratisque dotibus, quibus commendantur, fieri soleat: has enim nemo extra limina rescit. Solum systema, nulla erga caeteras partes charitate vivificatum, in oculis versatur. Saepe magno mihi fuit oblectamento observare, quemnam in animo scriptoris periodici producat effectum, si cum viris magnae dignitatis ad contactum veniat. In admirationem rapitur urbanitate eorum, stupet deesse in illis arrogantiam: non amplius apostatas, vitalitiis et titulis provisos, in iis conspicit, sed svaves, cultos, amabiles ac humanos viros, et jam paginae ejus proximae, quin conscius mutatae opinionis esset, e severitate multum remittunt.“ *)

*) Hoc utique per se intelligitur: non omnes de magno stemmate natos, si cum inferioris classis civibus, — cum periodicis scriptoribus, — ad agendum habeant, horum adversus se praejudicia tam celeri cum conversione corrigendo esse; imo erunt forsitan etiam tales potentes, qui a-

„Cum tamen commune vulgus redactorum ephemeridum, velut separata et discreta corporatio, ab influxu non usque quoque immune maneat, et saepe efficacia systematis sub anonymo scribendi ipsum etiam necessario exacerbetur, ideo scriptores hi ephemeridum

lios in sinistra contra se opinione confirmant; at vero hoc rursum non generis, nec dignitatum aut potentiae universim vitium est, sed in individuali educationis, consuetudinis, temperamenti, et adjunctorum singularium ratione, quaerendum: saepe societatis, quam quis colit, labes est, saepe naturalis indoles dura, quam furca licet expellas, tamen usque redibit; saepe affectus praedominium nacti, potentiae fastum addunt, et animos inferiorum a se reppellunt potius, et exasperant, quam ut alienatos demulcèrent (sed nec omne inveteratum et caecum odium vinci potest!); hae tamen exceptiones classem integram haud afficiunt, quae communiter educatione solertiori, cultura multiplici, morumque circa se — ni universalis temporum corruptio obsit, — nobilitate, urbanitate ac suavitate, atque ingenii facilitate necessario eminet. — Id certe monendum, quantopere altiori gradu collocatorum intersit sui apud inferiores pro rerum adjunctis copiam quo frequentiore facere, seque in sphaera concivium media, vel, si ita expediat, etiam humiliori notos reddere: „*Ac ne deficient, re et blanda mente fovendi.*“ (Jac. Bruck.) „*Non exercitus,*“ ait Salustius, „*non thesauri, praesidia . . . sunt, sed amici;*“ multi etenim praeclari viri ideo solum non aestimantur, quia non noscuntur, et quia, e dicteriis ea creduntur, quae malevoli vel ignari spargere consueverunt. *

plerumque proclives semet praebeant ad certum usque et restrictum gradum cum fabricatoribus opinionum operam suam conjugere. Et sic fit, ut in magnis rerum publicorum discriminibus, et temporum vicissitudinibus, quae semper ingruere solent, dum populi sensa adhuc incerta primis quibusvis obsequantur consiliis et impulsibus, in quibus eousque fiducia locata fuerat; dumque in ancipiti et nutante adhuc perturbatione alterutram ex opinionibus reflectere et repraesentare licet, — ut inquam pars preli repraesentans, i. e. opinioni famulans, communiter eam sententiam amplectatur, quae minime aristocratica magisque popularis est, non quidem in plena sui extensione, in tantum nihilominus, in quantum consiliis et commodis suis, — scilicet opinioni repraesentandae magis quam creandae — convenit. Dantur in omnibus rerum conversionibus ac potestatum politicarum translationibus talia temporis momenta, in quibus, de eo tantum agitur, quae nam ex ambabus, in opinione populi non dum determinatis, sententiis dubiis, *primum* assummenda et decidenda sit.“*

*) Veritas hujus explicationis, utut plures recentiores abstractos conceptus auctoris involvat, sentiri ab iis facile potest, qui novissimarum conversionum et revolutionum historiam attente scrutati sunt. Applicatio circiter haec esse potest, sumamus eventus Parisienses 1830: Jam

„Ad has antiaristocratici influxus preli rationes adhuc unam profundiorum et gravio- rem adjicere debemus. — Ephemerides non tantum de quaestionibus disputant, sed in am- plis suis columnis etiam systematum resul- tata exponunt; tribunalium procedendi ratio- nem, acta judicum pacis examinant, abu- sus institutionum, iniquitates in repartitione vectigalium et taxarum, cuncta oculis multitu- dinis subjiciunt. Hoc facto quivis perspicere discit, et per paginas persvedetur, adesse gra- vamina, quamquam minime intelligat, nec doceatur, qua ratione gravaminibus justa mede-

ante et sub Restauratione scriptores varii phi- losophici, politici, historici etc. factionis libe- ralis opinionem, nondum communem, scriptis operibus parare, et sparsis seminibus procre- are adlaborarunt, animosque sensim in suam sen- tentiam subegerunt, ita ut illius factionis pla- cida opinio publ. evadere inceperint; ephemerides, secus opinionis duntaxat famulae, ne- que eam novam creantes, sed maxime commu- nem repraesentantes, discrimine imminente, dum adhuc populus inter priores et recentiores ideas anceps haereret, novae opinioni magis populari, seu multitudini operam addixerunt, et sic, ejusdem viribus adauctis, revolutionem pro- moverunt. In tali discrimine rerum primus im- pulsus audacior de titubantibus triumphare con- suevit. Dum itaque dicitur: edicta (ordonnances) Caroli X, seu Principis Polignac revolutionem progenuisse, vel vero periodicum prelum sedi- tionem concitasse, proxima occasio et primi motuum effectus pro ipsa causa sumuntur. *

ra adferri possit. Incassum ostenditur, gravamina praecipue ex parte non privilegiatorum intercedere. Nulla praedominans in civitate potestas longa annorum serie dari potest, quae successu temporis, — fors absque hujus rei conscientia — favores sibi non adtribueret. Nec frustra diuturnum adeo aristocraticum regimen habuimus, * quo minus illud ad leges in sui emolumentum ferendas non elaborasset, quin superioris hujus auctoritatis influxus in tributii rationem semet exeruisse, quinve legislationis emolumenta sibi vindicas-

*) Haec in specie de Anglia utique dici potest, ubi dominante e.g. factione Tory seu aristocratica, — quod sit illico, quamprimum ea collegium ministrorum occupat, et potestatem alteri factioni eripit, Rege praeter, electionem ministrorum, omni fere auctoritate carente, quae ipsa etiam denominatio a comitiorum amicis vel inimicis studiis, et a praecipuo Ministro, qui tamquam caput collegii caetera membra sibi adlegere solet, dependet, — inde ab infimis fere Magistratibus, omnes ex eadem dominante factione, ergo ex eadem fere populi tribu, suppressis caeteris, eliguntur, aptissimis etiam caeterarum factionum (Whig et Radicalium) hominibus inde, tamquam sibi suisque consiliis adversis, illico remotis et exauctoratis; de Anglia inquam haec omnino dici possunt, minime vero de iis paternis regiminibus, in quibus absque omni tribus, classis, et religionis discrimine, atque sola qualitate, fide, probitate ac integritate individuorum considerata, ad munera quaeque cives adhiberi, et ad summas dignitates evehi quotidiana docent exempla: in his

set, et manus, vitalitia prensandi gratia, expandisset; hoc ultimum, utut in se fors minimum gravamen, apud populum tamen commercium exercentem maximam invidiam parit. Praeter haec omnia minime obliviscendum, quod dum hac ratione abusus systematis populari modo vulgantur et vividissimis coloribus adumbrantur, rationes, quae non obstantibus abusibus ac defectibus systema illud retinendum sva-
dent, philosophicae sunt, proculque a captu vulgi profundius in rei natura delitescunt ita, ut malum sit manifestum, bonum autem maneat absconditum; et hoc est illud achil-
leum telum validissimum, quo prelum adver-
sus aristocratiam constanter utitur.“ — —

Quantum e supra dictis ad rationes adjunctorum anglici scriptoris sumi et nationalibus ejusdem obtutibus tribui debeat, lectorum judicio relinquere tuto possumus, quaedam in hanc rem utique jam supra monuimus, id interim certum: pleraque eorum adtentione omnino digna esse. Maxima certe preli periodici efficacia non in ratiocinando, sed in simplici factorum expositione consistit; nec malevolae argumentationes tantum nocent, quantum malitiosa factorum expositio. Multa quidem in his praecaveri ac

etenim Monarcha non factionum studiis raptatur, sed potestate et una obligatione sanctissima duce omnes suos subditos eodem paterno affectu complectitur,

*

impediri possunt, summa tamen rei est, ut aperte et positive cum iis in arenam descendatur, et deturpata ac traducta facta simplici cum veracitate ac sinceritate exponantur; *) post modum curandum, ut recta haec et plena facti relatio levi pretio ad plurimorum manus devenire possit. Boni ejusmodi spiritus paginas levi comparabiles mox etiam tales, quibus initio propter praejudicia eadem displicuere, libenter legent, et sic diffusae citius tardius rectam opinionem etiam progignent, et tandem de malevolis paginis, quae suae sustentationis gratia opinionem publicam — etiamsi erroneam — repraesentare coguntur, triumphum plenum reportabunt.“

v. * e B. p. W.

Convitia indigna.

Paginae „Arnheim-Courant“ (Arenacum in Hollandia) redarguunt poema quoddam sub titulo „Oproer en Priesterdwang“ (Seditio et coactio Sacerdotalis) editum, — cujus auctor quidam e magistratualibus esse dicitur — propter vehementem ejus et contumeliis refertum adversus caput Ecclesiae Romano-Catholicae sermonem. Posquam aliquot poematis loca adducerent, dictae paginae haec subjungunt: Hujusce modi sermo-

*) Id quod his etiam paginis in pensum praestituimus.

nes projiciuntur contra summum Caput ecclesiae Romano-Catholicae in regno, in quo una tertia pars populi religionem eam profitetur; pars haec populi omni sub obtutu egregios complectitur cives, qui itaque jure gaudent postulandi, ut religiosa ipsorum sensa juste aestimentur. Quid vero protestantes dicerent, si adversus reformatam religionem talis sermo adhiberetur? Credendumne, si diversarum religionum Asseclae convitiis hujus generis se mutuo affecerint, prosperitatem et tranquillitatem Hollandiae nihil periclitatum iri? — Speramus interim catholicos rationem consulturos, neque exemplum hoc imitatu-
 ros, una vero regimen protestanticum, quantum licet, actum illum reprobaturum, ne catholicis videatur, libente animo illatas has contumelias tolerare. v. * e. B.

*Semi secularia sacri ministerii RR. Joannis
 sen. Kelecsényi solennia.*

**RR. Dnus. Joan. sen. Kelecsényi Cath. Ecc. Nitriensis Can. h. Parochus Zay-Ugroczen-
 sis, h. Distr. Gradnensis V. A. D. Ord., S. Sedis Consist. Assessor completo sui Presbyterii semi saeculo solennes celebravit die
 7-a Maji a. c. Secunditias. Postquam 27. ex pluribus Districtibus confluxissent Sacerdotes
 hora mat. 9¹/₂ facto compulsu aeris campani,
 in aedibus parochialibus apparamentis sacris**

induti, ad Ecclesiam sub boatu mortariorum et concentu musico processissent, cum plenariis assistentiis **RR. D. secunditians** manducante **Rssimo Domino Joanne Csernohorszky, Abbate B. M. V. de Biers, Parocho Ribénensi, etc.** incruentum Missae sacrificium, invocato praevis Spiritu sancto obtulit; producta sub sacro choralis, bene ordinata Musica. Post Evangelium pro conocine dixit **A. R. D. Adam. Beták Parochus Gradnensis, et Surr. V. A. D. Gradnensis** super eo: „non vos me elegistis; sed ego elegi vos, et posui vos, ut eatis, et fructum afferatis, et fructus vester maneat“ **Joan. 15, 16.** In exordio eleganter annum **50-um** semper solennem fuisse inductione longa probavit, tum s. sermonem bipartitus in 1-a divinam in Ecclesia **R. cath. sacerdotii** institutionem demonstravit, in 2-a parte „ut fructum afferaris etc.“ fructus sacerdotii exposuit cum applicatione ad **RR. Dnum Secunditiantem.** Post sacrum pro gratiarum actione Divinae clementiae, quod illam aetatem **Rssimi Secunditianti** attingere largita sit, decantatus Hymnus Ambrosianus; quo finito, eodem ordine, et solennitate reductum est ad aedes par. spiritualement sollemnitate excepit opiparum prandium, in castello **Ill. D. Comitis Carl. Zay, Eccl. Patroni,** sumtum, quod svavia mele, explosio mortariorum, et laetae sincerae litationes hilarefecerunt. Id autem penes hanc sollemnitate observatu dignum, quod praeter **RR. D. Secunditiantem 3 Diaecesis Nitr. Nesto-**

res ei adfuerint, nempe RR. D. Cas. Rajcsányi Praepositus S. Nicolai de Landek in Scopusio, Parochus Oppidi Baan, et RR. Carol. Kerekes cath. Eccl. Nitr. Can. h., Parochus oppidi Teplensis, sub sacro vicibus Diaconorum fugentes, ac A. R. D. Mart. Dosztall Parochus Chlivénensis. Volupe fuit hujus solemnitatis participem fuisse. Vivant quam diutissime incolumes!!

subm. Em. Stánik Par. N. Zsámbo.

Numerus et ratio procerum Hyberniae, Scotiae et Angliae, hujusque Episcoporum.

Hybernia habet 222 optimates, e quibus 28 ad Curiam sup. ablegantur; Scotia habet 85, e quibus 16 sedent in Curia Superiori. Hoc etiam obtulu magnum Angliae prae his regnis praepondium politicum evidens est: quoniam e 441 proceribus, qui in Curia sup. sedem habent, 44 duntaxat non sunt gentis anglicae. Praeter magnates seculares ad plenum conspectum curiae sup. etiam syllabus scamni membrorum ecclesiasticorum pertinet. In paginis publicis vulgo tantum mentio episcopi Londinensis, Exeteriensis etc. recurrit. Non erit instituto nostro alienum e fastis regiis (Royal Kalendar) etiam gentilitia nomina Praelatorum (angl. eccl.) excerpere, tæ simul annum episcopatum proventum novissime erutum adjicere: Howley A. Eppus Cantuariensis (Canterbury) 16,000 l. st. (li-

bra sterling commodissime, exigua in plus aut minus varietate, ad 10 f. c. m. aestimari potest); Harcart, A. Eppus Eboracensis 10,000 l. st.; post Archi Episcopos sequuntur 24 episcopi: nempe Bloomfield, Londinensis, 11,700 l. st., Maltby Durelmensis (Durham) 18,000 l. st., Sumner, Vintoniensis (Winchester) 10,500 l. st., Law, Bathoniensis et Wellensis 5500 l. st., Murray, Raffaensis (Rochester) 1459 l. st., Marsh, Petroburgensis 3000 l. st., Kaye, Lincolnensis, 4000 l. st., Carey, S. Assaphensis 5300 l. st., Bethel, Bangertiensis (Bangor) 4000 l. st., Carr, Worchesteriensis 6500 l. st., Jenkinson, in S. David, 2500 l. st., Perry Carleolensis (Carlisle) 3000 l. st., Copleston, Llandlaffensis 1000 l. st., Sumner Cestriensis (Chester) 3250 l. st., Bagot, Oxoniensis 1658 l. st., Monk, Gloucestrensis 2000 l. st., Philpotts, Exeteriensis, 2700 l. st., Allen, Heliensis (Ely) 11,000 l. st., Butler, Lichfeldiensis, 4000 l. st., Otter, Cicestriensis, (Chichester) 3600 l. st., Longley, Rhidogonensis (Ripon) proventus ignotus; Denison, Salesburyensis 5000 l. st., Stanley, Nordovicensis 4800 l. st., Mulgrave, Herefordensis 2516 l. st. — Itaque ecclesia episcopalis Angliae in comitiorum curia superiore, seu optimatum 26 Episcopis repraesentatur, qui simul ultro 142,000 l. st. (1.420,000 f. c. m.) annuis proventibus provisi sunt. *v. * e B.*

*Ulteriora quaedam sublatis monasterii apud
Fabarias in Helvetia adjuncta.*

Fasciculo hocce Alvearis pag. 26. decretum de sublatione Monasterii apud Fabarias per magnum Senatum Pagi S. Galli relatum est. Literas, quibus Nuncius Apostolicus in Helvetia contra illam sublationem protestabatur, Breve item monitorium Suae Sanctitatis Pontificis Gregorii XVI. ad Placidum, Abbatem dicti monasterii apud Fabarias datum ideo hucusque dare distulimus, quia difficillima, nec facile probanda est e versione rursum in linguam originariam *reversio*, et quia speravimus documenta haec lingua originaria nos obtenturos. — Recentius novae inter seculares jurisdictiones inde enatae sunt contentiones. Ut primum nempe fama percrebuit Pagum S. Galli possessiones monasterii apud Fabarias occupaturum, regimen Reipublicae Grisorum (Pagi Graubünden) cunctis intra suos limites existentibus Monasterii possessionibus et proventibus manus iniecit, quorum valor at 100,000 fl. aestimatur, juris in hoc casu devolutionem praetexens. Factae idcirco per Pagum S. Galli reclamations frustraneae manserunt, qui itaque jus sibi competere putabat adversa arripiendi media. Nullus Pagi Sti Galli civis, nisi bis solvere velit, aes, quo incolis Grisiensibus tenetur,olvere creditoribus audebit, sed jubetur aes apud

magistratus communitalis suae deponere; caeterum regimen S. Galli declarat, se reipublicae Grisiensi, si ex his praeter expectationem quaestio juris enata fuerit, via legibus confoederationis praescripta, coram iure rationes factorum redditurum; et arrepta haec media cessatura, quam primum terras et proventus monasterii apud Fabarias Pagus Grisorum libera e manibus dimiserit. Consilia haec Pagi S. Galli tanto magis singularia esse videntur, quod nunquam hucusque Pagus alter adversus alterum similia tentaverit, inauditumque sit, propter publicas unius reipublicae adversus alteram praetensiones privatas adtentare fortunas. *v. * e W.*

Separatistae in Gallia.

Jam ab aliquot annis Parisiis et in pluribus provincialibus urbibus protestanticae communitates separatistarum coaluerunt, quae ecclesiastici, et a Statu tamquam cultus recepti, protestantismi languorem indigne ferentes *)

*) Graviore e variis obtutibus, quam ut obiter et privata sententia resolvi possit, censemus esse quaestionem illam: an regimina liberalia, quae concentrandae et jungendae in unum potestatis ergo omnia quasi in eandem urnam conjiciendo ministris religionis, et ecclesiae, cuncta jura — non inconsulte, si intra limites justos civitatis contineantur, vetustissimis temporibus adtributa — omnem item politicam auctoritatem, at-

secretum et proprium „evangelicum christianismum“ suscitare velle videntur, et in hunc sensum religiosas congregationes celebrant. „Parisiis“ ita habent literae quae piam ex hac urbe die 14. Apr. datae, „separatistarum asseclae jam in duos plene coordinatos caetus abeunt, qui etiam ad provincias influxum exe-runt. Unus, senior, radicem habet in com-munitate methodistica oeci Taitbout pone vi-am d'Autin, alter in „Société evangelique“, quae adhuc in ortu suo constituitur, et ideo nulla hucdum sacella aperta habet, ast ejus-dem nominis, et jam plurimum propagata so-dalitas Genevensis maximo ei fulcro deservit. Jam si sectae hae ipsius religionis obtutu con-siderentur, cum certitudine quadam supponi potest, eas ambas in profundiori necessitate religiosa fundari, in suis principiis et finibus utcumque inter se convenire, in caeteris ve-ro factionum studiis prorsus a se invicem ali-ena ac diversa esse. Ambae tamen etiam quoad exercitium suae religionis (?) et quod

que ipsam oeconomicam independetiam, non secus, ac aliorum civilium ordinum jura ac praerogativas sufferunt, an inquam dum sic ministros religionis erga obligationes muneris et scopum ipsum in-differentes langvidosque efficiunt, suae auctori-tati propriae satis consulant? — Summis certe illis elateribus animi humani sine omni respectu subtractis, mirum haud videtur, si fervor in o-beunda strenue vocatione gravi, pro populis et re-giminibus aequè salutari, remiserit, aut fors in studia longe diversa impulsus fuerit. *

plus est respectu propagationis suorum principiorum plenam a potestate civili emancipationem postulant. Ex his rationibus ministris religionis protestanticis, e publico aerario salaria trahentibus, ideoque dependentibus, quibus nimiam in planum germanicum nationalis-
 mum propensionem oggerunt, proprios, suo aere alendos, ministros opponunt. Atqui talis separata harum communitatum coordinatio positivis legibus, quae duntaxat a civitate agnitas et auctoritate provisas congregationes admittunt, e diametro adversa est, quod novissima etiam supremi tribunalis sententia confirmat.

* e B.

Rumor de erigendo in Saxonia episcopatu retractatur.

Lipsienses ephemerides Dresda de 24. Apr. haec scribunt: „Nuncium in paginis universalibus Lipsiensibus Nro 100 de itinere Serenissimi Regii Principis Joannis in Italiam suscepto, in quo caussa itineris dicitur esse consilium erigendi in Saxonia episcopatus et sublatio monasterii Marienstern (S. Mariae Stella) tanto magis singulare nobis videbatur, quo minus hic vel remotissima quaedam circumstantia audita est, quae rumori illi occasionem praeberisset, ac proinde nuncium illud merum figmentum esse videtur.“

Ingenua de usu preli liberi vox.

In Sessione Curiae procerum in Anglia
3. Maji Dux Wellington regimen redarguit
 propter inductam in insula Melita libertatem
 preli, absque ambagibus declarans, preli li-
 bertatem ad ciendos in exteris regnis inprimis
 Neapoli et Sardinia civiles motus concessam
 esse, atque inter caetera haec protulit: „Me-
 lita“ inquit „est arx, portus munitus, magnnm
 armentarium maritimum in mari Merideterrane-
 o, quam expugnatione possidemus, et hoc dun-
 taxat respectu, velut armorum horreum, no-
 bis cara est. Pari ratione in navi quadam bel-
 lica praetoria libertas preli induci posset, aut
 Calpe, vel in praetorio Dni Joan. Colborne
 in bor. America. Prelum liberum in insula
 Melita! Sola jam mentio hujus rei risu digna
 est. Melita 100.000 incolas numerat. Pre-
 lum liberum lingua italica exercetur, lingua,
 quam maxima pars incolarum non callet. Ma-
 jor populi pars legendi ac scribendi ignara,
 nec aliam quam melitensem linguam loquitur.
 Sine regiminis ope prelum ibi subsistere ne-
 quit. In quem itaque usum deservitura est li-
 bertatas preli? Regimen certe jam hoc
 tempore resipiscere posset, et a su-
 is moliminibus seditiones in aliis
 regnis, praecipue amicis, excitandi
 disistere. Proffecto jam in Italia,
 Hispania, Portugallia et in ipsa e-
 tiam Canada iisdem exsatiari oport-
 uisset.“

v. * e W.

Amari instigationum liberalium fructus.

Quod in societate civili bona fortunae non secus ac vitae genera, inde labores et occupationes varie distributa sint, quod sors atque conditio civium omnium eadem esse non possit, quodve in ipso statu naturae respectu fragilitatis humanae tam physica quam moralis singulorum existentiae ratio per infinitas gradationes concipi debeat, et hanc infinitam diversitatem, non modo aetatum, sexuum, virium animae et corporis, temperamentis etc. etc. sed etiam expetitae adeo libertatis ratio velut postulatum absolute necessarium deponat, sicui historia et experientia perpetua non sufficeret, plurimis jam argumentis evidentissime demonstratum est, neque ullus saniorum sincere de his dubitaverit. Adhuc tamen nostris etiam temporibus sempiternae contra hunc rerum statum querelae, continuae adversus eum contentiones, et si quis ad varios privatos fines inferiorum classium populi animos sibi devincire et statum rerum turbare, aut saltem nomen sibi quaecumque pro momento parare velit, hoc medium „omnibus et lippis notum et tonsoribus“ adhibet, ac faciles semper reperit aures „tondetque credulum ac imbecile vulgus.“ Dum quippe ex indole rerum, naturae humanae, libertatis ac societatis civilis inaequalitas conditionum ac fortunarum re vera adsit, et qui-

dam summis fortunae donis adfluant, aut saltem occupationibus (saepe ad speciem duntaxat) minus molestis vitae media abundantiora obtineant; dum contra alii, durioribus laboribus pressi, angusta refamiliari, frequenter inopia, aut malignis etiam rerum adjunctis conflictentur, nihil est facilius, quam spem meliorum, somnia laeta subicere, accensisque odiorum ac invidiae facibus, multitudinem ad devia deducere, unde longe dein majora, in privatorum aequae ac reipublicae detrimentum, enascuntur incommoda. Sic fit communiter, ut inter centum tranquillitatis et pacis perturbationes, vix una est, cui reales ac fundatae quaedam causae occasionem dedissent, quaeve praeter inevitabilia et cum indole turbarum necessario conjuncta gravissima undique incommoda, non ipsum etiam rei statum in pejus mutarent.

„Ideo recte ait Forstnerus in C. C. Tacitum: „His artibus in civile bellum impulsus miseri non sentiunt ab initio, graviora se sub rebellibus pati, quam ante toleraverant. Tandem errore discusso, quid rebelles sint - - - tristissima aestimatione pensant; cum non agnoscit utilitatem promissam patria multa strage deformis. Pellitur pietas, jura negliguntur, infidae sunt euntibus viae; domus vicique passim rapinis, furore, incendio affliguntur, sola denique castra in squalentibus campis fulgentia. Ac ut membra, quae violentia de naturali se-

de demovit, non nisi per violentiam in articulos suos redeunt: ita provinciae, quae hoc modo ab obsequio diverterant, prius errorem multis cladibus expiare necesse habent, quam antiquae et a se projectae rectitudini reddantur.“ Quis non putaret his nostrum adumbrari seculum, eadem erant antiquissimis temporibus turbandae tranquillitatis stratagemata, eadem et lugubria inde consecraria, idem in minoribus atque majoribus turbis popularitatis venatus. Merito itaque reprehenduntur oratores et declamatores illi, qui plebem somniis laetis, libertate, immunitate, spe otii, et una fortunarum majorum, atque plenae in hac vita felicitatis lactantes, eam ad diffidentiam, inertiam, contumaciam, violentias ac turbas inducunt. — Sic sub convivio, quod feria secunda pascatis operarum londinensium sodalitas operis exulibus, e Botany-Bay accepta venia reducibus, dederat, Aبلغatus comitialis D. Wakley praeter caetera haec protulit: „In cunctis Angliae atque Scotiae, et credo in pluribus etiam Hyberniae partibus sodalitia operarum coaluerunt, et operae inde hac aut illa ratione emolumentum semper adipiscuntur, si se in praestandam mutuo opem foedere jungant, et labores quandoque interrumpant.“ Dicta haec paginis „Mornig-Chronicle“ merito occasionem praebent operas contra falsos ejusmodi amicos impensissime monendi, et tristissima consecraria, e similibus sodalitatibus jam enata, ob oculos ponendi,

quae etiamsi heris (principalibus) suis pro uno temporis momento noxam inferant, semper tamen ipsis in fine plurimum damni pepererunt, extremisque miseriis eosdem objicere solent. Dictae paginae testimonio potissimum utuntur paginarum „Edinburg Review“, in quibus agitur de conciliabulis sodalitorum et intermissione laborum majorem mercedem extorquendi ergo, et evidentissime ostenditur: scopum hunc in singularibus quidem casibus aliquamdiu obtentum esse, quamprimum tamen molimina haec communia magis evasere, etiam Dominos fabricarum coaluisse, ut caeptis illis junctis viribus resistent, tum vero semper pecuniae summa capitalis triumphum reportavit, et operae, desperatis jam in extrema inopia rebus, praescriptis per heros conditionibus subscribere coacti fuere. Sibi itaque nihil prorsus profuerant; reipublicae autem ingens aeris summa propter intermissos labores subducta est. Tanquam validissimum et manifestissimum in hanc rem argumentum novissima laborum per operas in filaturis gossypinis glasgoviensibus interruptio, quarum deputatio (commissio) nuper ad deportationem damnata est, e paginis ejatibus adducitur. „Quae vero inde enata consecutaria?“ quaeritur in dicta relatione „postquam causa haec 17 hebdomadis et 5 diebus durasset, operae communi consensu ad labores revertere decreverunt. Civitas Glasgovia per hoc tempus 194,540 librarum st. jacturam

fecit. Horrendae autem fuerunt operarum angustiae ac miseriae. Ultimo ex aerario solatitatis (e collatis conflato) cuilibet ex operis per hebdomadam 18 dutanxat „pence“ (denarii, drachmae) in stipem dari poterant, magna haec alioquin differentia respectu 25 „Schilling“*), quae alias per hebdomadam in laborum mercedem accepta sunt. At multo adhuc deterior fuit sors operarum sexus sequioris, nam ad eas intertenendas aut sublevandas nulla suppetebant media; cogebantur itaque, tectis et occupationibus destitutae, per totum illud tempus in plateis oberrare. Conjici facile potest, quatenus ex hoc vitae genere sequelae provenire debuerint; 6 — 7000 mulieres, quatuor menses in otio atque inopia agentes, in proximo cum totidem otiosis alterius sexus contactu, qui larga priori laborum mercede inmoderatae ac flagitiosae vitae adsveti fuere: pravi mores et scelera omnis generis horrenda ceperant incrementa, febres alique morbi grassari inceperunt, et mortalitas tantos fecit progressus, ut ea anno 1837 velut 1. ad 24 se habuerit, cum tamen 1822 adhuc ut 1. ad 41. fuerit. Febres ab illo anno 1600 procentuale incrementum acceperunt. Grasegovia 1822 numeravit 151,440 animas; eodem anno 98 causae criminales agebantur, et 229 in regio nosocomio e febribus decumbebant, mortuorum numerus 3690 effecit.

*) 1. Schilling = 1 semiuntiae argenti; 20 Schill. = 1. l. st.

Anno 1838, inter 153,000 incolas causae criminales ad 392, infirmorum in Lazareto e febris laborantium ad 2860, et mortuorum ad 10,888 auctus est. Clima Glasgoviae ab illo tempore mutatum non est; causa ergo mutatae conditionis incolarum superius indicatae in coalitionibus et sodalitiis operarum quaerenda, et suspensione laborum in fabricis adducta est. Classis operarum hinc perspicere potest, quidnam suis coalitionibus assecuta fuerit, neque veri ejusdem amici talia deinceps svadere poterunt consilia.“

Non est hujus loci inquirere quantopere classem inferiorem populi i. e. operas, industrialis speculatio magnorum capitalistarum, et proressorum fabricarum in Anglia opressum pergat, aut quantum in genere in cunctis nimium industrialibus regnis sors pauperiorum classium, ac operarum in fabricis misera sit, et ab avaritia sola opulentiorum dependeat; verbo quam justae sint operarum contra proprietarios fabricarum reclamaciones: id interim certissime adfirmare licet: malis aut injuriis, si quae adsint, singularium populi classium violentis mediis, conspiracyonibus, et turbis subveniri nequaquam posse: imo his mala potius augeri. Solae leges et sapientia regiminum consilia incommoda temporum sanando sunt. — Caeterum prosperitas operarum, opificum, et in genere cunctarum populi classium, quae manuum laboribus vitam sustentare coguntur; imo universorum civium

a solertia et assiduitate, a parsimonia. temperantia, bonis moribus ac fide religiosa expectanda est. *

Princes Talleyrand f.

Vita Principis Talleyrand celeberrimis epochae nostrae eventibus europeis adeo perplexa est, ut pauca de ejusdem morte verba hic superflua esse nequeant. Paginae quaedam ecclesiasticae parisienses, de ultimis vitae Principis Talleyrand momentis haec referunt: „Princeps Talleyrand, cujus valetudo ab aliquot mensibus manifeste defecerat, inde a longiori tempore illam mente volvebat cogitationem, qua ratione Ecclesiae, cui tantam indignandi causam praebuerat, plenam praestet satisfactionem, in quem scopum retractatorias literas scripsit, ad Romanum Pontificem mittendas, quibus errores suos, et partem, quam in celebrato die confoederationis in campo Martio sacrificio constitutionali habuit, abjuravit. Gen. Vicarius Dupanloup, qui eum saepius inviserat, quive singulari ejus fiducia gravisus est, in memorato consilio eum confirmavit. Princeps die ante mortem chirurgicam operationem gravem sustinendam habuit. Dum ultimam vitae horam adventare sentiret, tempus adesse ratus est, quo documento illi sigillum apprimatur, itaque die 17 Maj. hora 6. mat. postquam scriptum, de die 10 Martii, qua defuncto Comiti Reinhard academica oratione parentaverat, datum, ergo jam ante 3. menses

paratum, adhuc sibi praelegi jussisset, ei nomen suum apposuit coram compluribus testibus, inter caeteros coram Comite Molé, (quod negatur) Comite Saint-Aulaire et D. de Barante, Roger-Collard, Medicum Cruveilhier, Duce Valancien-si, ejus pornepote, et coram suprafato D. Dupanloup (relatio itaque, quod etiam Archi-Epp. Parisiensis praesens fuerit, erronea erat). — Postquam Princeps documentum subscripsisset, tranquille pium Sacerdotem, qui ei spiritua-lem opem praestitit, auscultabat. Absolutionem, extremam unctionem, (status morbi viaticum sa-lutis euchar. s. sumere prohibuit,) e manibus D. Dupanloup, qui per tres dies a latere non re-cesserat, accepit. Familia ejus universa et fre-quentissimi testes in cubili infirmi aderant, omnes genuflexi orantes et in lacrimas efusi. — Hora $\frac{1}{2}$ 9 Rex in comitatu Ducis Adelaidis Prin-cipem invisit, qui dum Regem conspiceret: „Maximus, — inquit — honor iste est, qui domui meae accidit,“ tum vero Regi medicum suum, chirurgum et cameralem exhibens, no-minavit. — Inter illos, quibuscum Princeps extremo tempore singulari teneritudine locu-tus est, fuit puella juvenis e consanguineis, quae tum prorsus sacramentum encharistiae prima vice sumserat. Eam monstrans: „vide-te, — inquit — talis est vita, ibi exordium, hic finis.“ Hora 12 linguae usum amisit. D. Roger Collard usque dum expirasset, penes eum restitit. Dum ultimum momentum ingrueret, praesentes moribundorum preces orarunt,

quibuscum infirmus in humilitate, fiducia et fervore pietatem junxerat, repetitis vicibus oculos in confessorium suum convertit, ad sensa sua, quibus percitus fuerat, demonstranda, quum vocem sufferre nequiret. Tandem hora 3¹/₄ absque lucta mortis, retenta ad extremum plena sui conscientia, obdormivit. Comes Molé manum mortui exosculatus est. Exuviae ad villam ejus in Valencay deferentur. — Carolus Mauritius Princeps Talleyrand-Perigord, Dux a Dino, natus fuit 2. Febr. 1754. — Subsignatas literas D. Talleyrand adhuc mane Archiepiscopo Parisiensi cum precibus tradendas curavit, ut eas Romam sua via expedire velit. —

Paginae parisienses haec adhuc super obitu Principis Talleyrand adducunt: Originariae literae retractatoriae, manu propria Principis scriptae, ad Romanum Pontificem dimissae sunt, paria ad Archi-Episc. Parisiensem data. Hic sub extrema unctione praesens non erat, sed saepius de valetitudine Principis sciscitanti et nuncianti se lubenter propria morte vitam Principis redempturum, hic renunciasse fertur, eum vitae suae meliorem usum facere posse. D. Thiers, quem semper protegebat, et e cujus calamo verisimiliter necrologus Principis in paginis „Constitutionel“ profluxit, simul cum Comite Molé dextram morientis presserat. Ser. Princeps Adelaidis penes moribundum etiam post discessum Regis restitit. Rex Principi tamquam Camerario supremo usque mortem salarium 100.000 fr. exsolvendum cu-

ravit. Testamentum Dni Talleyrand praesidi tribunalis 1-ae instantiae traditum est. Neptem suam, ducem a Dino, quae inde a compluribus annis domui ejus praefuit, haeredem universalem constituit, ejusque filio, Duci a Valençay varia fecit legata. Testamento, propria manu scripto, declaratio, aequae manu propria exarata, adnexa est, in qua principia, quae politicam suam agendi rationem inde a 1790 regebant, explicat. Declaratio haec, quae familiae una cum testamento aperietur, memoria dignas explicationes politicorum discriminum, in quibus Princeps magnas ceperat partes, continent. Princeps haeredibus suis expresse interdixit commentarios suos de memorabilibus eventibus, in Anglia depositos, publicos reddere, antequam 30 anni praeterlapsi sint (secundum alios, priusquam 3 certi mortales descenderint.) Cuncta quae sub suo nomine ante hoc tempus edita fuerint, spuria declarare obligantur. Ad calcem testamenti desiderium manifestat, ut exuviae suae in arce Valençay (quae in Cottu Indre sita, annis 1808 — 14. a rege Hispaniae Ferdinando et caeteris Principibus Hispaniae incolebatur.) sepeliantur, tum denique declarat se in fide romano-catholicae et apostolicae religionis mori. — Brevis vitae ejus adumbratio haec est: „Carolus Mauritius Princeps a Talleyrand-Périgord, eques S. Spiritus, magnae item crucis legionis honoris inde ab institutione ejusdem 1805, eques aurei Velleris, magnae cru-

cis hungarici ordinis **S. Stephani**, Danici Elephantii, hispanici **Caroli III.**, graeci Salvatoris, persici **Solis**, portugallici **Conceptionis**, borusici **nigrae Aquilae**, russici **Andreae**, saxonici **Coronarum**, toscanici **S. Josephi** ordinum, eques regii **Würtembergici** ordinis aureae **Aquilae** etc. etc. **Commembrum academiae pulchrarum artium**, et **academiae moralium et politicarum scientiarum**, natus **2. Febr. 1754** e nobili ac celebri gente gallica, quae e juniore ramo principali gentis **la Marche**, terrarum **Périgord** proprietariae descendit. E tribus fratribus fuit natu maximus, at propter vitium pedis, ex quo claudicaverat, pro statu ecclesiastico destinatus, jus primo geniti in secundo genitum fratrem transtulit. In seminario cleri junioris **S. Sulpicii** educatus est. Juvenis ecclesiasticus, cui sub exordio vita clericalis parum arridebat, mox excellere incepit Anno **1780** generalis **Agens ecclesiasticus** denominatus est, quamvis omne tempus studio juris canonici nequaquam dicaverit, sed potius philosophiae seculi **18-i** addictus, studiis oeconomistarum solerter semet dediderit. In episcopum **Augustodunensem** anno **1788** consecratus, anno sequente ad **Status generales** ex parte dioecesis suae ablegatus missus est. **Mirabeau**, **Sieyes**, et **Talleyrand** conventui constituti dominabantur. **Talleyrand** plura e gravissimis illorum temporum consiliis proposuit. **1790** **nationalis Conventus** praeses creatus, **14-a Julii 1790**, die anniversario expugnationis publi-

corum carcerum, (Bastille) nationalis foederationis festo, in campo martio solenne sacrificium celebravit; fuit inter primos e clero, qui constitutionale jusjurandum nuncuparunt, et ipse dein juratam fidem constitutionalium Episcoporum excepit. Ob quod factum a Romano Pontifice Pio VI. die 17. Apr. 1791 anathemate ictus est, episcopatu ex templo valedixit, et membrum Directorii comitatus Parisiensis electus est. Anno 1792 cum Dno Chauvelin pacis pagendae gratia Londinum missus per ministrum Pitt, qui initio benevole eosdem exceperat, ambo intra 24. horas Anglia excedere jussi sunt. Talleyrand, qui 11. Aug. die adsultus, in arcem regiam Tuileriarum facti, Parisios reversus est, salutem suam Dno Danton debuit, qui eum e manibus homicidarum liberavit, postea in status foederatos Americae emigravit. Ibi restitit, commercii speculationibus intentus, usque annum 1896, quo revocatus est. Anno 1797 post victoriam Dni Barras (18. Fructidor) a Directorio minister externorum negotiorum nominatus, paulo post, omnium factionum praecipue Luciani Bonaparte, qui eum in senatu quingentorum accusaverat, impetitionibus adactus munere decessit, et orienti Napoleonis Bonaparte sideri se adjunxit, qui in eo dextrimum asseclam nactus est. Post diem 18-am mensis brumalis, in cujus diei eventibus magnas partes habuit, ei a Consule (21. Nov. 1799) externorum negotiorum cura concredi-

ta est. 1830 per Pium VII. seculo redditus, brevi post matronam Grandt, Hamburgo oriundam, in matrimonium duxit (quae, multo post divortium subsequens, mense Dec. 1835. mortua est.) Adversarius Dni Fouché, triumphavit, et 1806 Princeps Beneventi et summus imperii Camerarius renunciatus est. Per temporis decursum inter ipsum et Imperatorem opinionis diversitas semper magis magisque semet manifestaverat. Eventus Hispanici dissidium admaturarunt. „C'est le commencement de la fin,“ hoc est exordium finis, dicebat Talleyrand de invasione Hispaniae. Externa negotia 1807 Dno Champagny procuranda tradita sunt, et Talleyrand denominatione in alterum supremum Electorem a negotiis remotus est. Deinceps, sub vigiliis plerumque politiae, privatam egit vitam, et Bourbonibus accedebat. Anno 1814, dum foederati Parisios ingrederentur, usque adventum Comitis Artesiae (Artois, dein Caroli X.) praeses provisorii regiminis fuerat, per Ludovicum XVIII. inter proceres relatus, et minister externorum negotiorum ad congressum viennensem missus est. Die 8. Julii 1815 in collegio ministrorum praesidium obtinuit, quod tamen sub finem anni ejusdem Duci Richelieu resignavit, quoniam alteram pacem parisiensem subsignare noluerit. Rex eum quidem supremum Camerarium nominavit, sed a gerendis negotiis removit. In curia Procerum saepius adversae factionis ducem egit. Idem

praecipue post revolutionem Julii Ludovicum Philippum ad acceptandam coronam permovit. A rege Londinum missus plurimum contulit ad ineundum inter potentias Angliae et Galliae, inde a seculis inimicas, foedus, cui occidentalis Europae confoederatio innititur. In conferentiis londinensibus fuit inter praecipuos, qui regni Belgii fundamenta jecerant. Sub exordium 1835-i, postquam curriculum se absolvisse putabat, e publicis muneribus semet retraxit. „Opus“ ajunt paginae Constitutionel (i. e. Thiers) „consummavit. Revolutionem exorsus est, eamque terminavit.“ Consilia ejus semper adhuc plurimi apud aulam aestimabantur. — Sententiae de illo paginarum publicarum illis necessario coloribus tinctae sunt, quos eaedem referunt. Prelum ministeriale, paginae Emilii Girardin, laudant in eo consequentiam politicam, quoniam factis, hominibus ac spiritui temporum semet accomodans, scopum semper eundem, regimen quippe constitutionale, et foedus inter australem et occidentalem Europam in oculis habuerit. „Constitutionel“ magnis effert laudibus raram ingenii vim, et inconcussam aequanimitatem, quodve uti in seipsum ita etiam in alios imperium conservare noverit, ac penes summam intelligentiae dotem, singularem animi benignitatem celebrant, quae saepe ex immotis etiam frontis lineamentis eluxerit. Paginae „Courier“ facilem ac multiplicem, in varia sensa, animi ejus indolem, acutissimam item sagacitatem praecipue in-

gruentis infortunii temporibus extollunt, adjungunt tamen: „Nescimus, an effatum illud: „Vox homini data est ad cogitationes suas celandas“ re vera protulerit; sufficit, illud cum aliqua verisimilitudine eidem adscribi posse, ad conprobendam contra eum sententiam.“ De extremis vitae ejus paginae „Courier“ haec scribunt: „D. Talleyrand, ut verus aulicus vitam clausit, Regi aulice famulatus, ut verus item diplomata cum Romano Pontifice tractans, quocum tamquam Episcopus jurejurando obstrictus, sacerdos matrimonio junctus, catholicus excommunicatus, plura profecto negotia componenda habuit“ — Paginae „National“ sic scribunt: „D. Talleyrand personalium (singularium) privatorum commodorum et politici sceptissimi vices gerens fuerat. Per omnes nostras revolutiones ironicam hanc figuram humanam conspicimus, quae nostros conatus, compedes praeteritorum temporum frangendi, ludibrio habere videtur. Nonnunquam disparet: ibi, ubi lucta inter populos ac reges, inter Galliam et Europam nimium gravis et aperta magis est, quam ut provida et cauta diplomatia spem boni successus habere posset. At mox iterum comparet, dominium absolutismi denuo promovendi causa. Sic 1830 postquam suscitati platealium aggerum pulveres dissipati fuissent, ad palatium regium (Palais Royal) se contulit, tamquam vivum contrarevolutionis spectrum. Praesagiine atque augurii instar mors ejus habenda, quod veteris diplomatie aetas tan-

dem adimpleta sit? — „Gazette“ adfirmant in eo hodierni regiminis animam extinctam esse. Paginae „Quotidienne“ conversionem Principis pro sincera habent. Paginae „Ami de la Religion“ narrant, per Dnum Dupanloup Principi ultimis temporibus opus Bossueti: „Pensum diurnum christiani“ dedicatum fuisse, librumque ad Caput: „Christianus se pro ultimo poenitentiae sacramento praeparat,“ apertum inventum esse. Exequiae super exuviis Principis Talleyrand consistebant in unico missae sacrificio absque solennitatibus, quae primum in pompa funebri in Valençay, ubi ultima ei justa persolventur, locum habebunt. Cadaver magnis sumptibus sub cura Dni Cruveilhier balsamo conditum est. In testamento Princeps famulatio suo in complexu annuos redditus 50,000 fr. legavit. Possessio Valençai pro 2,400,000 fr. oppignornata est; haec tamen summa ad tegendum ejusdem censum in mutuum elocata habetur. Paginae „Quotidienne“ speciosam hanc oppignorationem illi fixae Principis ideae adtribuunt, quae idem immensas suas opes sub fucato hoc et simulato aeris alieni onere celare conabatur; aut fors — putant legitimisticae illae paginae — hoc providentia viro svaserit, qui plures revolutiones supervivens, in casu novae forte emigrationis regnum vacuis manibus deserere noluit. — Omnis haereditas Principis 8—10 miliones fr. constituit.

*Anacephalaeosis Principiorum vale dicentis
Alvearis.*

Metam, quam praefiximus, Deo favente contigimus *). Aequo, ut sumsimus, animo calamum ponimus. Quippe non gloriae popularis captatio, — temporum namque rationes ignorare debuissimus; — non lucri alicujus cupido vel spes, — siquidem haec nullibi inconsultius locari potuisset; — non caecus, factionibus devinctus favor, furorve, — etenim ad alias prorsus vias tum raptati fuissimus; — tanto vero minus justis concivium votis ac desideriiis repugnandi libido — quoniam injuriam esse in Patriam horror est: sed sola recti conscientia nos, intime de veritate sententiae nostrae persvasos, ad scribendum animavit.

Inter ardentia scilicet, — plerumque, uti lubentes concedere volumus, proba — concivium studia; inter splendidissima — ad speciem saltem — exterorum exempla; inter summos, — non quidem undique damnandos, sed saepe praeter et extra metam urgentes — animorum aestus; inter perpetuam, — laudabilis ad meliora nisus, et aemulationis modum ac limites crebro excedentem — factionum luctam, „non fuit consilium secordia atque desidia bo-

*) Cum omnia hoc semestri expeditiora essent, quam sub incunabulis Alvearis, numerus philyrarum citius completus est; Ephemerides cursu semestris hujus confecto desinent.

num otium conterere ac vitam sicuti peregrinantes transigere“; sed „quae salutaria esse videbantur perscribere: eo magis, quod a spe, metu, partibus reipublicae animus liber erat.“ *)

„Neque ego, quae visa sunt scripsi, quia mihi consilium atque ingenium meum amplius aequo probaretur“, cum potius experientiam et gravissimam aliorum auctoritatem consulens, non argutias ingeniosas, sed facta certa **) juxta sese posita, cujusque judicio ex aequo aestimanda tradiderim: ***) ibi animi fortitudinem vigere putans, ubi „non assentando, neque cupita praebendo, perversam gratiam gratificans“ seu opinioni dominanti, tamquam diei idolo, serviliter thus adolendo, alia vero

*) Sallust. — deinceps quoque intra citationis signa conclusa verba Sallustii partim partim Taciti sunt.

**) Et quidem facta tam novissimorum quam vetustissimorum temporum. Nam tanta saepe inter diversae aetatis eventus intercedit similitudo, ut eventus hodiernos legere putes, si, missis nominibus, veteres evolvas: jam vero alieno periculo sapere prudentis est; minorque veritatis invidia, si ea aliorum rebus gestis, tamquam in speculo, oculis subjiciatur: nulla sic domesticarum rerum vellicatione. Partium vero studium sic tanto minus oggeri potest, quominus propria ac privata obtruduntur sensa. Ut adeo de compilationis vitio accusari, quam arbitrii meri et proprii luminis arrogancia laborare potius esse videatur.

***) Quasi dicens cum Sallustio: „Mihi quidem, quae mens suppetit, eloqui non dubitabo; caeterum tui erit ingenii probare, quae vera atque utilia factu putes.“

cuncta e lubitu damnando, verum pulso omni praejudicio — „sentire quae velis, et quae sentias dicere liceat.“ —

Communis quidem vulgo est illa sententia: ephemerides opinionem publicam repraesentare, et quasi ejus vices obire; ac certe, si prosperare velint, eidem etiam inservire debere: at vero Alveare hec pacto quodcumque emolumentum, quantamcumque mercedem redimere aversabatur. — Opinio etenim, ita dicta dominans, adhuc injusta, atque erronea esse potest: eam quandoque paucorum audacia, ac versuta solertia inflat; „dum contra occulta pericula neque facere, neque vitare bonis in promptu est.“ Ferocia sensa adversus jura singulorum, et publicum ordinem fovere, odia in principes regnantes praeferre, saepe popularis gloriae pigmento commendatur; „obtrectatio etiam et livor pronis auribus accipiuntur, et malignitati falsa species libertatis inest.“ Novarum denique rerum studium multitudini proprium est, et servili plerumque imitatione:

„Hic iterat voces, et verba cadentia tollit;
 „Ut puerum saevo credas dictata magistro
 „Reddere, vel partis minimum tractare secundas:
 „Est huic diversum vitio vitium prope majus,
 „Asperitas agrestis, et inconcinna gravisque
 „Quae se commendat tonsa cute *) dentibus atris;
 „Dum vult libertas dici mera, veraque virtus. —

*) i. e. hirsuta, post detonsam saepius barbam; cuius rei exempla hodie non sunt rara.

„*Virtus est medium vitiorum et utrinque reductum.* — *)

„Hoc opus hoc studium parvi properemus et ampli.“

Alveare quoque inter extremas opinionum syrtes, mediam in plerisque semitam tutissimam statuit: *religionem* ¹⁾ autem ac *virtutem*, ²⁾ *pacem* atque *concordiam*, ³⁾

*) Horat. Ep. I. 18.

¹⁾ „Namque mihi pro vero constat omnium mortalium vitam divino numine invisi; neque bonum neque malum facinus cujuscumque pro nihilo haberi: sed ex natura, diversa praemia bonos malosque sequi. Interea forte ea tardius procedunt: suus cujusque animus ex conscientia spem prae-
bet.“ „Deum contemnere: omnia venalia habere. (Haec Sall. ethnicus!) — „Qui enim Deum non curant, qui spe, scelere, armis turbati sunt, ad philosophiam umbratilem non componentur.“ (Forstn.)

Principium Sophiae, timor et reverentia Jovae est.

Stultitiae prima est temnere causa Deos.“ —

„Tolle hoc vinculum religionis et vita hominum stultitia, scelere, immanitate complebitur“ (Lactant. *De ira Dei* c. 8. 8.) „Nulla res magis animos ac mores componit, quam religio: et illa, ubi in pectus demissa, virtutum agmen sequitur. Lipsius in *monitiis ad politica* c. I.

²⁾ „Quod si animi virtus in pace ita uti in bello valeret, quabilius atque constantius sese res humanae haberent; neque aliud alio ferri, neque mutari ac misceri omnia cerneret. — Nam divitiarum et formae gloria fluxa atque fragilis est, virtus clara aeternaque habetur.“ (Sall.)

³⁾ Nil adeo firmum, quod non discordia frangat, Nil humile, ut concors non ope dextra levet.
„Non staret coelum, scirent si jurgia Divi.“

sartam tectamque omnem *auctoritatem* ⁴⁾ publicam, in primis *majestatem* Principis ⁵⁾; debitum itaque in societate civili *obsequium*, ⁶⁾ *justam et sanam* intra haec *libertatem*, ⁷⁾ *unaque jurium sancti-*

„Igitur domi militiaeque boni mores [colebantur. Concordia maxuma, minuma avaritia erat.“ --- Jurgia discordias, simultates cum hostibus exercebant.“ (Sal.)

Unde apud Homerum (Odyss.) Nestor et Ulysses: „Haud unquam nec concio nos, neque Curia dictis Audivit pugnare; animo sed semper eodem, Et sentire eadem, atque eadem decernere vidit.“

⁴⁾ Antea in Patribus summa auctoritas; delecti, quibus corpus infirmum, ingenium sapientia validum erat, consultabant. Igitur plebs Senatui, sicuti corpus animo, obedit, ejusque consulta exequitur; patres consilio valere decet, populo supervacanea est calliditas.“ (Sal.)

⁵⁾ „Imperium legitimum, nomen imperii Regium habebant, - quod conservandae libertatis, atque augendae reipublicae fuerat.“ (Sall.) „Pacis interfuit, omnem potestatem ad unum transferri.“ (Tacit.)

⁶⁾ „Caeterae civitates, ex quo se obedientiae Imperatorum subdlexerunt, freno, quo regerentur, potenti destitutae, non tamquam liberae, sed ut in factiones misere scissae, egerunt. (Cin. in vita Cosmi.) „Nam pessimus quisque asperrime rectorem patitur.“ (Sall.)

⁷⁾ „*Libertas* juxta bonis et malis, strenuis et ignavis optabilis est: sed ille vera via nititur; huic quia bonae artes desunt, dolis atque fallaciis contendit. Plebs eo libere agitabat: quia nullius potentia super leges erat.“ (Sall.) „Sed vitio fere communi, immodicae libertatis inter diversa imperitorum consilia, quibus quisque suam poten-

tatem,⁸⁾ necessariam in consiliis publicis sapientiam, ac moderationem,⁹⁾ uti-

tiam tueri cupit, pro communi imperio privatim sibi quisque servitutem parit.“ „Neque vero quisquam alienum *servitium* sibi concupivit, ut non istud gratiosum in vulgus *libertatis* vocabulum usurparet.— Ut imperium (legitimum) evertant, *libertatem* praeferunt; si perverterint, *libertatem* ipsam adgredientur. — Ut promptum eorum (i. e. seductorum) operam contra inimicos suos (i. e. cives fideles) et contra ipsam Rempublicam haberent, effrenem *libertatem* promittebant.“ (Forstn. in Tacit.) — Nihil igitur novi in orbe, et jam ante secula eadem, ac hodie, fuere artes seditionum; unde apposite Cotta apud Lucanum L. 3.:

„Libertas, inquit, populi, quem regna
coërcent.“

„Libertate perit, cujus servaveris umbram.“

⁸⁾ Jus bonumque --- non legibus magis quam natura valebat. -- Duabus his artibus: audacia in bello, ubi pax evenerat, aequitate seque remque publicam curabant; --- et accepta injuria ignoscere quam persequi malebant. -- Verum ubi pro labore desidia, pro continentia et aequitate libido atque superbia invasere; fortuna simul cum moribus immutatur: rapere omnes, trahere domum alius, alius agros cupere; neque modum neque modestiam victores habere, foeda crudeliaque in civibus facinora facere. --- Haec primo paulatim crescere, interdum vindicari; post ubi contagio, quasi pestilentia invasit, civitas immutata, imperium ex justissimo atque optimo, crudele intolerandumque factum.“ (Sall. Cat.)

⁹⁾ „Atque ego in ea vita multa legendo, atque audiendo, ita comperi: omnia regna, item civitates, nationes usque eo prosperum imperium habuisse, dum apud eos vera consilia valuerunt: ubi-

les et *salutares doctrinas*, ¹⁰⁾ *culturam civium adaequatam*, ¹¹⁾ *industriamque realem* ¹²⁾ non pure *speculativam*, ¹³⁾

cumque gratia, timor, voluptas ea corrumpere, post paulo imminutae opes, deinde ademtum imperium, postremo servitus imposita est. — Patres, quorum consilio antea dubia resp. stabiliebatur, oppressi, ex aliena libidine huc atque illuc fluctuantes agitantur: interdum, alia deinde alia decernunt; ut eorum, qui dominantur, similtas ac arrogantia fert: ita bonum malumque publicum existumant.“ — „Homines autem nobiles cum paucis senatoriis, quos additamenta factionis habent, quaecumque libet, probare, reprehendere, decernere; ea uti lubido tulit, facere. Nam fere his tempestatibus, alii iudiciis publicis, alii privatis suis atque amicorum negotiis implicati, haud sane reipublicae consiliis adfuerunt: neque eos magis occupatio quam superba imperia distinuere.“ (*Sall., Ep. I.*)

- ¹⁰⁾ „Doctrina sed vim promovet insitam Rectique cultus pectora robōrant.“ — (*Hor*)
 „Langvida virtutum sunt semina; quae nisi docta Ars juvet, in vitium degenerare solent.
 „Consilium vires superat. Vi quodque negatur Ars id, consilium perficit et ratio. (*Bruck.*)“

- ¹¹⁾ „Verum enim vero is demum mihi vivere atque frui anima videtur, qui aliquo negotio intentus praeclari facinoris aut artis bonae famam quaerit. Sed in magna copia rerum aliud alii natura iter ostendit. (*Sall. Cat.*)

- ¹²⁾ Quia prudentissimus quisque negotiosus maxime erat. Ingenium nemo sine corpore exercebat: optimus quisque facere quam dicere.“ —

- ¹³⁾ „Est aliquid pretiosius auro.“ — „Quod si verosola avaritia mentes occupet, ea fidem, probitatem

generosam, vetustam, et simul austeram *nobilitatem*, ¹⁴⁾ meritis partam, ad quam novae

caeterasque artes bonas subvertit, pro his superbiam crudelitatem.“ (*Sall.*)

Tum vero ut dicit *Persius*:

„Numus honoratur sine numis nullus amatur;
Numus ubi loquitur, Tullius ipse tacet.“

Reusnerus autem:

In pretio pretium est. Sic non virtute potestas
Saepius at pretio vaenit, et aere fides.“ etc.

Unde *Sallust.*:

„Sed multo maximum bonum patriae, civibus, ---
postremo humanae genti pepereris, si studium
pecuniae aut sustuleris, aut quod res feret minue-
ris. Aliter neque privata res, neque publica, ne-
que domi neque militiae regi potest; nam ubi
cupido divitiarum invasit; neque disciplina, neque
artes bonae, neque ingenium satis pollet: quin
animus magis aut minus mature, postremo tamen
succumbat:“

- ¹⁴⁾ „Equidem sic apud animum meum statuo: cui-
cumque in sua civitate amplior illustriorque locus,
quam aliis est, ei magnam curam esse reipublicae.
Nam caeteris salva urbe tantummodo libertas tu-
ta est; qui per virtutem sibi divitias, decus, ho-
norem pepererunt, ubi paulum inclinata respubli-
ca agitari caepit, multipliciter animus curis, at-
que laboribus fatigatur, aut gloriam, aut liber-
tatem, aut rem familiarem defensat; omnibus lo-
cis adest, festinat: quanto in secundis rebus flo-
rentior fuit, tanto in adversis asperius, magisque
anxie agitat.“ — „Sed quoniam coaequari gratiam
omnium difficile est; quippe cum illis majorum
virtus partam reliquerit gloriam, dignitatem, eli-
entelas; caetera multitudo pleraque insititia sit.“
(*Sall. Ep. I. 10. 12.*)

virtuti via pateat, ¹⁵⁾ severa et casta tribu-
nalia; ¹⁶⁾ caetera item quae fortunae, ac tem-
porum aut eventuum sunt, pleraque media; ¹⁷⁾ —
nunquam vero impotentem *dominatum aeris*, ¹⁸⁾

¹⁵⁾ „Caeterum additis novis civibus magna me spes
tenet fore, ut omnes expergiscantur ad libertatem:
quippe cum illis libertatis retinendae, tum his ser-
vitutis amittendae cura orietur.“ (Non est opus
reflectere: Salustium de romanis scribere, inter
quos cives et servi erant; apud nos nobi-
les, et cives inf. classis, seu non nobiles dan-
tur, servi autem in sensu genuino nulli.)

¹⁶⁾ „Non honor aut pretium, non vis, non ulla po-
testas,

Justitiae infringat jura severa sacrae.“

Aequali penduntur ubi sic omnia lance;

Justitiae et legi tum suus adstat honos!

Bruck Embl. pol.

¹⁷⁾ Uti: magna vectigalia, ampli fines, gloria belli,
opes magnae velut fomenta luxus etc. etc.

¹⁸⁾ Postquam divitiae honori esse caepere, et eas
gloria, imperium, potentia sequebatur:
hebescere virtus, paupertas probro haberi, innocen-
tia pro malivolentia duci caepit. Igitur ex divi-
tiis juventutem luxuria atque avaritia cum super-
bia invasere: rapere, consumere, sua parvi pen-
dere, aliena cupere, pudorem, pudicitiam, divi-
na atque humana promiscua, nihil pensi atque mo-
derati habere.“ — „Ad virtutem una et ardua
est via; ad pecuniam, qua cuique lubet, niti-
tur, et bonis et malis rebus ea creatur. — Ergo in
primis auctoritatem pecuniae demito: ne-
que de capite, neque de honore ex copiis quis-
quam magis aut minus judicaverit, si neque prae-
tor, neque consul ex opulentia verum e dignitate
creatur.“ — „Avaritia pecuniae studium ha-
bet. — Ea quasi venenis malis imbuta corpus a-

plebis, ¹⁹⁾ factionumque libidinis, ²⁰⁾ — sed

nimumque virilem effeminat; semper infinita, insatiabilis, neque copia, neque inopia minuitur. Postremo ubi divitiae clarae habentur; ibi omnia bona venalia sunt: fides, probitas, pudor, pudicitia. — Verum si pecuniae decus ademeris, magna illa vis avaritiae facile bonis moribus vincetur.“
Sall. Ep.

¹⁹⁾ „Haec multitudo primum malis moribus imbuta, deinde in artes, vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens, parum mihi quidem idonea videtur ad capeendam rempublicam.“
Sall. Ep. „Non dilectu aut sapientia ducitur ad iudicandum, sed impetu et quadam etiam temeritate“ (*Cic. pro Planc.*) „Vis consilii experts mole ruit sua“ *Hor.*

„Sors, virtus, natura Ducum confraria vulgo est.
His proprios fines transiliisse nocet.

Summa petant summae generoso in corpore
mentes.

Plebs humiles humilis quaerat et ornet opes.

Nec fas privato mores effingere Regum.“ *Bruck.*

²⁰⁾ „Factionum id ingenium est, ut primum inter se collidantur, Regis aut Reipublicae causam utrinque jactantes, tractu temporis, vel utraque vel alterutra in ipsum Principem aut Rempublicam hostilia induat.“ *Forst. in Tact. L. XI.* „Homines factiosi, quibus dolus atque malitia fide cariora sunt, ubi intellexerint, per unum hominem maximum beneficium multis mortalibus dari, — — — sua et ipsius consilia disturbant.“ *Sall.* „Inde reliquos quoque ordines pervasit malum, qui magistratus sibi aut suis petebant, donis et omni ambitu suffragia civium emercabantur (electiones!); ipse quoque senatus non jam publicae rei memor in factiones discesserat, et adhaerebat partium ducibus, auctoribusque novitatum.“
Forstn.

legum ²¹⁾ — sub unius indivisae summae *Majestatis* aegide ²²⁾ — sacro sanctum *imperium*, quibus caetera cuncta velut freno valido contineantur, et gubernentur; earum dein partim a vitiis, quae fors per tempus invalescere possent, providam custodiam, partim novis, si enascerentur, necessitatibus prudens et cautum adtemperamentum, quin fundamenta succutiantur, et quaeque susdeque praeceps agantur, — haec inquam omnia Alveare in scribendo, ut summas publicae ac privatae salutis columnas praestituit. —

At vero ista plurimorum recentioris aevi sophistarum palato nequaquam arrident: „quo-

²¹⁾ „Ideo legibus servimus, ut liberi vivamus.“ *Cic.*

²²⁾ (Hacque unâ reges olim sunt fine creati,

Dicere jus populis, injustaque tollere facta.)

„Libertas equidem pretio pretiosior omni,

Urbibus ac populis commoda multa parit:

Sub Duce nempe probo illam defendente: sed

aequis

Ni quoque stringatur legibus: usque nocet.

Nec juvat innumeras subjectis condere leges,

Si nemo, qui illas sponte sequatur, erit“

Bruck.

„Ordine disposuit justo res Jova creatas:

Hocque vicem in certam convenienter eunt.

Imperii voluit populos moderamine flecti:

Huic suus obsequiis utque vigeret honor.

Rite tuis orbem Caesar subjecit habenis:

Ipsam justitiâ, quo moderere sacrâ.

Ergo vive diu felix orbique Deoque:

Protege consiliis publica jura piis.

Ut vireat, vigeat tuto, Te vindice, pura

Religio, Pietas, Pax, Amor, alma Fides!!

niam is incessit mos, ut homines adoleſcentuli, ſua atque aliena conſumere, nihil lubidini atque aliis rogantibus denegare pulcherrimum putent, eam virtutem et magnitudinem animi, — pudorem atque modestiam — pro ſocordia aeſtiment. Ergo animus ferox, prava via ingreſſus, ubi conſveta non ſuppetunt, fertur accenſus in ſocios modo, modo cives: movet composita et res novas veteribus acquirit.“ — „Quod animo quiſque ſuo minus honeſtum conceperat, id penitus abditum honeſtiſſima ſpecie, ſtudii defendendae libertatis popularis obtegit. Omnes bonum publicum jactant; plerique ſub hac larva ſuos affectus, ſuamque cupiditatem in aciem producunt.“ ¹⁾ „Quibus ambiguae domi res et adſſicta fides in pace eſt, turbatis rebus alacres et per incerta tutiſſimos ſe putant: hi domeſticis malis excidium patriae opponere et privata vulnera Reipublicae malis operire“ — ²⁾ „ob magnitudinem aeris alieni rebellionem caeptare; ſolent hi gentium turbatores per conciliabula et caetus ſeditioſa diſſerere. Ad praecipua oppida non uno praetextu divertentes, magiſtratus in ſecreto, aut exhibito convivio hilariores monent: ne publicam libertatem prodant; peſſimis conſiliis infeſtari patriam; meminissent ſe in regno non ſub tyrannide eſſe; nec in Prin-

¹⁾ *Vbbo Emm.* 21. et 22. *hiſt. Fris.*

²⁾ *Tacit. Hiſt.* I. V.

cipem quidquam addunt, nisi ita perplexe, ut vel ipsi id possint excusare. Cum his verbis incitatos vident, quasi familiarius agentes, imperfectum aliquid inter suspiria, vel publice, vel praecipuis in aurem loquuntur, ut pia sollicitudine plura timere videantur, quam quae audeant evulgare. Inde plurimi in hos, ut patriae columnina aspicere, curaque subtristi Principem fastidire occipiunt.“—, Cum turbidi hujusmodi homines et rerum novarum appetentes, primum sibi clientelas comparare, et beneficiis, ³⁾ liberalitate atque comitate alios sui similes, quosdam incautos, et rerum nescios devincire soleant. Quae res, quia quandam habent virtutis speciem, occultant malignitatem suam, nec sine iniquitatis cujusdam opinione coërceri possunt. ⁴⁾ Si vero adultum sit malum et suis viribus subsistat, vix est, ut remedia non sint ipso morbo periculosiora.“ ⁵⁾

³⁾ Actiones, quae ad speciem tantum fiunt, et in certos fines suscipiuntur, quia auctores earum eo ipso minori, quam conveniat, modestia eas jactare soleant, majori utique famae strepitu ad animos infascinandos vulgantur; ubi virtus, per se modesta, tantis buccinatoribus haud eget, et solas actiones bonas pro scopo habet, nec famam venatur.

⁴⁾ Ardua res profecto! omnis tamen cura eo convertenda videtur: ne seu praecox nimis, seu sera medicina feratur! — —

⁵⁾ Ac si hodie interpretaretur Tacitum Forstnerus in Not. suis polit., cum tamen libri ejus jam 1662 editi sint. — Sunt certae epochae, quae inquietis homi-

„Tum vero „iidem illi factiosi regunt, dant, adimunt, quae lubet; innocentes circumveniunt, suos ad honorem extollunt. Non probrum non flagitium obstat, quo minus magistratus capiant; quod commodum est, trahunt, rapiunt: postremo tamquam urbe capta lubricine ac licentia pro legibus utuntur. Ac me quidem mediocris dolor angeret, si virtute partam victoriam more suo, per servitium exercerent. Sed homines inertissimi, quorum omnis vis virtusque in lingua sita est, forte, atque alterius socordia dominationem oblatam insolentes agitant.“ ⁶⁾ — —

Similium libertatis et publicae salutis ja-

nibus abundant; horum perversa molimina adtentionem prudentiorum minime efugiunt, qui observationes suas ac monita posteris consignant. Talia tempora (praeter gigantum olim) videntur fuisse Sallustii, Taciti, Forstneri etc. etc.

- ⁶⁾ *Sall. Ep. I. 3.* — Enjam ante 18 secula adumbratos aetatis nostrae mores. Imago haec viva ac fidelis cunctarum revolutionum instar oraculi cujusdam constantis pro omnibus temporibus in haereditatem relicta est, et quidem non, ut libri sibyllini, in arcano custodienda, quin imo ope magni illius mentis humanae inventi — preli — cuius libertate abuti adeo placet, in infinitum multiplicata, — ut tanto facilius inde sapere liceat, — millionum manibus concredita est! — Monumenta artis, pyramides, imperia vasta, secula deleverint; sapientiae praecepta nulla aetas subvertet, dummodo iis uti volueris! — Nos vero, Crispe bone, idcirco haud mediocri angimur dolore, quod, libris tuis et plurimorum orbis sapientium neglectis, vel ad scholasticos duntaxat pulveres damnatis, morta-

ctatorum sensa induere vel eorum desideriis assentiri Alveare utique non potuit nec voluit, sed nec spes aderat illorum studia convertendi; quum perbene constet, eos „rerum novandarum perpetua cupiditate teneri, ideoque crebrioribus reipublicae conversionibus favere, nimiaque disserendi subtilitate, et huic adjuncta ingeni ostentatione, quam sibi semel persvaserunt opinionem, mordicus tenent, et ab ea dimoveri probrum arbitrantur.“⁷⁾

At vero Alveare mediis, quae praesto erant, libere adhibitis, ideoque nec linguae latinae usum — utut nequaquam e praedilectione quadam, quum ei quoque carior patria lingua nulla sit — plene fastidians, eorum gratia, qui absque partium aut privatorum commodorum studio sententias utrinque expendendas utile putant, guttulas solertiae in immensum aevi nostri literarium oceanum instillavit. — Si non sine animi fortitudine, si non Lectorum ingratiss, si cum aliquantulo fructu veritati litaverat, si semina uberioris mox segetis jecerat, maxima inde consolatione perfruitur.

libus, caeterum ingeniorum et artium progressu pervices, et nunc in primis gloriantibus, e monitis tuis salutarem doctrinam capere sorte quadam fatali non detur. Et sic perpetuo eadem vicissitudinum orbita miseris terrae filiis conficienda. Imo nec e recentissima prima gallica revolutione, in qua superius adductas adumbrationes ad literam repetitas vidimus, consilia repurgata sunt! —

⁷⁾ Verba haec rursum scriptor noster antiquus nobis suppeditat, veteres itaque eandem nobisum fecisse experientiam certum est.

Redactor sane Alvearis et Ephemeridum, etiam si minori, quam de se profitetur, modestia contineretur, id nihilo minus exploratum habere debet, singulares conatus haud sufficere, ut expectationibus aevi nostri satisfiat, et favi melle referti obtineantur, sed prout sperare licuit, utque frons ipsa Alvearis significaverat, junctas vires requiri probe novit; interim quid arctos intra terminos, adverso flumine singulatim praestari possit, tentatum. Nunc tandem non ingratus in Fauctores animus — quorum numerus incrementum prodiderat, — non laboristaedium, — quem jam consuetudo in delicias converterat, — opus interruptit: — quid ergo, desperata, quae propugnari caepit, causa deseritur? — minime vero; at privatae rationes variae, quae civi et bono patri familias negligendae haud sunt, a caepto desistere perquam svadent. Quod quidem nunc facere, rectis etiam votis ac studiis obstricto, tanto expeditius est, quanto certius constet, alios iisdem consiliis, nec multum diversis vestigiis, longe autem amplioribus viribus ac felicioribus avibus ad eandem metam decurrere, eundemque scopum prosequi; conversisque sensim in melius civium contentionibus, et sedatis aevi procellis, amplissima saluberrimorum consiliorum seges undique succrescere videatur. „Multa quippe renascentur, quae jam cecidere, cadentque, quae nunc sunt in honore.“ —

Nihil itaque superest, quam ut magnanimis Fauctoribus Paginarum harum pro locata fiducia et pro singulari in se benevolentia maximas, quas potest, grates agat, singulisque Lectoribus suis, quibuscum hucusque dulcem quamdam sensorum communionem foverat, optimam salutem adprecetur, et Sallustii verbis claudat: „Caeterum Deos immortales obtestor, uti quocumque modo ages, ea res tibi reiue publicae prospere eveniat. Nam sive hac (Alvearis), seu meliori alia via perges, a me quidem pro virili parte dictum fuerit. Reliquum est optare, uti quae tibi placuerint, ea Dii immortales adprobent, beneque evenire sinant!“

Paulus Kováts,

AA.LL.et Phil. Doct.; plurium II.Cottum T.J.Ass.

Philomela.

O philomela, mei solatia maxima cordis

O princeps, horti deliciaeque mei!

Quae te fata diu retinent? ubi lenta moraris?

O quam solliciti es tu mihi causa metus!

Turbine deciduam, tumidis raptamve procellis,

Seu tua quod premeret membra tenella gelu;

Aut curvo laceram volucrum praedonis ab Ungue,

Venantis timeo vel cecidisse manu.

Orbita brumales jam non alit ulla volucres,

Jam nostras corvi deseruere domos.

Area passeribus vacua est, nostrisque lutosos

Garrula sub tectis ponit hirundo lares.

Concinit optati solatia veris alauda,

Tringaque stagnantis littora quaerit aquae.

Tecta quatit picus, merulae varique coloris

Et pari, et reliquae conspiciuntur aves.

Mox ubi nidifices meo erit vix arbor in horto,

Omnia cognati praeripuerunt tui.

At tibi jus nostri est, cara hospita, fortior horti,

Ad patrem, et proavos pertinet ille tuos.

Bis denis, quatuorve supra formatus ab annis

Semper erat generi proprius ille tuo.

Noli igitur pietate patrum loca temnere sacra,

Sedem majores hic habuere suam.

Hoc pariter tu nata loco es, maternaque nudos

Texerat hic artus pluma, nec ipsa negas.

Vidi ego sollicitam tibi quaerere pabula matrem,

Et vidi, ut caperes matris ab ore cibos;

Ut primo eductos te, fratremque, atque sorores
 Foverat errantes gramine cura patrum.
 Jam tunc prae reliqua te dilexere cohorte,
 Ore requirebat te pater usque suo.
 Hic favor, aut aetas, dum caetera turba migravit,
 In patrios uni dat tibi jura lares.
 Nostra aut fastidis dumeta? Hortine morantur
 Alterius? Nemorum vel magis umbra placet?
 At meminisse decet, trinos, philomela, per annos
 Quam nobis fuerit maxima cura tui.
 Ut fornicarum collegimus ovula, vermes
 Et pingues tineas dextera nostra dedit.
 Et nidum ne forte manus aliena subiret,
 Progeniem et ferret, sollicitudo fuit.
 O quoties, philomela, tuos auferre monebant
 Natos, ut clausi, quod didicere, canant!
 Fecimus? An licuit pueris perquirere frondes?
 Ausus quis vestrum pone venire torum?
 Nec quasi poeniteat, memoravimus ista, modoque,
 Si redeas, animos experiere pares,
 Ecce! quibus nec eras, auditaque, visaque, fama
 Allecti, venit num philomela, petunt.
 Sic nostris mota auspiciis tua fama per oras
 Diffusa est multas. O philomela veni.
 Quis, quaeso, si densa teget te silva canentem,
 Porriget auditus? O philomela veni.
 Miratusque tuae, dic, quis modulamina vocis,
 Servabit gressus? O philomela veni.
 Arbor quid, quid olus sine te, inultique coloris
 Quid prosunt flores! O philomela veni.

Non ego te solus, cupidis vicina tota

Expectat votis. O philomela veni.

O philomela veni, dulces linguamque resolve

Ut prius in cantus. O philomela veni!

12-a Aprilis 1838. *)

J. F.

Disciplinae apud juventutem ac doctrinae realis necessitas sentitur etiam in regn. liberalibus.

Statuta universitatis Oxoniensis relate ad juventutem studiosam nuper severiora reddita sunt, ut ea majori diligentiae et tranquilliori vitae rationi asvescat. Vi statutorum illorum nemo juvenum absque peculiari iudultu equum aut famulum habere audet, antequam 7 annos in studiis exegisset. Canes autem alere; in equestri cursu, armorum ludis, singularibus certaminibus et jaculationum tentaminibus partem capere studentibus prorsus interdictum est. Absque iudultu Superiorum ne quidem currus conducere eis licet. Transgressoribus horum statutorum consilium abeundi et relegatio dictatur. Incolae urbis, qui juvenibus ad violanda haec statuta manus porrexerint, poenam aequae incurrunt.

Paginae parisienses de 7 April. testantur doctissimum medicinae facultatis parisiensis Decanum, Dnum Orfila die 5 Apr. summariam exercuisse in scholis justitiam. D. Hippo-

*) 14-ta advenit, et repulsis, ut antea facere est solita, aliis se illocare tentantibus philomelis, una dominatur in horto; hujusque possessori se se acclamanti porro respondet, et oberrantem inter svavissimos concentus consequitur.

lytus Royer Collard, filius celebris Royer Collard, — „Patris factionis doctrinalis“ — qui apud partem medicinae studentium invisus seu impopularis est, et ideo praelectiones ejus saepius jam tumultuantium strepitu turbatae sunt. Die 5 Apr. auspicatoriam praelectionem, velut novus e quibusdam medicinae scientiis denominatus Professor, habuit, et ac etiam vice variis clamoribus et vociferationibus interturbatus est. D. Orfila, qui praelectioni intererat, juvenes ad observandum ordinem et tranquillitatem monuit, at clamore unius ex iisdem juvenibus „Explorator! À page Explorator! (Spion) ejecite eum!“ in sermone interrumpitur. D. Orfila ex templo per medium amphitheatri contra tumultuantem progreditur, prehensoque collari eum ad plateam ejicit. Captum hoc repentinum in arena consilium caeteros studentes ad silentium composuit; praelectio pacate continuata et D. Royer Collard, dum finiret, unanimi adplausu auscultantium recreatus est.

Et responso, Regis Galliae, Ministro internorum negotiorum, velut regii studiorum senatus Praesidi, ad depromptam sibi nuper gratulationem dato, haec in scopum praefixum excerptere juvat: „Eventus temporum nostrorum manifestum reddidit, quam sit periculosum vanis theoriis semet concredere, quae saepissime in adversam prorsus a scopo, quem consequi cupimus, metam deducunt. Gravissimi pro civitate momenti et maximae pro juventute utilitatis est, ut ea studiorum directione

ab illusionibus, quibus animi perturbantur, immunes praestetur. Imbue mentes discipulorum illo principio: quod in cunctis practica vitae ratio consulenda sit, quodve, si libertati aut potestati supremæ plenam quis extensionem dare velit, ambas debilitet non vero confirmet, et sic eversionem utriusque necessario adducat. Mature juvenes ita institui debent, ut se intra limites rerum possibilium, et quæ in effectum deduci queunt, contineant, absoluta monarchia aequæ ac respublica absoluta impossibiles sunt.

exc. *

Necessariæ revolutionis, etiamsi felicissimæ, sequelæ.

Tristis civitatis Bruxellæ in re aeraliali status pridem jam sollicitudinem incusserat. Nunc vero discrimen summum adtigat gradum. Regimen contrahendi mutui facultatem ei denegavit, et Comitia dissolventur, quin de quaestione resarcitionis, quæ diversis, per seditionem damna passis, debetur, quidpiam decreverint. Consul, tribuni et omnis magistratus municipalis munere se die 15 Maji abdicarunt. Metropolis nunc jurisdictione locali orbata est. — In paginis Bruxellanis hæc leguntur: „Regimen alioquin abdicationem accipere recusabit; at vero, quid potest hoc præstare ad civitatem ex hoc discrimine liberandam? Summæ aeris, quarum expunctio Bruxellam manet, tantæ, ut eas civitas exsolvere

nequaquam possit; obligatio profecto esset regiminis, per revolutionem enati, debita in se recipere, onus aeris alieni intra nondum 8 annos quinque millionibus auctum est.

v. *

Conditio literatorum Londini.

Anglicus quidam bibliopola computavit, calculo medio e 15 libris, qui Londini typis eduntur, unum duntaxat factas in typum expensas exsolvere. Majori adhuc jacturae periculo minora opuscula eduntur, quorum unum e 50 (i. e. quinquagesimum quodque) impensos in charitam, typum, compacturam, et annunciationes sumtus rependit. Secunda editione, e 20 libris unus tantum gaudet; et tertia unus e 500; quarta tandem unus e 1000 libris. Numerus eorum, qui Londini exclusive literariis laboribus vitam sustentant, ad 4000 aestimatur, e quibus 700 circiter ephemeridibus et periodicis paginis vires consecrant. Multi ex ephemeridum scriptoribus pridie adhuc ignorant ad cuius nutum, et in cuius commodum altera die, proxime ingruente, operam suam addicturi sint. Qui primus eos conducit, vel qui optime solvit, factioni ejus inserviunt. Sensa politica vulgo a domesticis eorum necessitatibus dictantur, et maxima Londini viventium auctorum et scriptorum pars tanta premitur paupertate, ut semper adhuc majore aeris, quam ingenii defectu communiter laborent.

v. *

Problema Orthographicum:

Rectene scribitur: Tyrnavia per y? an potius scribi debet: Tirnavia: per i? — Praeclarae apud Tirnavienses memoriae Professor, ac dein Director Gymnasii Regii, Andreas quondam Zachar, olim Presbyter Societatis Jesu, quotannis facunde propugnabat eorum sententiam, qui non per y, sed per i scribendum esse nomen Liberae Regiaeque Civitatis Tirnaviensis affirmant. Literam enim y, graecis duntaxat vocibus convenire aiebat, Tirnaviam autem non aliud cum Graecis commune habere, quam quod in ea Civitate non tantum latinas, sed etiam Grajas Musas excoluerint, et excolant studiosi Literarum philologicarum et theologicarum. Etsi igitur passim Latini scribant Tyrnaviam, non Tirnaviam; id tamen fieri cum errore orthographico. Persvasit vir, cetera quoque eruditus, non modo Auditoribus suis, quos numerosissimos habuit, sed aliis etiam quam plurimis, ut adeo etiamnum permulti repudiant graecam Tyrnaviae etymologiam. Accedunt argumenta, vim diplomaticam habentia: 1-o Originales privilegiales Civitatis, a Rege Bela IV. anno 1238, et 1267. extradatae, non Tyrnaviam sed Tirnaviam scribunt. 2-o In Corpore Juris Patrii, quod Telegdy et Mossóczi, hac in Civitate compilasse noscuntur, non Tyrnavia sed Tirnavia in Decreto V-to Sigismundi R. §. 2. scribitur mixtim.

3-o Incisio anno 1731-o in scepro Capitanei Civitatis ita facta legitur: Sceptum Civitatis Tirnaviensis.

Memoratu dignum est monumentum in Curia Civica versus aream immuratum cum epigrapha: Est Deus in rota Stadt Dirnen.
c. Ill. c. Epp. Tinn.

Stratagema corruptionis in electionibus.

Coram sede judiciaria Tauntonensi quispian juvenis, nomine Smith, scriba advocati cujusdam, propter corruptiones in novissimis comitiorum electionibus ablegati pro Taunton ad mulctam 500 lib. st. damnatus est. Stratagema corruptionis in eo consistebat, quod illis electoribus, apud quos id opportunum arbitrabatur, schedulas dederit, quas iidem postea in cubili quopiam tenebroso erga summam 10 lib. st. aeris parati permutavit.

Novum opus Dni Chateaubriand.

Ephemerides „Des Debats“ annunciant novum opus Dni Chateaubriand sub titulo: „Congressus Veronensis, bellum in Hispania, et coloniae hispanicae.“ Duos efficit tomos et 16 fr. constat

Nova methodus cogendi debitores ad solvendum.

Regium tribunal in insula Jersei nuper cujusdam creditoris postulatum ratum habuit, qui petiit, ut liceat quempiam debitorem suum, qui solvendo esset et propter debitum in custodia tenetur, subtracto gradatim alimento ad satisfaciendum e fortunis adigere.

Favor popularis.

In urbe Kingston Canadae superioris populus anglicos seditionis Canadensis, in comitiis propugnatores, Dnos Hume, Leader, Grote et W. Molesworth tum seditiosos Mackenzie et Papineau una cum „Unclesam“ (Oncle, i. e. Avunculus, Samuel: cognomentum populi et regiminis foederatorum Statuum, e primis literis United - States desumptum in effigie suspendit.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Solutio Logogriphi in Nro 342.:

L a c u s.

I n d e x

Argumentorum Alvearis Tom. II.

cursus sec.

	Pag.
Instar Praefationis ad bb. lectores . . .	3
Documenta salutaris inter civitatem et Christianismum nexus ex aevo medio . . .	6
Fragmenta literarum pastoralium Episcopi Montis Regalis ad Canadenses . . .	9
Systema subdivisionis agrorum, seu oeconomia minuta	12
Dignitas hominis et jurium aequalitas cum feminis communis	13
Copia novorum Londini librorum . . .	15
Novum nationalis educationis in Hybernia consilium	16
Ill. Com. Zichý et RR. Car. Vurda Canonici Jaurinenses	—
Estne theoria de majestate populi in hodiernis civitatibus re vera in effectum deducibilis	17
Ferreus viae ductus Posonio Viennam . .	21
Nec via, nec praemia meritis ullibi praeclusa	23
Monasterium Benedictinorum apud Fabarias in Helvetia suffertur	26

	Pag.
A' dunagőzhajózási társaság évi közgyűlése, f. e. jan. 29-ikén Bécsben	28, 57
Quaestio! psychological de juvene homicida	33
Rara conversio at necessaria	36
Coloniae	37, 51
Necessitas elect. consilia publica restringit	43
Domus laboratoriae liberis murariis invisae	44
Magnae navis longissimum in fluviis iter	—
Locus natalis Christophori Columbi	45
Licentia preli nullibi toleratur	—
Machina Vaporaria ante 300 annos	46
Gradualis Promotio in V. Capit. Segniensi	—
Uj könyvek a' Magyar Társaság költségén	47
A' magyar tudós társaság' foglalkozási	48
Trajanus. Logogr.	48
Carmen Excell. Ill. R. D. Jos. Vurum	49
Mendacia heroica	55
Controversia inter Eppum Cenomanensem et novum Abbatem Solesmensem	57
A. Eppus Carlovicz. install.; Scholae Piae Bu- dae; damna incendii reparata	62
Census populi in V. Dioecesi Vaciensi	63
Magna in Hybernia miseria	—
Perceptiones Angliae	64
Copia epistolarum in Gallia	—
Aenigma: Creta.	—
Raro antecedentem scelestum deseruit poena pede claudo	65
Status Ecclesiae Gallicanae	67
Ordo S. Francisci per Hungariam	71
Cardinales, doctrina ac literis illustres	78

	Pag.
Numerus matrimonio junctorum, natorum, ac mortuorum Viennae anno 1837 . . .	79
Natorum et mortuorum Berolini numerus . . .	80
Gradualis promotio in V. Cap. Jaurinensi . . .	—
Buda-pesti áradás.	81
Fata Pii VI, Pontificis Maximi	94
Exportatio Theae et Serici ex imperio Sinensi . . .	96
Pecunia procusa in Russia 1836	—
Illust. D. Joan. Sztankovics Eppus Jaurinensis . . .	—
I. Georg. Girk Suffraganeus A. Eppi Colocen.	—
Canada	97, 113, 131
Mercenarii libertatis heroes errantes	104
Amor Controversiarum apud gallos	106
Carmen honoribus R. D. Thom. Gabrielli	107
Grönlandia	110
A' magyar tudós Társaság'	112
RR. D. Georg. Maross Csanad. Praep. †	—
De responso Rom. Pontif. in caussa Coloniensi . . .	120
Stephani Katona opera, quae haberi possunt . . .	122
Opem ferre adflictis magna utrinque conso- latio	123
Status ac numerus domorum in lib. reg. urbe Buda post inundationem dierum 13., 14., 15. et 16. Mart. conscriptarum	127
Logogr. Jaspis.	—
A' posonyi magyarság' hála-ünnepe	128
Applausus RR. ac Ampl. D. Leoni Gácsér	129
Quid ipsi hispani, judicii aequioris, de mise- ro monachorum et monialium apud se statu censeant	137
Excerpta e Dioecesis Rosnav. Schematismis . . .	139

	Pag.
Nuncium Slavis	144
Elegia in triste fatum urbis Pestanae . . .	145
Modus et ratio, auctoritatem, dignitatem et gloriam publicorum conventuum conser- vandi	147, 164, 177, 202, 287
Vires bellicae Proregis Aegypti	159
Expensa Nosocomiorum Parisiis 1837 . . .	160
Princeps A.-Eppus And. Al. Comes Skarbek- Ankwicz Pragae †	—
Praemium condignum	161
Ad Spect. ac Claris. D. Greg. Dankovszky . . .	162
Liberalis preli libertas	169
Sensa religiosa commercialis societ. Ind. orient. . .	171
Praxis libertatis	—
Omnis effectus morbi cholerae Romae . . .	172
Artificiosi lapides aediles	173
Carthaginis ruinae eruuntur	174
Canonici hon. in Capitulo M. Varad. gr. r. c. . .	—
RR. Mart. Zabka Canonicus h.	175
G. F. di Fazio Vicarius Apost. in Aleppo . . .	—
Vulpis et Canis (Fabula)	—
Calendarium veridicum	186
Conventus Fratrum Min. Herbipoli suffertur . . .	187
Copia Paginarum publicarum in Anglia . . .	—
Numerus matrimoniorum, natorum item et mortuorum Vratislaviae	190
Miseria in Hybernia	191
Officiales exercitus gallici	191
Classis Hollandiae hoc tempore	192
RR. Georg. Nagy et Geor. Lesselholz Cano- nici hon.	—

	Pag.
RR. Jos. Istványi tit. praepositus	—
Ode in Natales Ferdinandi Imp. et R. A. etc.	193
Ill. Eppus Basilus Popovics in Komárnik salutatus	196
Epigramma: in quemdam rixatorem	208
Multum celebrata liberalium ministrorum oeconomia publica, tum religiosa in arcanis Status discretio, et ex his salus communis	209
Publicum contra calumnias liberales testimonium	221
Indiani aborigines in America boreali	223
Castanea in quercu	—
Fő t. Mericzay Antal kan. megtiszteltetése	224
RR. Aug. Papol, Abbas t.	—
Epigramma: Cur Poetae multum bibant	—
Quid patria revolutionariis	295
Furor speculationum argentariarum	302
Genius seculi ipso pacis signo in turbas abutitur	304
Missionis russicae vestigia in Sina	305
Pictoris Lawrence collectio imaginum	306
Dioeceses Regni Sardiniae	307
Catholici Episcopatus in Hybernia	309
Sumtus pro cultu religionis in Gallia	310
Sex primitiae eodem tempore Posonii	—
Consultationes comitiales vulgandi ratio	311
Edictum Regis Borussiae ad Posnanenses subditos catholicos	317
Relatio de restituta valetudine primogeniti Sultani filii per mulierem Cathol.-Armenam	318

	Pag
An Mare-Mortuum (L. Asphaltites) australem effluxum habuerit?	319
Ad facienda pro Patris Patriae incolumitate vota concurrunt summi et imi	321
Apostoli buzgóság	322
Exc. ac Ill. Episcopus Nitriensis Josephus Vurum, †	324
A' Duna pusztításairol kiadandó könyvrül	325
De influxu et conditione preli	327, 345, 359
Vere christiana circa afflictos sollicitudo	338
Bellicus adparatus Galliae hodiernus	340
Exercitus gallicus 1838	—
Progressus culturae in Aegypto	—
Globi aërostatici directio adinventata	341
Numerus navium Coronopoli 1837	342
RR. Joan. N. Ságbi Abbas tit. — RR. Mich. Fogarassy Can. M. Varad	—
Logogr.: Lacus	342
Elegia in obitum Excellentissimi, Illust. ac Reverendissimi D. Jos. Vurum	343
Gradualis promotio in Capitulo M. Varadiensi	352
Martyres etiam hoc seculo Religionis catholicae	353
Schematismus Ecclesiarum et Scholarum A.C.	354
Hydrophobiae sublatae exemplum	355
RR. Franc. Csobráncz Can. Weszprim †	357
Episcopatus in Africa	302
Anniversarius dies conditae Romae.	—
Convitia indigna :	365

	Pag.
Semisecularia sacri ministerii RR. Joannis sen. Kelecsényi solennia	366
Numerus et ratio procerum Hyberniae, Sco- tiae et Angliae, hujusque Episcoporum	368
Ulteriora quaedam sublati monasterii apud Fabarias in Helvetia adjuncta	370
Separatistae in Gallia	371
Rumor de erigendo in Saxonia episcopatu retractatur	373
Ingenua de usu preli liberi vox	374
Amari instigationum liberalium fructus	375
Princeps Talleyrand †.	381
Anacephalaeosis Principiorum vale dicentis Alvearis	391
Philomela	409
Disciplinae apud juventutem necessitas	411
Necessariae revolutionis, etiamsi felicissimae sequelae	413
Conditio literatorum Londini	414
Problema ortographicum	415
Stratagema corruptionis in electionibus	416
Favor popularis	—
Nova methodus cogendi debitores ad sol- vendum	417
Novum opus Dni Chateaubriand,	—

